

σι, καὶ ἐξήγαγες εἰς τὸν παγίδα· καὶ τοιαῦτα ἄλλα· ἡ λύσις λοιπὸν τῆς ἀπορίας εἶναι αὕτη, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἐγνώριζον τὸν Θεὸν αἴτιον τῶν συμφορῶν, ὅπου ἔπασχον· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς, ὅχι κατὰ τὸ προηγούμενον του θέλημα, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἐπαρχώρησεν εἰς τοὺς Βαβυλωνίους, νὰ σκλαβώσουν τοὺς δούλους του διὰ τὰς ἁμαρτίας των.

„ Καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυ-
„ χὴν.

Ἄφ' οὗ, λέγει, Κύριε, μᾶς ἐπαίδευσας μετὴν σκλαβίαν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, πάλιν μᾶς ἠλῆσας καὶ μᾶς εὐγαλεις εἰς ἀνάπαυσιν καὶ ἐλευθερίαν· πρέπει δὲ νὰ ἡξεύρωμεν, οἱ τὸ, ἐδοκίμασας ἡμᾶς, καὶ τὰ λοιπὰ ἕως τοῦ ῥητοῦ τούτου, προφητικῶς λέγονται ἐκ προσώπου τῶν Μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ· ἐπειδὴ καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδη τῶν βασάνων, ἐδοκίμασαν οἱ τοῦ Χριστοῦ Μάρτυρες· καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος Πῦλος ἀπαριθμεῖ τὰ διάφορα βάσανα αὐτῶν ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῇ, κεφαλαίῳ ἐνδεκάτῳ· (1).

13: „ Εἰσελεύσονται εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν
„ ὀλοκαυτωμασίν· ἀποδώσω σοι τὰς
„ εὐχὰς μου.

14: „ Ὅς διεστείλε τὰ χεῖλη μου, καὶ
„ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν τῇ ὀλι-
„ ψει μου.

Κατὰ μὲν τὴν ἰσορίαν φανερόν εἶναι ὁ λό-

γος αὐτός, ὅτι λέγεται διὰ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ τοῦ Θεοῦ· ἀναγωγικῶς δὲ, ὅλος Θεοῦ εἶναι ὁ οὐρανός κατὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον· ὀλοκαυτώματα δὲ, εἶναι αἱ ὀλοταλεῖς ἐργασίαι τῶν ἀρετῶν, τὰς ὁποίας θυσιάζουσιν εἰς τὸν Θεὸν οἱ Ἀπόστολοι καὶ Μάρτυρες καὶ ὅλοι οἱ δίκαιοι· λέγει δὲ καὶ ὅτι ὁ λαὸς τῶν Ἰουδαίων θέλει πληρώσῃ τὰς εὐχὰς· ἤγουν τὰς ὑποσχέσεις, ὅπου ἔταξε νὰ κόμῃ εἰς τὸν Θεόν· τὸ δὲ ἐλάλησεν, εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ διεστείλε τὰ χεῖλη· θέλω πληρώσω, λέγει, Κύριε, ὅσας ὑποσχέσεις ἐλάλησα καὶ ὑποσχεθῆκα τὸ σῶμα μου νὰ φυλάξῃ.

15: „ Ὀλοκαυτώματα μεμελεωμένα ἄ-
„ νοίσω σοι.

Ἐγὼ, λέγει, ὁ ἐλευθερωθεὶς λαὸς, θέλω σοι προσφέρω, ὅχι ἀπλῶς ὀλοκαυτώματα, ἀλλὰ πίονα καὶ παχέα· ὀλοκαυτώμα δὲ παχὺ νοεῖται, ἡ τελεία καὶ κατὰ πάντα εὐάρεστος τῷ Θεῷ ἐργασία τῆς ἀρετῆς. (2)

„ Μετὰ θυμιάματος καὶ κριτῶν ἀνοι-
„ σω σοι βοας μετὰ χιμάρων.

Κατὰ μὲν τὴν ἰσορίαν καὶ τὸ γράμμα, ὅλα τὰ ῥηθέντα εἶδη τῶν θυσιῶν ἐπροσφέροντο εἰς τὸν Θεόν, θυμιάματα, καὶ κριάρια, καὶ χιμαροί· ἤγουν οἱ τραγοί, ὅπου γεννῶνται τὸν χειμῶνα· κατὰ δὲ ἀναγωγὴν, θυμιάμα μὲν εἶναι, ἡ πνέουσα εὐωδία ἀπὸ τὴν καθαρὰν ψυχὴν· κριοὶ δὲ εἶναι,

οἱ

(1) Ἄλλος δὲ φησι „ Πῶς τὰ πυρρῶντα καλεῖ περιστατικὰ· ἢ ὕδαρ αὐθις, ὡς βυθίζοντα ἢ ἀποπνίγοντα τοὺς μὴ γενναίως αὐτὰ φέροντας, ὁ ταῦτα δὲ διελθελὺς, συνεργεῖα Θεοῦ ἐξέρχεται εἰς ἀναψυχὴν, ἐλπίζον τὰς ἐπ' αὐτοῖς ἀμοιβάς· ἢ ἐπεὶ τὸ μὲν προκόπτειν ἡμέτερον, τὸ δὲ τέλος, τῆς τοῦ Θεοῦ διαρῆς· πῇ μὲν, διήλθομεν φησι, πῇ δὲ ἐξήγαγες· λέγεται δὲ ἢ ἐν Ἑσάτῃ περὶ τῶν περιστατικῶν „ Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλυτρώσαμιν σε· ἐκάλεισά σε τὸ ὄνομά σου· ἐμὸς εἶ σύ· ἢ ἐὰν διαβαίνῃς δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμι· ἢ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσί σε· ἢ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρὸς, οὐ μὴ κατακαυθῇς· φλόξ οὐ κατακαύσει σε· ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος Ἰσραὴλ ὁ σφάζων σε· (Ἑσ'· μγ'. 2.) (ἐν τῇ ἐκδεδ. Σειρ.)

(2) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώριτος „ Μεμελεωμένα κέκληκε τὰ εὐτραφεῖ καὶ πίονα· οὕτω γὰρ ἢ ὁ νόμος προσφέρειν ἐκέλευσεν ἁμωμά τε καὶ ἁγία· ἐπαρτῆται δὲ καὶ ὁ Προφήτης Μαλαχίας τοῖς τὰ τοιαῦτα μὲν ἔχουσιν, ἀνάπηρα δὲ προ-
σφέ-

οἱ ἡγεμονικοὶ τῆς ψυχῆς λογισμοί, οἵτινες κρατίζουσι καὶ πολεμοῦν τὰ πάθη· βόδια δὲ, εἶναι αἱ ἐνέργειαι καὶ ἐργασίαι τοῦ σώματος· ἐπειδὴ τὸ βόδι εἶναι ἐργάτης τῆς γῆς· ἀπὸ τὴν γῆν δὲ πάλιν εἶναι τὸ σῶμα, καὶ περὶ τὴν γῆν ἐργάζεται· χίμαροι δὲ καὶ τράγοι, εἶναι αἱ ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν προσφερόμεναι δεήσεις· ἐπειδὴ καὶ ὁ τράγος ἐθυσιάζετο εἰς τὸν παλαιὸν νόμον διὰ τὰς ἀμαρτίας· λέγει λοιπὸν ὁ αἰσθητῶς καὶ νοητῶς ἐλευθερωθεὶς τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Ἑθνικῶν λαὸς, ὅτι ὅλα αὐτὰ θέλω προσφέρω εἰς ἐσένα Κύριε, ἐπειδὴ καὶ μὲ ἐλευθέρωσες ἀπὸ τὴν σκλαβίαν τῶν ὀρατῶν καὶ ἀόρατων ἐχθρῶν.

16: „ Δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγῆσθε ὑμῖν, πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Θεὸν
„ ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου.

Ἵπερβατὸν σχῆμα εὐρίσκεται εἰς τὸ ῥητὸν τοῦτο, ὅπερ οὕτως ἐξομαλύνεται· “ Δεῦτε ἀκούσατε πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν, καὶ διηγῆσθε ὑμῖν ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου· ἤγουν ἔλατε νὰ ἀκούσεται ὅσα καλὰ καὶ εὐεργεσίας ἔκαμεν ὁ Θεὸς εἰς ἐμένα· ἀκολουθῶς δὲ λέγει καὶ ποίας εὐεργεσίας. (1)

17: „ Πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκ-

„ ραζα, καὶ ὕψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσαν μου.

Ἐγὼ, λέγει, ἐφώνηξα μὲ τὸ στόμα μου πρὸς τὸν Θεόν· καὶ ὕψωσα· τὴν φωνήν μου δηλαδή, ἣτις ἐκάλει αὐτὸν εἰς ἀντίληψιν καὶ βοήθειάν μου· πρέπει δὲ νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ ὑπὸ πρόθεσις εὐρίσκεται ἐδῶ ἀντὶ τῆς ἐν· δηλαδή ὕψωσα τὴν φωνήν μου ἐν τῇ γλώσσῃ μου· ἔτι νοεῖται καὶ τὸ, ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κέπος καὶ πόνος· (Ψαλμ. θ'. 29.) ἀντὶ ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ τὸ „ Ἰὸς ἀσπίδων ὑπὲρ τὰ χεῖλη αὐτῶν (Ψαλμ. ρλθ'. 3.) ἔτοι ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν· καὶ ἄλλα ὅμοια· (2).

18: „ Ἀδικίαν εἰ ἐξέωρουν ἐν καρδίᾳ μου,
„ μὴ εἰσακουσάτω μου Κύριος.

Ὅταν, λέγει ἐγὼ παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ μοι βοηθήσῃ, δὲν ἐβλεπον καμμίαν κακίαν εἰς τὴν καρδίαν μου· βεβαιώνει δὲ τὸν λόγον τοῦ καταρώμενος, ὅτι, ἀνίσως ἐγὼ ἐγνώριζον τοιούτην κακίαν εἰς τὴν καρδίαν μου, ἄς μὴ μου εἰσακούσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἐξῆς, ὅσαις φοραῖς ἤθελα τὸν ἐπικαλεσθῶ.

19: „ Διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ Θεός.
„ προ-

σφένδαμνον· „ Ἐπικατάρατος γὰρ φησιν, ὅς ἦν δυνατὸς, καὶ ὑπῆρχεν ἐν τῷ ποιμένῳ αὐτοῦ ἄρσεν, καὶ εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, καὶ θὺς διεφθαρμένον τῷ Κυρίῳ· (Μαλ. α'. 14.) καὶ πάλιν „ Καὶ εἰσεφέρετε ἀρπάγματα, καὶ τὰ χωλὰ, καὶ τὰ ἐνοχλούμενα (αὐτόθι· 13.) αὕτη καὶ τῷ Κρίν ἐγένετο τῶν κακῶν ἐκεῖνων ἀρχή· διδασκόμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς τοῖς τιμιωτέροις ὧν ἔχομεν τὸ θεῖον γεραίρειν· λέγει δὲ ὁ Ἀθανάσιος „ Εἰσελεύσασθαι εἰς τὸν οἶκόν σου τὸν ἐπουράνιον δηλονότι, ἐν ὀλοκαυτώμασι δὲ οὐκ αἰσθητοῖς, νοητοῖς δὲ δηλονότι· ὅλους γὰρ ἑαυτοὺς ἀνέθηκαν Θεῷ οἱ Ἀπόστολοι (ἢ καὶ ἱ Μάρτυρες) ἐν τάξει ὀλοκαυτωμάτων· καὶ ὁ Θεοδωρὸς εἶπεν „ Ὀλοκαυτώματα πάντας λέγει τοὺς Μάρτυρας· ἐπειδὴ τὰς μὲν ψυχὰς τῷ Θεῷ διὰ τῶν ἀρετῶν, τὸ σῶμα δὲ διὰ τῶν βασάνων ὀλοκαύτωσαν· τοὺτους ἡ Ἐκκλησία προσφέρει μεμνημένους, τοῦτέστιν ἰσχυροὺς καὶ εὐσώτους, ὥς τῶν βασάνων καταφρονεῖν, καὶ γελαῖν τοὺς βασανίζοντας.

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος „ Καὶ ἐν τῇ κα'. Ψαλμῷ γέγραπται τὰς εὐχὰς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν φοβουμένων αὐτόν· διὰ τούτων δὲ παιδευόμεθα τοὺτους κοινωνοὺς ἔχειν, καὶ τοῦτοις διαφερόντως διηγείσθαι τὰ θεῖα· μὴ δῶτε γὰρ φησι τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ, μηδὲ ῥίψετε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων· Καὶ, τὰ μυστήριά μου ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς (Ἠσ. κδ'. 16.)

(2) Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέγει „ Τὸ οὖν δηλοῖ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐκέκραξα· τὴν ἐνδὸν ἐνταῦθα λέγει κραυγὴν, τὴν σύντονον, ἣν ἡ πεπυρωμένη καρδιά ἐτίκτεν· ὥσπερ γὰρ ὁ βοὴν πᾶσαν αὐτοῦ κεινοῦσθαι τὴν δύναμιν· οὕτω καὶ ὁ ἐκ καρδίας.

„ προσέσχε τῇ φωνῇ τῆς δευσεώς χουσαν ἡμᾶς, εἰς κἀνένα πρᾶγμα. (1)
„ μου.

Ἐπειδὴ, λέγει, με καθαρὰν καρδίαν ἐ-
παρακάλουν τὸν Θεόν, διὰ τοῦτο καὶ εἰσέκουσέ
μου, καὶ ἐπρόσεξεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς δευσεώς μου.
Πρέπει δὲ καὶ ἡμεῖς νὰ μιμούμεθα τὸν θεὸν Δα-
βίδ, καὶ ἀνίσως θέλωμεν νὰ εἰσακούσῃ ὁ Θεὸς
τὴν προσευχὴν μας, πρέπει νὰ παρακαλοῦμεν αὐ-
τὸν με καθαρὰν συνείδησιν καὶ καρδίαν, μὴ ἐλέγ-

20: „ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἄ-
„ πεστήσῃ τὴν προσευχὴν μου, καὶ τὸ
„ ἐλεος αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ.

Ἄς εἶναι, λέγει, εὐλογημένος ὁ Θεός, ὅς-
τις ἀπ' ἑαυτοῦ του: ἤτοι ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα καὶ
φιλανθρωπίαν του δὲν ἀπέβαλε τὴν προσευχὴν μου,
οὔτε τὸ ἐλεός του ἐμάκρυνεν ἀπὸ λόγου μου.

Ψαλμός Ες΄.

Εἰς τὸ τέλος, ἐν ὕμνοις Ψαλμός α' δῆς τῷ Δαβίδ.

Εἰς τὸ τέλος μὲν ἐπιγράφεται ὁ παρὼν Ψαλμός, διὰ τὴν προφητεῖαν τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Θεοῦ
Λόγου, κατὰ τὸν Θεοδώριτον· εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας συμβουλεύει νὰ ἀποβλέπουσιν οἱ ἀναγινώσκον-
τες τὸν Ψαλμὸν τοῦτον· ἐν ὕμνοις δὲ, ὅτι προσάξει αὐτοὺς νὰ ὑμνοῦσι τὸν Θεὸν Λόγον· τί δὲ ση-
μαίνει Ψαλμός ῥῆς, ἐρμηνεύσαμεν ἐν τῷ προκίῳ ἐν κεφ. θ'. (2)

1: „ Ὁ

δίας βοῶν πάντα τὸν νοῦν συσρέφει· δεῖ δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν κράζειν· πολλοὶ γάρ εἰσιν, ὧν τὰ μὲν χεῖλη πρὸς τὸν
Θεὸν βοᾷ, ἡ δὲ διάνοια οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν λεγομένων· οὗτοι οὐχὶ πρὸς τὸν Θεὸν εὐχονται· οὐ γὰρ ἀπλῶς
τὰ ῥήματα τῆς προσευχῆς ὠφελεῖ· ἀλλὰ τὸ ἀπὸ σπουδαίας διαθέσεως ἀναπέμπεσθαι· ὁ γοῦν Φαρισαῖος πρὸς ἐ-
αυτὸν προσήνετο, οὐ πρὸς τὸν Θεόν, ἐπανήνετο γὰρ ἡ προσευχὴ πρὸς αὐτὸν, ἐπεὶ περ ἐν ἀμαρτίᾳ τῆς ὑπερηφα-
νείας ἐγένετο· ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Ὑψώθη παραχρῆμα ἡ γλῶσσά μου, εὐθὺς γὰρ προσένεγκόν τὴν δέησιν,
ἐδεξάμην τὴν αἴτησιν „ καὶ εὐφροσύνης πλησθεὶς εἰς χαριστήριον ὕμνον τὴν γλῶσσαν ἐκίνησα.

(1) Διὰ τοῦτο λέγει ὁ θεὸς Κύριλλος „ Καλὴ τῶν ἁγίων ἡ παρρησία· διὰ τοῦτο καὶ τεταρτηκότες προσεύχονται
τῷ Θεῷ· καὶ τῆς ἑαυτῶν ἐπεικειας ποιοῦνται τὴν ἐνδειξιν, τὰ ἑαυτοῖς πρέποντα λαλοῦντες ἐν προσευχῇ· γέγονε
δὲ τὸ πρᾶγμα οὐ φιλοδοξίας πρόφασιν· ἀφιλόκαμπος γὰρ τῶν ἁγίων ὁ νοῦς· ἐκφαίνουσι δὲ χρησίμως τὰ ἑαυτῶν
κατεσθώματα, ἵνα ἡμεῖς ὠφελώμεθα, τίνα τρόπον πολιτεύεσθαι χρὴ παρ' αὐτῶν μαθηθόντες· λέγει δὲ καὶ ὁ μέ-
γας Ἀθανάσιος, Καὶ ἕτερον τι καίχημα προσφέρει τῷ Θεῷ, τὸ ἔξω πάσης ἀδικίας γενέσθαι· διὰ καὶ εἰσακούε-
σθαι θαρρεῖ· τὸ δὲ μὴ θεωρεῖν ἀδικίαν ἐν καρδίᾳ, σύμφωνα ἐστὶν, κατὰ τὸν Ὠριγένη, τῷ, οὐδὲν ἐμαυτῷ σύ-
νοισα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα, καθὰ Παῦλος ὁ μέγας φησὶν, δεικνύν δύνασθαι τὸν Θεὸν ἰδεῖν, ἅπερ ἡ-
μεῖς οὐχ ὁρῶμεν· ὁμοίον καὶ τῷ „ Παραπτώματα τίς συνήσει; ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με.

(2) Ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Πάλιν κἀνταῦθα πᾶν Ἀποστόλων τὸ πρόσκιον, διδασκαλίαν ποιούμενον τῶν Ἐ-
θνῶν, ἡμῶν τε εὐχόμενον ἐκ τῶν ἀντιλεγόντων τῇ διδασκαλίᾳ αὐτῶν.

1: „**Ο** Θεός οίκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ
„εὐλογήσαι ἡμᾶς.

Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς Δαβὶδ προεγνώρισε διὰ τοῦ
Πνεύματος τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ
Χριστοῦ, παρακαλεῖ μὲ τὰ λόγια ταῦτα νὰ τελειω-
θῇ τοῦτο· καὶ πρῶτον μὲν δέσται νὰ ἐλεηθῇ ἡ φύ-
σις τῶν ἀνθρώπων, ἥ τις ἐτυραννείτο πικρῶς ἀπὸ
τὸν πονηρὸν διάβολον· δεύτερον δέ, νὰ εὐλογηθῇ·
ἦτοι νὰ ἀγιασθῇ· πρῶτα δὲ σημαίνει ἡ εὐλογία,
ζῆται εἰς τὸν εἰκόσιν Ψαλμὸν ἐν τῷ „Ὅτι δώκες αὐ-
τῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

„Επιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ’
„ἡμᾶς, καὶ ἐλεησαι ἡμᾶς.

Πρόσωπον τοῦ Πατρὸς εἶναι ὁ Υἱός· „Ὁ
ἐωρακώς γάρ, φησιν, ἐμὲ, ἐώρακε τὸν Πατέρα·
(Γωάν. ιϞ. 9.) εὐαγγελικῶς δὲ λέγει ἐπιφάναι· ἡ-
γουν ἄμποτε νὰ ἐπιφανῇ τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς·
ἦτοι ὁ Υἱός, εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς εὐρισκόμενους,
διὰ μέσου τῆς θείας τοῦ ἐνανθρωπήσεως· ἡ καὶ τὸ
τοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα πρόσωπον· τουτέστιν αὐτός

ὁ Χριστὸς κατὰ περίφρασιν· τὸ δὲ ἐλεῆσαι, εἶναι ὁ-
μοιον μὲ τὸ οἰκτερῆσαι· δὴ φορεῖς δὲ λέγει τὸ
αὐτὸ, διὰ τὴν πολλὴν ἐπιθυμίαν ὅπου εἶχεν νὰ ἐ-
πιτύχῃ ἐκεῖνο, ὅπου ἐζητεῖ. (1)

2: „Τοῦ γινῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου
„ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριον σου.

Ἄμποτε, λέγει, νὰ γένωσκον εἰς ἡμᾶς τὰ
ἀνατέρω, καὶ νὰ ἐπιφανῇς τὸ πρόσωπόν σου Χρι-
στὲ εἰς ἡμᾶς· διὰ τί; διὰ νὰ γνωρίσουν οἱ ἐν τῇ γῇ ἄν-
θρωποι τὴν ὁδὸν τῆς πολιτείας σου· τὴν ὁποίαν ἐ-
σύ πρῶτος περιπατήσας, θέλεις δείξῃς αὐτὴν καὶ
εἰς τοὺς ἄλλους διὰ νὰ τὴν περιπατοῦν· καὶ πρὸς
τούτοις διὰ νὰ γνωρίσουν ὅλοι οἱ ἐν τοῖς ἔθνεσιν
ἄνθρωποι, τὴν δι’ ἡμᾶς ἐνανθρώπησίν σου· ταύτην
γὰρ ὀνομαζει σωτήριον, ὡς καὶ ὁ Συμεὼν ὀνόμασεν,
εἰπὼν· „Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτή-
ριόν σου (Λουκ. β. 30.) Ἐπειδὴ διὰ μέσου
αὐτῆς σωζόμεθα· λείπει δὲ τὸ ἄρθρον, τοῖς ἐδῶ·
ἦτοι ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. (2)

3: „Ἐξομολογήσασθωσαν σοὶ λαοὶ ὁ Θεός,
„ἐξομολογήσασθωσαν σοὶ λαοὶ πάντες.

Λα.

(1) Λέγει δὲ ὁ Εὐσέβιος, ὅτι ἦτον νόμος εἰς τοὺς Ἱερεῖς τῶν Ἰουδαίων ἔχει νὰ εὐλογοῦν τὸν λαόν· καθὼς ἐν Ἀ-
ριθμοῖς γράφεται „Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μαΐσιν λέγων· Ἀλλήσων Ἀαρὼν ἔς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ λέγων· οὕτως
εὐλογήσετε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ λέγοντες αὐτοῖς· εὐλογῆσαι σε Κύριος ἔς φυλάξαι σε· ἐπιφάναι Κύριος τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ἐπὶ σέ ἔς ἐλεῆσαι σε· ἐπάραι Κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σέ, ἔς δόξαι σοι εὐεργίαν· ἔς ἐπιθέσονται τὸ ὄνομα
μου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, ἔς ἐγὼ Κύριος εὐλογῶν αὐτοὺς (Ἀριθμ. 6. 12.) εἶπε δὲ ὁ Ἀθανάσιος „Τῶν
σὼν οἰκτιρητῶν δεόμεθα φησὶ Δέσποτα, ἔς τῆς ἐπιφανείας τοῦ προσώπου σου, πρὸς τὸ δυνήθῃαι φανερὰν τὴν ὁ-
δὸν τοῦ Εὐαγγελίου σου τοῦ ἁγίου πᾶσι τοῖς ἔθνεσι κηρύξαι· σωτήριον γὰρ πανταχοῦ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ φησὶ·
λέγει δὲ ἔς ὁ Κρίλλος „Ἐδείξεν ἡμῖν ὁ Θεὸς ἔς Πατρὸς τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον· τουτέστι τὸν Υἱόν· εἰκὼν γὰρ ἐστὶ
ἔς χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ· ἔς γὰρ ἐφασκεν ἐναργῶς· ὁ ἐωρακώς ἐμε, ἐώρακε τὸν Πατέρα· ἔφη δὲ ἔς ὁ
Ἡσύχιος „Ἦν προέγνω τοῦ Σωτῆρος ἐπιφάνειαν αἰετὶ θάκτον γενέσθαι, ὅπως τὴν ἐκ ταύτης εὐλογίαν τραυή-
σωμεν· ἐπιφαίνεται δὲ τὸ πρόσωπον τοῦ πάντων Δημιουργῶν, τὸ πληρὸν ἡμᾶς εὐλογίας ἔς οἰκτιρητῶν, ἐπιφανέν-
τος ἡμῖν τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ ἔς ἐμφανίσαντος ἑαυτὸν τοῖς ἀξίοις· ἐπεὶ γὰρ εἰκὼν ἐστὶ τοῦ Θεοῦ
τοῦ ἀοράτου, ὁ νῦν καθαρῶς προσβαλὼν αὐτῷ, ἐφῆ τὸν Πατέρα. (ἐν τῇ ἐκδεδ. Σειρᾷ.)

(2) Ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει „Ἐπιφάναντος γὰρ σου τὸ πρόσωπον, γινώσκεται ἡ ὁδὸς ἡ πρὸς σὲ ἄγουσα τὸν Πα-
τέρα, ὁ εἰπὼν, ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός· ἔς αὐδεὶς ἐρχεται πρὸς τὸν Πατέρα, εἰμὴ δὲ ἐμαυτοῦ· ὁ δὲ αὐτὸς ἔσαι ἔς σωτήριον
ἐν πᾶσιν ἔθνεσι, πληρωθέντος τοῦ „Ὁφεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ἔφη δὲ ἔς ὁ Ἀσέριος·
ὁδὸς τοῦ Θεοῦ ὁ νόμος ἔς αἱ ἐντολαὶ λέγονται· ὁδὸν γὰρ φησὶ δικαιοματίων σου συνέτισόν με· αἰτεῖ τοίνυν ἐν τῇ
γῇ γνωρισθῆναι, εὐκ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ μόνῃ· (Ἐνθα ὁ νόμος ἐδόκει κηρύττεσθαι) γνωρισθῆναι δὲ πᾶσι τοῖς
ἔθνεσι τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ (ἐν τῇ ἐκδεδ. Σειρᾷ.)

Λαοὶ μὲν ἀπλῶς ὀνομάζονται οἱ ἐκ περιτομῆς Ἰουδαῖοι· λαοὶ δὲ πάντες ὀνομάζονται οἱ ἐκ ἔθνων, ὡσάν ὅπου εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ὡς ἐκ πολλῶν γενῶν συγκαίμενοι ἑξομολογησάσθωσαν, λέγει, ἀντὶ τοῦ, ὡς εὐχαριστοῦν εἰς ἐσένα Κύριε, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἔθνικοι, καὶ ὡς σὲ δοξολογοῦν· ἐπεὶ δὲ διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἔγινες ἄνθρωπος.

4 : „Εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιᾶσθωσαν Ἐθνη· ὅτι κρίνεῖς λαοὺς ἐν εὐ-
„θύτητι, καὶ Ἐθνη ἐν τῇ γῇ ὀψή-
„γήσεις :

Ἄς χαροῦν, λέγει, ὅλα τὰ ἔθνη· διὰ ποίαν αἰτίαν; διὰ τί, τοὺς μὲν Ἰουδαίους θέλεις κατακρίνεις δικαίως, τοὺς ἕνα καὶ τὸν ὅλον λαόν σου· ἐπεὶ δὲ καὶ δὲν ἐδέχθησαν τὴν ἐνσαρκόν σου οἰκονομίαν· θέλεις δὲ ὁδηγήσεις τὰ ἔθνη εἰς τὴν θεογνωσίαν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ εὐρισκόμενα· ἢ τὰ ἐν τῇ γῇ ἔθνη, κατ' ἑλλειψιν τοῦ ἄρθρου. (1)

5 : „Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ
„Θεός, Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λα-
„οὶ πάντες.

Τὰ αὐτὰ λόγια ὅπου εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Δαβὶδ, τὰ ἴδια λέγει καὶ ἐδῶ· σπουδαζώνας τοὺς λαοὺς μὲ τὴν ἀνακύπλωσιν τῶν λογῶν, καὶ προθυμοτέρους ποιῶν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ εὐχαρίστησιν, κατὰ τὸν Ἀντιοχείας Θεόδωρον.

6 : „Γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Ἄφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι εὐλογηθῶν, καὶ ἡ γῆ θέλει δώσει πλουσίους τοὺς καρπούς της· ἡ γῆς καρπὸν ὀνομάζει, τοὺς ἐκ τῆς γῆς πλασθέντας ἄνθρωπους, οἱ τινες ἑμμελλον καὶ προσφερθῶν εἰς τὸν Θεὸν ὡσάν καρποφορία, διὰ μέσου τῆς ἐναρέτου πολιτείας καὶ θεληματικῆς ἀσκήσεως· ἢ καὶ διὰ τῆς ἐκουσίου ὀλίψεως· ἢ λέγει καρπὸν γῆς αὐτὸν τὸν Χριστόν, ὡς ἔχοντα σῶμα γῆινον. (2)

„Εὐλογῆσαι ἡμᾶς ὁ Θεός ὁ Θεός ἡ-
„μῶν.

7 : „Εὐλογῆσαι ἡμᾶς ὁ Θεός.

Ἐν ἄλλοις γράφεται καὶ ἑξ· εὐλογῆσαι ἡμᾶς ὁ Θεός· εὐλογῆσαι ἡμᾶς ὁ Θεός· εὐλογῆσαι ἡμᾶς ὁ Θεός· βλέπε δὲ, ὡς ἀναγνώσας, πῶς φανερώνεται ἐκ μέρους τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος, μὲ τὸν τριπλασιασμόν τοῦ Θεοῦ, καὶ Θεός, καὶ Θεός.

„Καὶ φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ
„πέρατα τῆς γῆς.

Διὰ μὲν τοῦ τριπλασιασμοῦ τοῦ Θεοῦ-ὁ νόματος, ἐφανέρωσε τὰ τρία πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος· διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν ἑκάς αὐτὸν ἐφανέρωσε τὸ ἐνικίον τῆς Θεότητος· διότι ἀγκαλὰ καὶ καθεὶ πρόσωπον τῆς ἁγίας Τριάδος εἶναι Θεός· ἀλλ' ὁ μὲν τὰ τρία εἰς Θεός ἐστιν. (3)

Ψαλ.

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώριτος „Διὰ τοῦτο προσήκει ἔτι λαοὺς ἅπαντας ἔτι τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἐθνη εὐφραίνεσθαι ἔτι χορεύειν ἔτι τὰς σὰς εὐεργεσίας διεξιέναι· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι οὐδὲν τῶν ὄντων ἀτιμώμενον, οὐδὲ ἀκιδεμένο· ἀλλὰ πάντων ὑπάρχεις κριτὴς δικαίως ἐκφέρων τὰς ψήφους· ἔτι ὁδηγῶν μὲν τοὺς πλανωμένους πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τοὺς δὲ πείθεσθαι μὴ βουλομένους κολάζων.

(2) Ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „Γῆ ἡ κοινή δηλοῖ (ἥτις ἐστὶν ἡ καρδία)· καρπὸς δὲ αὐτῆς αἱ κατ' εὐσέβειαν προκοπαί.

(3) Ὁ δὲ Θεόδωριτος λέγει „Εἰδέναι προσήκει, ὡς ἄνθρωποι εὐλογοῦντες τὸν Θεόν, λόγους αὐτῷ προσφέρουσι μόνους· ἡ γὰρ αὐτὸν εὐεργετῆσαι οὐ δύνανται· ὁ δὲ Θεός εὐλογῶν, βεβαίως τοὺς λόγους τῷ ἑαυτοῦ, ἔτι παντοδύναμων ἀγαθῶν παρέχει τοῖς εὐλογουμένοις φορὰν· εἶτα διδάσκει πῶς δυνατόν τῆς θείας εὐλογίας τυχεῖν· ἔτι φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς· ὁ μὲν γὰρ εὐλαβῶς περὶ τοὺς θείους διακείμενος νόμους, ἔτι τὸ μέλλον δεικνύων κριτήριον διὰ τῆς τούτων φυλακῆς τὸν Θεὸν θεραπεύει· ἡ δὲ θεία θεραπεία τὴν εὐλογίαν προσφέρει.

Ψαλμός ΕΖ.

Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαβὶδ Ψαλμός Ὡδῆς.

Εἰς τὸ τέλος μὲν ἐπιγράφεται ὁ Ψαλμός οὗτος, διὰ τὶ καὶ αὐτὸς προανακηρύττει καθαρώτερα τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Σωτῆρος, κατὰ τὸν Θεοδώριτον καὶ Ἀθανάσιον· καὶ τὴν καταργήσιν τῶν δαιμονίων.
(1) τί δὲ εἶναι Ψαλμός ὧδῆς, εἶπομεν ἐν τῷ προοίμιῳ ἐν κεφαλῇ θ.

1.: „**Α**ναστήτω ὁ Θεός, καὶ διάσκορ-
πισθῇ τῶσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ οἱ δαίμονες ἐτυράννουσιν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μήτε Ἀγγελος, μήτε ἄνθρωπος ἐδύνατο νὰ βοηθήσῃ τοὺς καταδουλωθέντας ἀνθρώπους, διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ μὲ τὰ λόγια ταῦτα παρακαλεῖ αὐτὸν τὸν πλάστην τῶν ἀνθρώπων Θεὸν, νὰ κάμῃ ἐκδίκησιν τοῦ τυραννουμέ-

νου πλάσματός του· ἀνάστασιν δὲ θέλεις νοήσεις θεοπρεπῶς, τὴν εἰς ἐκδίκησιν κίνησιν τοῦ Θεοῦ· ἀγκλὰ δὲ καὶ προστακτικῶς ἐσχηματίσθη τὸ, ἀναστήτω, καὶ τὰ λοιπὰ λόγια, ἀλλ' ὅμως εὐκτικού σημασίαν ἔχουσι, καθὼς ἐν ἄλλοις εἶπομεν· ἦγουν ἄμποτε νὰ ἀναστηῇ ὁ Θεὸς καὶ νὰ κάμῃ ἐκδίκησιν· ἐχθροὶ δὲ κυρίως τοῦ Θεοῦ εἶναι οἱ δαίμονες, ὡς ἀποσάται καὶ ἐναντίοι αὐτοῦ. (2)

„Καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐ-
τοῦ

(1) Ὁ δὲ Θεόδωρος λέγει, ὅτι ὁ Ψαλμός οὗτος λέγεται ἐκ προσώπου τοῦ Δαβὶδ, ὅταν παιδρὰν πανήγυριν ἐπὶ τῇ ἀνόδῳ τῆς Κιβωτοῦ ποιησάμενος, θύματα κατέσφαξε πολλὰ· ἔαυτὸς ἐμπροσθεν ὑπ' εὐφροσύνης ἐσκήρτα ἔβη· ὅθεν ἔξ προοίμιον ποιεῖται τοῦ Ψαλμοῦ τούτου, ἐκεῖνο ὅπου ἔλεγεν ὁ Μωϋσῆς ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν Κιβωτόν· γέγραπται γάρ „Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν Κιβωτόν ἔειπε Μωϋσῆς· ἐξεγέρθητι Κύριε, ἔξ διασκορπισθῇ τῶσαν οἱ ἐχθροί σου· φυγέτωσαν πάντες οἱ μισοῦντές σε· (Ἀριθ. ι'. 33.) λέγει δὲ Ἰωάννης ὁ Λίτινος ἐν τῷ νεοτυπάτῳ αὐτοῦ Ψαλτηρίῳ, ὅτι ὁ Ἐσδρας διίσχυρίζεται, ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ Ψαλμοῦ τούτου εἶναι πολὺ ὑπεροχική.

(2) Ἐφί δὲ ὁ Ὁριγένης „Ὡς μὲν πρὸς τὸ ἀληθές, ἀτρεπτος ἔξ ἀναλλοίωτος ὁ Θεός· δι' ἡμᾶς δὲ, ὅτε μὲν, καθεξέσθαι λέγεται· μὴ γὰρ εἴη αὐτὸν ἐσηκέναι τῷ κρινόμενῳ· βίβλοι γὰρ ἀνεώχθισαν ἔξ κριτήριον ἐκάθισε· τῷ δὲ ἀγίῳ, ᾧ ἀρμόζει τὸ, ὁ πισεύων εἰς ἐμὲ οὐ κρίνεται, οὐδὲ καθεξέται, ἀλλ' ἔσκηκε· διὸ λέγει „Σὺ δὲ αὐτοῦ σῆθι μετ' ἐμοῦ· (Δευτερ. ε'. 31.) τῷ δὲ ἀναξίῳ προνοίας, ὁ μὴ νυσάζων, ὑπιοῖ· καὶ μετανοήσῃ ἐκείνος, ἐξεγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος· λέγει δὲ ἔξ Θεοδώριτος „Ἀνάστασιν οὐ μόνον τὴν τῆς μακροθυμίας παύσαν καλεῖ, ἀλλὰ ἔξ τὸ ἀναστῆναι τὸν Σωτῆρα τοῦ Κόσμου διὰ τριῶν ἡμερῶν, ὅτε τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐκούσιον κατεδέξατο θά-

„ τοῦ οἱ μισοῦντες αὐτόν .

Ἄμποτε, λέγει, νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ : ἦγουν ἀπὸ τὴν ἐπιφανείαν του, μὴ ὑποφέροντες τὴν διὰ σαρκὸς παρουσίαν του, ὅλοι ἐκεῖνοι ὅπου τὸν μισοῦν· διότι ὅπου εὐρίσκεται παρὼν ὁ Θεός, ἀπὸ ἐκεῖ φεύγουν παρευθὺς οἱ τοῦ Θεοῦ ἐχθροί .

2 : „ Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέωσαν .

Καθὼς, λέγει, ὁ καπνὸς ἐκλείπει καὶ διαλύεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν ἄνεμον : ἔτσι καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ δαίμονες διώκονται καὶ διασκορπίζονται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον .

„ Ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου
„ πυρὸς, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ .

Καθὼς, λέγει, τὸ κηρὶ λύεται ἀπὸ τὴν παρουσίαν τῆς φωτὸς : ἔτσι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, κατὰ τὸν Ἀθανάσιον, δαίμονες, διαλύονται ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ὅς τις εἶναι πῦρ, ὅπου κατατρώγει τὴν ἁμαρτίαν· τὸ δὲ ἀπολοῦνται, δὲν

σημαίνει τὴν εἰς τὸ μὴ ὂν διάλυσιν αὐτῶν καὶ ἀφανισμόν· ἀλλὰ σημαίνει, πῶς δὲν εὐρίσκονται πλέον εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὅπου ἐπισκίασθῃ ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ· λέγονται δὲ οἱ δαίμονες ἁμαρτωλοὶ, διὰ τὴν αὐτοὶ πρῶτοι ἐγέννησαν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἔγιναν διδάσκαλοι ταύτης καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. (1)

3 : „ Καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήσονται .

Καὶ λοιπὸν, λέγει, ἀφ' οὗ ἀρνήσθῃ ἡ τυραννία τῶν δαιμόνων, θέλουν χαροῦν ὅλοι ἐκεῖνοι, ὅπου ἐδικαιώθησαν διὰ μέσου τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως .

„ Ἀγαλλιάσθωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,
„ τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ .

Ἄμποτε, λέγει, νὰ ἀγαλλιάσων οἱ ἐν Χριστῷ δικαιοθέντες ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, ὅς τις ἐπισκοπεῖ καὶ προνοεῖται αὐτοὺς πάντοτε· „ Ὁρθολομοὶ γὰρ φησι Κυρίου ἐπὶ δίκαιους (Ψαλμ. λγ'. 16.) τὸ δὲ εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν καὶ τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα σημαίνουσι· φανεράνουνσι γὰρ τὴν αὐξήσιν καὶ ὑπερβολὴν τῆς χαρᾶς .

4 : „ Ἀ-

θάνατον· οὕτω ἡμεῖς πολλάκις τοὺς ἐπιεικέα χρημένους δικαστὰς εἰς τὴν τῶν ἀδικουμένων ἐπικουρίαν διεγείρειν εἰσάγειν, διαναστῆναι παρακαλοῦντες, ἡ τῶν ἀδικούντων καταπαῦσαι τὸ θράσος· Καὶ ὁ Ἀθανάσιος φησι „ Τὴν εἰς τὸ κρίνειν τοὺς ἀκαθάρτους Δαίμονας παρορμὴν τοῦ Θεοῦ ὁ λόγος σημαίνει· τῇ γὰρ αὐτοῦ παρουσίᾳ τῆς τῶν ἀνθρώπων τυραννίδος ἐξηλάθησαν· ἡ ὁ Θεοδώριτος λέγει „ Ὡς περ φοβερός στρατηγὸς ἡ ἀγὰν ἰσχυρὸς ἐὰν ἀνατίους ὁ τῶν ἀοράτων Δυνάμεων Κύριος·

(1) Ὁ δὲ Νύσσης λέγει „ Ὡς περ καπνὸς ἀναχέσθεις εἰς τὸν ἀέρα σημεῖόν τι τῆς οἰκείας οὐχ ὑπελίπετο φύσεως, ἡ κηρὸς ἐν πυρὶ γενόμενος οὐκέτι εὐρίσκεται : οὕτως ἐὰν ἐπίτινα ἔλθῃ ἡ θεία χάρις ἡ βοήθεια, τὰ ἐπικρατοῦντα ἐν ἐκείνῳ πάθῃ εἰς ἀφανισμόν περιήσεται· οὐχ ὑπομένει τὸ σκότος τὴν τοῦ φωτὸς παρουσίαν· εὔτε νόσος σήσεται ἐπιλαβομένη ὑγείας· οὔτε μὴν ἐνεργεῖ τὰ πάθῃ, παρούσης τῆς ἀπαθείας· ἡ ταῦτο ἐστὶ τὸ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀπόλλυσθαι· ἔφη δὲ ἡ Ἡσύχιος „ Εὐχερὴς τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ πτώσις, εἰ ἡ σφοδρὰ ἐκτετὴς πεποιθέναι νομίζουσι· τί γὰρ καπνοῦ πρὸς τὸ λυθῆναι σαφρότερον ; τί δὲ κηροῦ, ὅταν ὑπὸ πυρὸς σφοδρῶς ἡ περὶ αὐτοὺς φαντασία εὐθέως διαλύεται· ὁ δὲ Εὐσέβιος φησι „ Πρῶτον οἱ Δαίμονες μετεσχηματίζοντο εἰς Ἀγγέλους φωτὸς κατὰ τὸν Ἀπόστολον μαντείας τε ἡ θεραπείας ἐπαγγελλόμενοι, ὡς ἀνθρώπους ἀπαταμένους θύειν αὐτοῖς ἡ τὰ φίλτατα· νῦν δὲ φροῦδα πάντα ἡ ἔντως καπνὸς, ἀποσβεσθέντες αὐτῶν τοῦ πυρὸς, ὀργισθέντες αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ „ Ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ· ἡ ὁ καπνὸς δὲ αὐτῶν μὴ ἔχων περὶ ὃ, τι ὑποστῇ ἐξέλιπεν .

4: „ Ἀσάτε τῷ Θεῷ· ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν· Κύριος ὄνομα αὐτοῦ.

Ἔσεῖς, λέγει, οἱ ἀνωτέρω, ὅπου ἤξιώθητε τοιαύτης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ἄσάτε εἰς τὸν Θεόν, καὶ ψάλατε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπερβολικῆς ἀγάπης κινούμενοι· (1) τὸ δὲ ὁδοποιήσατε, εἶναι λόγος, ὃς τις λέγεται πρὸς τοὺς Ἀποστόλους κατὰ τὸν Θεοδώριτον, τοὺς ὁποίους προσάξει τὸ ἐν τῷ Δαβὶδ Πνεῦμα νὰ δράμουν εἰς τὰ ἔθνη, καὶ νὰ ἐτοιμάσουν διὰ τοῦ κηρύγματος εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν εἰσόδον καὶ εἰσόδον τῶν ψυχῶν τους· τοῦτο δὲ εἶναι ὁμοίον μὲ ἐκεῖνο, ὅπου ἔλεγεν ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης „ Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου (Λουκ. γ'. 4.) ὁδοποιήσατε, λέγει· ἡγουν κατασκευάσατε καὶ ἰσάσατε τὴν εἰσόδον τῶν ψυχῶν εἰς τὸν Χριστόν, καθὼς ἐμπόδιον ἀπὸ τὸ μέσον σηκώσαντες· τῷ ἐπιβεβηκότι δὲ εἶπεν ἐπὶ δυσμῶν· διότι ὁ Χρι-

στὸς μὲ τὸ νὰ ᾔῃαι φῶς ἀπλησίαστον, καὶ ἥλιος δικαιοσύνης, διὰ τοῦτο ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, κατοικήσας εἰς αὐτὰς διὰ μέσου τῆς πίστεως· αἱ ψυχὴ δὲ αὐταί, ἦτον δυσμαὶ καὶ νύκτες διὰ τὸν σκοτεινὸν ζῶον τῆς πλάνης, ὅπου ἦτον παλαιόθεν κεχυμένος εἰς αὐτάς· ἡ δυσμαὶ λέγονται ὁ κόσμος, κατὰ τὸ λόγιον ἐκεῖνο „ Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ (ἡγουν ἐν τῷ κόσμῳ) φαίνει (Ἰω. α'. 5.) (2) ἔπειτα λέγει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· ὅτι ὀνομάζεται Κύριος πάντων, ἀπλῶς τῶν ὄντων· τὸ ὁποῖον καθαρώτερα θέλει νὰ εἰπῇ· ὅτι εἶναι Θεός.

„ Καὶ ἀγαλλιάσθε ἐνώπιον αὐτοῦ· ταραχθήτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

Τὸ μὲν ἀγαλλιάσθε, εἶναι ὁμοίον μὲ τὸ ἀνωτέρω, ὅπου εἶπεν „ Ἀγαλλιασθώσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ ταραχθήτωσαν, εἶναι ὁμοίον μὲ τὸ,

(1) Λέγει δὲ ὁ Ὁριγένης „ Ὁ μὲν ἄδων, φιλῇ χρῆται τῇ φωνῇ· ὁ δὲ ψάλλων, ἢ τῷ ὄργανῳ· ἴδε οὖν σεαυτὸν χωρὶς σώματος, ἢ ἐννόησον τὸ ἄδειν· νόησόν σου ἢ τὸ σῶμα, ἢ ὅρα τὸ ψάλλειν· ἄδει γὰρ τῷ Θεῷ ὁ διὰ τῶν δογμάτων τὴν ψυχὴν παιδευόμενος, ὁ τὰς πρεπούσας θεολογίας ἐκ διανοίας κεκαθαυμένης αναπεμπών· ψάλλει δὲ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁ διὰ τῶν τοῦ σώματος κινήσεων, ἢ διὰ τῆς τῶν αἰσθητικῶν χρήσεως τοιαῦτα πράττων, ὡς δοξάζεσθαι παρὰ τοῖς ἄλλοις τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

(2) Ὁ δὲ Πλουσιώτης Ἰσίδωρος λέγει „ Ἀνατολὴν ἔχων ὄνομα ὁ Θεός, ἢ φῶς ὑπάρχων ἀπρόσιτον, πῶς ἐπὶ δυσμῶν ἐπιβεβήκεν; ἀνατολὴ αὐτῷ ὄνομα ἢ ἀναρχὸς Θεότης ἢ φῶς οὐσα ἀίδιον· ἡ δὲ ἐπὶ δυσμῶν ἐπίστασις, ἢ κοινωνία τῆς ἀνθρωπίνης πτωχείας, δυσὶς οὐσα ἢ νυκτὶ εἰκεῖται, εἰ συγκρίνεται τῇ ἀνω λαμπρότητι· διὰ τοῦτο ἡ ἀνατολὴ ταῖς δυσμαῖς ἐπιφαίνεται· ἵνα τοῦ φωτὸς ἐν τῇ σκοτίᾳ λάμπαντος, μεταποιηθῇ πρὸς τὴν ἀκτῖνα τὸ σκότος· ἔφη δὲ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος „ Καὶ ὁ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολὰς τῆς Ἰδίας δόξης τε ἢ λαμπρότητος, ἐπὶ δυσμῶν ὄρεται τῆς ἡμετέρας εὐτελείας ἢ ταπεινότητος· ὁ δὲ Εὐσέβιος „ Ὁ τῆς δικαιοσύνης, φησὶν, ἥλιος, μορφὴν δούλου λαβὼν, ἢ τὰς ἀκτῖνας τῆς αὐτοῦ ὥσπερ συστάδας Θεότητος, καὶ καταδύς ἐν τῷ σώματι, ἢ ἢ ἐν αὐτῷ τῷ θανάτῳ, τὸ καταχεχυμένον τῶν ἀνθρώπων ψυχῶν σκότος ἀπέλασεν, ὁ δὲ Θεόδωρος κατὰ τὸ γράμμα ἐρμηνεύων τὸν Ψαλμὸν λέγει, ὅτι, ὅταν εἰσῆρχετο ἡ Κιβωτὸς εἰς τὴν Παλαισίνην, πρὸς δυσμὰς ἐβλεπον οἱ ταύτην αἶροντες, ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ τόπου· παρὰ δὲ τῷ Θεοδώρῳ ἢ τοῦτο γέγραπται „ Δυσμὰς δὲ νοήσειεν αὐτὸς ἢ τὴν ἐσχάτην ὥραν, καθ' ἣν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἐκ Παρθένου ἄνθρωπος ἐγένετο· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Εὐπρεπεῖς γένησθε φησὶν εἰς τὸ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκεῖνου πορευεσθαι τοῦ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ὀφθέντος ἐν σαρκὶ τοῖς ἐπὶ γῆς· ἢ τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, τῷ μέχρις αὐτοῦ πεποιημένῳ τὴν εἰσόδον· ἄλλος δὲ περιεργότερον τὸ τοιαῦτον νοήσας ῥητὴν λέγει, ὅτι ἡ κακία ἢ ὁ Διάβολος μετασχηματίζεται πολλάκις εἰς φῶς· διὸ ἢ εἴρεται „ Φῶς δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται (Περ. ιγ'. 9.) ὅταν λοιπὸν δύσῃ ἢ λείψῃ ἀπὸ τὸ μέσον τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἢ κακία ἢ τὸ μετασχηματιζόμενον διαβολικὸν φῶς (ὥσπερ τῇ ἀληθείᾳ σκότος ἐστὶ) τότε ἐπιβαίνει εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην ἢ λάμπει ὁ κεντὸς ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ὁ τὸ ἀληθινὸν φῶς ἀπαγράφων, ὁδὸς γὰρ εὐτρεπὴς ἢ ἑτοιμός αὐτῷ ἐστὶ, τῆς φάλλης ἢ διαβολικῆς ἡμέρας ἢ δούσης· ἐπεὶ δὲ κακία ἢ ἀρετὴ, φῶς ἢ σκότος νὰ εὐρίσκωνται ὁμοῦ εἰς ἓνα ἢ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, εἶναι ἀδύνατον.

τό, „ Καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
(1)

5: „ Τοῦ Πατρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ κρι-
„ τοῦ τῶν χηρῶν.

Λέγωντας μὲν τὸν Χριστὸν Πατέρα τῶν ὀρ-
φανῶν, ἐφανερώσεν ὁ Δαβὶδ τὴν κηδεμονίαν καὶ
παύσαν τῷ Χριστῷ, κατὰ τὸν θεὸν Κυρίλλου καὶ
Ἀθανάσιον· λέγωντας δὲ αὐτὸν καὶ Κριτὴν, ἐφα-
νέρωσε τὸ δικαστικὸν αὐτοῦ· ταυτὸν εἰπὼν, ἐφανε-
ρώσεν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ κηδεμὼν τῶν ἀπρο-
σταυτῶν, καὶ κριτὴς τῶν αἰκουμένων· ἡ ὀρφανὸς
καὶ χηρὰς ὀνομάζει, τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντας·
ὀρφανούς μὲν, οὐκ εἶχε πατέρα τὸν παλαιὸν πατέ-
ρα τῶν διαβόλων· χηρὰς δὲ, διὰ τὴν αἰψυχὴν αὐτῶν
ἐχρησεύσαν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ διαβόλου, τὸν ὁποῖον εἶ-
χον προτερον ὡς θυμῶν, καὶ ἦτον προσκολλημέ-
ναι εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ἀσθενείας· ὕστερον δὲ ἀπὸ τὸ
κῆρυγμα, ἔλαβον τὸν Χριστὸν πατέρα καὶ θυμῶν
τοὺς· πατέρα μὲν, ὡς κηδεμὼνα καὶ προνοητὴν τοὺς·
θυμῶν δὲ, ὡς συναρπύζοντες μὲ αὐτὸν διὰ μέσου
τῆς πίστεως. (2)

Ὁ Θεὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.

Ὁ Θεός, λέγει, εἶναι εἰς τὸν ἅγιον τό-
πον του· ἦτοι εἰς τὸν οὐρανόν, κατὰ τὸν Εὐσέ-
βιον· λείπει γὰρ τὸ ἐστὶ· οἷον, ἐπειδὴ εἶπεν ἀνω-
τέρῳ ὁ Δαβὶδ „ Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ ὀδο-
ποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, διὰ τοῦτο

ὡς ὁ Θεοδώριτος λέγει, ἀναγκαιῶς εἶπε κατὰ ἀκο-
λουθίαν, ὅτι ὁ Θεός εἶναι εἰς τὸν ἅγιον τόπον του·
διὰ τὸ διδάξῃ μὲ τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι εὐρίσκε-
ται εἰς τὸν οὐρανόν· ὅς τις εἶναι τόπος ἅγιος τοῦ
Θεοῦ κατὰ τὸν Ἀθανάσιον, καὶ ἐκείνῳ, ἀνίσταται
πρὸς ἐκδίκησιν· καὶ ἐπιβαίνει ἐπὶ δυσμῶν, καὶ εἰ-
κονομεῖ ἐκεῖνα, ὅπου βούλεται· ὅχι κατὰ μετόβα-
σιν τοπικὴν· ἔχουν, ὅχι μεταβαίνοντας ἀπὸ τόπον
εἰς τόπον· διὰ τὴν εἶναι ἀπερίγραπτος· ἀλλὰ ἀμε-
τάβατος μένωντας ἐν τῷ οὐρανῷ· τοιοῦτον νόημα
ἔχει καὶ τὸ „ Οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρα-
νόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατεβὼς ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ· (Ίω. γ'. 13.)
κάτω γὰρ πολιτευόμενος μετὰ σάρκα ὅς, ἐν τῷ οὐ-
ρανῷ ἦτον ἀχώριστος ἀπὸ τοῦ Πατέρα· νοεῖ-
ται τόπος ἅγιος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν
Χριστιανῶν, καὶ κάθε Χριστιανὸς θεοφίλης καὶ ἐνά-
ρετος· κατὰ τὸν Δίδυμον.

6: „ Ὁ Θεός κατοικεῖ μονοτρόπους ἐν
„ οἴκῳ.

Μονοτρόπους ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Δαβὶδ τοὺς
δικαίους· ἐπειδὴ καὶ οἱ δίκαιοι δὲν ἔχουν κληρίαν
διπλὴν γνώμην, καὶ ἐπιπολὴν πονηρίας· ἀλλ' ἓνα
μόνον τρόπον καὶ σκοπὸν ἔχουν, τὴν θεραπείαν καὶ
εὐαρέστησιν τοῦ Θεοῦ· τοὺτους λοιπὸν τοὺς ἀπλοῦς
καὶ μονοτρόπους δικαίους ὁ Θεός κατοικεῖ εἰς τὴν
οἰκίαν του· ἦτοι εἰς τὸν οὐρανόν· περὶ τῆς ὁποίας
οἰκίας εἶπεν ὁ Παῦλος „ Ὅτι οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ
ἔχομεν, οἰκίαν ἀχαιοποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς.

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώριτος „ Ταύτην τῶν δαιμόνων τὴν ταραχὴν ἡ τὸ δέος, ἡ τῶν Θεῶν Εὐαγγελίων ἡμᾶς ἡ ἱ-
στορία διδάσκει· ἀκούομεν γὰρ αὐτῶν λεγόντων „ Τί ἡμῖν ἡ σοὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ἡλθες ὡς πρὸ καιροῦ βασανί-
σαι ἡμᾶς;

(2) Ὁθεν εἶπεν ὁ Ὁριγένης „ Πᾶς ὁ ποιεὺς τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου γίνεται· οὗτος οὖν ὁ πατήρ σου· γε-
νῶ τοίνυν ὀρφανός, ἡ οὐκέτι χηρὸς τοιοῦτο πατρί, ἀλλ' ἐκείνῳ, ὅς ἐφανεῖν ἡ χηρὰ ἀναλήφεται· πάλιν μνη-
σέμεται τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ὁ Χριστὸς· παρανομῶν δὲ ὁ Διάβολος, βούλεται αὐτῆς θυμῶς γενέσθαι, ἵνα ποιή-
σῃ αὐτὴν ἐφθαρμένην· ἡ ψυχὴ οὖν σου χηρὰ γενέσθαι ἐκείνου, ἵνα σοι κρίνῃ τὰ δίκαια ὁ Θεός, καταλιπόντι τὸν
ἀνόμως συμφηκτότα, ἡ τὴν κακίαν γεννήσαντα· ἐφ' ἧ δὲ ὁ Δίδυμος „ Σπουδάζον τοίνυν καταλιπεῖν τὸν πρότε-
ρον πατέρα γεννήσαντα κατὰ κακίαν, ἡ τὸν ἀνόμως ἀνδρα συμφηκτότα· ὅπως ἔξω μὲν Πατέρα τὸν Θεόν, ἡ τὰς
Θείας ἡμῖν ἐνέκτα γυνάς.

νοῦς· (β'. Κορ. ε'. 1.) ὁ δὲ Σύμμαχος ἀντὶ τοῦ μονοτρόπου, μοναχοὺς ἐξέδωκεν· ὥσαν ὅπου οἱ μοναχοὶ εἶναι μεμονωμένοι καὶ γυμνοὶ ἀπὸ καθε πρᾶγμα βιωτικόν· τούτους λοιπὸν τοὺς μοναχοὺς κατοικίζει ὁ Θεὸς εἰς οἰκητήριον καὶ ἀναχωρητικὸν κελλίον, κατὰ μόνας καὶ ἐν ἡσυχίᾳ· μετὰ τὰ λόγια δὲ ταῦτα προφητεύει ὁ Δαβὶδ, τὴν πολιτείαν τῶν μοναχῶν καὶ καλογηρῶν. (1)

„ Εὐάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ.

Ὁ Θεὸς εἶναι, λέγει, ὅπου ἐξάγει· ἤγουν ἐλευθερῶναι ἐκείνους, ὅπου εἶναι δεμένους μετὰ τὰ σχοινία τῶν ἁμαρτιῶν τους· ἢ μετὰ τὰ δεσμά τοῦ δαίμονος, τὰ ὅποια εἶναι τὰ πάθη· φανερώνει δὲ μετὰ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Δαβὶδ, τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιευσάμενους· ἐλευθερῶναι δὲ αὐτοὺς ὁ Χριστὸς μετὰ ἀνδρίαν· ἤγουν μετὰ τὴν δύναμιν τῆς Θεότητός του, ἢ τις καταβάλλει καὶ νικᾷ τὸν τυραννοῦντα τούτους διάβολον· ἢ νικᾷ τούτους καὶ μετὰ τὴν δύναμιν τῶν λόγων τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου. (2)

„ Ὅμοιως τοὺς παραπικροῖνοντας,
„ τοὺς κατοικούντας ἐν τάφοις.

Οὐ μόνον, λέγει, τοὺς ἐθνικοὺς ἠλευθέρω-

σαν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὰ δεσμά τῆς πλάνης, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἰουδαίους· τοὺς ὁποίους ὀνομάζει παραπικραίνοντας, καθὼς καὶ εἰς τὸν ξε'. Ψαλμὸν ἐκτείνοντας, διὰ τὰς αἰτίας ὅπου εἶπομεν ἐκεῖ· ἤμπορουν δὲ τὰ λόγια ταῦτα νὰ ᾔναι καὶ προφητεία περὶ τῆς παγκοσμίου ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν κατὰ τὸν Δίδυμον· ὅτι δηλαδὴ ὅλους τοὺς ἑθνικοὺς ἔχει νὰ εὐγάλη ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοὺς τάφους, οἵτινες εἶναι πεπεδημένοι ἀπὸ τὴν νέκρωσιν καὶ τὸν θάνατον· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς Ἰουδαίους· ἐπειτα τὸ, κατοικούντας ἐν τάφοις, εἶναι μέγα ἐπεξηγήσις· ἤγουν ὅτι αὐτοὺς ὅλους καὶ ἑθνικοὺς καὶ Ἰουδαίους, τοὺς εὐρισκομένους ἐν τάφοις, θέλει ἀναστήσει· μετὰ τὸ ὄνομα δὲ τῶν τάφων, ἐφανέρωσε καὶ ἐκείνους, ὅπου διεφθάρησαν ἀπο φωτῶν, ἢ νερόν, ἢ ἀπὸ καθε ἄλλου τρόπου θανάτου. (3)

7: „ Ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἐκπνεύσει σου ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἔρημῳ.

8: „ Γῆ ἐρηίσθη· καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταζαν.

Ὅταν, λέγει, ἐσὺ Χριστέ, εἶπας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους „ Ἰδοὺ ἀφίσταται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. (Ματθ. κγ'. 31.) καὶ ὅταν ἐλάβαντε τέλος ἡ

πρ-

(1) Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς ὀρίζει τίς εἶναι ὁ μονότροπος· ἦτοι ὅτι μονότροπός ἐστιν ὁ αὐτὸς ἀεὶ ὢν· ἢ φεύγων μὲν τὸ παντοδαπὸν καὶ πολλαπλοῦν τοῦ τρόπου, διώκων δὲ ἀλήθειαν, εὐκρίνειαν, ἀπλότητα· ὁ κατὰ πρᾶξιν καὶ πίσιν ὁρθὴν ἀδιαίρετος καὶ τὸ αὐτὸ φρονῶν καὶ πράττων· ὁ μηδεμίαν διπλὴν πονηρίαν ἔχων· τοιοῦτοι οἱ μονότροποι· οὗτοι καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· τοιούτοις ἐν τῇ ἐπουρανίῳ πόλει κατοικίσει ὁ Κύριος ἐπαγγέλλεται· ὁ δὲ Κλημὴς ὁ Στρωματεὺς λέγει, ὅτι τὸ ῥητὸν τοῦτο νοεῖται καὶ διὰ τὰ καλά καὶ ἐνάρετα ἀνδρόγυνα, τὰ ἔχοντα ἕνα τρόπον καὶ μίαν συμφωνίαν· ὅτι δηλαδὴ ὁ Θεὸς κατοικίζει αὐτὰ ἐν ἐνὶ οἴκῳ· ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Μονοτρόπους καλεῖ τοὺς ἕνα σκοπεῖν ἔχοντας, καὶ τῆς ἀρετῆς μόνῃς ἐπιμελεῖσθαι προαιρουμένους, καὶ μὴ νῦν μὲν, ταῦτα, νῦν δὲ, ἐκεῖνα προαιρουμένους· εἶπε δὲ καὶ ὁ Ἀθανάσιος „ Μονοτρόπους φησὶ τοὺς αὐτῷ καὶ μόνῳ ἀναθέντας τὴν ἰδίαν ζωὴν καὶ πάσης διψυχίας καὶ κοσμικῆς ἐπιθυμίας αὐτὴν ἀλλοτριώσαντας· ὁ δὲ Ἀκύλας ἐξέδωκε „ Καθίζει μονογενεῖς ἐν οἴκῳ· ὅπερ ἑρμηνεύων ὁ Εὐσέβιος λέγει· τὸ πρῶτον τάγμα τῶν ἐν Χριστῷ προκοπόντων τὸ τῶν μοναχῶν τυγχάνει· σπάνιοι δὲ οὗτοι· διὸ μονογενεῖς αὐτοὺς Ἀκύλας ὀνόμασεν, ἀφωμοιωμένους τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ· τούτους οὖν κατοικίσει ἐν οἴκῳ· τοιούτοις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ παραμένειν ποιεῖ καὶ κατοικεῖν ἐν αὐτῇ.

(2) Ὅμοιον τοῦτο εἶναι κατὰ τὸν Ἀθανάσιον, τῷ τοῦ Ἡσαίου „ Λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς, ἐξέλθετε, καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει, ἀνακαλύπτεσθε· δεσμοὶ δὲ καὶ σκότος ἡ τῶν εἰδώλων λαγρεία, καὶ ἡ ἐν Ἀδου κατοχή.

(3) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Οὐ μόνον, φησι, τοὺς πεπεδημένους ἀνδρείους ἐργάζεται, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς ἄχρον δυσσεβείας ἐληλακότας, καὶ ὡς ἐν τάφοις δυσώδεσι, τοῖς οἰκείαις σώμασι κατοικοῦντας· καὶ τούτους γὰρ μετ' ἐκείνων ἀξιώσει σωτηρίας· ὁ δὲ Εὐσέβιος τὸ ἐν ἀνδρίᾳ οὕτως ἡρμήνευσε „ Καὶ τοῦτο ἐπραξεν ἀνδρὸς σχῆμα λαβὼν, καὶ δι' αὐτοῦ ἀνδρισάμενος.

προφητεία τοῦ Ἱερεμίου, τὴν ὁποίαν εἶπας σὺ ἀπὸ μέρους σου „ Ὅτι ἐγκατατάλλοιπα τὸν οἶκόν μου· ἀφῆκα τὴν κληρονομίαν μου· (Ἱερ. 16. 7.) τότε, λέγω, ἀφ' οὗ εὐγῆκες ἀπὸ τὸν λαόν σου τὸν Ἰουδαϊκόν, καὶ ἀναχωρήσας ἀπὸ αὐτὸν, διέβης εἰς τὴν ἐξ ἔθνων Ἑκκλησίαν· κατὰ τὸν Δίδυμον, τὴν ἔρημον ἀπὸ θεογνωσίαν καὶ ἀκαρπὸν ἀπὸ ἀρετῆν· τότε ἡ γῆ ἐσείσθη κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ παθους καὶ τῆς ἀνσχάσεώς σου, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος· καὶ οἱ οὐρανοὶ ἔσαξαν ἱστορικῶς μὲν, τὸ Μάννα, ἀναγωγικῶς δὲ, τὴν κἀδοδὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἐν τῷ καιρῷ τῆς Πεντηκοστῆς· ἢ ἡ γῆ ἐσείσθη, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἔθνη μετέβησαν ἀπὸ τὴν πλάνην εἰς τὴν ἀλήθειαν· ἔσαξαν δὲ οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἄλλοι οὐρανοὶ τὸ ὕδωρ τοῦ κηρύγματος, ὅπου ποτίζει τὰς ψυχὰς· οὐρανοὶ γὰρ ἦτον καὶ οἱ Ἀπόστολοι· διὰ τί ἐφρυσιν οὐράνια· καὶ διὰ τί ἦτον ἀνώτεροι ἀπὸ καθε γῆινον πράγμα· ὁ δὲ γὰρ σύνδεσμος, εἶναι περιττός. (1)

„ Ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ τοῦ Σινᾶ.
„ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ Ἰσραὴλ.

Κατὰ περίφρασιν λέγει ἐδῶ τὸ, ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ· ἀντὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· διὰ νὰ ἦναι τὸ νόημα τοιοῦτον· ὅτι αὐτὰ ὅλα ἔγιναν ἀπὸ τὸν ὄντως Θεόν, ὃς τις καὶ τοῦ Σινᾶ ὅρους εἶναι Θεὸς καὶ ποιητὴς, καὶ τοῦ Ἰσραὴλ· ἐθυμήθη δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Σινᾶ καὶ τοῦ Ἰσραὴλ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἐκεῖνος, ὅπου ἔκαμε τὰ τόσα θαύματα εἰς τὸ Σινᾶ, καὶ ἐφάνη εἰς τὸν Ἰακώβ, αὐτὸς καὶ ταῦτα ποιεῖ τὰ θαυμάσια· καὶ δὲν εἶναι ἄλλος Θεὸς οὐ-

τος ἀπὸ ἐκείνου· ἀλλ' εἰς καὶ ὁ αὐτός.

9: „ Βροχὴν ἐκούσιον ἀφοριεῖς ὁ Θεὸς τῇ
„ κληρονομίᾳ σου.

Κληρονομία μὲν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὰ ἔθνη· κατὰ τὸ „ Δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου· (Ψαλμ. β'. 8.) βροχὴ δὲ εἶναι ἱστορικῶς μὲν, τὸ Μάννα, ἀναγωγικῶς δὲ, ὁ λόγος τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸν Ἀθανάσιον καὶ Εὐσέβειον· ὃς τις ἀπαλύνει καὶ ποτίζει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· διότι, ὁ μὲν Μωσαϊκὸς Νόμος, δὲν ἦτον κατὰ προηγούμενον θέλημα Θεοῦ, ἀλλὰ κατὰ ἐπομένον καὶ κατ' οἰκονομίαν· ἐπειδὴ δὲν χρειαζέτο θυσίας ὁ Θεός, οὐδὲ τοιαῦτα ἄλλα νομικὰ παρατήρηματα· Τίς γὰρ φησιν, ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; (Ἠσ. α'. 12.)· καὶ πάλιν ὁ Κύριος εἶπε· „ Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψε· (Μάρκ. 1. 5.)· ὁ δὲ λόγος τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἦτον κατ' αὐδοκίαν, καὶ προηγούμενον θέλημα Θεοῦ· ἢ λέγεται ἐκούσιως βροχὴ, καθ' ὅτι, ὁ μὲν νόμος καὶ μὴ θέλωντας ἠνάγκαζε τοὺς Ἰουδαίους νὰ φυλάττουν τὰς ἐντολάς του, λιθοβολῶν καὶ καίων καὶ πικρῶς φρονεῦν τοὺς παραβαίνοντας αὐτόν· ὁ δὲ νόμος τοῦ Εὐαγγελίου καὶνένα δὲν βιάζεται· ὅλλα προσφέρεται εἰς ἐκείνους, ὅπου θέλουν μὲ τὴν προαίρεσίν τους· „ Ὅς τις γὰρ φησι, θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν· (Μάρκ. 9. 34.)· (2)

„ Καὶ ἠσθένει, σὺ δὲ κατηρτίσω
„ αὐτήν.

Ἡ.

(1) Κατὰ δὲ τὸ γράμμα νοοῦνται ταῦτα, ὡς ἔστιν ὁ Θεὸς Κύριλλος, ὅτι ὁ Θεός, ὅταν ἐλευθέρωσεν τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἠγάγευ αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον, τότε ὅλη ἡ γῆ σχεδὸν ἐσείσθη ἀπὸ τὰ θαυμάσια ὅπου ἔγιναν· ἐπειδὴ, τὰ μὲν ὕδατα τοῦ ποταμοῦ μετεβάλθισαν εἰς αἶμα· ὁ δὲ οὐρανὸς ἔβρεξε χάλαζαν· ἢ θάλασσα ἐμοιράσθη εἰς δύο· ὁ οὐρανὸς ἔσαξε τὸ μάννα· ὅπερ ὀνομάζει βροχὴν ἐκούσιον ἀφωρισμένην· ἐπειδὴ ἰδίως καὶ ἀφωρισμένως τοῖς Ἰουδαίοις μόνοις ἐβρέχετο, καὶ ὅχι εἰς ἄλλους· Καὶ ὁ Ἀθανάσιος δὲ εἶπε „ Δεικνύσι διὰ τούτων, ὡς ὁ καὶ μέχρις αἰῶνος καταβάς, αὐτὸς ἐστὶν ὁ καὶ πάλαι διὰ Μωσέως ἐξαγαγὼν ἐξ Αἰγύπτου τὸν Ἰσραὴλ· λέγει οὖν, ὅτι ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι σε τοῦ ἐξεληλυθότος σου ἐξ Αἰγύπτου λαοῦ, γῆ ἐσείσθη· ταυτέστιν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξήκουσες ἢ ἐξῆδος αὐτῶν γεγέννηται.

(2) Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Θεοδώριτος εἶπεν „ Ἐκούσιον αὐτὴν προσηγόρευσε διὰ τὸ τῆς γνώμης αὐθαίρετον· οὐ γὰρ ἀνάγκη τις ἀρδεύει, ἀλλὰ τῇ διδασκαλίᾳ πειθόμενος ἀπολαύει τῆς χάριτος.

Ἡσθένησε, λέγει, ἡ τῶν ἔθνων κληρονομία σου Κύριε· ἐπεὶ καὶ ἐσυντρίβη ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Δαιμόνων καὶ τοῦ Διαβόλου· σὺ δὲ ἔκαμες αὐτὴν τελείαν καὶ ὁλόκληρον, μὲ τὸ νὰ ἀνακαινούργωσες αὐτὴν διὰ μέσου τῆς παλιγγενεσίας τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ ἐσερέωσας αὐτὴν ἐπάνω εἰς τὴν ἄσεισον πέτραν τῶν ἐντολῶν σου (1)

10:,, Τὰ ζῶά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ.

Εἰς τὴν ἐξ ἔθνων κληρονομίαν σου, λέγει, κατοικοῦσιν ἐκεῖνοι, ὅπου τρέφονται ἀπὸ ἐσένα πνευματικῶς, καὶ ζῶσι τὴν ἐν σοὶ θείαν ζωὴν· Κύριε· ἡ ζωὰ νοοῦνται οἱ τοῦ Χριστοῦ Ἀποστόλοι κατὰ τὸν Θεοδώριτον, τοὺς ὁποίους ὁ Προφήτης Ἀβακούμ, ἵππους ὠνόμασε λέγων,, Ἐπεβίβασας εἰς θάλασσαν (ἤγουν εἰς τὴν πικρὰν ἀπιστίαν) τοὺς ἵππους σου, ταράσσοντας ὕδατα πολλά. (Ἀβ: γ. 15.)

,, Ἡτοίμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου
,, τῷ πτωχῷ ὁ Θεός.

Πτωχὸς ἦτον ὁ ἐξ ἔθνων λαός, ἐπεὶ καὶ δὲν εἶχε κανένα πλούτον πνευματικόν, οὔτε νόμον, οὔτε προφητείας· ἀλλ' ὅμως ἐσὺ, λέγει, Κύριε, διὰ τὴν ἐδύκην σου ἀγαθότητα, ἠτοίμασας εἰς αὐτὸν ἄλλον πλούτον· δηλαδὴ τὴν ἀνωτέρω ρηθείσαν

ἐκούσιον βροχὴν τοῦ θείου κηρύγματος, καὶ τῶν τοῦ Πνεύματος χαρισμάτων κατὰ τὸν Δίδυμον: (2)

11:,, Κύριος δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζο-
,, μένοις· δυνάμει πολλῇ.

Τοῦτον τὸν λόγον λέγει ὁ Δαβὶδ διὰ τοὺς Ἀποστόλους, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸν Θεοδώριτον, ἐπειδὴ ἦτον ψυχὰδες καὶ ἀγράμματοι, διὰ τοῦτο ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς αὐτοὺς λόγον σοφίας μὲ δυνάμει πολλῇ· διὰ τί εἰς τὰ λόγια τῶν ἡκολούθει καὶ δυνάμεις Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐνέργει τὰ θαύματα ἐκεῖνα, ὅπου ἤθελοι, καὶ ὅπου συνέφερον. (3)

12:,, Ὁ βασιλεὺς τῶν Δυνάμεων τοῦ ἀ-
,, γαπητοῦ.

Ἀγαπητὸν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Δαβὶδ, τὸν Μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν κατὰ τὸν Εὐ. σέβιον, καθὼς αὐτὸν ἐκήρυξεν ἄνωθεν ὁ Πατήρ, ,, Οὗτός ἐστιν ὁ Τίός μου ὁ ἀγαπητός (Ματ: γ. 17.) δυνάμεις δὲ αὐτοῦ, ὀνομάζει τοὺς Ἀποστόλους, ἐπεὶ αὐτοὶ ἦτον ὡσάν στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ, παρατεταγμένοι εἰς πόλεμον κατὰ τῶν ἐναντίων δυνάμεων τῶν Δαιμόνων· (4) τῶν δυνάμεων δὲ τούτων τῶν Ἀποστόλων βασιλεὺς εἶναι ὁ Πατήρ· ἐπεὶ ἐβασίλευσεν εἰς αὐτοὺς διὰ

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώριτος,, Ἀσθενεῖαν τὰς τῶν δυσσεβῶν ἐπαναστάσεις ἐκάλεσεν· οὕτω ἔ οὐ Κύριος πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται· ἀλλὰ ἔ ἐν τῷ τῆς ἐπαναστάσεως καιρῷ, σὺ βεβαίως ἔ κηρύτεις τοὺς ἀθλητάς· τοὺς γὰρ ἔχεις κληρονομίαν· ἔ ὁ Ἀθανάσιος,, Ἡσθένησε μὲν πάλαι, ὅτε εἰδωλολάτρει· κατηντίσω δὲ αὐτὴν διὰ τοῦ Εὐαγγελικοῦ καλέσας κηρύγματος.

(2) Ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει,, Καὶ τί ἠτοίμασας; ἂ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, ἔ οὐς οὐκ ἤκουσε· τίς δὲ ὁ πτωχός; ἢ περὶ ὧν εἴρηται,, Μακάριοι οἱ πτωχοὶ, τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· τὰ αὐτὰ λέγει σχεδὸν ἔ ὁ Εὐσέβιος· περὶ τοῦ πτωχοῦ λαοῦ τούτου εἶπε ἔ ὁ Ἡσαΐας·,, Διὰ τοῦτο εὐλογήσῃ σε ὁ λαὸς ὁ πτωχός, ἔ πόλεις ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσί σε. (Ἡσ· κε'. 3.)

(3) Ὅθεν ὁ αὐτὸς λέγει Θεοδώριτος, ὅτι ἐκεῖνους ὅπου ὠνόμασεν ἀνατέρω ζῶα, ἐδῶ ὀνομάζει Εὐαγγελιστάς. Λέγει ἔ ὁ Ἀθανάσιος ὅτι τὸ, δυνάμει πολλῇ συνάπτεται μὲ τὸ,, Κύριος δώσει ῥῆμα, ἔ ὅχι μὲ τὸ, εὐαγγελιζομένοις: ἦτοι Κύριος δώσει ῥῆμα δυνάμει πολλῇ, τοῖς εὐαγγελιζομένοις: τοῦτέστι μετὰ πολλῆς τῆς ἰσχύος ὁ Θεὸς δώσει ῥῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις, ἔ οὐχὶ τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ, ὥς τινες ἐνόησαν· τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει ἔ ὁ Εὐσέβιος.

(4) Ἡ κατ' ἄλλων ἐρμηνευτὴν δυνάμεις ὀνομάζει ἔ τὰ ἐν οὐρανοῖς τέγμετα τῶν Ἀγγέλων· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει,, Αὐτὸς Κύριος, φησιν, ὁ διδοὺς ῥῆμα τοῖς μυσαγωγῶσι· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ βασιλεὺς τοῦ ἀγαπητοῦ λαοῦ· ἔ αὐτὸς ἐστὶ πάλιν ἡ δύναμις αὐτοῦ· ἔ ὁ Θεόδωρος δὲ ἀγαπητὸν τὸν λαὸν καλεῖ, ὥς ἡγαπημένον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

διὰ τῆς τοῦ υἱοῦ μεσιτείας·

„ Τῇ ωραιότητι τοῦ οἴκου διελέσθαι
„ σκύλα·

Θέλει δώσει ῥῆμα, λέγει, εἰς τοὺς Ἀποστόλους ὁ Κύριος, διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην· ἦγουν διὰ τὴν μοιράσασθαι τὰ κούρη τῶν νοητῶν ἐχθρῶν Δαιμονίων· τὰ ὅποια ἦτον τὰ Ἔθνη· διότι οἱ Ἀπόστολοι, ἐπειδὴ ἐνίκησαν τοὺς Δαίμονας, ἐκούρσευσαν καὶ ἐπῆραν ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου ἔχον σκλαβωμένους καὶ κουρσευμένους· ἐκούρσευσαν δὲ τὰ Ἔθνη αὐτά, διὰ τὴν τὰ μοιράσασθαι εἰς τὴν ωραιωτάτην Ἐκκλησίαν τῶν Χριστιανῶν· μέσα εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ ὁ Θεός· Καὶ τῇ ἀληθείᾳ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διεμείρασαν οἱ Ἀπόστολοι τὰ κούρη αὐτά· ἦτοι τὰ Ἔθνη· διὰ τί, ἄλλος μὲν Ἀπόστολος ἐκούρσευσεν ἀπὸ τὸν Διάβολον ἓνα Ἔθνος· ἄλλος δὲ, ἄλλο, καὶ ἐπρόσφερεν αὐτὰ εἰς τὸν Χριστόν, καὶ εἰς τὴν μίαν καθολικὴν τῶν πιστῶν Ἐκκλησίαν· ἡμπορεῖ δὲ νὰ νοηθῇ ωραιότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ μέσου τοῦ ἐποίου ἐμοίρασθαι τὰ κουρσευμένα Ἔθνη οἱ Ἀπόστολοι· (1)

13: „ Ἐὰν κοιμηθῇτε ἀναμέσον τῶν κλη-
„ ρων·

Τὸ κοιμηθῆναι εἰς τὸ παρὸν ῥῆτόν νοοῦμεν, πῶς δηλοῖ τὸ ἀποθανεῖν· λέγει γὰρ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους ὁ Δαβὶδ· ὅτι αὐτὰ τὰ ὑψώτερον κούρη τῶν Ἔθνῶν, θέλουσι προσφερθεῖν εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀνίστως ἐσεῖς οἱ Ἀπόστολοι ἀποθάνετε ἀνάμεσα εἰς τὰ Ἔθνη, ὅπου ἐκληροδοτήθησαν εἰς τὸν καθ' ἓνα ἀπὸ

λόγουσας· καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἔτι ἡκολούθησα· διὰ τί οἱ Ἀπόστολοι κηρύσσοντες τὸ Εὐαγγέλιον, ἐθανοτάθησαν ἓνας εἰς ἓνα Ἔθνος, καὶ ἄλλος, εἰς ἄλλο· ἢ νοεῖται καὶ ἄλλως· ὅτι ἐσεῖς οἱ Ἀπόστολοι θέλετε προσφέρετε τὰ κουρσευμένα Ἔθνη εἰς τὸν Χριστόν, ἀνίστως πολλὸν καιρὸν χρονίσετε εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου· καθότι καὶ ὅποιος κοιμᾶται, χρονίζει ἀκνητῶν κατὰ τὰς αἰσθήσεις·

„ Πτέρυγες περιστερᾶς περιηργυρω-
„ μέναι· καὶ τὰ μετὰφρενα αὐτῆς ἐν
„ χλωρότητι χρυσοῦ·

Περὶ τὴν νοοῦμεν τὸν Χριστόν διὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἀνεξικακίαν του· πτέρυγες δὲ τοῦ Χριστοῦ ἡμπορεῖ δὲ νὰ εἶναι τὸ θεῖον σῶμά του, ὡς ἑκτὸν καὶ ἐξώτερον· μετὰφρενα δὲ (ἦτοι τὰ ὀπισθεν τοῦ λαμποῦ·) νοεῖται ἡ θεία ψυχὴ του, ὡς ἐνδοτέρα· λέγει λοιπὸν ὁ Προφήτης, ὅτι τὸ μὲν σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἦτον λαλαμπρυσμένον, καθὼς ἦτον ἀναμάρτητον· λαμπρόν γὰρ εἶναι καὶ τὸ ἀσπρὸν· ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ Χριστοῦ ἦτον μὲ χλωρότητα καὶ κίτρινάδα τοῦ χρυσοῦ· ἦτοι μὲ καθαρότητα· καθὼς ἦτον ὑποστατικῶς ἡνωμένη μὲ τὴν Θεότητα· τὸ κίτρινον γὰρ χρυσοῦ, ἐκεῖνο εἶναι καὶ καθαρώτατον· ἄλλοι δὲ ὡς ὁ Θεοδώριτος, καὶ Θεόδωρος ἐνόησαν τὸ πρότερον ῥῆτόν μὲ τοῦτο, λέγουσιν· ὅτι, ἐὰν ἐσεῖς οἱ Ἀπόστολοι σερεωθῇτε ἀνάμεσα εἰς τοὺς κληρούς· ἦγουν εἰς τὰς δύο Διαθήκας τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Νέαν, καθὼς σερεῶνται ἀκνητῶς καὶ ὁ κοιμώμενος· (εἰς κληρὸν γὰρ ἐδόθησαν αἱ δύο Διαθήκαι, ἡ μὲν Παλαιὰ, εἰς τὸν πρὸ τοῦ Σταυροῦ λαόν τῶν Ἰουδαίων, ἡ δὲ Νέα, εἰς τὸν νέον τὸν μετὰ τὸν Σταυρόν·) ἐὰν, λέγω, ἔτι ποιήσατε ἐσεῖς οἱ Ἀπόστολοι, μεσάζοντες ἀνά-
νά-

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Ὁμοίως δὲ τοῦ οἴκου ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ τοῦτον ἀγαθίζουσα τε ἔστι λαμπρύνουσα τῇ παντοδαπῇ φιλοτιμίᾳ τῶν δωρεῶν· ὁ δὲ Εὐσεβίος λέγει „ Οἱς ἐδοθήσατο ὁ βασιλεὺς τὸ διελέσθαι σκύλα εἰς ωραιότητα τοῦ οἴκου· ἀπὸ ἐξ τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις διαλείποντα τάγματα ἐν ταῖς εἰδήσεσιν ἀρετῆς· Παῦλος μὲν γὰρ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ μέχρι τοῦ Ἰερουζαλὴμ τὰ ἐξ ἔθνῶν ἐκκληροῦτο σκύλα, ἔτι ἄλλα ἄλλος ἐκκληροῦτο τῶν Ἀποστόλων· ὁ δὲ ὡς σκύλων τὰ ἐξαίρετα ἀναθήματα εἰς ωραιότητα τοῦ οἴκου ἀφαιρῶν·

νάμιστα εἰς τὰς δύο Διαθήκας καὶ συμβιβάζοντες τὴν Νέαν μὲ τὴν Παλαιάν· καὶ δείχνοντες, τὴν μὲν Παλαιάν τύπον, τὴν δὲ Νέαν, ἀληθεῖαν· τότε θέλουν φανοῦν εἰς ἑσᾶς αἱ μὲν πτέρυγες τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ἦτοι τὰ ἀπλούστερα καὶ κατ' ἐπιφάνειαν νοήματα, θέλουν φανοῦν, λέγω, ταῦτα λαμπρὰ εἰς ἑσᾶς· τὰ δὲ μετάφρενα αὐτοῦ· ἦγουν τὰ ἐνδότερα καὶ μυσικώτερα νοήματα, θέλουν φανοῦν εἰς ἑσᾶς καθαρώτατα, ὡσάν τὸ καθαρὸν καὶ κίτρινον χρυσάφι· διότι, ἀγχαλὰ καὶ τὸ ἀσημί καὶ τὸ μάλαγμα εἶναι λαμπρὰ καὶ τὰ δύο, ἀλλ' ὅμως ἡ λαμπρότης τοῦ μάλαγματος εἶναι θαυτοτέρα· ἡ δὲ τοῦ ἀσημίου, εἶναι ἀνοιχτοτέρα· περισερὰν δὲ οἱ αὐτοὶ νοοῦσι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ ἐν εἶδει περισερᾶς κατήλθεν ἐπὶ τὸν Χριστὸν, ὅταν ἐβαπτίζετο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ (1)

14: „ Ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον,
„ βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς χιονωθῆσιν·
„ ται ἐν Σελμών .

Βασιλεῖς ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Δαβὶδ τοὺς Ἀποστόλους, ὡς κληρονόμους τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν κατὰ τὸν Θεοδώριτον καὶ Ἀθανάσιον· τοὺς ὁποίους ἄρχοντας ὠνόμασεν εἰς τὸν μδ' Ψολμὸν, λέγων „ Καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· πρε-

φητεύει δὲ ἐδῶ ὁ Δαβὶδ τὴν ἐπεφοίτησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὴν γενομένην εἰς τοὺς Ἀποστόλους, ἐν τῷ καιρῷ τῆς Πεντηκοστῆς· λέγει λοιπὸν, ὅτι, ὅταν ὁ ἐπουράνιος Θεὸς διασέλλῃ· ἦται ἀποσέλλῃ καὶ διχομοιράζῃ καὶ κληροδοτῇ τοὺς βασιλεῖς ἐπ' αὐτῆς· ἦγουν ἐπάνω εἰς τὴν προρρήθεϊσαν κληρονομίαν του, ἣτις εἶναι τὰ Ἔθνη „ Πορευθέντες γὰρ φησι μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη (Ματθ. κη. 19.) τότε, λέγω, αὐτοὶ οἱ Ἀπόστολοι, θέλουν χιονωθῆναι· ἦγουν θέλουν λευκανθῆναι καὶ λαμπρυνθῆναι μὲ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἁγίου Πνεύματος· ἐπρόσθεσε δὲ καὶ τὸν τόπον Σελμών· ἦτοι τὴν Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν ὁποίαν καθήμενοι οἱ Ἀπόστολοι, ἐνεδύσαντο τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος· πρέπει δὲ νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ ἐν πρόθεσις σημαίνει πολλὰς φορὰς ὑπεροχράνιαν, λαμβανομένη ἀντὶ τῆς μετὰ, καθὼς ἐπὶ τοῦ παρόντος· τὸ γὰρ ἐν τῷ διχσελλεῖν, ἀντὶ τοῦ, μετὰ τὸ διχσεῖλαι νοεῖται· (2)

15: „ Ὅρος τοῦ Θεοῦ ὄρος πῖον, ὄρος
„ τετυρωμένον, ὄρος πῖον .

Ὅρος τοῦ Θεοῦ καλεῖ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Χριστιανῶν· ὄρος μὲν, διὰ τὴν αὐτὴν εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὰ γῆϊα πράγματα, καὶ ἀνατείνεται εἰς τὸν αὐ-

(1) Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Θεοδώριτος λέγει „ Κλήρους μὲν τὰς δύο Διαθήκας ὀνομάζει· Περισερὰν δὲ τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν πτερὰ ἔχουσαν περιηγουμένην τὴν τοῦ λόγου λαμπρότητα· μετάφρενα δὲ ἐν χλωρότητι χρυσοῦ, τῶν κεχυμένων μυσικῶν τὸ περίβλεπτον· φησὶ οὖν ὅτι, ἐὰν ἐν μέσῳ τῶν δύο Διαθηκῶν ἀναπαύσῃσθε, καὶ ἐκατέρωθεν τὴν ὠφέλειαν ἐλάβετε, εὐρήσετε ἐκεῖ τὰ ποικίλα τοῦ Πνεύματος δῶρα· (συνωφισμένα εὐρίσκονται τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Θεοδώριτου παρὰ τῇ Σειρᾷ τοῦ Νικήτα) λέγει δὲ ὁ Ἀθανάσιος „ Ἐάν φησιν ἀναπαύσῃσθε ἐν τοῖς κήροις, (κλήρους δὲ τοὺς ἐκ τῶν δύο λαῶν πιεῖσαντας ἔφη· τοὺς ἐξ Ἰουδαίων ὁμοίᾳ καὶ ἐξ Ἑθνῶν) δοθήσονται αὐτοῖς πτέρυγες περισερᾶς τὸ μετάφρενον ἐχούσης περιεχρυσωμένον· ἦτοι Πνεύματος ἁγίου ἀξιωθήσονται οἱ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους δεξάμενοι· μετάφρενον δὲ τῆς περισερᾶς περιεχρυσωμένον φησι· διότι τιμίας· ἦτοι σοφὰς τὰς φρένας τῶν δεξαμένων ποιεῖ· καὶ ὁ Κύριλλος ἔφη „ Ἄν τοίνυν ἐπαναπαύσωνται τοῖς ἐμοῖς κλήροις, δοθήσονται αὐτοῖς πτέρυγες περισερᾶς, ἐχούσης καὶ τὰ μετάφρενα ἐν χλωρότητι χρυσοῦ· τούτέστιν ὡς περικαλλεστάτη γενήσονται περισερὰ, οὐ γὰρ ἔτι φρονήσουσι τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἀναπτήσονται δὲ ὡς περ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὥς φρονεῖν τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἔφη δὲ καὶ ὁ Εὐσέβιος „ Οἱ τῆς Γραφῆς λόγοι κατὰ μὲν τὴν ἐπιπόλαιον ἀνάγνωσιν πτέρυξιν ὡς περ κεκαλυμμένοι τυγχάνουσι, κατὰ δὲ τὴν τῶν νοημάτων φαιδρότητα, (ἴσ' ἐνδότητα) πολὺ τὸ ἐπιτερεῖς καὶ χάρειν ἔχουσιν .

(2) Ὁ δὲ Θεὸς Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας λέγει „ Τὸ Σελμών, Ἑβραϊκῇ μὲν ἐστὶ φωνή, ἐρμηνεύεται δὲ ἀνταπόδοσις· οἱ οὖν διασαλέντες Ἀπόστολοι χιονωθήσονται, ὡς ἐν ἀνταπόδοσει· τούτέστι λαμπρὰ γενήσονται, μισθὸν ὡς περ τῆς εἰς Χριστὸν γνησιότητος λαβόντες τὴν λαμπρότητα· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει, ὅτι καὶ οἱ δεξάμενοι τοῦ

οὐρανὸν διὰ πράξεως καὶ Θεωρίας· τοῦ Θεοῦ δὲ, διὰ τὴν αὐτὴ εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὸν Θεόν· πῶν δὲ καὶ παχὺ, διὰ τὴν πλουσιότητα καὶ παχύτητα τῆς πνευματικῆς βοσκῆς, ὅπου εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· τετυρωμένον δὲ, διὰ τὸ στερεὸν καὶ ἀκίνητον τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δογμάτων τῆς πίστεως· πεπηγμένον γὰρ εἶναι καὶ ἀκίνητον τὸ τυρί· (1) ἔπειτα πάλιν ὀνομάζει τὴν Ἐκκλησίαν πῶν, διὰ τὴν πλουσιότητα τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος· μὲ ποικίλους δὲ ἐπαίνους ἐπαινεῖ ὁ Δαβὶδ τὸ τοιοῦτον ὄρος· ἦτοι τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν ποικίλιαν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, ὅπου ἔχει.

16: „ Ἵνα τί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρωμένα ;

Ἐναντίον εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας λέγει τὸν λόγον τοῦτον ὁ θεὸς Δαβὶδ, κατὰ τὸν μέγαν Κύριλλον· διὰ τί ἐσεῖς, λέγει, νομίζετε, πῶς εἶναι ἄλλα ὄρη στερεὰ καὶ ἄσεια, ἐξω ἀπὸ τὴν μίαν Ἐκκλησίαν τῶν Εὐσεβῶν καὶ Ὀδοδόξων Χριστιανῶν; ἤγουν διὰ τί νομίζετε πῶς αἱ ἄλλα συναναγωγαὶ καὶ τὰ συστήματα τῶν ἀσεβῶν καὶ κακοδόξων, εἶναι ὄρη στερεὰ καὶ ἀκίνητα, εἰς καιρὸν ὁποῦ δὲν εἶναι; (2)

„ Τὸ ὄρος, ὃ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς καὶ
„ τοικεῖν ἐν αὐτῷ .

Τοῦτο, λέγει, εἶναι τὸ ὄρος καὶ ἡ Ἐκκλησία, εἰς τὴν ὁποίαν ἠθέλητε νὰ κατοικῇ ὁ Θεός· Ἡ αὕτη γὰρ φησιν, ἡ καταπαυσίς μου εἰς αἰῶνα αἰῶνος· (Ψαλμ. ρλα. 15.)

„ Καὶ γὰρ ὁ Κύριος κατασκηνώσει
„ εἰς τέλος .

Ὁ Κύριος, λέγει, θέλει κατασκηνώσει εἰς τὸ ὄρος τοῦτο τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἰς τέλος· ἦτοι πάντοτε· Ἰδοὺ γὰρ φησιν, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· (Ματθ. κη. 20.) τί δὲ ἤμπορουν νὰ εἰπουν εἰς τοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι; ἐπειδὴ βλέπομεν, ὅτι ὁ Κύριος δὲν ἐκατοίκησεν εἰς τὸ ὄρος Σιών μέχρι τέλους, ἀλλὰ ἕως εἰς ἓνα μόνον διωρισμένον καιρὸν.

17: „ Τὸ ἄρμα τοῦ Θεοῦ μυριοπλάσιον .

Ἀφ' οὗ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Δαβὶδ, ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβηκῶτι, τώρα ἐδῶ ἀρμοδίως ἐνθυμή-

θη

διασελόντας Ἀποστόλους, εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς ὑποδοχῆς, δέχονται τὸν καθαγισμὸν τῶν ἀμαρτιῶν· ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος, λέγει „ Ἔσαι δὲ ὁ Θεὸς κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα διασελῶν καὶ διακρίνων τοῖς τῆς βασιλείας ἀξίους τὰς ἀξίας τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος, ὅτε οἱ δίκαιοι λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος· Ἄλλος δὲ λέγει ὅτι Σελμὼν, εἰρήνη ἐρμινεύεται· φησὶ γοῦν, ὅτι ἐν τῇ εἰρήνῃ τοῦ Ἀποστολικοῦ κηρύγματος καθαρθήσονται· ὁ δὲ Θεόδωρος ὁ Ἀντιοχείας λέγει „ Ἐν Σελμὼν δὲ λέγει, ἀντὶ τοῦ ἐν Σαλμ, ἔνθα καὶ ὁ ναὸς ἐκδοθήκετο· ὅθεν καὶ Ἰερουσαλὴμ ἡ πόλις ἐκαλεῖτο· ὁ δὲ Δίδυμος λέγει, ὅτι Σελμὼν σκιά μερίδος ἐρμινεύεται· ἐπεὶ τοίνυν οἱ βασιλεῖς οὗτοι· ἦτοι οἱ Ἀπόστολοι Ἰουδαῖσάν ποτε τηροῦντες τὴν σκιά τοῦ νόμου, μερίδες διὰ τοῦτο εἰσι σκιᾶς, ἔχοντες μὲν πνευματικὴν μερίδα, πεπειραμένοι δὲ καὶ τῆς σκιᾶς.

(1) Τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει καὶ ὁ θεὸς Κύριλλον, ὅς τις καὶ προσθέττει „ Ἐκλυτον γὰρ οὐδὲν, ἢ ὑδαρὲς ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἔσι τὰ πάντα συνεσφιγμένα πρὸς εὐσεβείαν· παρὰ δὲ τῇ Θεωρίᾳ καὶ τοῦτο γέγραπται „ Οὐκ ἂν δέ τις ἀμάρτοι καὶ ὄρος νοήσας τὴν τοῦ Θεοῦ μνῆραν, ἐν ᾗ ὁ Θεὸς κατοίκησεν.

(2) Ὅθεν καὶ ὁ θεὸς Κύριλλος λέγει „ Ἐπιτιμᾷ οὖν τοῖς τὰς τῶν αἰρετικῶν Ἐκκλησίας ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τετυρωμένους· ἤγουν συνεσφιγμένους καὶ στερεούς· οὐδὲν γὰρ ἐν αὐταῖς τὸ δυνάμενον τρέφειν εἰς ἔξιν πνευματικὴν· ὁ δὲ Ἀθανάσιος τετυρωμένον λέγει ὄρος τὴν Ἐκκλησίαν· τοιούτοις γάλακτος μεσόν, ἀπλυστέρου δηλαδὴ λόγου, κατὰ τὸ, Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα καὶ οὐ βρώμα· ἄλλος δὲ λέγει „ Τετυρωμένον· τοιούτοις πεπικνωμένον καὶ συνεσφῶς, οὐκ ἐκδεχόμενον λύσιν, ἐκ μεταφορᾶς τοῦ τυροῦ, ὃ μὴ πέφυκεν αὐθις, ἀναλύειν εἰς γάλα· (ἐν τῇ ἐκδεδ. Σειρή.)

θη καὶ ἄρμα: ἤτοι καρτόζαν τοῦ ἐπιβεβηκότος· καρτόζα δὲ Θεοῦ, ἡμποροῦν νὰ εἶναι ὅλοι οἱ Χριστιανοί, ὅπου ἐδέχθησαν τὸ χαλιῶρι τῆς πίστεως, καὶ ὑπέθησαν τὸν τράχηλόν τους ὑποκάτω εἰς τὸν χρυσὸν καὶ ἐλαφρόν ζυγόν τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἔχουσι καθολάρεν καὶ ἡνίοχον, αὐτὸν τὸν Χριστόν· αὐτὴ δὲ ἡ καρτόζα, λέγει ὁ Δαβὶδ πῶς εἶναι μυριοπλάσιος κατὰ τὸ πλῆθος, ἀπὸ τὴν παλαιὰν καρτόζαν τῶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις δικαίων, κατὰ τὸν θεῖον Κύριλλον, καὶ τὸν Θεοδώριτον.

„ Χιλιάδες εὐθηνούντων·

Ἐδῶ λείπει τὸ, εἶπω: ἤγουν οἱ πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστόν εἶναι χιλιάδες τῶν εὐθηνούντων, μὲ τί; μὲ τὴν καρποφορίαν δηλονότι τῶν ἀρετῶν.
(1)

„ Κύριος ἐν αὐτοῖς, ἐν Σινᾷ ἦν ἐν τῷ ἁγίῳ.

Ἐδῶ λείπει τὸ, ὅς· διὰ νὰ ἔχη τοιοῦτον νόημα· Κύριος ἐν αὐτοῖς ἐστίν, ὅς ἐν τῷ Σινᾷ ἦν τῷ ἁγίῳ, περιττῆς οὐσης τῆς μᾶς ἐν προσέσεως: ἤτοι τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ· ἕνας, λέγει, καὶ ὁ αὐτὸς Θεὸς εἶναι, ὅπου καὶ ἐκεῖ ἐν τῷ Σινᾷ ὄρα ἐνομοθῆσαι, καὶ ἐδῶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Χριστιανῶν· ἄγιον δὲ ὀνομαῖζει τὸ Σινᾶ· ἐπειδὴ καὶ ἁγιασθῆν ἀπὸ τὴν ἐπιδημίαν καὶ ἐπιφάνειαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ἐ-

πειδὴ ἦτον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Θεόν. (2)

18: „ Ἀνέβης εἰς ὕψος, ἡχμαλώτευσας
„ αἰχμαλωσίαν.

Ἀνέβης, λέγει, ὦ Κύριε, εἰς τὸ ὕψος τοῦ Σταυροῦ· ἢ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῷ καιρῷ τῆς Ἀναλήψεως· ἀνέβης δὲ εἶπε, διὰ τὸ θαυματικὸν τῆς ἀναβάσεως· μὲ τὸ λοντᾶρι γὰρ τοῦ Σταυροῦ κτυπήσας καὶ κρημνίσας τὸν τυραννὸν διάβολον, ἔτρεψε πλευθέρως ἀπὸ τὴν τυραννίαν του, τὴν αἰχμαλωσίαν: ἤγουν τὰ σκληρωθέντα ἔθνη, τὰ ὅποια ἐκεῖνος πρότερον σκληρώσας, τὰ εἶχεν ὑπόδουλα εἰς τὴν ἐξουσίαν του· διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Χριστὸς „ Καὶ γὰρ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτὸν (Ἰωάν. β'. 32.) (3)

„ Ἐλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις.

Ὁ δὲ Ἀπόστολος εἶπεν „ Ἐδωκα δόματα τοῖς ἀνθρώποις (Ἐφ. δ'. 8.) καὶ τὰ ἐν ἑμῶν· διότι λαμβάνων ὁ Χριστὸς πρὸς τῶν προσερχομένων εἰς αὐτὸν πίστιν καὶ εὐχαρίστην, ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς χαρίσματα διάφορα κατὰ τὸν Θεοδώριτον.

„ Καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κατασκη-
„ νῶσαι.

Διά

(1) Ὁ δὲ Νύσσης Γρηγόριος λέγει „ Ἄρμα Θεοῦ· ὃ ὑποζεύγνεται τῶν εὐθηνούντων αἱ χιλιάδες, εἴη ἂν τις ἀόρατος δύναμις· ἐπαχεῖται γὰρ ταῖς οὐρανίαις καὶ νοηταῖς δυνάμεσι· ἢ ἡνιοχεῖ ταύτας, ὃ καὶ ἐν τῷ Σινᾷ τῷ ἁγίῳ ὄρει ὁφθαλμοὶ καὶ τὸν ὀφθαλμὸν δούς· ὁμοίον δὲ τῷ εἰρημένῳ· χίλια χιλιάδες ἐλειτουργοῦν αὐτῷ· αὗται δὲ καὶ εὐθηνοῦσιν, ἅτε δὴ ἀπηλλαγμένοι τῆς ἁμαρτίας· ὁ δὲ θεὸς Κύριλλος λέγει „ Ἐπὶ δ' ἂν καὶ ἄρμα οἱ Ἀπόστολοι, οἷς ἐπεχόμενος ὁ Θεὸς διατρέχει τὴν ὑφήλιον· καὶ οἱ μετ' ἐκείνους καθαροὶ, εὐθηνούντες ταῖς ἀρεταῖς.

(2) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος „ Οὐ γὰρ ἄλλος ἐκεῖνος, καὶ ἄλλος οὕτως· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπιμαλακούμενους αὐτόν.

(3) Σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Πλουσιώτης Ἰσίδωρος „ Τὸ δὲ ἡχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, τοιοῦτον εἶναι δοκῶ· οὗς ἀπάτη ὁ ἐχθρὸς ἡχμαλώτευσεν, τοὺτους Χριστὸς ἐκ τῆς αὐτοῦ τυραννίδος ἀντηχμαλώτευσεν, τῷ δόρατι τοῦ Σταυροῦ κατελὼν τὸν τυραννῶντα διάβολον· λέγεται γὰρ τοῦς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἀπάτης εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ κατὰ φύσιν Θεοῦ μετενηλεγμένους, ὡς αἰχμαλώτους ἐλθεῖν· καὶ ὁ Θεοδώριτος δὲ λέγει „ Ἠχμαλώτευσεν δὲ αἰχμαλωσίαν τοὺς πάλαι γεγεννημένους αἰχμαλώτους ἀπολαβὼν, καὶ οἰονεὶ ἀνταιχμαλωτίσας καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς δωρησάμενος.

Διὰ τί, λέγει, ἐκείνους τοὺς ἰδίους ἑλάβες Χριστῇ, ὡς δόματα, οἵ τινες ἦτον πρότερον ἀπειθεῖς· ἑλάβες δὲ αὐτοὺς διὰ νὰ κατασκηνώσῃς μὲν ἐσὶ μέσα εἰς αὐτοὺς, αὐτοὶ δὲ νὰ γένουν ἄξιον κατοικητήριόν σου. „Τρεῖς γὰρ φησὶν, ἕως ναὸς Θεοῦ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεός· ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω· (Β. Κορ. ζ'. 16.) (1)

19: „Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, εὐλογητός Κύριος ἡμέραν καθ' ἡμέραν.

Βλέπε ἐδῶ, ὡς ἀναγνώσκω, πῶς φανεροῦται ὑπὸ τοῦ Δαβὶδ τὸ τῆς ἁγίας Τριάδος μυστήριον· Κύριος γὰρ, λέγει, καὶ Θεὸς καὶ Κύριος· ὁ ἱεὶς καὶ ὁ Μωϋσῆς εἶπε· „Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν Κύριος, εἷς ἐστίν· (Δευτ. ζ'. 4.) ἀφ' οὗ δὲ εἶπεν ὁ Δαβὶδ, πῶς πρέπει νὰ εὐφημηται καὶ νὰ δοξάζεται ὁ Τρισυπόστατος Θεὸς τὴν ἡμέραν· ἡγοῦν εἰς ὅλην τὴν ἡμέραν· (τοῦτο γὰρ ἐξῴσεν πρέπει νὰ ἀκούεται·) ἀφ' οὗ, λέγω, τοῦτο εἶπεν, ἐσαφάνισε τὴν δυσκολίαν τῶν λέξεων, προσθέσας τὸ καθ' ἡμέραν· μερικοὶ δὲ, τὸ ἡμέραν καθ' ἡμέραν νοοῦσι ἀπλῶς· ἀντὶ τοῦ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας· ἦτοι πάντοτε κατὰ διαδοχὴν ἡμερῶν.

„Κατευοδόσαι ἡμῖν ὁ Θεὸς τῶν σω-

„τηρίων ἡμῶν.

20: „Ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ Θεὸς τοῦ σῶζειν.

Βλέπε καὶ ἐδῶ, ὡς ἀναγνώσκω, τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος· τρεῖς φοραὶ γὰρ ἔβλεψεν εἰς τὸ ῥητόν τοῦτο τὸ ὄνομα Θεός· δὲν εἶναι δὲ ἀνακόλουθον, τὸ νὰ ἀναγινώσκειται καὶ σωτηριῶν περισπωμένως· τὸ μὲν γὰρ οὐδέτερον σωτηρίων, παροξυτονεῖται· τὸ δὲ θηλυκὸν σωτηρίων, περισπᾶται· κλένεται γὰρ καὶ τὸ σωτήριον, καὶ ἡ σωτηρία· τὸ δὲ, ὁ Θεὸς τῶν σωτηριῶν, καὶ τὸ, ὁ Θεὸς τοῦ σῶζειν, ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα δηλοῦσιν· ἦτοι ὁ Θεὸς τῶν σωτηριῶν ἡμῶν, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ σῶζειν· ἢ ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Θεὸς ὁ σῶζων, κατὰ περίφρασιν.

„Καὶ τοῦ Κυρίου Κυρίου αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.

Ἰδιον, λέγει, μόνου τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ νὰ ἐλευθερώη ἀπὸ τὸν θάνατον, καὶ τὸ νὰ φέρῃ εἰς τὴν ζωὴν· θάνατον δὲ νόσι καὶ τὸν φυσικόν, καὶ τὸν προαιρετικόν· ἦτοι τὴν ἁμαρτίαν· ὁ μὲν γὰρ φυσικὸς θάνατος νεκρόνει τὸ σῶμα κατὰ τὰς φυσικὰς τοῦ ἐνεργείας· ὁ δὲ προαιρετικὸς καὶ ἡ ἁμαρτία, νεκρόνει τὴν ψυχὴν κατὰ τὰς πρὸς τὴν ἀρετὴν ἐνεργείας· ἡμπορεῖ δὲ νὰ νοῆται τὸ ῥητόν τοῦτο, καὶ ὡς προφητεία περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ.

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ Θεοδόσιος· „Τοῦτο σαφές ἐστιν ὁ Ἀκύλας ἡρμάνευσε· καὶ περ ἀπειθεῖς τοῦ κατασκηνώσαι· οὐκ ἀπέβλεψας φησὶν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν ἀπειθεῖαν· ἀλλὰ καὶ ἀντιλέγοντας ὁρᾷ, ἐτέμνειν εὐεργετῶν, ἕως αὐτοὺς οἰκητήριον οἰκεῖν ἀπέφηνας· ὁ δὲ Εὐσέβιος φησὶ, „Λέγοις δ' ἂν, καὶ δόματα λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρὸς, συναρτίσαστο τὴν ἑαυτοῦ Ἐκκλησίαν τοῦ κατασκηνώσαι ἐν τοῖς πάλαι ἀπειθεῦσιν· εἶπε δὲ καὶ ὁ Ἀθανάσιος, „Ὅσοι φησὶν οἱ ἄνθρωποι, ὅς ἐστιν ἑλαβες δόματα, πάλαι ἦσαν ἀπειθεῦντες· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τοῖς, φησὶ, κατασκηνώσας· ἔστι δὲ δι' ὑπερβατοῦ ἡ διάλοια· ἑλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις, ὥς καὶ κατασκηνώσαι ἐν αὐτοῖς τοῖς διδομένοις· ἀπειθεῖς δὲ ἦσαν οὗτοι, ὅτε τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα ἐλάτρευον· ἔλαβεν δὲ τοὺς ἀπειθεῦντας ὁ Χριστὸς κατὰ τὸν Ἀνθρώπου θεμνευτὴν, ἐσθότε διὰ νόσων καὶ περιστάσεων· πολλοὶ δὲ καὶ δι' ὀραμάτων ἦλθον εἰς τὸ κατασκηνώσαι παρὰ τῇ Ἰησοῦ· ἐπύλλαξε δὲ ὁ Παῦλος τὸ ἑλαβες, καὶ εἶπεν ἔδωκε· ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεοδόσιον· τοῦτο ἀρμολύτωρον ἐπὶ Χριστοῦ, οὐ λαβόντες, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνοδὸν τὴν ἐν οὐρανοῖς δεξιὰς τοῦ Πνεύματος τὰ χρίσματα· (ἐν τῇ ἐκδῇ· Σειρ.)

„ Ἐπιστρέψω ἐν βυθοῖς θαλάσσης.

Ἐπίσπερε δὲ τοὺς ἔθνικοὺς ὁ Κύριος ἀπὸ τὴν ῥηθείσαν αἰσχύνῃ, μὲ τοὺς βυθοὺς τῆς θαλάσσης· ἦγουν μὲ τὸ ἅγιον Βάπτισμα· τὸ ὁποῖον ὀνομάζει βυθοὺς, διὰ τί βυθίζει τὴν ἀλμυρὰν καὶ πικρὰν ἀμαρτίαν· εἶπε γὰρ καὶ ὁ Προφήτης Μιχαίας τοῦτο τὸ ἴδιον σχεδόν· „ Ἐπιστρέψει καὶ οἰκτιρήσει ἡμᾶς (Κύριος)· καταδύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν καὶ ἀπορρίψονται εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, πάσας τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν· (Μιχ. ζ' 19.) ἡμποροῦν δὲ νὰ ᾔναι καὶ βυθοὶ θαλάσσης, τὰ βάθη τῆς ἀμαρτίας καὶ ἡδονῆς κατὰ τὸν Ἀθανάσιον· ἦτοι τὰ χαλεπώτατα καὶ μεγαλωτάτα ἀμαρτήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα βάθη τῶν ἀμαρτιῶν ἐγύρισε τοὺς ἔθνικοὺς ὁ Θεὸς εἰς τὸ φῶς τῆς ἀρετῆς· κατὰ δὲ τὸ νόημα τοῦτο, τὸ ἐν βυθοῖς λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ, ἐκ βυθῶν, τῆς ἐν προθέσεως νοουμένης αἰτὶ τῆς ἐκ κατὰ μεταλήψιν.

23. „ Ὅπως ἂν βαφῇ ὁ ποῦς σου ἐν αἵματι.

Τὰ ἄνω εἰρημένα, λέγει, θέλεις ποιήσεις Κύριε, εἰὰ νὰ νικήσῃς τελεῖως τοὺς ἐχθρούς σου Δαίμονας· μεταφορικῶς δὲ καὶ καθ' ὁμοιότητα λέγεται ὁ λόγος οὗτος· διὰ τί ἐκεῖνοι, ὅπου νικοῦν τοὺς ἐχθρούς, καταπατοῦντες ἐπάνω εἰς τὰ σώματα τῶν φονευθέντων πολεμίων, βάνονται κατὰ τοὺς πόδας ἀπὸ τὸ αἷμα, ὅπου τρέχει ἐξ αὐτῶν· ὅθεν καὶ ὁ Ἡσαΐας τοῦτο δηλῶν, λέγει ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ· „ Καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς

ἐν θυμῷ μου, καὶ κατέβλασα αὐτοὺς ὡς εἰς γῆν, καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν· (καὶ κατεβρύντισθαι τῷ κατανικῆματι αὐτῶν τὰ ἱματῖά μου·) (Ἠσ· ξγ' 3·) ταῦτα γὰρ τὰ λόγια θέλουν νὰ φανερώσουν, ὅτι τελεῖως ἐνίκησε τοὺς Δαίμονας ὁ Χριστός (1) καὶ κατὰ ἄλλον, δὲ τρόπον, ποδᾶρι τοῦ Χριστοῦ ἡμπορεῖ νὰ νοῆται ἡ Ἐκκλησία· ἐπειδὴ καὶ βρᾶζει τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίσεως· καθ' ὃ καὶ κεφαλὴ αὐτῆς αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστός· αὐτὴ λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἐβάφη ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ· διὰ τί ἐσφραγίσθη μὲ αὐτὸ καὶ ἐταχογυρίσθη, καὶ ἐσομώθη· καθὼς ἐσομώνεται ὁ σίδηρος ἀπὸ τὴν βαρὴν· ἡ ἐβάφη αὐτὴ καὶ ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν τοῦ Χριστοῦ Μαρτύρων· ἡ καὶ ἐβάφη νοητῶς ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν Δαιμόνων, οἵτινες δι' αὐτῆς νοητῶς ἀποσφάττονται.

„ Ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ' αὐτοῦ.

Καὶ ἐδῶ ἀπὸ κοινοῦ νοεῖται τὸ, ὅπως ἂν βαρῇ· ἦγουν ὅπως ἂν βιφῇ ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου· σκύλοι δὲ τοῦ Χριστοῦ εἶναι οἱ Ἀπόστολοι, κατὰ τὸν θεῖον Κύριλλον· διὰ τί αὐτοὶ γαυγίζοντες τοὺς νοητοὺς λύκους Δαίμονας, καὶ διώκοντες ὅλους τοὺς ἐχθρούς καὶ ἐπιβούλους τῆς πίσεως, οὕτω διαφυλάττουν τὰ λογικὰ πρόβατα, καὶ τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ· τούτων λοιπὸν τῶν Ἀποστόλων ἡ νοητὴ γλῶσσα ἐβάφη, λάπτουσα ἐκ τῶν ἐχθρῶν· ἦτοι ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἐχθρῶν· ἐξ ὧθεν γὰρ πρέπει νὰ νοῆται τὸ, αἵματος· τὸ δὲ παρ'

σαυροῦ πάθος, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ὡς λέγει ὁ Παῦλος· καὶ κεῖθεν κατέβη εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης· ἦγουν εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς· ἔκ συνθλάσας τὸν Ἄδην, οὕτως ἐπίσπερεν· ἦτοι ἀνέστη, ἐκ τῆς δοκούσης αἰσχύνῃς τοῦ πάθους· ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Ἡ Βασαν ἐξημενευμένη τὴν αἰσχύνῃν διηλθ'· αἰσχύνῃ δὲ τῆς ἀμαρτίας καρπός· ἀπ' ἧς ἡμᾶς ἐπίσπερε· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει, ὅτι Βασαν ἐξημενεύεται πικρία· ἦτοι παραπικροσμός· λέγει οὖν, ὡς ἐκ τοῦ ὅκου τοῦ παραπικραίνοντος, τούτῃ τοῦ Ἰσραὴλ ἐπιστρέψω πρὸς ἑμαυτὸν· (1) λέγει δὲ ἔκ ὁ Θεοδώριτος „ Ἐπειδὴ ἔδειξε τὸν τῶν ὅλων Θεὸν ὅσον τινα ἀριστὰ τοὺς πολεμίους καταγωνιζόμενον, ἔκ τοὺς ἀδίκως δεδουλωμένους ἐλευθερώσας, διαγράφει τῷ λόγῳ, ἔκ αἱμάτων ῥύσας, ἔκ συμπατευμένων νεκρῶν, ἔκ κυσὶ βορὰν προκειμένων· ὁ δὲ Θεόδωρος λέγει „ Τὸ ὅπως αἰτιατὸν ἐστὶν ἀντὶ αἰτίας, οὐ γὰρ ἵνα τοὺς ἀνέλῃ, ἐκείνους ἀπαλλάττει· τούναντίον δὲ ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἀπαλλαγῆς, ἔκ τούτους ἀνθισταμένους ἀναιρεῖ.

παρ' αὐτοῦ δηλοῖ, ὅτι ἐδάφη ἢ γλῶσσαι αὐτῶν παρ' αὐτοῦ: ἦτοι παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς βο-
ηθουμένη· μεταφορικῶς δὲ εἶναι καὶ οὗτος ὁ λόγος·
διὰ τί, ἀφ' οὗ οἱ ἐχθροὶ φονευοῦν, τότε καὶ οἱ
σχύλοι τῶν φονευσάντων, λάπτουσιν ἀπὸ τὸ αἶμα
τῶν φονευμένων, καὶ τὰ τῶν τούτων διασπαράτ-
τουσι σώματα. (1)

24 : „ Ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαι σου ὁ
„ Θεός .

Ἐθεωρήθησαν, λέγει, αἱ γράται καὶ ἀνα-
στροφαι καὶ διατριβαὶ τῆς ἐνσάρκου πολιτείας σου
Κύριε· διὰ τί αὐτόπται τούτων καὶ θεωροὶ ἐρη-
μάτισαν οἱ Ἀπόστολοι· ὅθεν εἶπα καὶ ὁ Βαρσούχ
„ Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀν-
θρώποις συνανεγράφη· (Βαρ : γ : 37 :)

„ Αἱ πορεῖαι τοῦ Θεοῦ μου τοῦ βα-
„ σιλέως τοῦ ἐν τῇ ἀγίῳ .

Βλέπε, ὡς ἀναγινῶσα, πῶς ὁ θεὸς Δαβὶδ
ὁμολογεῖ καθαρῶς Θεὸν τὸν Χριστόν, ὡς ὢν πεπ-
ληροφορημένος περὶ αὐτοῦ· ἅγιον δὲ ὀνομάζει τῷ-
ρα τὸν Πατέρα, ἐν ᾧ ἦτον πάντοτε ἀχώριστος ὁ
Τίος „ Ἐγὼ γὰρ φησιν ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πα-
τήρ ἐν ἐμοί· (Ἰωάν . ιδ . 10 :) (2)

25 : „ Προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενοι

„ ψαλλόντων .

Ἀρχοντας ἐδῶ ὀνομάζει τοὺς Ἀποστόλους
ὁ θεὸς Δαβὶδ, κατὰ τὸν Ἀθανάσιον καὶ Θεοδώριτον,
καθὼς καὶ ἄλλαχού λέγει· „ Καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχον-
τας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· (Ψαλμ . μδ' . 18 :) οὗτοι
λοιπὸν, λέγει, οἱ Ἀπόστολοι, ἐπρόλαβον ὅλους τοὺς ἐξ
Ἐθνῶν πιστεύσαντας· ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἐπί-
σευσαν εἰς τὸν Χριστόν· Ψάλλοντας δὲ ὀνομάζει τοὺς
Προφήτας· ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἐπροφήτευσαν τὰ περὶ
τοῦ Χριστοῦ μετὰ Ψαλτηρίου καὶ ὀργάνων· τούτων
δὲ τῶν Προφητῶν ἐχόμενοι, ἢ ἐχόμενα· (γράφε-
ται γὰρ καὶ οὕτω·) ἦτοι ἐγγὺς καὶ κοντὰ εἰς
αὐτοὺς, ἔγνων οἱ Ἀπόστολοι, ἐξεχόμενοι αὐτῶν·
τουτέστιν ἀκολουθοῦντες εἰς αὐτοὺς καὶ κατὰ τὸν
χρόνον, καὶ κατὰ τὸ κήρυγμα·

„ Ἐν μέσῳ νεανίδων τυμπανιστριῶν .

Οἱ Ἀπόστολοι, λέγει, ἀκολουθῶς μετὰ τοὺς
Προφήτας ἐπαρρησιώσθησαν κηρύττοντες ἐν μέσῳ
τῶν Ἰουδαϊκῶν Συναγωγῶν· αἵτινες ὀνομάζονται,
νεανίδες μὲν, διὰ τὸ ἀτελές τῆς πολιτείας αὐτῶν,
τυμπανίστριαι δὲ διὰ τὸ μὲ τυμπανὰ καὶ ἄλλα ὀρ-
γανὰ ὑμνοῦν τὸν Θεόν· καὶ ἀπλῶς διὰ τὸ σωμα-
τικὸν τῆς τοῦ νόμου λατρείας· ἐκ σώματος γὰρ
κατασκευάζεται τὸ τυμπανον· ἢ ἐπαρρησιώσθησαν
οἱ Ἀπόστολοι ἐν μέσῳ τῶν κατὰ τόπους Ἑκκλη-
σιῶν τοῦ Χριστοῦ, αἱ ὁποῖαι, νεανίδες μὲν λέγον-
ται, διὰ τὸ νεαρὸν καὶ ἄφθορον τῆς πίστεως· τυμ-
πανίστριαι δὲ, διὰ τὸ νεκροῦσι τὸ σῶμα διὰ τὸν

Θεό·

(1) Ἄλλος δὲ λέγει „ Πῶς τοῦ Χριστοῦ ὁ ἐκ Μαρίας προσληφθεὶς ἀνθρώπος, ὅς τις διὰ τοῦ πάθους ἐβάφη τῇ
αἵματι· ἢ γλῶσσαι δὲ τῶν κυνῶν, εἵτουν τῶν ἀκαθάρτων πάλαι Ἐθνῶν, ἔγεύσατο τοῦ ἀχρείντου αὐτοῦ αἵματος,
ὅτε ἀπέσπραν ἐκ τοῦ Διαβόλου·

(2) Ἄλλος δὲ φησι, αὐτὸν κηρύττει τὸν ἐν τῷ ἀγίῳ· τουτέστι τὸν ἐν Συνέδρῳ δέλτα, ἢ τὸν ἐν τῷ ἀγίῳ σώματι·
ὁ ἀνείληφεν ἐκ τῆς Θεοτόκου· ἢ ὁ Θεοδώριτος λέγει „ Ἄγιον δὲ τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ ἀνειλημμένον ναθεῖ
καλεῖ· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Πορείας Θεοῦ φησι τὰς ἐν τῇ οἰκονομίᾳ γενομένας πράξεις· ὅσον τὴν διὰ Πατ-
ρὸς ἀπότειν, τὴν τῶν σημείων ἐργασίαν· τὴν ἀνάβασιν τὴν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τὸν θάνατον τὸν γενομένον εἰκο-
νομακῶς· τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν, ἢ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνοδὸν ταύτας τὰς πορείας φανεράς γεγενῆσθαι φησιν (ἐν
τῇ ἐκδέδ . Σειρᾶ .) ὁ δὲ Θεόδωρος ἐρμηνεύει κατὰ τὸ γράμμα τὸ ῥητὸν λέγει ὅτι, ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει τοῦ Συνέ-
δρου ἐθεωρήθησαν τὰ ἴχνη τοῦ Θεοῦ· ὡς γέγραπται „ Καὶ ἀνέβη Μωσῆς ἢ Ἀαρὼν ἢ Ναδάβ ἢ Ἀβιούδ, ἢ ἐβδε-
μήκοντα τῆς γερούσιας Ἰσραὴλ, ἢ εἶδον τὸν τόπον, οὗ εἰσῆκει ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ· ἢ τὰ ὑπὸ τοῦ πέδας αὐ-
τοῦ ὡσεὶ ἔργον πλάνου σαπφείρου, ἢ ὡς περ εἶδος σερεώματος τοῦ οὐρανοῦ τῇ καθαρότητι (Ἐξ . κδ' . 9 .)

Θεοῦ· νεκρὸν γὰρ σῶμα εἶναι τὸ τύμπανον· (1)

26 : „ Ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θε-
„ ὸν· Κύριον, ἐκ πηγῶν Ἰσραὴλ.

Τοῦτο τὸ ῥητὸν πρόλεγει μὲν τὴν παῦσιν καὶ τέλος τῆς τοῦ νόμου λατρείας, προφητεύει δὲ τὸ πλῆθος τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὸν Θεοδώριτον· ἐπεὶ ἓως μόνον ναὸς ἦτον πάλαι εἰς τοὺς Ἰουδαίους· λέγει δὲ, καὶ οἱ νῦν εὐλογοῦσι πάλιν τὸν Κύριον ἀπὸ τῶν βιβλίων τοῦ νόμου καὶ τῶν Προφητῶν, κατὰ τὸν θεὸν Κύριλλον· αἱ βιβλοὶ γὰρ αὐταί, εἶναι πηγαὶ καὶ βρύσεις τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐβλύζον εἰς αὐτὸν τὴν θεουργσίαν· ὅθεν καὶ ἐκ τῶν πηγῶν αὐτῶν ἐξαντλήσαντες οἱ θεοφόροι Πατέρες ἰσχύθησαν τὰς πρὸς Θεοῦ δοξολογίας καὶ ὕμνους τῆς νέας χάριτος. (2)

27 : „ Ἐκεῖ Βενιαμὴν νεώτερος ἐν ἐκ-
„ σταςί.

Ἐκεῖ, ποῦ; ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ· Βενιαμὴν δὲ ὀνομάζει τὸν Ἀποστόλου Παύλου, ὡς

ὄντα ἐκ φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν, τοῦ τελευταίου υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ, κατὰ τὸν θεὸν Κύριλλον· νεώτερον δὲ αὐτὸν λέγει, διὰ τὴν ὑπεροχὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων ἐπίστευσεν· ἐν ἐκστάσει δὲ, διὰ τὴν εἰς τρίτον οὐρανὸν ἀρπαγὴν, ὅπου ἔπαθε· περὶ τῆς ἐποικίης εἶπεν „ Εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδεν· (Β΄ Κορ. ιβ΄. 3.) καὶ πάλιν „ Εἴτε οὖν ἐξέστημεν, Θεῷ· (Α΄ Κορ. ιε΄. 13.) εἰς γὰρ τὸν Παῦλον ἐπληρώθησαν καὶ ἐκεῖνα, ὅπου ἐπροφήτευσεν ὁ Ἰακώβ διὰ τὴν φυλὴν τοῦ Βενιαμὴν „ Βενιαμὴν λύκος ἀρπαξ· τὸ πρῶτον ἐδεσται ἔτι, καὶ εἰς τὸ ἐσπέρως δίδωσι τροφήν· (Ἐξοδ. μβ΄. 27.) διὰ ὅτι ὁ Παῦλος, διήρπαξε μὲν πρότερον ὡς λύκος τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ κατέτρωγεν αὐτὴν μετὰ τὸν θυρὸν καὶ μετὰ τὴν φοινικὴν γνώμην του, ὑπεροχὴν δὲ, ἔδωκεν εἰς τοὺς ἄλλους τροφὴν πνευματικὴν, τὸν οὐράνιον ἄρτον τῶν θείων λόγων διαμοιράζων εἰς αὐτούς· (3)

„ Ἀρχοντες Ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν·
„ Ἀρχοντες Ζαβουλὼν, ἄρχοντες Νε-
„ φθαλεὶμ.

Ἡ.

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος νεανίδας νοεῖ τὰς τὴν παρθενίαν ἀκούσας, ἢ τὴν θείαν μελωδίαν τῇ Θεῷ προσφερούσας· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Νεανίδας φασὶ τὰς διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἰσχυρῶς γενόμενας τῶν πισυευσάντων ψυχάς· ὁ δὲ Δίδυμος λέγει „ Ψάλλοντες τοὺς τὸν πρακτικὸν κατορθώσαντας βίον λεκτέον· νεανίδας δὲ τυμπανιστρίας τὰς νεκρωσάσας τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ σάρματι περιφερούσας ψυχάς.

(2) Λέγει δὲ ὁ θεὸς Κυρίλλος „ Πηγὰς τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι ἂν οἱ μακάριοι Προφῆται, ἢ προγε τοῦτων ὁ νόμος· λέγει οὖν, ὡς ἤρθεθεν τοῦ προσῆκου ἑαυτὸν τὸν Θεόν, ἢ ἐκ τούτων αὐτῶν ἀρρομένους ἡμολογεῖν· τοῦτο δὲ φασὶ διὰ τὰ ἐτερόδοξα τῶν αἰρετικῶν συγγράμματα· ἐκ γὰρ τῶν νομικῶν ἢ περφητικῶν γραφῶν ὁ Κύριος εὐλογεῖται πρὸς τῶν δυναμένων ἀντλεῖν ἐξ αὐτῶν σωτηρίαν τρυγῶν, μετ' εὐσεβοσύνης ὧσιν· ἐντεῦθεν ἐλεγκτέον τοὺς διαίρειντας τὴν Παλαιὰν ἢ Νέαν Γραφήν, ὡς οὐ δύνανται ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖν τὸν Θεόν, οὐκ ἔχοντες τὰς τοῦ Ἰσραὴλ πηγὰς, οὐδὲ τὸν Κύριον αἰσῶν· ὁ δὲ Ἰούχιος λέγει, οἱ ἢ κατ' οἶκον συντροφὴ τῶν εὐσεβούντων, Ἐκκλησία λέγεται ὡς ἢ Παῦλος φησιν „ Ἀσπάζεται ἡμῶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκούας ἢ Πρίσκυλλα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν Ἐκκλησίᾳ· Α΄ Κορ. ιε΄. 19.)

(3) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Πηγὰς Ἰσραὴλ εἰκότως ἂν κληθεῖεν αἱ προφητικαὶ βιβλοὶ, ἐξ ὧν τῇ Θεῷ τὴν μελωδίαν προσφέρουσιν· ἐπεὶ δὲ πρὸς ταύτας προφητικὰς ἢ τὰς ἀποστολικὰς ἡρῶν ἐδωρήσατο, εἰκότως ἐπάγει, ἐκεῖ Βενιαμὴν νεώτερος· ὁ μακάριος δὲ οὗτος ἐστὶ Παῦλος· νεανίαν γὰρ αὐτὸν ἢ τὴν Πραξέων Ἰσραὴλ καλεῖ· αὗτος δὲ ἐκτικρατεῖ τῆς Ἐκκλησίας, ἢ παιδεύει τὸν λαόν, ἢ ποδηγεῖ πρὸς σωτηρίαν τοὺς πειθομένους· ἀλλὰ ἢ ὁ λοιπὸς τῶν Ἀποστόλων χορὸς τὰ θεῖα τοὺς πιστεύοντας ἐκπαιδεύει· εἰκότως ἢ τούτων ὁ Περφητικὸς ἐμνημόνευσε λόγος· Ἀρχιερεῖς Ἰούδα ἢ τὰ λοιπὰ· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Ἐκεῖ, ποῦ; ἐν μέσῳ τῶν ψαλλόντων· εἰκότως δὲ τοῦ Παύλου πρῶτος τῶν ἄλλων ἐμνημόνευσεν, ὅτε περισσότερον τῶν ἄλλων κοπιᾶσάντος·

ἡγεμόνας, λέγει, τῶν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν θέλουν γένουν οἱ Ἀποστόλοι, τοὺς ὁποίους ἐφανέρωσε μὲ τὰ ὀνόματα τῶν φυλάρχων, τοῦ Ἰούδα, λέγω, καὶ Ζαβουλὼν, καὶ Νεφθαλεὶμ· ὁ μὲν γὰρ Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸν Θεοδώριτον, τὸν Ἰούδαν εἶχον Πατριάρχην καὶ προπάτορα· Πέτρος δὲ καὶ Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ Ἰωάννης, ἐκτάγοντο ἀπὸ τὸ χωρίον Βηθσαιῶν· Ματθαῖος καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου ἰσοροῦνται, ὅτι διέτριβον ἐν Καπαρναούμ· αὐτοὶ δὲ ὅλοι οἱ τόποι ἦτον τῆς Γαλιλαίας· ἡ δὲ Γαλιλαία πάλιν ἐδόθη κληρονομία εἰς τὸν Πατριάρχην Ζαβουλὼν καὶ τῶν Νεφθαλεὶμ· ὁμοίως καὶ οἱ ἄλλοι Ἀποστολοι ἐκατάγοντο ἀπὸ ἄλλους Πατριάρχας· ἄρχοντας δὲ αὐτοὺς ὠνόμασεν, ὅχι ὡς ἄρχοντας καὶ ἐξουσιασὰς τῶν πατριδωνοῦς, ἀλλὰ ὡς ἐξαιρέτους καὶ τιμιωτέρους, διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτῶν εὐγένειαν· ἡ ἄρχοντας αὐτοὺς εἶπεν ἐξ Ἰούδα, καὶ ἄρχοντας ἐκ Ζαβουλὼν, καὶ ἄρχοντας ἐκ Νεφθαλεὶμ, ἕξωθεν νοσημένης τῆς ἐκ προθέσεως κατὰ τὸν Ἀθανάσιον. (1)

28 : „ Ἐντεilai ὁ Θεὸς τῇ δυνάμει σου.

Τοῦτο τὸ ῥητὸν λέγεται πρὸς τὸν Πατέρα, ἵνα ἐντείλῃ εἰς τὴν δυνάμειν του· ἦτοι εἰς τὸν Τρόνον του τὰ περὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ Εὐαγγελίου· μὴ φοβηθῆς δὲ τὸ, ἐντεilai· λέγεται γὰρ τοῦτο εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Τίος εἶπεν „ Αὐτός μοι (ὁ Πατήρ) ἐντολὴν ἔδωκε τί εἴπω, καὶ τί λαλήσω· (Ἰωάν. ιβ. 49) ὅτι δὲ δυνάμεις τοῦ Πατρὸς εἶναι ὁ Χριστός,

μαρτυρεῖ Παῦλος, λέγων „ Χριστὸν Θεοῦ δυνάμειν καὶ Θεοῦ σοφίαν (Α΄ Κορ. α. 24.)

„ Δυνάμωσον ὁ Θεὸς τοῦτο, ὃ κατειργάσω ἐν ἡμῖν.

29 : „ Ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.

Οὗτος ὁ λόγος λέγεται πρὸς τὸν Τρόνον, κατὰ τὸν θεὸν Κύριλλον, διὰ τὴν δυνάμωσιν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ ὅποιον κατειργάσατο εἰς ἡμᾶς· ἦτοι δι' ἡμᾶς· κατειργάσατο δὲ· ἦτοι ἀπῆρτισε καὶ ἐτελείωσε τοῦτο διὰ τοῦ προσλήμματος τῆς ἀνθρωπότητος· τοῦτο γὰρ ἐγένετο ναὸς καὶ σκηνώμα τῆς Θεότητος, κατὰ τὸν Θεοδώριτον· (2) τοῦτο, λέγει, κατειργάσω ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου· ἦτοι διὰ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματός σου, τοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ἀναστροφέντος καὶ κηρύξαντος· „ Ἐπὶ Σιών γὰρ φησιν, ὅρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ δι' ἀγγέλλων τὸ πρὸς ἡμᾶς Κυρίου (Ψαλμ. β'. 6.)

„ Σοὶ οἴσουσι βασιλεῖς δῶρα·

Οἱ βασιλεῖς, λέγει, τῶν ἀπανταχοῦ ἔθνων, ἔχουν νὰ προσφέρουν δῶρα εἰς ἑσένα Κύριε· δῶρα δὲ εἶναι οἱ ναοί, καὶ τὰ εἰς τοὺς ναοὺς ἀφιερωθέντα ὑποστατικά, καὶ τὰ λοιπὰ διάφορα καὶ πολυπλοκὰ ἀφιερώματα· θέλουν δὲ σοὶ προσφέρουν ταῦτα, ἐπειδὴ σε ἐγνώρισαν βασιλεῖα αὐτῶν ἀθάνατον, καθὼς Θεόν· νοεῖται δὲ τὸ ῥητὸν τοῦτο καὶ ἄλλως, κατὰ ἐναλλαγὴν ὅτι ἀπὸ τοῦ κατὰ χώραν ναοῦ σου, ἐπὶ τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ οἴσουσι

(1) Ἡ εἶπεν αὐτοὺς Ἀρχοντας Ἰούδα καὶ Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ, καθὼς κατεστάθησαν καθολικοὶ ἄρχοντες εἰς ὅλην τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν τῇ γῇ ἀνθρώπους· „ Καταστήσεις γὰρ, φησιν, αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· (Ψαλ. μδ'. 18.)

(2) Ἡ τὸ τοῦτο νοεῖται κατὰ τὸν αὐτὸν Κύριλλον, περὶ τοῦ σώματος· „ Μονονουχὶ καὶ δακτύλῳ δείκνυσιν τὸ ἡσθενηκὸς σῶμα, καὶ πεπτωκὸς εἰς θάνατον, διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν καὶ τὴν ἀρχαίαν ἀρὰν· αἰτοῦσιν οὖν ἵνα τῆς φθορᾶς ἀπαλλάξας τὸ σῶμα, τὴν ἀφθαρσίαν ἐνδύσῃ· ὃ καὶ ποιήσει ὁ Κύριος κατὰ καιροῦς, ὅτε καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί· καὶ ὁ Θεοδώριτος λέγει „ Βεβαίωσον, φησιν, ἵν' ἐδωρήσω Δέσποτα, χάρις, διὰ τὸν ναόν σου, ὃν ἐξ ἡμῶν ἀνείληφας, ὃν ἐκάθισας ἐπάνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως.

σί σοι δῶρα οἱ βασιλεῖς· διὰ τί αὐτοὶ προσφέρον-
τες τὰ δῶρά των κάτω εἰς τοὺς αἰσθητοὺς νάους,
διὰ μέσου αὐτῶν, νοητῶς προσφέρουσι ταῦτα εἰς
τὸν οὐρανὸν πρὸς τὴν ἐδίκην σου μεγαλοπρέ-
πειαν· (1)

30: „ Ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ κα-
λάρμου .

Φίμωσον, λέγει, καὶ ἐπισόμῃσον τοὺς νο-
ητοὺς λέοντας Κύριε· ἦτοι τοὺς ἀγρίους καὶ ἀπαν-
θρώπους Δαίμονας κατὰ τὸν Ἀθανάσιον, οἱ ὅποιοι
ἐμφωλεύουσιν εἰς τὴν ἐλαφρότητα καὶ ἀκαρπίαν των
ἀσπρίκτων κατὰ τὴν πίσιν ἀνθρώπων· καθὼς ἐμφω-
λεύουσιν οἱ λέοντες καὶ τὰ θηρία, μεσα εἰς τὰ ἐ-
λαφρά καὶ ἀκαρπα καλάμια· λέγει δὲ περὶ τοῦ
Διαβόλου καὶ ὁ Ἰωβ ταῦτα „ Ὑπὸ παντοδαπὰ
δένδρα κοιμάται, παρὰ καίπυρον καὶ καλάμον, καὶ
βούτομον· (Ἰωβ μ'. 21.) μὲ τὰ ὀμειώματα γὰρ
ταῦτα δηλοῖ ὁ Ἰωβ, ὅτι ὁ Διέβολος ἀναπαύεται
εἰς ἐκείνους τοὺς ἀνθρώπους, ὅπου ἔχουσι τὰ ἰδιώ-
ματα των εἰρημένων φυτῶν· ἤγουν εἰς ἐκείνους ὅπου
ἔχουσι, ξηρότητα, μὲν ἀρετῆς, ὑγρότητα δὲ φιληδονί-
ας· τοιαῦτα γὰρ εἶναι καὶ τὰ φυτὰ τὸ καλάμι, τὸ
καίπυρι, καὶ τὸ βούτομον, τὰ ὅποια βλαστάνουσιν,
ὅπου εἶναι ὑγρασίαι καὶ νερά. (2)

„ Ἡ συναγωγὴ των ταύρων ἐν ταῖς
„ δαμάλεσι των λαῶν, τοῦ ἐγκλει-
„ σθῆναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ
„ ἀργυρίῳ .

Ταύρους ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Δαβὶδ τοὺς Ἀρ-
χιερεῖς καὶ Γραμματεῖς, καὶ τοὺς λοιποὺς ἄρχον-
τας των Ἰουδαίων κατὰ τὸν θεῖον Κύριλλον καὶ
Ἀθανάσιον, ὡς θρασεῖς καὶ ὀρμητικοὺς καὶ ὡς κε-
ρατίζας· δαμάλει δὲ ὀνομάζει, τὰ ὑποτεταγμένα
εἰς αὐτοὺς πλῆθη των λαῶν· διὰ τί καὶ ἀνάμει-
εἰς τοὺς βόας, ἄρχει μὲν καὶ ἐξουσιάζει ὁ ταῦρος,
ὑποτάσσεται δὲ ἡ δάμαλις· (3)· λέγει λοιπὸν,
ὅτι οἱ πρῶτοι καὶ ἄρχοντες των Ἰουδαίων ἔγιναν
ἐν μέσω των ὑποτεταγμένων λαῶν, διὰ νὰ ἐγκλει-
σουν· ἤγουν διὰ νὰ ἐμποδίσουν τοὺς δεδοκιμασ-
μένους ὄντας εἰς τὴν πίσιν καὶ ἀρετὴν Ἀποστόλους,
ὅταν ἐπροθυμοποιούντο νὰ κηρύττουν τὸ τοῦ Εὐαγ-
γελίου κήρυγμα· λέγουσι γὰρ αἱ Πράξεις, ὅτι προ-
σκαλεσάμενοι (οἱ ἄρχοντες των Ἰουδαίων) τοὺς
Ἀποστόλους, δαίραντες παρήγγειλαν αὐτοῖς μὴ λα-
λεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ· (Πράξ. ε'. 40.)
τῷ ἀργυρίῳ δὲ νοεῖται, ἀντὶ τοῦ, ὡς ἀργύριον· ἦ-
τοι δεδοκιμασμένους ὡς ἀργύριον· ἰδίωμα γὰρ καὶ
τοῦτο εἶναι τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης· ἡ λείπει τὸ
πα-

(1) Ὁ δὲ μέγας Ἀθανάσιος λέγει „ Ναὺν μὲν αὐτοῦ τὴν Ἐκκλησίαν φησι· βασιλεῖς δὲ, τοὺς πιεθεύσαντας εἰς
Χριστὸν, κατὰ τὸ εἰρημένον αὐτοῖς „ Ὑμεῖς δὲ βασιλεῖον ἱεράτευμα· φησὶν οὖν, ὡς κεκλημένοι διὰ τῆς πί-
στεως ἀπὸ τοῦ ἐπιγείου ναοῦ· τούτέστι τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν αἰῶν Ἱερουσαλὴμ δῶρα αὐτῷ προσκομίσουσι· δὴλον
δὲ ὅτι νοητά .

(2) Ἀξιοσημείωτον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπου γράφεται παρὰ τῇ Σειρᾷ τοῦ Νικητὰ περὶ τοῦ τόπου τοῦ καλάρμου· λέγει
γὰρ οὗτος, ὅτι εἶναι ἕνας τόπος βαλτώδης εἰς τὴν Παλαιστίνην κατὰ τὴν σφάταν, ὅπου πηγαίνει εἰς τὴν Ἱερουσα-
λὴμ· ὁ ὁποῖος τόπος ὀνομάζεται Κάλαμος, ἐπειδὴ καὶ εἶναι πολλὰ καλάμια εἰς αὐτὸν· μέσα λοιπὸν εἰς τὸ ἄλλος
τοῦ τόπου τούτου, εὗρισκονται ἐμφωλεύοντες λεοῖτες ἀγριοὶ καὶ αἰετοβόροι, ὁμοίως καὶ ἄλλα θηρία· οἷτινες ἐπιβου-
λεύουν ἐκείνους, ὅπου ἀναβαίνουν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἐρχόμενοι κατ' αὐτῶν ἀνελεπίσως καὶ θανατόντες αὐτοὺς· ἀ-
πὸ τὸ φανερὸν λοιπὸν τοῦτο πρᾶγμα, φέρεται ἡμᾶς εἰ, ἐν εἰαν κεκλιμένῃν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ Δαβὶδ· ὅτι καθὼς ἐ-
πιβουλεύουν οἱ αἰσθητοὶ λέοντες καὶ τὰ θηρία τοὺς ἀναβαίνοντας εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ· ἔτι καὶ οἱ νοητοὶ λέοντες Δαί-
μονες, ἐπιβουλεύουν τοὺς ἀναβαίνοντας εἰς τὴν νοητὴν Ἱερουσαλὴμ· ἢ οἱ εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν ἰσορίαν ταύτην ἀνα-
φέρει καὶ ὁ Ἀθανάσιος ἀπαραλλάτως .

(3) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Ταύρους καλεῖ τὴν των Ἰουδαίων πλῆθὺν διὰ τὴν συνήθειαν θρασυτίαν, δαμάλει
δὲ λαῶν, τοὺς ἐξ Ἑθνῶν πεπιστευκότας· ὀνόμασε δὲ τὸ νόον τῆς κλήσεως προλέγει τοίνυν ὁ προφητικὸς λόγος τὰς ἐν
ἀρχῇ τοῦ κηρύγματος κατὰ των εὐσεβῶν γεγενημένας τῶν Ἰουδαίων ἐπανστάσεις· τοῦτο δὲ φησι δρῶσιν ἐκκλησίας
αὐτοὺς βουλομένοι, καὶ τῆς δεδομένης εὐκληρίας σερῆσαι· οἷτινες δίκην ἀργυρίου πυρῶθέντες, ἀπεφάσισαν δοκιμοὶ
τοῦ-

παραπλησίως· ἤγουν δεδοκιμασμένους παραπλησίως τῷ ἀργυρίῳ.

„ Διασκόρπισον Ἔθνη τὰ τοῖς πολέ-
„ μους θέλοντα .

Διασκόρπισαν, λέγει, Κύριε, τὰ Ἔθνη ἐ-
κεῖνα, ὅπου θέλουν· νὰ πολεμοῦν τὴν ἐκκλησίαν
σου· τόσου τὰ αἰσθητὰ Ἔθνη τῶν ἀνθρώπων, ὅ-
σον καὶ τὰ νοητὰ τῶν Δαιμόνων.

31 : „ Ἡζουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου .

Αἰγυπτὸν νόησον, εἰ ἀγαγῶσα, ὅλην τὴν
γῆν τῶν Ἑθνῶν, ὅσην ἐκυρίευσεν ὁ νοητός Φαραὼ
Δαίβολος· προφητεύει λοιπὸν ὁ Δαβὶδ, ὅτι ἀπὸ ὅ-
λην τὴν γῆν τῶν Ἑθνικῶν θέλουν ἔλθουν πρὸς εἰς
τὸν Χριστὸν, οἵτινες ἔχουν νὰ πρεσβεύουν διὰ ὅλον
τὸν Κόσμον. (1)

„ Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς
„ τῇ Θεῷ .

Τὸ προφθάσει εἶναι ἐδῶ ἀντὶ τοῦ φθάσει·
ἥτοι ἡ Αἰθιοπία θέλει ἐξαπλώσει τὴν χεῖρά της εἰς
τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὅπου φθίνει, ἐξαπλώνει
τὸ χεῖρι του, καὶ εἴτι φθίνει ἐκεῖνος τὸ πρᾶγμα,

ἐποῦ εἶναι μακρὸν ἀπὸ τὸ ἐπόμενον λοιπὸν· ἤγουν
ἀπὸ τὸ φθάνειν, ἐφανερώσεν ἐδῶ τὸ ἡγούμενον·
ἤγουν τὴν ἔκτασιν τῆς χεῖρός· ἐξαπλώσει γὰρ κα-
τὰ τὸν θεῖον Κύριλλον καὶ Θεοδώριτον καὶ Ἀθα-
νάσιον ἡ Αἰθιοπία εἰς τὸν Χριστὸν, τὸν Εὐνοῦ-
χον καὶ δυνάστην τῆς Κανδάκης τῆς βασιλείσης
Αἰθιοπικῆς· ὅς τις ἦτον καὶ τεταγμένος ἐπάνω εἰς
ὅλην τὴν Γάζαν (ἥτοι τὸν Ὀησαυρὸν) αὐτῆς τῆς
βασιλείσης, ὡς διηγούνται αἱ Πράξεις. (κεφ. ἡ.
27.) τοῦτον γὰρ χεῖρα τῆς Αἰθιοπικῆς ὁ Δαβὶδ
ἀνόμασε· περιττὴ δὲ εἶναι ἡ πρό πρόθεσις εἰς τὸ προφ-
θάσει. Μερικοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι διὰ μὲν τῆς Αἰ-
γύπτου δηλοῦται ὅλη ἡ γῆ· ἐπειδὴ εἰς ὅλην τὴν
γῆν ὁ νοητός Φαραὼ Δαίβολος ἐβασίλευσε· διὰ δὲ
τῆς Αἰθιοπίας, δηλοῦνται καὶ αὐτὰ τὰ ἄκρα τοῦ
Κόσμου κατὰ τὸν Ἀθηνάσιον· διὰ τὴν ἔσχατον καὶ
τελευταίαν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νομι-
ζονται εἶναι, οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ Δύσει
κατοικοῦντες Αἰθίοπες· (2) ὅθεν καὶ ἀλλαχθῶς
ὁ ἴδιος Δαβὶδ εἶπε „ Μνησθήσονται καὶ ἐπιστραφή-
σονται πρὸς Κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς
(Ψαλμ. κλ. 29.) ἐδῶ δὲ προφθάσει χεῖρα, ἀπ-
λῶς ἐννοοῦμεν ἀντὶ τοῦ θέλει ἐξαπλώσει ἡ Αἰθιοπία
τὰς χεῖρας της, ὅταν προτείχεται πρὸς τὸν Χριστὸν,
εἰς τὸν ὁποῖον ἐπίστευσεν. (3)

32 : „ Αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ἄσατέ τῷ
„ Θεῷ, Ψάλατε τῷ Κυρίῳ .

Τοῦ.

τοῦτο περὶ αὐτῶν ἔσθ' ὁ μακάριος ἔφη Παῦλος· ἡ Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς· ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν· ἐπειδὴ
δὲ ἔν τῷ ἔθνεσιν ἦσαν ἀπειλ' γαντες, ἡ παντοδαπὴ ἀγίαν σφαγὰς ἐργαζόμενοι, εἰκότως ἔπερὶ τούτων φη-
σιν· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Ἐπιτίμισον τοῖς νοητοῖς ἔσθ' αἰσθητοῖς, ὅπως ἂν μὴ οἱ τοῦ Εὐαγγελίου κήρυκες
ἐγκλεισθῶσι τοῦ μὴ κηρύττειν ἔτι· ἀργυρίον γὰρ τὰ θεῖα λόγια λέγει.

(1) Λέγει δὲ ὁ Θεοδώριτος „ Τῆς Αἰγύπτου δὲ προτέρας ἐμνημόνευσεν, ὡς τῆς ἀσβεβείας ἀνακηνησάμενης πάλαι
τὸ καὶ τὸς μέμνηται δὲ αὐτῶν ἔσθ' ἡ τῶν Πράξεων ἱστορία διηγούμενη τοὺς συνηλεγμένους κατὰ τὴν τῆς Πεντηκο-
στῆς ἡμέραν.

(2) Ὅθεν ἔσθ' ὁ Ὁμηρος εἶπε περὶ αὐτῶν· ἡ Αἰθιοπία τοῖς δὴν δὲ δατάται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

(3) Ἄλλος δὲ λέγει „ Ὅτι γεμὴν ἡ Αἰθιοπία πάντα τὰ ἔθνη δηλοῖ, μέλανα ὄντα ἐν ἀμαρτίαις, παρῆσαν·
ἡ ἐν τῷ ἁσμάτι διὰ μετανοίας λέγουσα νύμφη „ Μέλαινά εἰμι ἐγὼ καὶ καλὴ· τὸ μὲν, διὰ τὴν εἰδωλολατρείαν
ἔσθ' τὴν κακίαν· τὸ δὲ, διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν ἀναχώρισιν· τοῦ γὰρ Ἰσραὴλ τῆς τῶν ἀγαθῶν μετουσίας ἐκαστὸν ἀποσῆ-
σαντος, ἔρχονται οἱ Αἰθίοπες, οἱ ἔσθ' Ἑθνῶν τῇ πίσει προσερχόντες· ἔσθ' οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν, ἐγγὺς γίνονται,
τῷ μουσικῷ ὕδατι τὴν μελανίαν ἀποκλυσάμενοι· ὅς τὴν Αἰθιοπίαν προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ Θεῷ, ἥτοι ἐν τῷ
εὐχεσθῆναι, ἡ ἔσθ' ἐν τῷ προσάγειν ὕδατος τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς εὐσεβείας ἀρώματα, ἔσθ' τὸ τῆς θεωρητικῆς χρυσίου, καὶ
τοὺς τιμίους λίθους τῆς τῶν ἐντολῶν τε ἔσθ' τῶν ἀρετῶν ἐργασίας.

Τούτο τὸ ῥητὸν εἶναι ἐξήγησις καὶ ἐρμηνεία τῶν ἀνωτέρω δύο ῥητῶν· ἐπειδὴ καὶ προσάξει ὅλα τὰ Ἔθνη, ἢ οὐ πισεύσουσιν εἰς τὸν Χριστὸν μετὰ τῶν βασιλέων τους, νὰ ἄδουν καὶ νὰ ψάλλουν εἰς αὐτὸν ᾠδὰς καὶ πνευματικὰ ψαλμωδήματα.

33 : „ Τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν
„ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς .

Ψάλλετε, λέγει, εἰς τὸν Κύριον, ὃς τις ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐν ἀνατολαῖς· ἦται φανερώς, κατῴθεν μὲν βλέπόντων τῶν Ἀποστόλων, ἀνωθεν δὲ τῶν ἀσωμάτων Ἀγγέλων· ὅταν μὲν γὰρ ὁ Κύριος ἀπὸ τὸν οὐρανὸν κατέβη εἰς τὴν γῆν, ἐν τῇ δύσει ἐκατέβη· ἦτοι ἀφανῶς, χωρὶς τινας νὰ ἤξωσῃ, κρυπτομένης ἀρρήτως τῆς αὐτοῦ Θεότητος· ὅταν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀπὸ τὴν γῆν ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν, τότε ἀνέβη ἐν ἀνατολαῖς· ἦτοι φανερώς· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ κατὰ Ἀνατολάς (1) Μερικοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι διὰ τοῦτο εἶπε κατὰ ἀνατολάς· ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἀνατολικώτερου μέρους τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀνελήφθη ὁ Κύριος· τὸ γὰρ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἀνελήφθη εἰς οὐρανὸν, κατὰ ἀνατολάς εὐρίσκεται τῆς Ἱερουσαλὴμ· οὐρανὸν δὲ οὐρανοῦ ὠνόμασε τὸν ὑπὲρ τὸ σφεῶμα ὅντα οὐρανὸν, τὸν ὁποῖον πρῶτον ἀπὸ ὅλα τὰ αἰσθητὰ κτίσματα ἐποίησεν ὁ Θεός· ἐκεῖνος γὰρ ὁ πρῶτος οὐρανὸς, εἶναι τοῦ σφεῶματος οὐρανὸς, ὡς ἐκεῖνου ὑψηλότερος· τὸ δὲ σφεῶμα πάλιν, εἶναι οὐρανὸς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων . (2)

„ Ἴδου δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν
„ δυναμείας .

Φωνὴ τοῦ Χριστοῦ εἶναι οἱ Ἀπόστολοι· ἐπειδὴ καὶ λαλοῦσι τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ· εἰς τοὺς λοιποὺς τοὺς Ἀποστόλους ἔδωκεν ὁ Χριστός τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν τῇ καιρῷ τῆς Πεντηκοστῆς κατὰ τὸν Θεοδώριτον· τὸ ὁποῖον ἅγιον Πνεῦμα ὠνόμασεν ἔδωκεν ὁ Δαβὶδ φωνὴν δυνάμεως· φωνὴν μὲν, διὰ τὴν γράφει περὶ αὐτοῦ ὁ Θεὸς Λουκᾶς „ Κ· ἐγένετο ἄρρω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤχος, ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας· (Πράξ· β'· 2·) ὁ δὲ ἤχος λέγεται καὶ φωνή· καὶ παρακώτω δὲ λέγει „ Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης· (αὐτοῦ· 3·) δυνάμεως δὲ, διὰ τὴν καὶ ὁ Κύριος δύνάμει τὸ Πνεῦμα ἐκάλεσεν εἰπὼν „ Ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύνάμει ἐξ ὕψους· (Λουκ· κδ'· 49·) ἢ καὶ ἄλλως νοεῖται τὸ ῥητὸν κατὰ τὸν Εὐσέβιον· φωνὴ μὲν τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης „ Φωνὴ γὰρ φησι, βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· (Ἠσ· μ'· 3·) φωνὴ δὲ δυνάμεως εἶναι ὁ Χριστός· διὰ τὴν εἰς τὰ λόγια του ἐκολούθει καὶ ὁσία δυνάμεις θαυματουργοῦσα· εὐθὺς γὰρ ἔλεγε τὸν λόγον ὁ Κύριος, καὶ εὐθὺς ἐγένοντο καὶ τὰ θαύματα ὅπου ἤθελεν· (3)

34 : „ Δότε δόξαν τῷ Θεῷ .

Ὁ λόγος οὗτος λέγεται ὑπὸ τὸν Δαβὶδ πρὸς τοὺς Χριστιανούς, παρακινώντας αὐτοὺς νὰ δοξάζου·

(1) Ὁ δὲ Εὐσέβιος λέγει „ Τὸ δὲ κατὰ ἀνατολάς παραβολικόν ἐστιν· ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς ἔεισι· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Κύριος οἶονεῖ ἀπὸ τῶν τοῦ ἁδου μυχῶν ἐπέβη ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ· ἀντι δὲ τοῦ κατ' ἀνατολάς, ἀρχῆθεν εἶπεν ὁ Ἀκύλας· ὁ δὲ Σύμμαχος ἐκ πρώτης· συνῶδὰ τῇ „ Πάτερ, δόξα σὸν μετὰ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον, πρὸ τοῦ τὸν Κόσμον εἶναι, παρὰ σοί·

(2) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει „ Ὅσπερ γὰρ ὁ ἥλιος ἀπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολάς ἄνεισι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Κύριος, οἶονεῖ ἀπὸ τῶν τοῦ ἁδου μυχῶν, ἐπέβη ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς τῆς ἰδίας δόξης καὶ ἐκτελειότητος· ἀντι δὲ τοῦ κατὰ ἀνατολάς, ἀρχῆθεν εἶπεν ὁ Ἀκύλας· ὁ δὲ Σύμμαχος, ἐκ πρώτης· συνῶδὰ δὲ ταῦτα τῇ „ Πάτερ, δόξα σὸν μετὰ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον, πρὸ τοῦ τὸν Κόσμον εἶναι, παρὰ σοί·

(3) Κατὰ δὲ τὸν Εὐσέβιον, τοῦτο νοεῖται, ὅτι ὁ Κύριος πληρώσας τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας, δυνάμει φωνῆς αὐταῖς ἔδωκεν· ὡςθενεῖν γὰρ δοκεῖ τὰ περὶ μελλόντων λεγόμενα διὰ τὸ ἄδηλον τῆς ἐκβάσεως, ὅταν δὲ πληροῦται, φωνὴν λαμβάνει δυνάμει·

χοῦσι τὸν Θεόν, ὅς τις τοὺς ἀξίωσε τοιαύτην φι-
λανθρωπίαν. (1)

„ Ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια
„ αὐτοῦ .

Εἰς τὸν θεωρητικόν, λέγει, ἄνθρωπον γνω-
ρίζονται τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ· διότι Ἰσραὴλ ἐρ-
μηνεύεται, νοῦς ὁρῶν τὸν Θεόν· ἐκεῖνος γὰρ ὁ ἄν-
θρωπος, ὁποῦ τυφλωθῇ ἀπὸ τὰ πάθη, δὲν ἤμπο-
ρει νὰ νοήσῃ, ὅσα καὶ ὅποια ἔργα καὶ θαυμάσια
ἐμεταχειρίσθῃ ὁ Θεὸς διὰ τὴν σωτηρίαν μας· τὸ ἐ-
πὶ τὸν Ἰσραὴλ λοιπὸν εἶναι ἀντὶ τοῦ, τῷ Ἰσραὴλ
ἢ καὶ ἄλλως τοῦτο νοεῖται· εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν
πιστῶν, ἢ ὁποῖα νοερῶς βλέπει τὸν Χριστόν· εἰς τὴν
Ἐκκλησίαν, λέγει, γίνονται τὰ θαυμάσια τοῦ Θε-
οῦ· καὶ ἡ Ἐκκλησία ἔλαβε τὴν ἀξίαν παρὰ Θεοῦ
νὰ ἐνεργῇ θαύματα πάντοτε. (2)

„ Καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέ-
„ λαις .

Νεφέλας τώρα λέγει ὁ Δαβὶδ τοὺς Ἀποσό-
λους· ἐπεὶ εἶχον τὰ ἰδιώματα τῶν νεφελῶν· καὶ
αὐτοὶ γὰρ ἦτον ἀνώτεροι ἀπὸ τὰ γήινα πράγματα·
καὶ ἦτον γεμάτοι ἀπὸ τὸ πνευματικὸν ὕδωρ, ὡς
αἱ νεφέλαι· τὸ ὁποῖον νερὸν, τραβιζάντες ἀπὸ τὰ

βῆθη τοῦ Πνεύματος, διὰ μέσου αὐτοῦ ἐπότισαν
τὰ ψυχικὰ χωράφια τῶν πιστῶν. (3)

35 : „ Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις
„ αὐτοῦ, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ .

Οἱ ἅγιοι, λέγει, μόνοι εἶναι ἱκανοὶ νὰ θαυ-
μάζουσι τὸν Θεόν· ἐπεὶ καὶ ἔχουν δύναμιν νὰ
νοοῦσι τὰς μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ οἰκονομίας κατὰ
τὸν θεῖον Κύριλλον, καὶ θεοπρεπῆ ἔργα· (4)
Πανταχοῦ δὲ ὀνομάζει ὁ Δαβὶδ τὸν Χριστόν, Θεόν
τοῦ Ἰσραὴλ, διὰ νὰ δεῖξῃ μὲ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνος,
ὁποῦ εὐεργετῇ τὸν νέον λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ· ἤτοι
τοὺς Χριστιανούς, αὐτὸς καὶ τὸν παλαιὸν λαὸν τῶν
Ἰουδαίων εὐεργέτησεν· ἐπεὶ καὶ δὲν εἶναι ἄλλος
Θεὸς τούτων, καὶ ἄλλος ἐκείνων, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ
αὐτός.

„ Αὐτὸς δόσει δύναμιν καὶ κραταίω-
„ σιν τῷ λαῷ αὐτοῦ .

Αὐτὸς, λέγει, ὁ Χριστὸς, θέλει δώσει δύνα-
μιν εἰς τὸν νέον λαὸν τῶν Χριστιανῶν· δύναμιν μὲν,
εἰς τὸ νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων·
κραταίωσιν δὲ, εἰς τὸ νὰ μὲνῃ πάντοτε σεραδὸς ἐν
τῇ ἀμωμῇ τῇ πίσει τοῦ Χριστοῦ. (5)

Εὐ-

- (1) Ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Δότε δόξαν αὐτῷ· μὴ μόνον τὴν διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ τὴν δι' ἔργων· κατὰ τό-
„ Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι ὑμῶν· τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Θεοδώριτος προσ-
θεῖς καὶ τοῦτο „ Τοὺς γὰρ τοσούτων ἀπολαύοντας, δίκαιον διὰ πάντων τὸν εὐεργέτην δοξάζειν·
- (2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Ἐξ Ἰσραὴλ τὸ γένος καταγόντες οἱ Ἱεροὶ Ἀπόστολοι, τὴν τοῦ Θεοῦ μεγαλουργίαν
δι' ὧν εἰργάζοντο, θαυμάτων ὑπέδειξαν· καὶ ὁ Εὐσέβιος „ Ἐπὶ τὸν ἀληθινὸν Ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ·
οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ·
- (3) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει νεφέλαι οἱ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους τὸ διδασκαλικὸν δεξάμενοι χάρισμα· καθάπερ γὰρ
τινες νεφέλαι ἐκ τῆς τοῦ Πατρὸς Πνεύματος θαλάττης τὸν ὑπερὸν ἀνιμώμενοι, τὴν ἀρδίαν τοῖς ἀνθρώποις προ-
σφέρουσιν· ἢ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις νοεῖται, ἀντὶ τοῦ μεγάλῃ καὶ ὑψηλῇ καὶ περίοπτος κατὰ τὸν Νικητὴν.
- (4) Ὁ δὲ Θεοδώριτος φησιν „ Ἀπαντες οἱ τῆς ἀρετῆς ἐρασταί, τὸν Θεὸν δι' ἑαυτῶν εὐβιούντες, ἐμνεῖσθαι πα-
ρασκευάζουσι, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν τὴν λέγουσαν „ Οὕτω λαμφάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεῖ τῶν ἀδελφῶ-
πων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· (Ματθ. ε. 16)
- (5) Ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει „ Ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ ὁ Χριστὸς ἐστίν· περὶ αὐτοῦ γὰρ φησιν Ἡσαΐας „ Ἐν σοὶ ὁ
Θεὸς ἐστίν, καὶ οὐκ ἐστὶ Θεὸς πλὴν σου· νὰ εἴ Θεὸς καὶ οὐκ ἤδμεν· ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ Σωτὴρ (Ἡσ. μβ.
14.)

„Εὐλογητός ὁ Θεός.

Με δοξολογίαν τελειώνει τὸν Ψαλμὸν ὁ Δαβὶδ, λέγωντας· ὡς ἦναι εὐλογητός καὶ δεδοξασμένος ὁ Θεός, ὅς τις οἰκονόμησεν ὅλα τὰ ἄνω εἰρημένα θαυμάσια· ὅς τις καὶ ἐπλασε καὶ ἀνέπλασε τὸν λαὸν τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἀξίωσεν αὐτὸν τόσοις πολλὰ καὶ οὐράνια ἀγαθὰ.

Αὕτη μὲν εἶναι ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ψαλμοῦ τούτου κατὰ ἀναγωγὴν καὶ ὑψηλοτέραν θεωρίαν, καὶ ἔτι ἐπροσαρμόσθη ὁλος εἰς τὸν Χριστόν· οἱ δὲ ἀνόητοι Ἰουδαῖοι σπουδάζουν νὰ ἐρμηνεύσουν αὐτὸν ἱστορικῶς, καὶ νὰ προσαρμόσουν αὐτὸν εἰς τὰ ἑδικάτους πράγματα· πλὴν δὲν δύνανται βέβαια νὰ τὸν προσαρμόσουν· πρέπει δὲ ὅμως νὰ ἡξεύρωμεν, καὶ τίνι τρόπῳ τραβῶνται τὰ λόγια τοῦ παρόντος Ψαλμοῦ εἰς τὰς ἑδικὰς τῶν ὑποθέσεις· λέγουσι λοιπὸν αὐτοί, ὅτι ἀναστῆτω ὁ Θεός· ἤγουν εἰς βοήθειαν τοῦ σωματικοῦ καὶ παλαιοῦ Ἰσραὴλ· ἔπειτα ἐχθροὺς ἀνομάζουσιν τοὺς ἀλλοφύλους· ὁμοίως δὲ καὶ μισοῦντας καὶ ἁμαρτωλοὺς, ὡς ἀνόμους· δικαίους δὲ λέγουσι τοὺς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις δικαίους καὶ ἀγαθοὺς ἀνθρώπους· τὸ δὲ, ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ θυσμῶν, λέγουσιν ὅτι ἐρρήθη διὰ τὴν Κιβωτὸν προσάχοντες τοῦ ἁγίου Πνεύματος νὰ εὐτρεπίσουν εἰς αὐτὴν τὴν ἐράττην, διὰ μέσου τῆς ὁποίας Κιβωτοῦ ἐρελλεν ὁ Θεός· νὰ ἐπιβῇ εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἱερουσαλὴμ· δυτικὴν γὰρ θέσιν λέγουσιν ὅτι εἶχεν ὁ ναός, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ὑπερον ἐβάβη ἡ Κιβωτός· τὸ, ὁ Θεός ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ, λέγουσιν ὅτι εἶναι ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ναῷ· ὅς τις Θεός ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ κατοικεῖ τοὺς μονοτρόπους Ἰουδαίους· ἤγουν τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν, ἕνα καὶ μόνον Θεόν.

Ἐπειτα λέγουσιν, ὅτι ἀριθμεῖ ἀκολούθως ὁ Ψαλμὸς τὰ ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς Αἰγύπτου γεγενημένα· ἐξηγήγη, λέγουσιν, ὁ Θεός τοὺς Ἑβραίους ἐν τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει, τοὺς εὐρίσχομένους πεπε-

δημένους ἐν τῇ σκλαβίᾳ τῆς Αἰγύπτου· τοὺς ἰδίους δὲ λέγουσι καὶ παραπικραίνοντας, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἐρμηνεύσαμεν, καὶ κατοικοῦντας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ὡς ἐν τάφοις· ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ δὲν ἐδύναντο νὰ ἐνεργήσουν τί καθ' ἑαυτοὺς, ὡς σκλάβοι ὅπου ἦτον· ἐξεπορεύετο δὲ ὁ Θεός ἐνώπιον τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ σύλου τῆς νεφέλης καὶ τοῦ πυρός, καὶ διέβαινε μὲ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐρημον, ὅταν καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη, μὲ τὰ νὰ ἐγένεν ἀνεμοσρόφυλλον κατὰ τὸ Σινὰ ὄρος· καὶ οἱ οὐρανοὶ ἐσαξαν τὸ μάννα· βροχὴν δὲ ἐκούσιον λέγουσι τὴν εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν, ἥτις κατασκευάζει τὴν εὐθηνίαν τῶν καρπῶν· ἡσθένησε δὲ λέγουσιν ἡ ἑδική τους κληρονομία, ἐπειδὴ καὶ συνστρίβη κατὰ τὴν Αἴγυπτον· κατήρτισε δὲ αὐτὴν ὁ Θεός, κραταιώσας αὐτὴν μὲ βασιλείαν· ζῶα δὲ τοῦ Θεοῦ ὀνομάζουσι τὸν ἑαυτόν τους, ὡς ἀφιερωμένους ὄντας εἰς τὸν Θεόν.

Ἠτοιμάσας δὲ λέγουσι τὰ ρηθέντα ἀγαθὰ εἰς τὸν πτωχὸν λαόν σου, τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ πλανώμενον, καὶ μὴ ἔχοντα ἑδικόν του τόπον· εὐαγγελίζομένους δὲ λέγουσι τοὺς Προσφύτας, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ εὐαγγελίζον τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων νὰ διακμοιράσουν τὰ κούση τῶν ἐχθρῶν, καὶ νὰ ἀφιερῶσουν αὐτὰ εἰς τὴν ὠραιότητα καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ναοῦ· εἰς τοῦτο δὲ ψεύδονται οἱ Ἰουδαῖοι· ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖνα κοῦρσος δὲν ἀφιέρωσαν εἰς εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ ὁ λόγος οὗτος νοεῖται κατὰ ἀλληγορίαν, ὡς τὸν ἐρμηνεύσαμεν ἡμεῖς· ἀγαπητὸν δὲ λέγουσι τὸν Δαβὶδ, ἢ τὸν Σολομῶντα· τὸ δὲ εἶναι κοιμηθῆτε ἀνάμεσον τῶν κληρῶν, αὐτῶ νοοῦσιν· ἀνίσως, λέγουσι, σπρεωθῶτε ἀνάμεσα εἰς τοὺς κληρωθέντας εἰς ἐσᾶς τόπους τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας, τόσον πολλὰ θέλτε πλουτίσετε, ὥς ὅπου τῆς περισσεύας ἐκείνης (τὴν ὅποιαν οἱ πολλὰ πλούσιοι ἔχουν συνθέσθαι νὰ σήνουν ἐπάνω εἰς τὸ δῶμά των ἀπὸ γύφου κατασκευασμένην, εἰς σημεῖον ἄκρας εὐδαιμονίας.) τῆς περισσεύας, λέγω, τῆς γυφύνης ἐκείνης αἱ πτέρυγες, θέλουν εἶναι ἀπὸ ἄργυρον κατασκευασ-

μέ.

14. .) οὗτος ἰσχύς ἢ δυνάμειν τῇ λαῷ τῷ ἐξ Ἑβραίων, ὅς τις πλάνης ἀποσῆναι, ἢ πρὸς ἐπιστρέφαι χαρίζεται· οἳτινες ὡς λαὸς αὐτοῦ, Χριστιανὸν διὰ Χριστὸν ὀνομάζονται· (ἐν τῇ ἐκδότῃ Σειρᾷ,) ἢ ὁ Εὐσέβιος ἡ Ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ δώσει δυνάμειν τῷ ἰδίῳ λαῷ πρὸς τὰ λέγειν „Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ.

μέναις, καὶ τὰ μετατρέψαι· ἤγουν τὰ ἐπισθεν τοῦ λαμποῦτης, θέλουν στελισθῶν με κιτρινάδα τοῦ χρυσαφίου· πλὴν ἡμεῖς δὲν ἐμάθομεν ποτε νὰ σέκεται ἐπάνω εἰς τὸ δῶμά τινος Ἑβραίου μία ταύτη περιπερὰ· τὰ δὲ ἀκόλουθα· ἤγουν τὸ, ἐν τῷ διασέλλειν νοῦσιν, ὅτι ὅταν ἐκλεξῇ ὁ ἐπουράνιος Θεὸς βασιλεῖς ἐπὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, τότε θέλουν λαμπρυνθῶν οἱ ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ λαοί.

Ὅρος δὲ Θεοῦ τὸ Σιών καλοῦσι, καὶ ὅρος στίον, διὰ τὴν πλίνην· καὶ παχύει τὰ πρόβατα· καὶ ὅρος τετυρωμένον, διὰ τὴν προξενεῖ γάλα εἰς τὰ ζῶα μετὰ τὴν πλουσιότητα τῆς νομῆς του· περὶ δὲ τοῦ „ Καὶ γὰρ ὁ Κύριος κατασκηνώσει εἰς τέλος, εἴπομεν ὅτι δὲν ἔχουν οἱ Ἑβραῖοι νὰ εἰποῦν τίποτε βέβαιον· ἄρμα δὲ τοῦ Θεοῦ ὀνομάζουσι τὸν ἐαυτὸν τοὺς οἱ Ἰουδαῖοι· ἐπειδὴ καὶ ἀναπαύεται ἐπάνω εἰς αὐτοὺς ὁ Θεός· μυριοπλάσιον δὲ, διὰ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν· χιλιάδες δὲ εἶναι, λέγουσιν, ἀνάμεσα εἰς αὐτοὺς, εὐθηνούντες ἀπὸ πλουτον· νομίζουσι δὲ, ὅτι ὁ Κύριος εἶναι εἰς αὐτοὺς, ὥς τις ἦτον καὶ εἰς τὸ Σινᾶ μετὰ τῶν προγόνων αὐτῶν· λέγουσι δὲ καὶ πρὸς τὸν Θεόν, ὅτι ὑψηλοὶ ἐνομίσθησιν ἀπὸ ὅλους· αἰχμαλωτεύσας δὲ αἰχμαλωσίαν, λέγουσι, διὰ μέσου τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων τοῦ νικῆσαντος τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἔλαβες ἀφιερώματα· ὁμοίως ἔλαβες καὶ τοὺς πρότερον ἀπειθεῖς ἀνθρώπους, διὰ νὰ κατασκηνώσῃς εἰς αὐτοὺς ὁμοῦ μετὰ τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ, οἵτινες δουλεύουν εἰς αὐτόν· τὰ δὲ ἐξῆς ῥητὰ, εἶναι φανερά· παρὰ τοῦ Κυρίου, λέγουσιν, εἶναι αἰδοὶ τοῦ θανάτου· ὥς τις θέλει συνθλάσει τὰς κεφαλὰς τῶν αλλοφύλων, καὶ τὴν κορυφὴν τῆς πλεξούδας τῶν ἀνθρώπων, τῶν διαπορευμένων ἐν πληρμελείαις· εἶπε πάλιν, λέγουσιν, ὁ Κύριος, ὅτι ἐπιστρέψω· ἦτοι θέλω ἐλευθερώσω τὸν λαόν μου ἀπὸ τῆς χώρας τῆς Βαβυλῶνος, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσαν ὁ γίγας Ὁγ· καὶ θέλω ἐλευθερώσω αὐτὸν ἀπὸ τῶν βάθους τῆς θηλάσεως τῶν αἰμάτων· ῥύακες γὰρ αἱμάτων τότε ἐπλημμύρησαν, ἀπὸ τοῦ φόνου τῶν στρατευμάτων τοῦ Ὁγ, διὰ νὰ βαρῇ τὸ ποδᾶρι σου τοῦ Ἑβραίου ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν

σφαττομένων· καὶ αὕτη ἡ γλῶσσα τῶν σκυλῶν σου, νὰ ἐσφῇ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἐχθρῶν διὰ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.

Λέγουσι δὲ, ὅτι ἐθεωρήθησαν αἱ ἀπορεῖαι τοῦ Θεοῦ· ἦτοι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν τοῦ εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ „ Ἀνέβη γὰρ φησὶν ἐν τῷ ἔρει Μωσῆς καὶ Ἀαρών... καὶ εἶδον τὸν τόπον, οὗ εἰσῆκει ὁ Θεός Ἰσραὴλ, καὶ τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὥσπερ ἔργον πλίνθου σαπφείρου (Ἐξοδ. κδ' 10.) ἅγιον δὲ νοοῦσι τὸν οὐρανόν· ἔπειτα, λέγουσι, προσέλαβον τὸν λαόν οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ μετὰ τὸ νὰ ἄδουν εἰς τὸν Θεόν σκώμμενοι κοντὰ εἰς τοὺς Ψάλτας, ἀνάμεσα εἰς τὰς κιθαρίδας τὰς τυμπανιστρίας· λέγουσι δὲ καὶ ὅσα ἠκολούθησαν μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅτι ἡ Μαρίας ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ἀαρών ἐφαλκε πρῶτη ἀνάμεσα εἰς τὸν χορὸν τῶν νεανίσκων γυναικῶν· τὸ δὲ ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, δὲν ἠμποροῦν νὰ τὸ ἐρμηνεύσουν κατὰ τὸν σκοπὸν τοὺς Βενιαμὴν δὲ λέγουσι τὴν φυλὴν τοῦ Βενιαμὴν, ἥτις ἦτον νεώτερά ἀπὸ τὰς ἄλλας· καθότι καὶ ὁ Βενιαμὴν ἦτον νεώτερος υἱὸς τοῦ Ἰακώβ· ἐν ἑκτάσει δὲ, διὰ τὴν οἱ Βενιαμῖται ἐγίνοντο ἐκστατικοὶ καὶ ἐνθουσιῶντες ὅταν ἐπολέμουν· ψυχρὰ ὅμως εἶναι καὶ αὕτη ἡ ἐρμηνεία τῶν· οἱ ἄρχοντες δὲ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα ἐβασίλευσαν τῶν Ἑβραίων· ἄρχοντες δὲ Ζαβουλὸν καὶ Νεφθαλαὶμ λέγονται, διὰ τὴν αὐταῖς ἦτον ὀνομαστὰς φυλαῖς τοῦ Ἰσραὴλ, διὰ τὰς ἀνδραγαθίας, ἀπὸ ἑκαμῖναν εἰς τὸν πόλεμον.

Εἶτα λέγουσιν, ἔντειλαι ὁ Θεός εἰς τοὺς Ἀγγέλους σου διὰ λόγου μας· δύναμις γὰρ Θεοῦ εἶναι οἱ Ἀγγελοὶ· καὶ κραταίωσον, λέγουσι, σὺ ὁ εὐτρεπίστας τὸ ἔδικόν μας βασιλεὺς, ἂν ὅχι διὰ λόγου μας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν περίφημον ναόν σου· ἔτι γὰρ νοοῦσι τὸ, ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου οἴσουσι δὲ βασιλεῖς δῶρα· ἤγουν ὁ βασιλεὺς Χιρὰμ φέρων τὰ κέδρινα ξύλα, καὶ ἄλλοι ἄλλα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ· θηοὶα δὲ τοῦ καλᾶμου λέγουσι τὰ ἄγρια ἔθνη, τὰ κατοικοῦντα εἰς ἀποκρύτους καὶ δυσβάτους τόπους·

ἡ Συναγωγή δὲ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, θέλει εἶναι ἐν τοῖς τόποις τῶν ὑποτεταγμένων εἰς αὐτοὺς λαῶν, οἵτινες ἡγεμόνες ἔχουν νὰ συναγῶνται καὶ νὰ διορθοῦν καὶ νὰ φυλάττουν αὐτοὺς, διὰ νὰ ἐκκλεισθοῦν: ἡγουν διὰ νὰ λυτρωθῇ ὁ λαὸς ὁ δοκιμασμένος ὡς ἀργύριον, μὲ τὴν καθαρότητα τῆς πίστεως· τὸ δὲ ᾗξουσι πρέσβεις ἐξ Αἰγύπτου, λέγουσιν, ὅτι ἔγινεν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Σολομῶντος, ὅταν ἡ Αἰθιοπία ἐξεῖλε τὴν βασιλείαν της εἰς αὐτόν· Καὶ

τὰ ἀκόλουθα δὲ λόγια, σπουδαζοῦν μὲν νὰ συμβιβάζουν, ἐλέγχονταί ὁμως ὅτι σφάλλουσι· πρέπει δὲ νὰ θαυμάσωμεν, πῶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα μαζὶ μὲ τὸ γράμμα καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐσμιξε καὶ τὸ Πνευματικὸν νόημα καὶ τὴν ἀναγωγὴν τοῦ κάθε ρήτου· εἰς μερικά δὲ ρήτα γυμνῇ ἔβαλε τὴν ἀναγωγὴν καὶ τὸ Πνευματικὸν νόημα, εἰς ἐλέγχον τῶν ἀντιλεγομένων ἀπεθῶν Ἰουδαίων.

Ψαλμὸς ΞΗ'.

Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων. Ψαλμὸς τοῦ Δαβὶδ.

Εἰς τὸ τέλος μὲν ἐπιγράφεται ὁ Ψαλμὸς οὗτος, διὰ τὸ τέλος καὶ τὴν ἐξέχασιν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων προφῶσεων· ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων δὲ, διὰ τὴν ἀναφέρει περὶ μεταβολῆς καὶ ἀλλοιώσεως πραγμάτων· ἐσχηματίσθη δὲ κατὰ τὸν Θεοδώριτον ἐκ προσώπου τοῦ ἐν Βαβυλῶνι σκλαβωθέντος· λαοῦ τῶν Ἑβραίων, οἵτινες ἀλλοιωθήσαν· ἐπειδὴ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου ἦτον δοῦλοι, ἔγιναν πάλιν ἐλεύθεροι· καὶ ἀπὸ τῆς ξεντείας, ἐκατοίκησαν πάλιν εἰς τὴν πατρίδα των· ἀρμεζει δὲ ὁ Ψαλμὸς οὗτος καὶ εἰς καθ' ἑαυτοῦ Χριστιανόν, ὅπου πολομεῖται, τοσον κατὰ τὸ σῶμα, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν. (1)

1: „ \sum ὥσάν με ὁ Θεὸς ὅτι εἰσήλθωσαν
„ ὕδατα ἕως ψυχῆς μου.

Ἐδῶ οὖν ὁ Δαβὶδ τὴν πλημύραν τῶν θλίψεων καὶ πειρασμῶν, τῶν φερομένων

εἴτε ἀπὸ τοῦς ὀρεγτοῦς ἔχθρους, εἴτε ἀπὸ τοῦς ἀσπράτους· τῶν ὁποίων πειρασμῶν τὸ βῆθος ἀποπνίγει ἐκείνον, ὅπου πέσῃ εἰς αὐτούς· Αὐτὰ, λέγει, τὰ νερά τῶν πειρασμῶν νικήσαντα τὸ σῶμά μου, ἐμβλήκαν καὶ ἕως εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν μου· φαυερώνει δὲ μὲ τὸν λόγον τοῦτον τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πο-

(1) Ὁ δὲ Θεὸς Κύριλλος ἔξ ὁ Ἀθανάσιος λέγει, ὅτι ὁ Ψαλμὸς οὗτος περιέχει προσευχὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκ προσώπου τῆς ἀνθρωπότητος, ἔξ τῆς αἰτίας διὰ τῆς ὁποίας οἱ Ἰουδαῖοι ἐξέκρωσαν αὐτὸν, ἔξ τῆς μετὰ τὸν θάνατον συμβεβηκυίας συμφορῆς εἰς τοὺς Ἰουδαίους· ἔξ ἀναγωγῆς τῆς Εὐαγγελικῆς πολιτείας· προσθέττει δὲ ἔξ ὁ Θεοδώριτος, ὅτι ὁ Ψαλμὸς περιέχει ἔξ προφητείας τῶν τοῦ Σωτῆρος παθιμάτων, ἔξ τῆς δὲ αὐτὰ τῶν Ἰουδαίων πανωλεθρίας.

πόνου καὶ τῆς θλίψεως.

2: „ Ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ
„ ἔστιν ὑπόστασις.

Μερικὰ δὲ ἀντίγραφα ἔχουσιν, εἰς ὕλην βυθοῦ· πλὴν καὶ ἡ ἰλὺς καὶ ἡ ὕλη, εἶναι ὁ κάτω τόπος τοῦ ἐν τῷ βυθῷ νεροῦ, ὃς τις εἶναι γεμάτος ἀπὸ λάσπην. (1) μεταφορικὸς δὲ καὶ ἐξ ὁμοιότητος εἶναι ὁ λόγος οὗτος· διὰ τί, λέγει, καθὼς ἐκεῖνοι, ὅπου πέσουν μέσα εἰς τὸν κατώτατον καὶ λασπώδη τόπον τοῦ νεροῦ, δὲν εὐρίσκουν πᾶτον καὶ σίγουρον τόπον διὰ νὰ σταθοῦν, ἀλλὰ πάντοτε καταβαίνουν βαθύτερα· ἔτσι καὶ ἐγὼ πεσὼν εἰς τὸν κάτω τόπον τῶν θλίψεων, δὲν εὐρίσκω τρόπον διὰ νὰ λυτρωθῶ ἀπὸ ἐκεί.

„ Ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης,
„ καὶ καταγιγίς κατεπόντισέ με.

Ὁ εἶχος οὗτος καὶ οἱ ἀνωτέρω δύο, ἔνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα φανερώνουσιν· ἤγουν, ὅτι ἐγὼ ἐκαταποντίσθην ἀπὸ τὰς συμφορὰς καὶ τοὺς πειρασμούς, τοὺς ὁποίους διαφόρως ὠνόμασε· νερά μὲν

γὰρ αὐτοὺς εἶπε, διὰ τί τρέχουν ὡσάν τὰ νερά καὶ πνίγουν τὸν ἄνθρωπον· ἰλὺν δὲ βυθοῦ, διὰ τί δὲν ἔχουν πᾶτον· βάθη δὲ θαλάσσης, διὰ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν ἀλμυρότητα καὶ πικρίαν· καταγιγίς δὲ· ἤγουν ἀνεμοσρόφυλλον, διὰ τὴν σφοδρότητα καὶ ὀρμὴν ὅπου ἔχουν. (2)

3: „ Ἐκοπίασα κραζῶν, ἐβραγχίσεν ὁ
„ λάρυγξ μου· ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί
„ μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν
„ Θεόν μου.

Ἐγὼ, λέγει, ἐκοπίασα φωνάζωντας πρὸς ἐσένα Κύρια· ἐβραγχίσα δὲ ὁ λάρυγξ μου ἀπὸ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας φωνὰς ὅπου καίμην· τὰ δὲ ὀμμάτιά μου ἀσθένησαν καὶ ἀπέκαμον, ἀποβλέποντα εἰς ἐσένα ὅπως διόλου· τοῦτο δὲ τὸ ἐπαθόν, διὰ τί ἐγὼ ἤλπίζον εἰς μόνον ἐσένα, καὶ ἀπὸ ἐσένα μόνον ἐπρόσμενον βοήθειαν. (3)

4: „ Ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς
„ κεφαλῆς μου οἱ μισοῦντές με ὡρε-
„ ἄν· ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου, οἱ
„ ἐκδιώκοντές με ἀδίκως.

Ἐ-

(1) Ὁ δὲ Θεὸς Κύριλλος νοεῖ, ὅτι ταῦτα λέγονται καὶ ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου· καὶ ὁ Ἀθανάσιος δὲ φησιν, „ Ἐπειδὴ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνέλαβε καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾷται, εἰκότως προσεύχεται ῥυσθῆναι ἐκ τῶν πειρασμῶν, χειμάρρου δίκην κυκλωσάντων αὐτοῦ τὴν ψυχὴν· τὸ αὐτὸ δὲ λέγει καὶ ὁ Εὐσέβιος, καὶ ὁ Δίδυμος λέγει, „ Οἱ βασιλεῖς ὑπὲρ ἁμαρτηκότων, δεόμενοι, πυννυγοῦντες ἐκείνοις, εἰς ἑαυτοὺς ἀναλαμβάνουσι τὰ λεγόμενα· καὶ οἱ ἅγιοι δὲ περὶ ἐτέρων λέγοντες φασίν, ἡμάρτομεν ἠνομήσαμεν ἠδίκησαμεν· πόσῳ μᾶλλον ὁ Σωτὴρ ὑπερβαλλούσῃ κηδεμονίᾳ Παράκλητες ὑπὲρ ὅλου γέγονε τοῦ κόσμου, τῶν αἰτουμένων ὡς Θεὸς χρηγὸς ὑπάρχων.

(2) Κατὰ δὲ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον καὶ Βασίλειον „ Ὁ ἁλάσσα τροπικῶς ὑπὸ τῆς Γραφῆς ὁ κοσμικὸς βίος καὶ ἡμέτερος ὠνόμασαι καὶ τὰ ἀνθρώπινα· πολλὰ γὰρ καὶ τούτῳ τὸ ἀλμυρὸν καὶ ἄσπετον· ὅμοι δοκεῖ καὶ ὁ θαυματούτατος Δαβὶδ κατανοήσας διδασκαλίαν ἐξομολογήσεως ἡμῖν ἐφηγούμενος, τὸν ἄσπετον τοῦτον καὶ ἐμπαθεῖ καὶ ταραχώδη βίον, ὕδατα ψυχῆς ἀπτόμενα, καὶ βαθεῖα θαλάσσης, καὶ καταγιγίδας καλεῖ· ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει, „ Ποικίλλει τὸν λόγον ταῖς διαφοραῖς εἰκόσιν, οὐχ εὐρίσκων ἁλίαν εἰκόνα τῶν κατεχόντων ἀνιερῶν· ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει, „ Ταῦτα ἡ ἀνθρωπία ἐτεπόνθει φύσις κατενεχθεῖσα ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας εἰς θάνατον, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τοῦ ἁδου χῶρον· ὃν καὶ ἰλὺν βυθοῦ καὶ βάθος θαλάσσης ἐν τοῖς παροῦσιν ὀνομάζει.

(3) Ὁ Θεοδώριτος δὲ λέγει, ὅτι ἐκ μεταφορᾶς οὗτο τέθηκε τῶν συνήθων καὶ γνωρίμων τινα ἐξ ἀποδημίας ἐπανιόντων προσμενόντων, καὶ τὰς ὁδοὺς περισκοποῦντων, καὶ συντεταμένως ἀποβλεπόντων πρὸς τὸν ἐλπίζόμενον· ἀπέκαμόν φησιν ἀναμένων τὴν σὴν βοήθειαν· ὁ δὲ Ἡσύχιος φησὶ, „ Καὶ πῶς τις ἐλπίζων ἐπὶ τὸν Θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκλείπει, καὶ οὐχ· μᾶλλον ἐκλείπει καὶ ἰσχυρότερος γίνεται· ἀλλ' ὀφθαλμοὺς ἑαυτοῦ τοὺς Ἀποστόλους λέγει, οἵτινες κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους ἐξέλιπόν τε καὶ ἐσκορπίσθησαν.

Ἐκεῖνοι, λέγει, ὅπου μέ μισοῦν, εἶναι καὶ πολλοὶ εἰς τὸν πρίθμον, καὶ κραταῖοι εἰς τὴν δύναμιν· οἱ ἐκδιώκόντές με δὲ εἶπεν, ἀντὶ τοῦ οἱ καταδιώκόντές με ἀδίκως καὶ ἀναιτίως, χωρὶς νὰ ἔχουν καμμίαν ἀφορμὴν. (1)

„ Ἄ οὐχ ἤρπαζον, τότε ἀπετίννουν.

Ὁ λόγος οὗτος εἶναι μεταφορικὸς, καὶ ἐξ ὁμοιότητος ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἱ τινες πληροῦν ἀδίκως ἐκεῖνα τὰ πράγματα, ὅπου δὲν ἄρπασαν παρὰ τινος· φανερόν ἐστι δὲ ἐκ τούτου ὁ Δαβὶδ, ὅτι διὰ ἐκεῖνα, ὅπου θὲν ἀδίκησα, δὶ αὐτὰ τότε ἐπλήρουν τὴν τιμωρίαν, ὅταν αὐτὴν ἀπαιτούμην· ἤτοι δὶ αὐτὰ ἐτιμωρούμην. (2)

3: „ Ὁ Θεὸς σὺ ἔγνωσ τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ αἱ πλημμελείαι μου ἀπὸ σοὶ οὐκ ἀπεκριθῆσαν.

Σὺ, λέγει, Κύριε, εἶται ὅπου ἤξεύρεις τὰ πάντα· σὺ ἤξεύρεις καὶ τὴν ἐδικήν μου ἀφροσύνην· ἀνίσως δηλαδὴ καὶ ἐφάνηκα ἄφρων εἰς κἀνένα πρᾶγ-

μα κατὰ τῶν ἐχθρῶν μου· εἰ μὲν γὰρ καὶ ἔσφαλα τι εἰς αὐτοὺς, τοῦτο δὲν σὲ λανθάνει. (3)

6: „ Μὴ αἰσχυνθῆισαν ἐπ' ἐμέ οἱ ὑπομέ-
„ νοντές σε Κύριε Κύριε τῶν Δυνά-
„ μεων.

Τὸ ἐπ' ἐμέ ἐδῶ ἀδιαφόρως συντάσσεται μετὰ αἰτιατικὴν, ἀντὶ νὰ συνταχθῇ μετὰ δοτικὴν οὕτως „ Ἐπ' ἐμοί· ὥς μὴν ἐντραποῦν, λέγει, διὰ λόγου μου, ἐκεῖνοι ὅπου ὑπομένουν ἐσένα Κύριε· μετὰ τὸ νὰ μὴν ἐπιτυχαίνου τὴν παρὰ σοῦ ἐλπίζομένην βοήθειαν· ὑπομένοντες δὲ εἶπεν· ἤτοι οἱ προσμενόντες νὰ λάβουν ἐσένα βοήθην· Κύριον δὲ τῶν δυνάμεων αὐτὸν ὠνόμασεν· ἐπεὶ καὶ δύναται νὰ σώζη ἐκείνους ὅπου τὸν ἐπικαλοῦνται.

„ Μὴδὲ ἐντραπείσασαν ἐπ' ἐμέ οἱ ζη-
„ τούντές σε ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ.

Τοῦτο τὸ ῥητὸν εἶναι ὅμοιον μετὰ τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀνωτέρω· ζητούντες δὲ τὸν Θεὸν εἶναι ἐκεῖνοι, ὅπου ἐπικαλοῦνται αὐτὸν εἰς τὰς συμφοράς.
6.

(1) Λέγονται δὲ οἱ πρὸς τρεῖς τοῦ Χριστοῦ, ὡς κόσμος αὐτοῦ, ἔως νεκροὶ τοῖς παροῦσι, ἔως τὴν γεννὴν βαδίζοντες, ὧν πλείους οἱ τὴν πλατείαν ἀδελφύοντες· ὁ δὲ Θεοδότης δὲν θέλει, ὅτι ὁ εἰς οὗτος λέγεται ἐκ προσώπου τοῦ Κυρίου· ἀλλὰ ἐκ προσώπου τῷ κληματώτῳ Ἰουδαίων· ἔφη δὲ καὶ ὁ Ἀθανάσιος „ Πολλοὶ οἱ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπίβουλοι Δαίμονες, οἱ μὴδὲν ἠδίκημένοι παρ' ἡμῶν, ἔσπευδοντες ἀνελθόν· ὁ δὲ Ἡουχίος, τρεῖς αὐτοῦ τοὺς πιστοὺς λέγει· ὡς περὶ γὰρ ἡ κεφαλὴ ἢ ἐπὶ ταῖς θριξίν· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῖς πιστοῖς σεμνύνεται.

(2) Ὁ δὲ Θεοδότης λέγει „ Ὡς οὐκ ἠόκησα, δίκας ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ· ὁ δὲ Διδυμὸς „ Εἰδὲ καὶ ἀπεσώκεν καὶ μὴ ἤρπασεν (ὁ Σωτὴρ), ἀλλ' οὖν ἡμᾶς ἐλυτρώσατο, ἐξαλειφὼν τὸ κατ' ἡμῶν χειρὸς γραφὴν, ὅπερ ἀποτινύειν ἡναγκαζόμεθα.

(3) Ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει „ Καὶ ὁ Χριστὸς δὲ τὴν ἀφροσύνην ἡμῶν καὶ τὸ πλημμελὲς οἰκειούμενος· ταῦτά φησιν, ἢ κατὰ τὸν Κύριλλον καὶ Εὐσέβιον καὶ Ἀθανάσιον καὶ Διδυμὸν, ἀφροσύνην φησὶ τὴν νομισθεῖσαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις μαρῖαν, τὴν τοῦ πάθους φησὶ· γέγοιγε γὰρ ὁ τοῦ Κυρίου σαυρὸς, Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον· Ἕλλησι δὲ μαρῖαν· οὕτω καὶ ὁ Παῦλος ἔφη, ὅτι τὸ μαρῖον τοῦ Θεοῦ, σφοδρὸν τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων· μαρῖαν μὲν, τοῦ Χριστοῦ τὸ πάθος, ἀσθενείαν δὲ, τὸν σαυρὸν διμάρτυραν· Σὺ οὖν φησὶν ὁ Πατήρ, ἔγνωσ τὴν διὰ τοῦ σαυροῦ οἰκονομίαν· τὸ δὲ αἱ πλημμελείαι μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρίβησαν, ὁμοίον ἐστὶ τῷ „ Τὸν μὴ γινόντα ἀμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἀμαρτίαν ἐποίησεν· (Β'. Κορ. ἐ. 21.) ὁ δὲ Θεοδότης τῷ Δαβὶδ ἀποδιδούς τὸν εἶχον τοῦτον λέγει „ Οἶδας Δεσποτα, ὡς εἰς ἐκείνους μὲν οὐδὲν ἐπλημμέλισα, τοῦ δὲ σοῦ παραβεβηκα νόμοις· ὁ δὲ Εὐσέβιος καὶ ὁ Διδυμὸς λέγουσιν „ Εἰδὲ καὶ ἦσαν πλημμελείαι, δι' ἃς ἐσαυράθην, οὐκ ἂν σε τὸν πάντα εἰδὸτα διελάθον· ἀλλ' οὐκ ἦσαν τοιαῦται· δωρεὰν ἄρα με ἐδίωκον, καὶ ψευδομαρτυρίας συστήσαντες κατ' ἐμοῦ ἀπήτην καὶ οὐχ ἤρπασα.

ὁποῦ πάσχουσι. (1)

7: „ Ὅτι ἕνεκά σου ὑπὴνέγκα ὀνειδισμόν·
„ ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν
„ μου .

Διὰ τὸν ὀνειδισμόν : ἤγουν τὸ περιγέλασμα, ὁποῦ κάμνουν οἱ ἐχθροί, εἶπομεν εἰς τὸν μ.΄. Ψαλμὸν, ἐρμηνεύοντες τὸ „ Ὀνειδίζόν-με οἱ ἐχθροί μου ἐν τῷ λέγειν αὐτοὺς μοι καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ποῦ εἰσιν ὁ Θεός σου; εἰς τὸν ὀνειδισμόν δὲ καὶ τὸ περιγέλασμα τῶν ἐχθρῶν, ἀκολουθεῖ καὶ ἡ ἐντροπή. (2)

8: „ Ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς
„ ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς
„ τῆς μητρός μου .

Ταῦτα καὶ τὰ ἀκόλουθα λόγια ἀρμόζουν φανερώς εἰς τὸν Χριστὸν, καθὼς θέλει δειχθῆ· μαρτικοὶ δὲ, ὡς ὁ θεὸς Κύριλλος καὶ ὁ Ἀθανάσιος καὶ ὁ Εὐσέβιος καὶ ὁ Δίδυμος βιάζονται νὰ προσαρμώσουν καὶ τὰ πρότερα ῥητὰ εἰς τὸν αὐτὸν Χριστὸν, ὃς τις ἄσπετος κατὰ τὸν νόμον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· ἀδελφοὺς δὲ ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Κύριος τοὺς Ἰουδαίους· διὰ τί καὶ ὁ Χριστὸς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον.

καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, πατέρα εἶχον τὸν Ἀβραάμ· ἐμοίως δὲ ὀνομάζει αὐτοὺς καὶ υἱοὺς τῆς μητρός του, διὰ τὴν Σάρραν τὴν κοινὴν αὐτοῦ τε καὶ ἐκείνων μητέρα· αὐτοὶ γὰρ ἀπηλλοτριώσαν καὶ ἀπεξένωσαν τὸν Χριστὸν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐδέχθησαν αὐτὸν· „ Εἰς τὰ ἴδια, φησὶν, ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν σὺ παρέλαβον (Ἰωάν. α'. 11.) Καὶ πάλιν „ οὐ καλῶς λέγομεν ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ (ἦτοι ξένος·) καὶ Δαιμόνιον ἔχεις; (Ἰωάν· η'· 48.) (3)

9: „ Ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέ-
„ φαγέ με .

Τοῦτο τὸ ῥητὸν ἐπληρώθη, ὅταν ὁ Δεσπότης Χριστὸς μετὰ παρρησίας μεγάλης ἐδίδωξεν ἀπὸ τὸ Ἱερὸν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας „ Ἐμνήσθησάν γάρ, φησὶν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστὶν ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με (Ἰωάν· β'· 17.) Ζῆλον δὲ ὀνομάζει τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν, τὴν ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ Ἱεροῦ γενομένην.

„ Καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδίζόντων
„ σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ .

Καὶ.

(1) Ἡ κατὰ τὸν Εὐσέβιον, ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ τοῦτο λέγεται· ἐπειδὴ ἐγὼ φησὶν ὑπὲρ αὐτῶν κατεδεξάμην γεύσασθαι θανάτου, ἀναιρεθεῖν ἢ πάλαι κατ' αὐτῶν γενομένη διὰ τοῦ θανάτου ἀσχήνη· σημαίνει οὖν, ὅτι διὰ τῆς αὐτοῦ Ἀναστάσεως ἐκποδὴν γενήσεται ὁ θάνατος καὶ εἰρήσεται· τὸ αὐτὸ ἀπαρалаλλάτως λέγει καὶ ὁ Ἀθανάσιος.

(2) Πρὸς δὲ τὸν Ἰακώβον ὁ Χριστὸς „ Αἰτεῖ, φησὶν, ἐκποδὴν γεύσασθαι τὸν θάνατον· ἐπειδὴ ἔσθ' ὅς γε γεγονὼς ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ἀναστροφῆς· οἱ μὲν λοιποὶ δὲ οἰκείας ἀμαρτίας ὀνειδισμοῖς ὑποβάλλονται, ἐγὼ δὲ μὴ γινώσκων ἀμαρτίαν, διὰ τὴν σὴν βουλὴν ἔπαθόν τε καὶ ἐβλασφημήθην· (εἶναι λόγια τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου.)

(3) Ὁ δὲ Εὐσέβιος λέγει, ὅτι ἀδελφοὺς καλεῖ τοὺς Μαθητὰς του, κατὰ τὸ, ἀπαγγελῶ τὰ ὀνόματά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, οἵτινες ἀφέντες αὐτὸν κατὰ τὸ πάθος, ἔφυγον· χέγρεται δὲ, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ὁ δὲ θεὸς Κύριλλος λέγει „ Ταύτη χρήσεται τῇ φωνῇ πᾶς, ὃς ἐστὶ θεοσεβὴς καὶ πίστιν ἔχων ἐρθὴν· διωκομένης γὰρ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης καταπεφρονημένης, ἀγχείτω τότε τῆς εἰς ἀδελφοὺς ἀγάτης ὀνόματος· ἀσθενεῖτω διάδοσις ἢ πρὸς γονέας καὶ γέννη· ἀγαπάσθω δὲ μόνος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ τῶν ὅλων Θεός· ὁ δὲ Θεοδώριτος πάντα τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα προσαρμώζει τοῖς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλώτοις· ὁ δὲ Ἰππόλυτος φησὶ „ Ξένος γέγονε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους, ὅτε πάντες οἱ Μαθηταὶ αὐτοῦ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον· Μητέρα δὲ νοήσεις τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ σάρκα συγγένειαν τῶν ἐκ περιτομῆς· υἱοὺς δὲ ταύτης τοὺς ἀρνησαμένους αὐτὸν καὶ εἰρηκότας· Τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν ποθὲν εἶσι (Ἰωάν· θ'· 29.)

Καὶ τὸ παρὸν ῥητὸν εἰς τὸν Χριστὸν προσήρμοσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, γράφων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους „ Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδίζοντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ (Ῥωμ. ιβ'. 3.) λέγει λοιπὸν πρὸς τὸν Πατέρα ὁ Κύριος, ὅτι τοὺς ὀνειδισμοὺς καὶ τὰ περιγελάσματα, ὅπου οἱ Ἑθνικοὶ ἔκαμναν κατὰ σοῦ, ἐγὼ τοὺς ἐνόμισα ὡς ἑδικούς μου· οἱ γὰρ Ἑθνικοὶ καὶ Εἰδωλολάτραι σέ ἐπεριγέλουσαν ὡς ἀσθενή· διὰ τί ἀπὸ ἑνὸς μόνου γένους τῶν Ἰουδαίων τιμᾶσαι καὶ λατρεύεσαι· διὰ τοῦτο ἐγὼ ἐξήπλωσα τὴν πίστιν καὶ θεογνωσίαν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη.

10 : „ Καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχὴν μου· καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμόν μου ἐμοί.

Ἐγὼ, λέγει, συνέσειλα καὶ ἐξήρανα τὸ σῶμά μου μὲ σαρανταήμερον νηστείαν, καὶ ἀκόμῃ μὲ πολλὰς ἄλλας· ὅμως αὕτῃ ἡ νηστεία ἐγένετο εἰς ἐμένα ὀνειδος καὶ περιγέλασμα· διὰ τί ὁ Διὰ θεὸς ἐξ αἰτίας τῆς νηστείας ταύτης μὲ ἐνόμισεν ὡς ἀσθενή, καὶ διὰ τοῦτο μὲ ὠνειδίζεν ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον, καὶ ὅχι ὡς θεῷ ἄνθρωπον· ὅθεν καὶ μὲ διαφόρους τρόπους μὲ ἐπείραζεν· (1) (ἐν ἄλλοις δὲ, ἀντὶ τοῦ συνεκάλυψα, συνέκαμψα γράφεται)

11 : „ Καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον·

Σάκκον ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Κύριος τὴν σάρκα, διὰ τὸ σκληρὰν αὐτῆς καὶ ἀντίτυπον. (2)

„ Καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.

12 : „ Κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμέ ἐψάλλον οἱ πίνοντες οἶνον.

Ἀκόλουθον εἶνα νὰ ἔγινεν ὁ Χριστὸς μετὰ τὸν θάνατόν του, παραβολὴ καὶ παραδειγμα κενὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, οἵτινες λόγου χάριν ἔλαβον, ἄμποτε τοικῆται νὰ πάθῃ ὁ ἐχθρὸς μας, ὅποῖα ἔπαθα καὶ ὁ ἐσταυρωμένος Ἰησοῦς· ἀκολουθοῦν δὲ ἡν, καὶ ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι ἦτον συναγμένοι, νὰ λέγουν· φλυαρίας, ἢ καὶ νὰ λαλοῦνσαν χωρὶς κατὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ τὸν κατηγοροῦν· εἶπα δὲ, οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις· διὰ τί παλαιὰ ἐσυμμαζόνοντο καὶ ἐκάθοντο ἐξω εἰς τὰς πόρτας τοῦ ναοῦ, ἢ καὶ εἰς τὰς πόρτας τῶν πόλεων, καὶ ἐκεῖ ἐλάλουν διάφορα λόγια· ἀκόλουθον δὲ ἦτον καὶ νὰ τραγωδοῦν τραγωδίας καὶ ᾄσματα κατὰ τοῦ Χριστοῦ μὲ Κωμωδίαν, ἐκεῖνοι οἱ Ἰουδαῖοι, ὅπου ἐσυμμαζόνοντο καὶ ἔκαμναν συμπόσια καὶ τριπέζια· ὅτι δὲ ἔθος ἦν καθέζεσθαι ἐν τῇ πύλῃ τὴν γερουσίαν τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὸν Ἡσυχίον, μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία τῆς Ρούθ

(1) Ὁ δὲ θεὸς Κύριλλος λέγει ὅτι „ Κατωτικὴ τῆς ἐξ ἀλόγων παθῶν ἐπάσεως ἡ νηστεία, ἢ κρύπτουσα τὴν ψυχὴν· τοῦτο εἰς τὰ πάθη αὐτῆς, ἐπιθυμίαν αἰσχροῦ, ἢ θυμὸν ἄλογον· ὁ δὲ Δίδυμος λέγει, ὅτι ὁ Κύριος, ἀγχαλὰ ἢ σπανίως ἐπὶ γαίῃ μὲ τοὺς Μαθητάς του εἰς τὰ συμπόσια, ἵνα ἢ ἐκεῖ ὠφελήσῃ τοὺς συνηθροισμένους διὰ τῆς διδασκαλίας του· ἀλλ' ὅμως κατ' ἰδίαν ἐνήνευε, ἢ μάστιγα κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πάθους· ὅταν αἰσχρομένου τοῦ θυμοῦ, ἐνήνευον ἢ οἱ Μαθηταὶ του ὡς λέγει ὁ Εὐσέβιος· ὅθεν οἱ κακοῦθεις Ἰουδαῖοι, μὴ βλέποντες μὲν τὴν κατ' ἰδίαν αὐτοῦ ἡσυχίαν διαίταν, βλέποντες δὲ μόνην τὴν σπανίως γενομένην εἰς τὰ συμπόσια αὐτοῦ ἀναστροφὴν, ἢ λαβὼν ὑπόληψιν, πῶς εἶναι φάγος ἢ οἰνοπότης· (πρὸς τῇ Νικητῇ, ἢ τῇ ἐκδεδ. Σειρᾷ.)

(2) Ὁ δὲ Δίδυμος λέγει „ Ὁ σάκκος τῆς σκληρᾶς καὶ κατωτικῆς αἰνιττεται διαίταν ἢ τὸ πένθος· ἀλλὰ ἢ τοῦτο εἰς παραβολὴν γέγονε τῷ Κυρίῳ· τοιτέστιν ὀνειδος· σύνθετες γὰρ τοῖς φαύλοις ὀνειδίζειν τοῖς ἀγαθοῖς, δι' ἃς ἔχουσι κακοπαθείας· ἐπεὶ δὲ κατὰ τὰ Σειράχ „ Βδέλυγμα ἀμαρτωλῶ θεοσέβεια· (Σειρ. α'. 11.) ἢ ὁ Θεοσεβὴς „ Ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις φησι, ἢ νηστεία κατατήκω τὸ σῶμα· ἀλλὰ ἢ τοῦτο πρόφασις ἐκείνοις ἐγένετο γέλωτος· τρέχω δὲ ἑμαυτὸν ἢ τῇ τοῦ σάκκου περιβολῇ, τὸ πένθιμον περικείμενος σχῆμα· ἢ τοῦτο μὲν τοῖς κωμωδίας ἔλαβον ἀφορμὴν οἱ παράνομοι· ὁ δὲ Ἡσυχίος λέγει „ Σάκκον γὰρ ἀληθῶς τὸ τραχὺ τῆς ἡμῶν ἀμαρτίας ἐνεδύσασθαι.

Ῥούθ· γέγραπται γὰρ ἐν αὐτῇ „ Καὶ Βοὺξ ἀνέβη ἐπὶ τὴν πύλην καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ· καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἀγχισία αὐτοῦ κάθισον ὧδε κρύφιε· καὶ ἔλαβε δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως καὶ εἶπε καθίσατε ὧδε, καὶ ἐκάθισαν (Ῥούθ·)

13· „ Ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς
„ σέ .

Ἀφ' οὗ ὁ Δαβὶδ ἐτελείωσε τὰ κατὰ τοῦ Χριστοῦ λεγόμενα μετὰ τὸν σαυρικὸν αὐτοῦ θάνατον, γυρίζει πάλιν ὀπίσω εἰς τὰ πρὸ τοῦ πάθους καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐγὼ ὁμῶς, λέγει, ὡς Πάτερ μου, πηξύνωντας αὐτὰ ὅπου ἐμελλον νὰ λέγουν κατ' ἐμοῦ μετὰ τὸν θάνατον μου, ἐπροσευχόμην· (τοῦτο γὰρ πρέπει νὰ ἀκούεται ἔξωθεν·) πρὸς ἐσένα μὲ τὴν προσευχήν μου· (1) ἀκολουθῶς δὲ λέγει καὶ τὰ λόγια τῆς προσευχῆς .

„ Κύριε, καιρὸς εὐδοκίας .

Τοῦτο εἶναι ὁμοιον μὲ τὸ Εὐαγγελικὸν ἐκεῖνο „ Πάτερ ἐλήλυθεν ἡ ὥρα (Ἰω· ιζ· 1·) εὐδοκίαν δὲ ὀνομαζεῖ τὸν διὰ Σταυροῦ θάνατον· εὐδοκία γὰρ εἶναι τὸ ἀγαθὸν θέλημα κατὰ τὸν θεὸν Κύριλλον καὶ τὸν Θεοδώριτον· ἀγαθὸν δὲ θέλημα ἦτον, τὸ νὰ ζωοποιηθῶμεν διὰ τοῦ Σταυροῦ ἡμεῖς, ὅπου ἐνεκρώθημεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. (2)

„ Ὁ Θεός, ἐν τῷ πληθύνει τοῦ ἐλέους
„ σου ἐπάκουσόν μου .

Εἶπομεν πρότερον, ὅτι ὁ Κύριος προσήυχατο κατὰ τὸν νόμον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ἐζήτει νὰ ἐλευθαρῶθῃ ἀπὸ τοὺς πειρασμούς· καθὼς καὶ ἡ τῶν Εὐαγγελίων ἱστορία διδάσκει „ Πάτερ γὰρ φησι, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· (Ἰω· ιβ· 27·) καὶ πάλιν „ Πάτερ, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ πωτήριο τοῦτο· (Ματθ· κς· 39·) ὁμοιον δὲ εἶναι τὸ ῥητὸν τοῦτο, μὲ τὸ „ Σῶσόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου· (Ψαλμ· 5· 4·)

„ Ἐπάκουσόν μου ἐν ἀληθείᾳ τῆς σω-
„ τηρίας σου .

14· „ Σῶσον με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα μὴ ἐμ-
„ παγῶ .

Μόνη ἀληθινὴ σωτηρία εἶναι, λέγει, ἡ ἐδική σου Πάτερ μου· διὰ τί ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ σώσῃ τὸν ἄλλον ὁμοίον τοῦ ἄνθρωπον· τὸ ἐν ἀληθείᾳ οὖν τῆς σωτηρίας σου νοεῖται, ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ σὺλ·θινῇ σου σωτηρίᾳ· ἰδίωμα δὲ εἶναι καὶ τοῦτο τῆς Ἑβραϊκῆς γλώττης, τὸ νὰ μεταχειρίζεται οὐσιαστικὰ ἀντὶ ἐπιθετων· καὶ τὰ πρωτότυπα ἀντὶ παραγῶγων· ἐκεῖνο δὲ, ὅπου εἶπεν ἀνωτέρω ἰλὺν, τοῦτο εἶπεν ἐδῶ πηλόν· διὰ τί τὰ ὁμοιωμάτα ὅπου ἐμεταχειρίσθη ἀνωτέρω, μεταχειρίζεται καὶ τώρα ἐδῶ .

„ Ῥυθθείν ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ
„ ἐκ τῶν βαθέων τῶν ὑδάτων .

Με·

(1) Ὁ δὲ θεὸς Κύριλλος σὺν τῷ Ἀθανασίῳ λέγει „ Ὁ Σωτὴρ πρὸς τὸν Πατέρα φησιν· εἰ ἢ ἐκλεύαζόν με, ἢ ποιηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν ἀνταπεδίδοσάν μοι, ἀλλ' οὖν ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ οὐ παύσομαι πρὸς σὲ χρώμε·ος τῇ προσευχῇ, ἢ τοῦτο δὴλον, ἐξ ὧν παρέθηκεν αὐτὸν ὁ Εὐαγγελιστὴς, ἢ ἐν τῷ σαυρῷ ὑπὲρ τῶν σαυρούντων εὐχόμενον· ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Ὁ Σύμμαχος οὕτως εἶπεν „ Ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχή σοι Κύριε· τούτων, φησὶ, γινομένων· ἐγὼ πρὸς σὲ τείνω τὸ ὄμμα, ἢ τὴν παρ' σοῦ προσημένω βοήθειαν .

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος φησιν, ὁ Σύμμαχος οὕτως εἶπε „ Καιρὸς διαλλαγῆς ὁ Θεός· ἱκανή· φησιν· ἡ ἐπενεχθεὶς σά μοι τιμωρία, καιρὸς ταύτην λυθῇ, ἢ τὴν σὴν φιλανθρωπίαν ἀναφανῆναι .

Μισοῦντες τὸν Χριστὸν ἦτον τόσον οἱ αἰσθητοὶ ἐχθροὶ Ἰουδαῖοι, ὅσον καὶ οἱ νοητοὶ δαίμονες· βαθέα δὲ νερά ὀνομάζει, τὰς κεκρυμμένας καὶ ἀφανεῖς ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν· διὰ τί καὶ τὸ βάθος εἶναι κεκρυμμένον καὶ ἀφανές. (1)

15 : „ Μήμε καταποντισάτω καταιγίς ὕδατος· μηδὲ καταπιέτω με βυθός.

Περὶ τούτων εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω, ὅτι εἶναι ὅλα μεταφορικά καὶ παρομοιώσεις, τὰ ὅποια δηλοῦσι τὰς ὑπερβολικὰς συμφορὰς, καὶ τοὺς πειρασμούς τοὺς θανατηφόρους.

„ Μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμέ φρέαρ τὸ στομα αὐτοῦ.

Ἄμποτε, λέγει, νὰ μὴν ἀπομείνω μέσα εἰς τὸ πηγάδι καὶ τὸν λάκκον τῶν πειρασμῶν· διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ πέσῃ μέσα εἰς κἀνένα πηγάδι, ὅταν μὲν εἶναι ἀνοικτὸν τὸ σῶμα τοῦ πηγαδίου ἀνωθεν, ἔχει καίποιαν ἀναφυγὴν καὶ παρηγορίαν κατὰ τὸν Θεοδώριτον· ὅταν δὲ κλεισθῇ τὸ σῶμα τοῦ πηγαδίου, ἀπελπίζει πλεον ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος παντάπασιν τὴν σωτηρίαν του. (2)

16 : „ Εἰσάκουσόν μου Κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου· κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπὶ βλεψὼν ἐπ' ἐμέ.

Εἰσάκουσόν μου, λέγει, Κύριε, διὰ τί χρειάζομαι τὸ ἔλεός σου· τὸ δὲ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου εἶπε, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι πολλῶν οἰκτιρμῶν εἶναι ἄξιος· καὶ διὰ τοῦτο χρειάζεται τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξαιρέτου ἐπισκοπῆς καὶ προνοίας. (3)

17 : „ Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου, ὅτι θλίβομαι, ταχυ ἐπάκουσόν μου.

Μὴ ἀποστρέψῃς, λέγει, ὦ Πάτερ μου, ἀπὸ ἐμένα τὸν μονογενῆ σου γιόν τὴν ἐπισκοπὴν σου, ἥ τις ἐν ἀνάγκῃ ἴσχευεσθε με· ἀλλὰ ὀγγύωρα ἐπάκουσόν μου, διὰ τι θλίβεται ἡ ψυχὴ μου. (4)

18 : „ Πρόσχευ τῇ ψυχῇ μου, καὶ λύτρωσαι αὐτήν.

Πρό.

(1) Ὁ δὲ Ἠσύχιος λέγει „ Ἐμίσουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ὡς εἰς πρόσωπον αὐτῶν ἐλέγχοντα τὴν ὑπόκρισιν, ἐν βάθει δὲ τὸ ἔδαφος τῆς κακίας ἐκέκριντο· ὥς ποτὲ μὲν αὐτὸν ῥάβδι, ποτὲ δὲ ἀληθὴ καὶ ἀπὸ Θεοῦ προσαγορευεῖν ἄνθρωπον, τὴν πανηγύριαν ἐν τῇ βάθει τῆς καρδίας ἀποκρύπτοντες.

(2) Ὁ δὲ Εὐσέβιος λέγει, ὅτι φρέαρ εἶναι ὁ θάνατος καὶ ὁ Ἄδης· δε τις καταπὼν τὰς ἀπ' αἰῶνος ψυχὰς, συνέσχε καὶ ἀπεκλείσε τὸ σῶμα αὐτοῦ· ἵνα μὴ πάλιν ἐκεῖθεν ἐξελθῇ τινάς· ὁ δὲ Χριστὸς λέγει πρὸς τὸν Πατέρα· νὰ μὴ γένη τοῦτο εἰς αὐτόν.

(3) Ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Ἐπειδὴ ἀποστρέφεις ἢν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ διὰ τὴν ἐν Ἀδὰμ παράβασιν τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν· τούτου χάριν πάλιν αὐτὸν ἐπιστρέφει πρὸς αὐτὴν τὸ πρόσωπον ταρακαλεῖ.

(4) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Διὰ τὴν τῆς οὐδύνης ὑπερβολὴν, ταχεῖά μοι παράσχευ παραψυχὴν· τί τὸ θλίβον; εἰπέ! (λέγει ὁ θεὸς Κύριλλος) ἐξήγησκι τὸ λυποῦν ὦ Δαβὶδ· ὅτι αἱ ἀνομίαι μου φησὶν ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν μου· οὐκοῦν πρόσσελθε τῇ λέγοντι· δεῦτε οἱ πεφορτισμένοι, καλὸν ἀναπαύσω ὑμᾶς· φαίη δ' ἂν καὶ ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν Πατέρα· ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ κτήματος θλίβομαι τοῦ ἀνθρώπου, ὥς ἐλευθερῶσαι τὸν ἀπ' ἡμῶν μακρυθύντα αἰχμάλωτον· ταχὺ δὲ εἰσάκουσον· ἐπειδὴ χρήζει ταχύτητος τὸ κατ' αὐτὸν μυσηρίον· ἄλλος δὲ φησι „ Μὴ ἱπιπολὺ ἡμῖν ὀργίζου· τοῦτο γὰρ ἔθος τοῖς ὀργιζομένοις κατὰ τὸν Θεοδώριτον Ἀπολλάκις ποιεῖν ἀποσειομένοις τῶν ἡμαρτηκόντων τὰς ἰκετείας καὶ ἀποστρέφειν τὰ πρόσωπα, ἀποστροφή δὲ Θεοῦ, ἢ ἐγκατάλειψις κατὰ τὸν Νικήταν ἐστίν.

Πρόσχε, λέγει, καὶ ἰδὲς μὲ ἐπιμονὴν τὴν
 ψυχῇ μου τὴν θλίβομένην, καὶ λυτρώσαι τὴν ἀπὸ
 τοὺς πειρασμούς. (1)

„Ενεκα τῶν ἐχθρῶν μου ῥύσαι με.

Λυτρώσαι με, λέγει, ὦ Πάτερ, ἀπὸ τοὺς
 πειρασμούς, διὰ νὰ μὴ χαροῦν οἱ ἐχθροί μου εἰς
 τὸν θάνατόν μου. (2)

19: „Σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν
 „μου καὶ τὴν αἰσχυνὴν μου καὶ τὴν
 „ἐντροπὴν μου.

Ἡξεύρεις, λέγει, Κύριε, ἐκείνους τοὺς ὀνει-
 δισμούς καὶ τὰ περιγελάσματα, ὅπου καμνοῦσι κατ'
 ἐμοῦ οἱ Ἰουδαῖοι, ὀνομαζόμενοι με φάγον καὶ σί-
 νοπότην, τελωνῶν φίλον καὶ ἁμαρτωλῶν, καὶ δαι-
 μονισμένον, καὶ ἀντίθεον· καὶ μὲ ταῦτα τὰ λόγια
 προξενοῦν, ὡς νομίζουσιν, ἐντροπὴν καὶ καταϊσ-
 χύνην εἰς ἐμέ. (3)

„Εναντίον σου πάντες οἱ ὀλιβοντές
 „με.

Οἱ Ἰουδαῖοι, λέγει, μὲ θλίβουν ἔμπροσθέν
 σου, ὅς τις βλέπεις τὰ πάντα· ἢ οἱ θλίβοντές με
 εἶναι ἔμπροσθέν σου, μὲ τὸ νὰ μὴ δύνωνται νὰ
 κρυφθοῦν ἀπὸ τὸ παντέρορον ὄμμα σου· εἶδὲ τινὰς
 ἠθέλην ἀπορήσῃ, πῶς ὁ Χριστὸς οὕτω μὲν ἐπαπα-
 καλεῖ τὸν Πατέρα, δὲν ἐλυτρώθη ὁμῶς ἀπὸ τοὺς

πειρασμούς; καὶ ἀποκρινόμεθα εἰς αὐτόν, ὅτι ὁ
 Χριστὸς, παροικῶν μὲν ὡς ἄνθρωπος νὰ μὴ εἰσελ-
 θῇ εἰς πειρασμόν· ἐπειδὴ καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι ἐπα-
 ρήγγειλε νὰ παρακαλοῦμεν· διότι τὸ πνεῦμα εἶναι
 προθυμὸν, ἡ δὲ σαρὶς ἀσθενής· ἐπειδὴ δὲ συνέφε-
 ρε νὰ παθῇ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν· τούτου
 χάριν κατεδέχθη τὰ πάθη, προτιμήσας τὸ θέλημα
 τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, παρὰ τὸ ἀνθρώπινον· ὅθεν
 προσευξάμενος καὶ εἰπὼν πρότερον „Πάτερ μου,
 εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τού-
 το (Ματθ. κς· 39.) ὕστερον ὁμῶς εἶπε „Πλὴν
 οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σὺ (αὐτοῦ.) καὶ πάλιν
 „Πάτερ μου, εἰ σὺ δύναται τοῦτο τὸ ποτή-
 ριον παρελθόν ἀπ' ἐμοῦ, ἐγὼ μὴ αὐτὸ πίνω, γενη-
 θήτω τὸ θέλημά σου (αὐτοῦ. 42.)

20: „Ὀνειδισμόν προσεδόκησεν ἡ ψυ-
 „χῆ μου καὶ ταλαιπωρίαν.

Ἐγὼ, λέγει, προεγίνωσκον τοὺς ὀνειδισμούς
 καὶ τὰ πάθη καὶ τὴν στυγρὴν, ὅπου ἔχω νὰ λά-
 βω κατὰ τὸν Κύριλλον καὶ Δίδυμον· διὰ τοῦτο καὶ
 εἰς τοὺς μαθητάς του ἔλεγεν· „Ἴδου ἀναβαίνομεν
 εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
 δίδεται τοῖς Ἀρχιερεῶσι καὶ Γραμματεῦσι, καὶ κα-
 τακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ· (Ματθ. κ'. 18.)

„Καὶ ὑπέμεινα συλλυποῦμενον, καὶ
 „οὐχ ὑπερῆξ· καὶ παρακαλοῦντας,
 „καὶ οὐχ εἶρον.

Ἣ.

(1) Λέγει ἔξ ὁ Θεοδώριτος· „Ἀρκεῖς γὰρ ἡ μόνη τῇ θεᾷ διαλύσαι τὰ σκυθρωπά· ὁ δὲ Ἡσύχιος φησὶ „Τὶ
 πρόσχε; ἴδε φησὶν αὐτὴν „ὅτι οὐκ ἔστι ψυχὴ μόνον ἀνθρώπου· ἀλλὰ ἔξ σαρκωθέντος Θεοῦ· ὅτι οὐχ ὑπὲρ αὐτῆς
 ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας τὰ πάθη κατεδέξατο· ὅτι ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, ἔξ ἐξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτήν·
 σοὶ δὲ ὁμῶς ὑπὲρ αὐτῆς διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς σαρκὸς προσεύχομαι.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος οὕτως αὐτὸ ἐρμηνεύει· „Ἵπερβαίνει μὲν συγγνώμην τὰ ἐμὰ πλημμελήματα· ἀλλὰ δυσ-
 σεβεῖς οἱ πολέμιοι ἔξ πονηρίας δουλεύοντες· διὰ γοῦν τὰ παρ' ἐκείνων ὀνειδὴ τῆς σῆς μοι μετὰ δὲ Δέσποτα φιλιαν-
 θρωπίας.

(3) Ἐπὶ δὲ ἔξ ὁ Ἡσύχιος „Οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ταῦτα, ὑπὲρ δὲ ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης ὑπέμεινα φύσεως, ἥς τὰς
 ἁμαρτίας ἔχων, ἀναγκασίως ἔξ τῆς αὐτῶν αἰσχυρῆς ἐβάσταζον.

Ἐπέμεινα, λέγει· ἤτις ἐπρόσμευα, ἡ ἐ-
ζήτησα τινὰ διὰ νὰ με συλλυπηθῇ εἰς τὰ πάθη μου,
καὶ δὲν εὗρεθ' ἑνὸς· ἐπρόσμευα τινὰ καὶ διὰ νὰ
μὲ παρηγορήσῃ, καὶ ἑνὸς δὲν εὗρον· τοῦτο δὲ
ἐγένετο, ὅταν ὁ Κύριος „ Παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ
τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἁ-
δηναι· τότε λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυ-
χή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε
μετ' ἐμοῦ· εἰ ἂν προελθὼν μικρὸν καὶ προσευξάμε-
νος ἔρχεται πρὸς τοὺς Μαθητάς, καὶ εὕρισκει αὐτοὺς
καθευδόντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ ἰσχύ-
σατε μέν ὧραν γρηγορήσαι μετ' ἐμοῦ; καθὼς γραφεὶ
ὁ ἱερός Ματθαῖος (καθ' κς'. 37.) ὁμοίως τοῦτο ἠκο-
λουήσα, καὶ ὅταν εἰ Μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐ-
τὸν ἔφυγον· (Ματθ. κς'. 56.)

21. „ Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χο-
λὴν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότι-
σαν με ὄξος.

Λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης „ Μετὰ
τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσαι·
ἵνα τελειωθῇ ἡ Γραφή, λέγει, διψῶ· σκευὸς οὖν ἔ-
καίτο ὄξους μετῶν, οἱ δὲ πλησαντες σπόγγον ὄξους,
καὶ ὑσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στό-
ματι· (Ἰωάν. ιθ'. 28.) Γραφὴν ὀνομάσας τὸ παρὸν
ῥητὸν τοῦ Δαβὶδ· ὁ Ματθαῖος δὲ λέγει „ Ἔδωκαν αὐ-
τῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον (Ματθ. κς'.
34.) ὁ δὲ Μάρκος λέγει „ Δραμὴν δὲ εἰς, καὶ

γερίαςας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλὰ μὴ ἐπότη-
ζεν αὐτὸν (Μάρκ. ιε'. 36.) εἰς τὸ βρῶμά μου
δὲ καὶ εἰς τὸ πόμα μου νοεῖται ἀντὶ τοῦ, εἰς τὸ
νὰ φάγω καὶ εἰς τὸ νὰ πῶ· ἀλλ' οἱ μὲν Ἰουδαῖοι,
εἰς τὸ νὰ πῇ μόνον ἐπρόσφεραν αὐτῷ τὴν χολὴν
ὁμοῦ καὶ καὶ τὸ ὄξος· „ Ὄξος γάρ, φησιν, ἔ-
δωκαν αὐτῷ πιεῖν μετὰ χολῆς μεμιγμένον· ἡ δὲ
παροῦσα προφητεία τοῦ Δαβὶδ, τὴν μὲν χολὴν λέγει
ὅτι ἔδωκαν εἰς τὸ φάγητόν του· τὸ δὲ ὄξος, εἰς
τὸ ποτόν του· εἰς τοῦτο δὲ ἠμποροῦμεν νὰ εἰπού-
μεν, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· διψῶ, διὰ τοῦτο
περιπαύοντες αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, ἄλλοι μὲν, ἐπ-
ρόσφερον εἰς αὐτὸν ὄξυδι διὰ νὰ πῇ· ἄλλοι δὲ, ἐ-
πρόσφερον εἰς αὐτὸν χολὴν μόνον εἰς τὸ νὰ φάγῃ·
ἄλλοι δὲ, ἔσμιξαν χολὴν μὲ ὄξυδι, διὰ νὰ πικρά-
νουν τὸ δριμύ τοῦ ὄξυδιος μὲ τὴν πικρότητα τῆς
χολῆς· ἀκόλουθον δὲ εἶναι νὰ ἔδωκαν πρῶτον εἰς
αὐτὸν τὴν χολὴν, πρὸς περισσότερον πικραιγμένον,
ἵνα τάχα μὴ ἀνδίασῃ, πίνωντας ἡσυχίᾳ πρῶτον τὸ
πόμα τοῦ ὄξυδιος. (1)

22. „ Γέννηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώ-
πιον αὐτῶν εἰς παγίδα· καὶ εἰς ἀν-
ταπόδοσιν καὶ εἰς σκανδάλον.

Μὲ τὸ ὄνομα τῆς τραπέζης, εἶπον μερικοί,
ὁ Χρυσοστόμος καὶ ὁ Θεωδώριτος δηλαδή, ὅτι φα-
νερώνεται ἡ εὐφροσύνη μὲ τὸ ὄνομα δὲ τῆς παγί-
δος καὶ τῆς ἀνταποδοσεως καὶ τοῦ σκανδαλοῦ, φα-

106-

(1) Ὁ δὲ Θεωδῶρις, θαυμάζων πῶς ἔτι τὸν σῖχον τοῦτον προτήρησε τοῖς ἐν Βαβυλὼνι αἰχμαλώτοις εἰπὼν „ Καὶ
αὐτῶν μοι τὴν τραπὴν πικρὰν καὶ ἀναιδὲς κατεσκεύασαν· ἀνιδόντες γὰρ τοῖς μετ' ὀδύνης ἐσθίουσι· ἡ ἡδίστη τροφή·
τινὲς δὲ περιεργότερον λέγουσι, ὅτι πρῶτον ἔδωκαν εἰς τὸν Κύριον τὴν πικρὰν χολὴν περιπαικτικῶς, εἰς τόπον γλυ-
κοῦ· καθὼς δηλαδὴ συνειθίζουσι νὰ δίδουν γλυκὸν εἰς τοὺς φίλους των οἱ ἄνθρωποι· ὕστερον δὲ ἔδωκαν αὐτῷ καὶ τὸ
ὄξος, εἰς τόπον νεροῦ καὶ πιστοῦ περιπαικτικῶς· καθὼς δηλαδὴ συνειθίζουσι οἱ ἄνθρωποι νὰ δίδουν εἰς τοὺς φίλους
των νερόν, ἢ βραχὴν, ἢ τοιοῦτον ἄλλο ποτὸν, μετὰ τὴν δόσιν τοῦ γλυκοῦ· εἶπε δὲ καὶ ὁ Δίδυμος „ Οὐδεὶς τῶν
κατὰ σάρκα Ἰσραηλιτῶν συναποθνήσκει ἢ θέλει σεν αὐτῷ, οὐδὲ παρεκάλεσεν αὐτόν· τὸ δὲ ἐναντίον, χολὴ καὶ ὄξος δ
καρπὸς αὐτοῦ· ἐγγράει, μὴ τηροῦσθαι τὴν ἐξ ἀρχῆς φυτείαν, ἣν ὁ Θεὸς ἐφάντευσεν ἐν Ἰουδαίᾳ· πληθύν, ἀμ-
πειλον καρποφοροῦσαν πᾶσαν ἀληθινὴν (Ἠλ. ε'. 2.) γραφεῖσα δὲ εἰς πικρίαν, ἐγένετο ἀμπελος ἀλλοτρία κατὰ
τὸν Ἰερεμίαν (Ἰερ. β'. 21.) καὶ δὲ ἡδυσμένος ὁ Ζυγαδὸς ἐν τῇ ἐρημικείᾳ τοῦ κατὰ Μωυσῆν, προφάττει
καὶ ταῦτα· ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἔτρωσαν κομμάτια χολῆς ξηρᾶς μέσα εἰς ὄξυδι· ἵνα τὸ μὲν ξυδεῖ ἦναι ἀντὶ ποτοῦ καὶ
οἶνου· τὰ δὲ κομμάτια τῆς χολῆς, ἀντὶ φωμίου καὶ φαγητοῦ· καὶ προηγουμένως μετὰ πόμα ἔδωκαν τῷ Κυρίῳ ἀκούσαν-
τες αὐτοῦ νὰ λέγῃ διψῶ· ἀκούσθως δὲ καὶ βρῶμα· τοῖς γὰρ λειποθύμοις δόξαειν εἰσθαμεν οἶνον, ἄρτον ἐμβαλόν-
τες· ἵνα πρῶτον πίνοντες, ἐπειτα καὶ φαγοῖεν.

νερόνεται· ἡ λύπη καὶ τιμωρία· λέγει λοιπὸν ὁ Κύριος ὅς μεταστροφῇ ἡ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τῶν Ἰουδαίων εἰς λύπην καὶ θλίψιν. (1) διὰ τί ἐκεῖνοι μὲν, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τράπεζαν, εὐφραίνονται· ἐκεῖνοι δὲ, ὅπου εὐρίσκονται εἰς παγίδα καὶ εἰς τιμωρίαν καὶ σκάνδαλον, λυπαῖνται καὶ θλίβονται· ἤμπορεῖ δέ τις· νὰ νοήσῃ, θεωρητικώτερον τράπεζαν τὰς θεοπνεύστους Γραφάς, αἱ ὁποῖαι ἦτον ὡσαν τράπεζα ἑτοιμος εἰς τοὺς Ἰουδαίους καθ' ἡμέραν· καὶ ταύτων ἡ γνῶσις ἔτρεψε τὰς τῶν νοούντων καρδίας κατὰ τὸν Εὐσέβιον καὶ κατὰ τὸν Δίδυμον (2)· ἀλλ' ὅμως οἱ Ἰουδαῖοι νομίζοντες, ὅτι ἐτράφηκαν μὲ τὰς θείας Γραφάς, καὶ καυχώμενοι, πῶς ἀπὸ αὐτὰς νικοῦν τοὺς Χριστιανούς, μὴ ὅλον τοῦτο αἰτιά· περισσώτερον ἐπαγιδεύθησαν ἀπὸ τὰς Γραφάς, αἱ ὁποῖαι φανερά διαλαμβάνουσι περὶ τοῦ Χριστοῦ· Καὶ οὕτω μὲν ἐρμηνεύεται τὸ, εἰς παγίδα· τὸ δὲ εἰς αὐταπόδοσιν ἐννοεῖται, ὅτι διὰ τὰς θείας Γραφάς τιμωροῦνται οἱ Ἰουδαῖοι, μὴ τὸ νὰ μὴ καταλαμβάνουν αὐτά· τὸ δὲ εἰς σκάνδαλον δηλοῖ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἀναγινώσκοντες τὰς Γραφάς, καὶ εἰς μόνον τὸ γράμμα προσέχοντες τὸ περὶ Χριστοῦ διαλαμβάνον, σκανδαλίζονται· χάριν λόγου· αὐτοὶ ἀναγινώσκουσι τὸ περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ τοῦτο λόγιον· ἔχουν τὸ πᾶν· Τότε συμβασιθήσεται λύκος μετὰ ἀρνῶν, καὶ παρδαλὶς συναναπαύσεται ἐρίφῳ, καὶ βόως φάγεται ἄχυρα· (Ἠσ. ια'. 6.) καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα·

καὶ μὴ νοοῦντες αὐτὰ σκανδαλίζονται· διότι, τὰ μὲν λόγια ταῦτα ἀναγωγικῶς νοούμενα, ἔχουν πραγματικῶς· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι νοοῦντες αὐτὰ αἰσθητικῶς σκοντάβουσι λέγοντες, ὅτι αὐτὰ ἀκόμη μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἔγιναν· τὸ δὲ γενηθῆτω, καὶ σκοτισθῆτωσαν καὶ τὰ ἀκόλουθα προσακτικὰ ῥήματα, ἔχασσι μέλλοντος σημεῖον, αὐτὶ τοῦ, γενηθῆσεται, καὶ σκοτισθῆσονται· προφητεῖουσι γὰρ ταῦτα τὰ κακά, ὅπου μέλουν νὰ πῶθουν οἱ Ἰουδαῖοι· ἀκόλουθον δὲ εἶναι καὶ ὁ Χριστὸς νὰ προσάξῃ τὰ μέλονται γενέσθαι, καθὼς Θεός·.

23) „Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν·.

Θέλουν, λέγει, σκοτισθοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς τῶν Ἰουδαίων· ἐπειδὴ καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἰδοῦν τὸ φῶς, ὅπου φαίνει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν Κόσμον· οὔτε νὰ θεωρήσουν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστόν· διὰ τί ὀφθαλμοὺς σωματικούς ἔχοντες, δὲν ἔβλεπον μετὰ τοὺς ψυχικούς· καὶ ὧτα σωματικά ἔχοντες, δὲν ἤκουον μὲ τὰ νοητά· καθὼς καὶ ὁ Ἡταΐας πρότερον ἐνεδίδων αὐτοὺς εἶπεν· ἀκοῇ ἀκούετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέπετε, καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε· (Ἠσ. ε'. 9.) καὶ ὁ Χριστὸς ὕστερον· (Ματθ. ιη'. 14.) (3)

Καὶ

(1) Ὁ δὲ Χρυσόστομος λέγει „Γενηθῆτω φῶς, ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα· τούτέστιν ἡ τροφή ἢ τὰ ἀγαθὰ πάντα μεταβάλλεσθω ἢ ἀπαλλέσθω· ἢ γενέσθωσαν πᾶσιν εὐπεχέριτοι· ἢ δηλῶν ὅτι ἁμαρτημάτων τίνοις, δίκην ταῦτα πάσχοντες, ἐπῆγαγε, ἢ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· ἢ τὸ δὴ μείζον, οὐδὲ λύσις ἔσται τῶν δεινῶν τούτων· δι' ἃ αὐτοὶ ὁ Προφήτης ἠέξατο· οὐδὲ γὰρ ἀπλῶς εἶπε τὸν νότον αὐτῶν σύγκαμψον, ἀλλὰ διαπαντός· ὁ δὲ θεὸς Κύριλλος σὺν τῷ Ἀθανασίῳ φάσκει· „Ὁμοιον ὡς εἰ λέγει, τὰ παραπλήσια ὑπομείνειεν· ὡς περὶ με λαβεῖν παρεσκεύασαν· οὐαὶ γὰρ τῷ ἀνόμῳ, ὅτι πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ συμβῆσεται αὐτῷ· (Ἠσ. γ'. 12.)· ἀλλὰ ἢ ὁ Θεοδώριτος, ὁ τὸ ἀνωτέρω ῥητὸν τοῖς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλώτοις προσεσφύσας· ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ παρόντος ῥητοῦ λέγει· „Ἰουδαῖοι δὲ, οὐκ ἀδικούμενοι, ἀλλὰ παντοδαπὰς εὐεργεσίας δεχόμενοι, αὐτῷ τῷ εὐεργετῇ προσήνεγκαν τὴν χολὴν ἢ αὐτὸ τὸ ὄξος, οἷόν τις ἀμπελὼν ἐπιζήμιος· οὗ δὴ χάριν ταῖς αὐταῖς ὑπεβλήθησαν τιμωρίαις· ἢ ἐγένετο ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα·.

(2) Λέγοντα· „Τράπεζα ἡ θεοπνεύστος Γραφή, ἥ ἡ μὲν θεωρία ἢ ἡ νόσις ψυχῶν λογικῶν τροφὴν περιέχει· ἡ δὲ λέξις τροπικῆς λόγον ἐπέχει· ἄλλοι δὲ κατὰ τὸ προχειρότερον εἶπον, ὅτι αὕτη ἡ τράπεζα, ἣν ἠτοίμασαν τῷ Σατῆρι τῆς χολῆς ἢ τοῦ ὄξους, αὕτη θέλει γένῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους εἰς παγίδα ἢ ἀνταπόδοσιν ἢ σκάνδαλον· ἡ τοι θέλει προξενήσῃ εἰς αὐτοὺς θλίψεις· ἢ αἰχμαλωσίας ἢ συμφοράς· ἢ αἰχμαλωτίσθησαν γὰρ ἀπὸ τοῦ Ῥωμαίου, ἢ ἡ πόλις αὐτῶν ἡ μὲν μετὰ τεσσαράκοντα χρόνους ὕστερον ἀπὸ τὴν Ἀνάκλησιν τοῦ Κυρίου·.

(3) Ὁ δὲ κατὰ τὸν ἅγιον Κύριλλον, οἱ Ἰουδαῖοι ἐπειδὴ σαυτῇ παρέβησαν τὸν τῶν ὁλῶν Δεσπότην, ἔδωκεν αὐτοῖς

„ Καὶ τὸν νότον αὐτῶν διαπαντός σύγ-
„ καμψον .

Ἀπὸ τὸ αἰτιατὸν καὶ ἐπόμενον, ἐδῆλωσεν τὸ αἷτιον καὶ προηγούμενον· φανερώνει δὲ αἰνιγματωδῶς ὁ λόγος οὗτος τὴν σκλαβίαν, ὅπου ἔμελλον νὰ πάθουν μετὰ ταῦτα οἱ Ἰουδαῖοι· διὰ τὴν εἰς τοὺς σκλάβους ἀκολουθεῖ τὸ νὰ περιπατοῦν σκύπτοντες, ἕνα μὲν, διὰ τὴν σκρόνουν βάρη καὶ φορτίων τῶν αὐθεντῶν τοὺς εἰς ταῖς πλαταῖς· καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὴν εἶναι βεβαρημένοι ἀπὸ τὴν λύπην καὶ θλίψιν τῆς καρδίας των· βλέπε δὲ, ὡς Ἀναγνώσα, τὴν ἀκρίβειαν τῆς προφητείας· ἐπειδὴ εἶπεν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι θέλουν εἶναι σκλάβοι διάπαντός· ἦτοι παντοτεινά· διὰ τὴν δὲν ἔχουν νὰ εὐλευθερωθοῦν, καθὼς ἄλλαις πολλαῖς φοράς ἐσκλαβώθησαν καὶ πάλιν ἐλευθερώθησαν· ἀλλὰ ἔχουν νὰ εἶναι σκλάβοι καὶ δοῦλοι εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη, μέχρι τῆς συντελείας τοῦ Κόσμου.

24 : „Εκχεον' ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὄργην σου,
 „ καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὄργῃς σου κα-
 „ ταλάβοι αὐτούς.

Ἐνὰ καὶ τὸ αὐτὸ δηλοῦσι τὰ δύο ταῦτα
ῥητά· πλὴν τὸ δεύτερον εἶναι δυνατώτερον ἀπὸ τὸ
πρῶτον. (1)

25 : „Γεννηθήτω ἡ ἑπαυλις αὐτῶν ἡρη-
 „ μωμένη· καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν
 „ αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.

Ἐπαυλὶν μὲν κοινῶς λέγει τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν κηλύζοντο· ἦτοι ἔκχ-
τοίκουν ὅλοι οἱ φονεῖς τοῦ Σωτῆρος· σκηνώματα δὲ
μὲ ξεχωριστὸν τρόπον, ὀνομάζει τὰς κατοικίας καὶ
ὁσπτήτια αὐτῶν· καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἔειπε ἔγνων τὰ
πράγματα, καθὼς ἐδῶ προφητεύονται· ἐπειδὴ κα-
νένας ἀπὸ τοὺς φονεῖς τοῦ Κυρίου, δὲν ἐκατοίκησεν
εἰς τὰ ὁσπτήτια του ὕστερον ἀπὸ τὸν ἀφανισμόν ἑ-
αυτοῦ· ἔκαμαν οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· ταῦτα
τὰ ρήτᾳ καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος ἐνόησε διὰ τὸν
προδότην Ἰουδαν, καθότι καὶ αὐτὸς ἦτον ἀπὸ τὴν
μερίδα τῶν θροσκότων Ἰουδαίων, ὡς φαίνεται ἐν
ταῖς Πράξεσιν (κεφ. α'. 20.) (2)

26 : „Ὅτι οὐδὲ ἐλάτῃας, αὐτοὶ κατε-
„δίωξαν.

Τὸ ἐπάταξας νοεῖται ἀντὶ τοῦ, παρέδωκας καὶ παραχώρησας νὰ παταχθῇ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους· ἤτοι ὁ Χριστὸς· ἔτι γὰρ καὶ ὁ Προφήτης Ζαχαρίας εἶπεν ἐκ προσώπου τοῦ Πατρὸς „Πατάξω τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς (Ζαχ. ιγ'. 7) καὶ ὁ Ἡσαΐας „Καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν (Ἡσ. ιγ'. 6). Ἰδιῶμα γὰρ εἶναι καὶ τοῦτο τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης, τὸ νὰ ὀνομάζῃ ἔργον καὶ ἐνέργειαν, τὴν παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ· ἐπεὶ δὲ ὁ παραχωρῶν Θεὸς, δυνάμενος νὰ ἐμποδίσῃ, δὲν ἐμποδίζει· τὰ δὲ κατεδίωξαν, νοεῖται ἀντὶ τοῦ, πολλὰ ἐτιμώρησαν· ἢ γὰρ κατὰ πρόθεσιν, φανερώνει ἐπίτασιν καὶ αὐξήσιν· ἢ τὸ κατεδίωξαν δηλοῖ, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι

DE

τοὺς δ' ἥλιος· συνεσκότασε δὲ ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς· σημεῖον ἐναργὲς τοῦ κατεσκοτίσθαι ἢ νοητῶς τὰς τῶν σαυρωσάντων ψυχάς· πάρωσις γὰρ ἀπὸ μέρους τοῦ Ἰσραὴλ γέγονε, ἡ ἀλύμενα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται.

(1) Ο ὁ Θεοδώρατος δὲ λέγει· « Διὰ μὲν τοῦ θυμοῦ, τὸ παρὶθ δεδιόμην· τοιαύτους γάρ οἱ θυμοί· διὰ δὲ τῆς ἀργείας, τὸ ἐπίμονον· τοιαύτη γὰρ τῆς ἀργείας ἡ φύσις. (Ἐπεὶ κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, ὁ μὲν θυμός τις ἐστὶ καὶ ολιγοχρόνιος, ἔκφρασις τινὶν καὶ ἀναθυμίασις ἐξέειπεν τοῦ παθόντος· ἡ δὲ ἀργία, βραδυτέρα μὲν, μονιμωτέρα δὲ, ὑμνος οὖσα λήπει καὶ δορυ διαρκῆς πρὸς τὴν τῶν κδικηκώτων ἀποδοσιν· ὥστε ἀργείας τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ἄμνησιν.) Θυμὸν τοίνυν, ἐπιφέρει ὁ Θεοδώριτος, ἀργείας, τὴν ἐξείαν καὶ ἐπίμονον ἐκδέχου τιμαρίαν· πάσῃ αὐτοῖς, φησιν, ἐπάφε; τὴν τῆς τιμαρίας ἀργίαν, καὶ ταχεῖαν καὶ διαρκῆ ἐπαγάγε συμφοράν.

(2) 'Ο δὲ Ἀδουκας λέγει ἡ Ἐρημος ἐγένετο ἡ πόλις αὐτῇ, ὡς Ἐπαυλὶς διὰ τὸν κτηνώδη τρόπον· κοίτη γὰρ θρεμμάτων ἡ Ἐπαυλὶς.

οι με ἐκατάτρεξαν, ἕως ὅπου με ἐφόνευσαν.

„ Καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων
„ μου προσέβηκαν.

Αὐξήσαν, λέγει, εἰς ἐμένα τὸν πόνον τῶν πληγῶν μου με τὴν προσθήκην τῶν ἐνεδισμῶν καὶ τῶν ὑβρίων· δὲν ἔφθασε γὰρ εἰς αὐτοὺς ὅτι με ἐσαύρωσαν, ἀλλὰ καὶ σαυρωθέντα με ἐπεριγέλων φωνάζοντες χλευαστικῶς „ Οὐκ, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· (Μάρ. ιε'. 29.) ἢ αὐξήσαν τὸν πόνον μου με τὴν συκοφαντίαν, ὅπου ἐπροσχόλλησαν εἰς ἐμέ· δηλαδή, ὅτι ἐγὼ ἐνταφιασθεὶς ἐκλήφθηκα ἀπὸ τῶν Μαθητῶν μου, καὶ ὄχι ἀνέστην.

27 : „ Πρόσθετε ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ
„ αὐτῶν.

Ἀνομίαν ἐδῶ ἐννόησαν οἱ ἐξηγηταί, ἥτοι ὁ Θεοδώριτος καὶ ὁ Ἀθανάσιος πῶς ὀνομαῖται τὴν συμφορὰν καὶ τιμωρίαν, τὴν διὰ τὴν ἀνομίαν χρεωστούμενην, καθὼς ἐν τῷ ις'. Ψαλμῷ προείπομεν, ἐρμηνεύοντες τὸ „ ἕως οὗ παρελθῇ ἡ ἀνομία. προλέγει λοιπὸν ὁ Κύριος, ὅτι σὺ Πάτερ, θέλεις αὐξήσεις εἰς τοὺς Ἰουδαίους τὰς τιμωρίας καὶ συμφορὰς· ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ θέλουν αὐξήσουσι τὰς θλίψεις εἰς ἐμέ. (1)

„ Καὶ μὴ εἰσελθῆτωσαν ἐν δικαιοσύνη σου.

Δὲν θέλουν ἔμβουν, λέγει, οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τοιαύτην σάσιν, ὥστε ὅπου νὰ δικαιωθῶν ἀπὸ ἐσέ-
να Πάτερ μου, καὶ νὰ τίχουν ἔλεος· καθὼς ἐδικαιώθησαν καὶ ἐλεήθησαν οἱ ἀκούσαντες· „ Δεῦ-

τε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου· (Ματ. χε'. 34.) μερικοὶ δὲ νοοῦσι δικαιοσύνην, τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον· ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι δικαιοσύνη· διὰ τί καλεῖ ὅλους εἰς σωτηρίαν, καὶ δέχεται ὅλους ἐκείνους, ὅπου προσέρχονται εἰς αὐτὸ, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος „ Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται· (Ρωμ. ι'. 17.)

28 : „ Ἐξαλείψω τὴν βίβλον ζών-
„ τῶν.

Ὅταν ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς τὸν Μωϋσῆν διὰ τοῦ λαοῦ, ὅπου ἔκορα τὸ χρυσὸν μοσχάρι εἰς τὴν ἔρημον „ Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μὴ, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου, ἧς ἔγραψας· (Ἐξ. λβ'. 32.) τότε ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος „ Εἴπεις ἡμάρτηκα ἐνώπιόν μου, ἐξαλείψω αὐτοὺς ἐκ τῆς βίβλου μου· (αὐτόθ. 33.) Μία λοιπὸν εἶναι αὕτη ἡ βίβλος, εἰς τὴν ὁποίαν γράφονται ἐκεῖσε, ὅπου ἀξιοῦνται τῆς ζωῆς· τὴν ὁποίαν βίβλου ζώντων ὀνόμασεν ἐδῶ ὁ Ψαλμὸς, προφητεύων με τοῦτον τὸν λόγον, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι θέλουν ἀποθάνειν με φόνον· εἶναι καὶ δευτέρᾳ βίβλος εἰς τὴν ὁποίαν οἱ δίκαιοι γράφονται, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν παρακάτω φανε-
ρονεῖ ὁ Ψαλμὸς οὗτος.

„ Καὶ μετὰ δικαίῳν μὴ γραφήτωσαν.

Περὶ τῆς βίβλου ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Δίκαιοι γράφονται, εἶπε καὶ ὁ Κύριος εἰς τοὺς Ἀποστόλους „ Χαίρετε δὲ, ὅτι τα ὀνόματα ὑμῶν ἐγ-
ράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς (Λουκ. ι'. 20 :) λέγει λοιπὸν ὁ Ψαλμὸς, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἐνταυτῷ θέλουν ἀποθάνειν, καὶ θέλουν συναριθμηθῶν με τοὺς ἁμαρτω-
λους· εἶναι καὶ τρίτη βίβλος, εἰς τὴν ὁποίαν γρά-
φονται οἱ ἁμαρτωλοὶ· καθὼς λέγει ὁ Δανιὴλ·

„ Κρι-

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ Ἀθανάσιος „ Ἀνομίαν τὴν διὰ τὴν ἀνομίαν ἐπέλεσε τιμωρίαν, ἀξίων διόμους ὅτι τας τιμωρεῖ-
σθαι, ἢ μὴ τυχεῖν τῶν ἀγαθῶν, ἃ τοῖς δικαίοις ἀποέμει· ἐπὶ δὲ ὁ Θεὸς· ἔφη δὲ ἡ ὁ Ἰσιδώρος „ Τὸ πρόσθετε
ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν ὀνομασθεῖ· ὁ γὰρ λέγει ταῦτό ἐστιν· ἐπίθετε τιμωρίαν ἐπὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν·
(Βιβλ. γ'. Ἐπιστολ. 52.)

„Κριτήριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἠνεάχθησαν· (Δαν. ʹ· 10.) βίβλους δὲ αἱ Γραφαὶ ὀνομάζουσι, τὰς διαφοροὺς γνώσεις τοῦ Θεοῦ. (1)

29: „Πτωχὸς καὶ ἄλγῶν εἰμι ἐγώ.

Εἶπομεν διὰ τὴν πτωχείαν τοῦ Κυρίου εἰς τὸν καὶ Ψαλμὸν, ἐρμηνεύοντας τὸ, οὐκ ἐξουδένωσαν, οὐδὲ προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ· θέλομεν δὲ εἰποῦμεν καὶ ἐδῶ τὰ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ὅτι ὁ Πατριάρχης καὶ παντὲλαιος Θεὸς, ἐγεννήθη μὲν ἀπὸ Μητέρας πονηρᾶν, καὶ πτωχὴν· καὶ ὄχι εἰς ὀσπῆτιον, ἀλλὰ εἰς σπήλαιον· καὶ ὄχι ἐτάνω εἰς κλίνην, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς παχνί· ἐφόρει δὲ

φορέματα λιτὰ καὶ εὐκαταρρόνητα· ἐπεριπάτει χεῖρὶς δοῦλον· δὲν εἶχεν οὐδὲ καλύβην· ἐτρέφετο παρ' ἄλλων (2) ὥς αἰσχυνοῦν λοιπὸν ἐκεῖνοι, ὅπου κομπάζουν καὶ ὑπερηφανεύονται εἰς τὸν πλοῦτόν τους· ἄλγῶν δὲ ἦτον ὁ Κύριος καὶ πονῶν διὰ τὰ πάθη τοῦ παναγίου τοῦ σώματος, τὰ ὅποια ἐδέχθη διὰ λόγου μας· ἕως εἰς εἶναι τὰ λογικὰ τὰ ἐκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ λεγόμενα· τὰ δὲ ἀκόλουθα, (ἀλλ' οὐ πάντα·) λέγονται ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν.

„Ἡ σωτηρία σου ὁ Θεὸς ἀντελάβε-
ται τῷ μου. (3)

Ἡ-

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ Χρυσόστομος „Βίβλος ζωῆς ἡ μνήμη, ἣ ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖ γράσσεται τὸ ἔγχα· μακάριος οὖν ὁ ἐν τῇ αἰνῇ Ἱερουσαλὴμ γραφῆς ἀξιόμειος· ἐκεῖν γὰρ ἔοικεν εἶναι καὶ βίβλος τῶν ζωῶν, ἐν ᾗ γράφονται οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ Βασίλειος καὶ Εὐσέβιος λέγουσιν· ἐπεὶ δὲ βίβλος ζήτησις εἶναι, ἔστιν ἔτι ἀναγκαῖον, μὴ ποτε εἰσέλθῃς οἱ γραφόμενοι μὲν, οὐκ εἰς ζωὴν δὲ, ἀλλ' εἰς ἀπόλειπν· ὥς δύο τινες καταγραφῆς γίνεσθαι, τῶν μὲν, εἰς ζωὴν, τῶν δὲ, εἰς ἀπόλειπν· καὶ τὸ ἐμπληρὶν· ἐπὶ δὲ καὶ ὁ Ἱεροκλῆς „Εἰ καὶ πρῶτοί φησι τὰ πονηρὰ, δύσασθαι ἐξαλειφθῆναι διὰ τῶν ἀγαθῶν· καὶ τὸ ἐμπληρὶν· ἐπὶ δὲ καὶ ὁ Ἱεροκλῆς „Εἰ καὶ πρῶτοί φησι, ἐνεργάρισαν, διὰ τοὺς παρὰ Θεοῦ ζήτας Πατέρας αὐτῶν, ὡς καὶ αὐτοῖς δεδοσθαι τὰς ἐπαγγελίας· ἀλλ' οὖν τοιαῦτα ἐπισημνότες ἐξαλειφθῆσαν· μὴ δὲ παρὰ Θεοῦ, φησιν, ἐγγραφήσαν μετὰ τῶν ἐκλεγεμένων δικαίων, καὶ τῆς τοῦ αὐτοῦ ζωῆς ὕψους ἀξίον, ὡς τὸν ἐρχόμενον τῆς ζωῆς πορευόμενοι (ἐν τῇ ἐκδίδ. Σειρᾷ.) ὁ δὲ Εὐσέβιος λέγει „Ἐπειδὴ τὸ παλαιὸν παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἐγράφετο μάλιστα τῶν ἐσπερίων τελευτῶν τὰ τρομικὰ (ὅ καὶ οὐ παρ' ἡμῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις φυλάττεται) καὶ τελευτήσαντες, φησι, μὴ ἀξιώθεϊεν τῆς τῶν δικαίων γραφῆς· τοῦτέστι μηδεὶς μετὰσχέιεν καλοῦ (αὐτόθι.)

(2) Σημειοῦμεν ἐποῦθα, ὅτι ὁ Κύριος ἐτρέφετο παρ' ἄλλων μετὰ τοὺς τριάκοντα χρόνους τῆς ἡλικίας του, ὅρ' οὗ ἐβαπτίσθη καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον, ὡς μαρτυρεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, λέγων, ὅτι ἡ Μαγδαλινὴ καὶ Ἰωάννα γυνὴ Κουζᾶ ἀπὸ τοῦ Πιλάτου, καὶ Σαυσάννα, καὶ ἕτεροι πολλοὶ διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς· (Λουκ. ʹ· 3.) πρὸ τῶν τριάκοντα δὲ ἐτῶν τῆς ἡλικίας του, ὁ Κύριος ἐτρέφετο ἐκ τοῦ ἐργοχειροῦ του· ὅπερ ἦτον ἡ τεκτονικὴ τέχνη· οὐ μόνον γὰρ ὁ Κύριος μαρτυρεῖται, ὅτι ἦτον τέκτονος υἱὸς κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον· „Οὐκ οὐτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; (Ματθ. 13· 55.) ἀλλὰ καὶ τέκτων, κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Μάρκον· „Οὐκ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων ὁ υἱὸς Μαρίας; (Μάρκ. 6· 3.) οἱ αὐτοὶ δὲ ὅπου ἔλεγον παρὰ τῷ Μάρκῳ, ὅτι εἶναι τέκτων, ὅτι εἶναι τέκτων· ὅθεν καθὼς ἀλήθεον λέγοντες, ὅτι εἶναι τέκτονος υἱὸς (Πᾶτες γὰρ οἱ Θεοὶ Πατέρες κοινῶς συμφωνοῦσιν εἰς τοῦτο, μαρτυροῦντες, ὅτι ὁ Ἰωσήφ, ὁ νομιζόμενος Πατὴρ τοῦ Κυρίου, ἦτον τέκτων) ἔττι ἀλήθεον λέγοντες καὶ ὅτι εἶναι τέκτων· Βασίλειος καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι συνεδουλεῦεν ὁ Κύριος μετὰ τὸν Ἰωσήφ τὴν τεκτονικὴν· ἐτιχυροὶ δὲ τοῦτο μάλιστα πάντων, ὁ ἁγιὸς Ἰουστίνος ὁ Φιλόσοφος καὶ Μάρτυς, φανερώς μαρτυρῶν ἐν τῇ πρὸς Τρύφωνα διαλόγῳ· λέγων „Ταῦτα δὲ τὰ τεκτονικὰ ἔργα εἰργάζετο (ὁ Ἰησοῦς) ἐν ἀνθρώποις ὧν, ἀρτρω καὶ ζυγὰ (ἦτοι ζυγὸς βόων) διὰ τούτων (τῶν ζυγῶν δηλαδὴ) καὶ τὰ τῆς δικαιοσύνης σύμβολα διδάσκον, καὶ ἐνεργῇ τὸν βίον (διὰ τῶν ἀρτρῶν δηλ.) (σελ. 156. τῆς ἐν ἔτει 1843· γενομένης ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως.)

(3) Ἐν ἄλλοις, ἀντιθέοις μου· ὁ δὲ Ἀθανάσιος καὶ τό „Πτωχὸς καὶ ἄλγῶν εἰμι ἐγώ· ἐκ μέρους λέγει τῆς Ἐκκλησίας· φησὶ γὰρ ἐντεῦθεν ἡ εὐαγγελικὴ πολιτεία κηρύττεται, ἥς ἤρξεν ὁ κατὰ Θεὸν πτωχὸς· ὃ καὶ εἴρηται „Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ Πνεύματι· εἰσέρχεται δὲ οὗτος ὁ πτωχὸς χορὸς εὐχαριστῶν ἐπὶ τῇ γενομένῃ αὐτῷ σωτηρίᾳ παρὰ τοῦ Μονογενοῦς.

Ἡ Σωτηρία, λέγει, ἡ ἀπὸ σοῦ Κύριε, ἐβό-
θησέ μοι καὶ ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τὴν πλάνην τῆς
Εἰδωλολατρίας.

30: „ Αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου
„ μετ' ὧν· μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰ-
„ νέσει.

31: „ Καὶ ἀρέσει τῷ Θεῷ ὑπὲρ μόσχον
„ νέον, κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὀ-
„ πλάς.

Βλέπε ἐδῶ, ὡς ἀναγνῶσκ, τὴν εὐαγγελικὴν
θυσίαν, πῶς προτιμᾶται ἀπὸ τὰς θυσίας τοῦ νό-
μου· καὶ τὴν λογικὴν, πῶς προτιμᾶται ἀπὸ τὴν
ἄλογον· Σημεῖον δὲ δυνάμεως εἶναι τὸ νέον φύτ-
ρωμα τῶν κεράτων, καὶ τῶν ὀνύχων· τὰ ὀνύχια
γὰρ ὀνομάζει ὀπλάς· ταῦτα δὲ σημαίνουν τὴν νεί-
κρωσιν τῆς τοῦ νόμου λατρίας· νεκρὰ γὰρ εἶναι τὰ
κέρατα καὶ τὰ ὀνύχια. (1)

32: „ Ἰδέσθωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθή-
„ τωσαν.

Πτωχοὺς καὶ πένητας ὠνόμασε, τοὺς ἐξ
Ἐθνῶν πιστεύσαντας· διὰ τί ἦτον πτωχοὶ ἀπὸ τὴν
θεογνωσίαν καὶ ἀρετὴν, καθὼς προείπομεν· αὐτοὶ
λοιπὸν, λέγει, ὡς ἰδοὺν, ὅσα ὁ Θεὸς ἐπάθε δι

αὐτοὺς, καὶ ὅσα ἐκατέρωθωσεν, καὶ ὡς εὐφραν-
θοῦν. (2)

„ Ἐκζητήσατε τὸν Θεὸν καὶ ζήσεται
„ ἡ ψυχὴ ὑμῶν.

33: „ Ὅτι εἰσέκρουσε τῶν πενήτων ὁ Κύ-
„ ριος· καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐ-
„ τοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.

Ἀνίσως λέγει, ἑστέ οἱ ἐξ Ἐθνῶν πιστεύσαντες
ζητήσατε τὸν Θεὸν μετὰ τὴν ψυχὴν σας, ἡ ψυ-
χή σας θέλει ζῆσαι μακαρίαν ζωὴν, διὰ τί ὁ Κύρι-
ος δὲν ἐκαταφρόνησε τοὺς πένητας Ἐθνικοὺς, καὶ
ἐκείνους, ὅπου ἦτον πεπεδημένοι ἀπὸ τὰ δεσμὰ
τῶν ἁμαρτιῶν τους, καὶ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Δαί-
μονος, ὡς εἶπομεν ἐν τῷ ζζ'. Ψαλμῷ, ἐρμηνεύ-
οντες τὸ „ Ἐξέγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρίᾳ· ἀλλὰ
ἠλευθέρωσεν αὐτοὺς ὅλους ἀπὸ τὰ νοητὰ δεσμὰ
ταῦτα· κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ θείου Κυρίλλου.

34: „ Αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοί,
„ καὶ ἡ γῆ, θάλασσα, καὶ πάντα
„ τὰ ἔρποντα ἐν αὐτῇ.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀρχετοὶ οἱ Ἄγγελοι καὶ
οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ νὰ εὐχαρισήσουσι πρεπόντως καὶ
κατ' ἀξίαν τὸν Θεόν, διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ ἐδῶ κα-
λεῖ

(1) Ἐφ' ἧ δὲ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος „ Ὑπὲρ μυριάδας ἀνῶν πτόνων, οἷς ὁ σιχειώδης νόμος ἐκράτει τὸν ἔτι νή-
πιον Ἰσραὴλ, ταῖς ἐναίμοις θυσίαις σκιαγραφῶν τὴν μέλλουσαν· ὁ δὲ Θεὸς Κύριλλος λέγει, ὅτι καὶ τοῦτο τὸ ῥητὸν
λέγεται ἐκ μέρους τοῦ Χριστοῦ· ὁ δὲ Θεοδόριτος λέγει „ Οὐκ ἐξέσται αὐτῷ εἶναι τῆς αἰέσεως ἡ θυσία μό-
σχου νέου καὶ πίονος, ἄρτι μὲν τὰς χηλὰς, ἄρτι δὲ προβαλλομένου τὰ κέρατα· ὁ δὲ Ἀθανάσιος „ Ἐπαγγέλλε-
ται δὲ μικεῖν τὰς δι' αἱμάτων προσφέρειν θυσίας, τὰς δὲ αἰνέσεως δὲ μᾶλλον καὶ πνευματικὰς· ὁ δὲ Ἠσύχιος
„ Αἶνον τὴν δοξολογίαν καλεῖ· ὅτις αὐτῷ παρὰ τῆς κτίσεως ὅλης φυσικαῖς κινήμασιν αὐτὸν δοξολογεύσης προσφέ-
ρεται· ἡ Ἐκκλησία τοίνυν οὐ μόνον τὴν μετὰ τῆς κτίσεως δοξολογίαν προσφέρειν ἐπαγγέλλεται· ἀλλὰ μετ' ὧν δὲ
δοξάζειν· τοιούτοις πνευματικὴν καὶ νεοτὴν ὑμνωδίαν προσφέρειν· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἐπὶ Θεοῦ κυρίας τὸ ἄδειν· ὁ δὲ
Εὐσέβιος γλαφυρῶς λέγει· ὅτι ἐπειδὴ καὶ μόσχος ἐθυσιάζετο ὅταν ἁμαρτάνειν ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ ἡ Συναγωγὴ ὡς γέ-
γραπται „ Ἐὰν ὁ Ἀρχιερεὺς ὁ κεχρισμένος ἁμαρτίᾳ τοῦ πᾶν λαὸν ἁμαρτεῖν· καὶ προσάξει περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐ-
τοῦ ἧς ἥμαρτε, μόσχον ἐκ βοῶν ἁμωμόν τῷ Κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας (Λευϊ. δ'. 3.) οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ Ἀρ-
χοι οὐκ ἐκρίθησαν κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ τοὺς ὄχλους διήγειραν νὰ ζητήσουσι τὸν Βασιββάν, καὶ οὐκ τὸν Χριστόν, διὰ
τοῦτο ἐγέναν αἴτιοι τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν· διὰ τοῦτο καὶ λέγει ἐδῶ ἕξι ἄλλο ζῶον, ἀλλὰ μόσχον νέον καὶ ἀρσενικόν.

(2) Ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „ Ταῦτα γινόντες, φασὶν, οἱ τῷ Πνεύματι πτωχοὶ ἀγαλλιασθήσονται· λέγουσι δὲ
ταῦτα οἱ Ἀπόστολοι διὰ τοὺς δ' αὐτῶν πιστεύσαντας εἰς Χριστόν.

λεῖ τὰ ἀνάσθητα σκίεῖται πρὸς δοξολογίαν καὶ εὐχαριστίαν Θεοῦ· τὰ ὅποια καὶ ὁ Μωϋσῆς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Γενέσεως ἐνθυμήθη· ἀδιαφόρως δὲ τὰ ἔρποντα ἐπρόσθεσε, διὰ νὰ φανερῶσιν, ὅτι καθὼς τὰ ἔρπετα τῆς γῆς ἔρποντα καὶ συρόμενα διαβαίνουσιν ἀπὸ τόπον εἰς τόπον, ἔτσι καὶ τὰ ὄφάρια τῆς θαλάσσης· ἢ εἶπε τοῦτο, καὶ διὰ τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ὀφάρων. (1)

35 : Ὅτι ὁ Θεὸς σώσει τὴν Σιών·

Σιών ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Δαβὶδ τὴν νέαν ἡ· τοι τὴν Ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν· ἢ καὶ αὐτὴν τὴν Ἱερουσαλὴμ θέλει συντηρήσει διὰ τὸν ἑαυτὸν του· διὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι ἀφιερωμένη, καὶ ἔχει εἰς ἄλλον Θεόν· καὶ μὴ ὅλον ἐποιοῦσι αἱ ἀσεβεῖς κυριεύουσι τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην.

„Καὶ οἰκοδομηθῶσονται αἱ πόλεις
τῆς Ἰουδαίας· καὶ κατοικήσουσιν
ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.

Αἱ πόλεις, λέγει, τῆς Ἰουδαίας θέλουν οἰκοδομηθῶν· καὶ θέλουν γένουν εἰς αὐτὰς ναοὶ παρὰ τῶν Χριστιανῶν, καὶ οἱ Χριστιανὲς μὲλλον νὰ κατοικήσουν καὶ νὰ κληρονομήσουν αὐτάς. (2)

36 : „Καὶ τὸ σπέρμα τῶν δούλων σου κα-
τὰ τῆς Ἰερουσαλὴμ.

Δούλοι μὲν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι οἱ Ἀπόστο-
λοι.

λοι „ Παῦλος γάρ φησι, δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ· (Ῥωμ. α'. 1.) σπέρμα δὲ τῶν Ἀποστόλων, εἶναι οἱ μαθηταὶ αὐτῶν Χριστιανοί· ἐπειδὴ ἀνεγεννήθησαν ἀπὸ τοῦς Ἀποστόλους διὰ μέσου τοῦ Βαπτίσματος τῆς παλιγγενεσίας· ἢ δὲ κατὰ πρόθεσιν, ὅπου εὐρίσκεται εἰς τὸ καθέξουσιν, δηλοῖ ἐπίτασιν καὶ μονιμότητα· μόνοι γὰρ οἱ Χριστιανοὶ βεβαίως κατοικοῦσι τὴν Ἱερουσαλὴμ, μὲν τὸ νὰ ἐδωχθῶσαν παντελῶς ἀπὸ ἐκεῖ οἱ Ἑβραῖοι. (3)

„Καὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομα σου
κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.

Ἐκεῖνοι, λέγει, θέλουν κατοικήσουν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ὅσοι ἀγαποῦν καὶ ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομα σου Κύριε· ἦτοι οἱ Χριστιανοί· καθὼς δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ψαλμοῦ τοῦτου εἶπεν ὁ Δαβὶδ τριωμένης ἐγγυηθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρὸς μου· μετὰ πιστὴν βιάζονται νὰ τὰς προσαρμώσουν εἰς τὸν Χριστὸν· ἔτσι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τὰ ἀπὸ ἐκεῖ ῥητὰ ἕως τέλους προσαρμώσουν εἰς τὸν ἐν Βαβυλῶνι λαόν.

Πρέπει δὲ νὰ εἰπῶμεν συντόμως, καὶ πῶς αὐτοὶ τὰς προσαρμώσουσι ἀπηλλοτριωθῆναι, λέγουσι, τῶν ἀδελφῶν μου, μὴ συγχωρούμενος νὰ συνακασθῶμαι με αὐτούς, ἕνα μὲν, ἐπειδὴ καὶ ἐδούλευον εἰς ἄλλους αὐθέντας ἐγὼ, καὶ εἰς ἄλλους ἐκεῖνοι· καὶ ἄλλο δὲ, ἐπειδὴ ὁ νόμος συγγένειαν σκλάβων δὲν ἤξευρε· τοῦτο τὸ ἴδιον δηλοῖ καὶ ὁ ἀκόλουθος στίχος· συλλογιζόμενος δὲ καὶ τὴν ἐρήμωσιν τοῦ ναοῦ, ἀναλύομαι ἀπὸ τὴν λύπην· καὶ τοὺς ἐδικούς σου ὀνειδισμούς Κύριε, τοὺς ὁποίους λέγουσιν οἱ Βαβυλώνιοι κατὰ σοῦ, πῶς δὲν δύνασαι νὰ μοι

βοηθῇ

(1) Ὁ δὲ Ἀθανάσιος λέγει „Εἰ χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐκείνῳ ἡμαρτανῶς μετανοοῦντι· πολλὰ πλέον χαρήσονται, συμπάσης ἐλευθερωθείσης τῆς γῆς ; εἰδὲ οὐρανὸς ἐπὶ τῇ τῶν ἀνθρώπων χαίρει σωτηρίᾳ, καὶ αἰνεῖ ἐπὶ τούτῳ τὸν Θεόν· πολλὰ μᾶλλον καὶ αὐτοὶ οἱ σωθέντες ἐπὶ τῆς γῆς αἰνεῖσιν τὸν σώσαντα· διὸ προσέθηκε καὶ ἡ γῆ·

(2) Ἡ κατὰ τὸν Ἀθανάσιον „ Πόλεις οἰκοδομηθῶσιν αἱ διεγγεγεμέναι· δηλονότι τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς πεσοῦσαι, γὰρ ἦσαν, ὅτε ἠγόρουν τὸν Θεόν· αὐταὶ δὲ εἰσιν αἱ διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ἀνεγερθεῖσαι· Ἱουδαία γὰρ ἐξομολογήσεις ἐρμηνεύεται.

(3) Τὸ τότε μὲν καιρῷ, ὅτε ταῦτα ἔγραψεν ὁ σοφὸς Συγγραφεὺς κύρ Εὐθύμιος, μόνοι οἱ Χριστιανοὶ ἐκατοίκουν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἦγον ἀπὸ ἐκεῖ διωγμένοι· τῶρα δὲ κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ καὶ Ἑβραῖοι.

βοηθήσης, ἐδικούς μου λογίζομαι· ὅθεν ἀπὸ τὴν λύπην νησεύων, κατεξηράνθην· οἱ δὲ Βαβυλώνιοι περισσότερον μὲ ὀνειδίζουν πῶς νησεύω ματαίως καὶ ἀνωφελῶς· καὶ ἐνεδύθην σάκκον εἰς σημεῖον τῆς ὀλίψεως· φανερά δὲ εἶναι τὰ ἐπίλοιπα.

Ἐπειτα ἐπροσφυχόμεν λέγων, ὅτι τὰρ εἶναι καὶρός ἀγαθοθελείας· ἦτοι ἐλεημοσύνης· τα δὲ ἀκόλουθα τὰ ἐρμηνεύουσι, καθὼς τὰ ἐρμηνεύσαμεν καὶ ἡμεῖς· πλὴν οἱ Ἰουδαῖοι λέγουσι παῖδα τοῦ Θεοῦ οὐχὶ τὸν κατὰ φύσιν, ἀλλὰ τὸν κατὰ θέσιν· ἦτοι τὸν λαὸν τῶν Ἰουδαίων, „ Τίς γὰρ φησι πρωτότοκος μου Ἰσραὴλ (Ἐξ. δ'. 22.) ἢ καὶ ἄλλως, παῖδα λέγουσι τὸν δούλον· Ἐπειτα τὸν ὀνειδισμόν τὸν διὰ σέ ἐγὼ ἐπρόσμεινα, λέγουσιν, ὁμοίως καὶ τὴν ἄλλην κακοπαθειαν, καθὼς σκλάβος ὅπου εἶμαι· διὰ τοῦτο ἐξήτησα παρηγορητὴν, καὶ δὲν εὗρηκα· ἐπειδὴ καὶ δὲν εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ ἀνταμόνι τοὺς ὁμοφύλους μου διὰ νὰ παρηγοροῦμαι· εἰς δὲ τὸ ἐδωκαν εἰς τὸ βρώμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος, σκοντάβουσι λέγοντες,

ὅτι πικρὸν φαγητὸν μοι ἔρριπτου ὡς δούλῳ νὰ φάγω οἱ σκλαβώσαντές με· καὶ διψῶντά με ἐπέτιζον ξυνὸν κρασί· ἢ μὲ ἔκαμνον νὰ μοι φαίνεται πικρὸν τὸ φαγητὸν διὰ τὰς θλάψεις, καὶ ὀσμὴν τὸ νερόν· τὸ δὲ γεννηθῆτω ἡ τράπεζα αὐτῶν, τὸ ἐρμηνεύουσι κατὰ τὴν ἐξήγησιν, ὅπου ἡμεῖς ἐποιήσαμεν· τὰ ἀκόλουθα δὲ ρητὰ εἶναι, λέγουσι, κατάραι κατὰ τῶν Βαβυλωνίων· ἑπαυλὴν δὲ αὐτῶν λέγουσι τὴν πόλιν τους, εἴτα τὸν λαόν, λέγουσι, τὸν ὁποῖον ἐσὺ Κύριε, παρεχώρησας νὰ παιδευθῇ, αὐτοὶ οἱ Βαβυλώνιοι πολλὰ τὸν ἐτιμώρησαν· καὶ πάλιν ἐπροσθεσαν ἐπάνω εἰς τοὺς προτέρους πόνους ἄλλους, καὶ τὰ ἐξῆς· εἰς δὲ τὸ, ἀψήσει τῷ Θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον, παρομοίως σκοντάβουσι· τὰ δὲ ἀκόλουθα ρητὰ νοοῦσι καθὼς ἀγαποῦν, συμφώνως μὲ τὴν ἰσορίαν τῆς ἐλευθερίας τῶν σκλαβευθέντων Ἑβραίων· ἡμεῖς δὲ ἀκολουθήσαντες εἰς τοὺς ἀκραιβέστερους Πατέρας, ἀσφιλεσχίτην ἐποιήσαμεν τὴν τοῦ Ψαλμοῦ τούτου ἐξήγησιν.

Ψάλμος 70'.

Εἰς τὸ τέλος τῷ Δαβίδ· εἰς ἀνάμνησιν·

Εἰς ἀνάμνησιν ἐπιγράφεται ὁ Ψάλμος οὗτος· διὰ τί ὁ Δαβὶδ ἔραυσθεὶς καὶ συνθέτας αὐτὸν ἀπὸ τὰ λόγια, ὅπου εἶπεν εἰς τὸν 10'. Ψαλμόν, εἶχεν αὐτὸν προχειρὰν καὶ ἔτοιμον παντοῦ· καὶ ὅταν ἐνθυμετο τὴν ἀμαρτίαν ὅπου ἔκαμε, μοιχεύσας τὴν Βηρσάβεε καὶ φονεύσας τὸν Οὐρίαν, τότε ἐψάλλεν αὐτὸν κατὰ τὸν Εὐσέβιον, ὡς ἂν μίαν ἐπιβολὴν καὶ ἀντιφαρμακὸν ἐναντίον τῶν Δαιμόνων, ὅπου ἐκρήμνισαν αὐτὸν εἰς ἐκείνης τὰς ἀμαρτίας, δεόμενος, καὶ παρακαλῶν τὸν Θεόν, νὰ μὴ κυριευθῇ ἀπὸ αὐτοὺς ἄλλην μίαν φορὰν· ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὅταν ὁ Δαβὶδ ἐνθυμετο ὅσα κακὰ ἐπαθὲν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του, τότε ἐψάλλε τοῦτον τὸν Ψαλμόν, διὰ νὰ μὴ λησμονήσῃ τὴν χάριν καὶ βοήθειαν· ὅπου

τότε

τότε ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεόν· εἰς τὸ τέλος δὲ ἐπιγράφεται διὰ τί ἔν τούτῳ περιερχομένη προσευχὴ ἐταλείονε καὶ εἰς ἑκάστου ἔρχετο. (1)

ε : „ Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσ-
„ σχές .

Εἰς τὸν 20. Ψαλμὸν γράφεται „ Κύριε εἰς
τὸ βοηθήσάι μοι πρόσχές· τὸ ὅποιον εἶναι σχεδὸν τὸ
ἴδιον.

„ Κύριε, εἰς τὸ βοηθῆσαι μοι σπεῦσον

Τοῦτο εἶναι σχεδὸν ἴδιον μὲ τὸ „ τάχυνον
τοῦ ἐξελέσθαι με, τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ἐν τῷ 2. Ψαλ-
μῷ. (2)

2 : „ Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν
„ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου .

Καὶ τοῦτο εὐρίσκεται ἐν τῷ 20. Ψαλμῷ
οὕτως „ Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν ἅμα οἱ

Ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου. (3)

„ Ἀποστραφῆτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ
„ καταίσχυνθῆτωσαν οἱ βουλομένοι
„ μοι κακά .

Καὶ τοῦτο εὐρίσκεται ἐν τῷ 20. Ψαλμῷ, οὕ-
τως „ Ἀποστραφῆτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταί-
σχυνθήτωσαν οἱ θέλοντες μοι κακά· (4) ὥστε ἐκ
τούτου συμπεραίνεται· ὅτι εἰλικρινὰ καὶ εἶναι τὰ
τοιαῦτα, προσωπικὰ κατὰ τὴν φωνὴν, ἀλλ' ὅμως
ἔχουσι δύναμιν εὐχτικῶν.

3 : „ Ἀποστραφῆτωσαν παραυτίκα αἰσχυ-
„ νομένοι οἱ λυγόντες μοι· εὖγε εὖγε !

Καὶ τοῦτω ἐν τῷ 20. Ψαλμῷ γράφεται
οὕτω „ Κομισάσθωσαν παραυτίκα αἰσχύνην αὐτῶν,

4 : „ Ἀ-

(1) Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὡς ὁ Θεοδώριτος· ὅτι ἐπέμπε τὸν Ψαλμὸν τοῦτον ὁ Δαβὶδ ἐν σχήματι προσευχῆς, ὅταν ἐδιώκετο ἀπὸ τὸν Ἀβессαλόμ· ὁ δὲ Κρίλλος σὺν τῷ Ἀθανασίῳ λέγει, ὅτι δύναται ὁ Ψαλμὸς οὗτος νὰ λέγεται ἔκ προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος· ὁμοίως εἰς τὸ βοηθῆσαι αὐτῷ διωκόμενῳ τὸν Θεόν· προσφίεται δὲ ὁ Θεώδωρος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Ψαλμοῦ τούτου τὰ λόγια ταῦτα „ Εἰς τὸ σῶταί με· λέγει δὲ ἰσχυρὰ, ὅτι ταῦτα οὐκ εἶπεν, οὔτε εἰς τὸ ἑβραϊκόν, οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους· συμφωνεῖ ἀλλ' οὖν τῇ τοῦ Ψαλμοῦ δια-
γραφῇ· σωτηρίαν γὰρ ὁ Προφήτης αἰτεῖ ἔκ τῶν πολεμούντων ἀπαλλαγὴν· εὐλόγως δὲ ἔκ τὸ „ εἰς ἀνάμνησιν τῇ ἐπι-
γραφῇ πρόσκειται· ἢ γὰρ μνήμη τῆς ἁμαρτίας αὐτὸν ἔχοντες τῶν πολεμίων σφοδρότερον· εἶπε δὲ ὁ Δίδυμος
„ Σωτηρία πάντες μετανοούντες ἢ ὅν ἐπέλαθετο μνήμη· μνησθήσονται γάρ φησι, ἢ ἐπιτραφῆσονται πρὸς Κύ-
ριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς· ἀγαθὸν γὰρ μνήμης τέλος, ἐπιστροφή.

(2) Ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει „ Μακάριον σὺν τσαύτῃ παρησίᾳ τῷ Θεῷ προσεύχασθαι, ὥστε ἢ κατεπεύγειν αὐτὸν
εἰς ἡμετέραν βοήθειαν· πρῶτον δὲ προσέχειν τὸν Θεόν, ἢ μετὰ τοῦτο ταχύναι προσήζατο· ἐὰν γὰρ ὅλος προ-
σχῇ· τίος ἢ τοιαύτης βοήθειας χηρίζομεν, πασαχρήμα σπλαγχνίζεται· σπλαγχνισθεὶς δὲ ταχύνει ἢ οὐκ ἀναβαλλε-
ται (ἐν τῇ ἐκδεδ· Σειρᾷ·)

(3) Ὁ δὲ Ἡσύχιος λέγει „ οἱ ζητοῦντες ἡμῶν τὰς ψυχὰς διωκόμενοι, οἱ Δαίμονες εἰσι μάστιγα· Ζητοῦσι δὲ ἢ
οἱ πρὸς τὰς ψυχὰς πράξεις ἡδονὰς τε ἀτόπους ἡμᾶς ἐρεθίζοντες ἄνθρωποι· ἀλλ' αὐδέτεροι δύνανται, ἐὰν μὴ τῶν
ἡμῶν τὴν κατ' ἡμῶν προδοσίαν λάβωσι ἢ ἐὰν μὴ τὰς χεῖρας τῆς ψυχῆς ὥσαντες οὕτως αὐτοῖς ἀπολουθῶμεν·
οὗτοι τοίνυν αἰσχύονται, ὅταν ἡμᾶς ὑψηλοτέρους πολὺ τῆς παρ' αὐτῶν ἐπιβουλῆς κατορθώσας θεάσονται· (ἐν
τῇ ἐκδεδ· Σειρᾷ·)

(4) Ὁ δὲ Κρίλλος λέγει „ Πλὴν τῇ ἁμαρτάνοντι συμφέρει ἀποστραφῆναι εἰς τὰ ὀπίσω διὰ μετανοίας, ταλιν-
δρομοῦντι ἐφ' ὃ καταλειπέν ἀγαθὸν μετὰ τοῦ αἰσχύεσθαι δεῖναι.

οὐ λέγοντές μοι εὖγε εὖγε. (1)

4: „ Ἀγαλλιάσθουσιν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε ὁ Θεός.

Καὶ τοῦτο ἐν τῷ λθ'. εὐρίσκεται· ἀντὶ δὲ ταῦτο ὁ Θεός, ἐκεῖ γράφεται Κύριε.

„ Καὶ λεγέτωσαν διὰ παντός· μεγαλυνθήτω ὁ Κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

Καὶ τοῦτο ἐν τῷ λθ'. εὐρίσκεται· ἀντὶ δὲ τοῦ λεγέτωσαν, εἰπάτωσαν ἐκεῖ γράφεται. (2)

5 „ Ἐγὼ δὲ πτωχὸς εἰμι καὶ πέννης. ὁ

„ Θεός βοηθήσόν μοι.

Καὶ τοῦτο ἐν τῷ λθ'. εὐρίσκεται· ἀντὶ δὲ τοῦ ὁ Θεός βοηθήσόν μοι, ἐκεῖ γράφεται „ Κύριος φρονεῖ μου. (3)

„ βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, Κύριε μὴ χρονίσης.

Καὶ τοῦτο ἐν τῷ λθ'. γράφεται· ἀντὶ δὲ τοῦ ῥύστης, ἐκεῖ εὐρίσκεται, ὑπερασπιστής· καὶ ἀντὶ τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ εὐρίσκεται ὁ Θεός μου· ὅθεν τὴν ἑρμηνείαν τούτου τοῦ Ψαλμοῦ, ὅρα ἐν τῷ λθ'. Ψαλμῷ. (4).

(1) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Οὐ μόνον, φησι, τῇ γῇ παραδοθήσονται, ἀλλὰ ἔ μετ' αἰσχύνης τὸν δὲ τὸν βίον ὑπεξελεύσονται οἱ κατατρεφόμενοι κατὰ τὴν εὐσεβῶς βιοτεύοντων τὰ δεινά· ἔ οἱ τοῖς ἑμοῖς κακοῖς ἐφειδόμενοι τραποῦντο εἰς φρίγην μετ' αἰσχύνης τὴν ἐμὴν ὁρῶντες μεταβολὴν· ὁ δὲ Ἠσυχίος λέγει „ Τίνας ἐν τάχει κατασχυνθῆναι βούλεται; τοὺς λέγοντας εὖγε εὖγε! τούτοις τοὺς ἐγγυέλοντας· τοὺς κολακεύοντας· τοὺς ἀποδεχομένους ὡς ἀγαθὰ τὰ βλαβερά· καὶ θανάσιμα· πλὴν ὅτι τοὺς μὲν νοητοὺς ἐχθροὺς κατασχυνθῆναι ἔ ἀποσφραγίσθαι μόνον· τοὺς δὲ αἰσθητοὺς διὰ τάχους προσεύχεται· εὐκολότεροι γὰρ οὗτοι ὡς ἀδελφοὶ τῇ φύσει ἔ ὁμογενεῖς ἔ δόμοφυλοι.

(2) Ὁ δὲ Θεοδώριτος λέγει „ Ταῦτα μὲν φησι πάθοιεν ἐκεῖνοι· οἱ δὲ τῆς ἐμῆς μερίδος· ἦτοι οἱ παρὰ σοῦ σωτηρίαν ἐλπίζοντες, ἔ οὐχὶ πλῆθει ἔ διαμέλει θαρσύνοντες, τὴν δὲ παρὰ σοῦ μάστιγι βούλειαν ἐκζητοῦντες, θυμῷ διάς ἀπάσης ἐμπλησθεῖεν· ἵνα σου τὰς εὐεργεσίας ὑμνοῦντες χορεύωσι, ἔ λέγοιεν. Μεγαλυνθήτω ὁ Κύριος· ἔ τοῦτο οὐκ ἐν ἐνὶ καιρῷ· ἀλλὰ διὰ παντός, νικῶντος τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτοῖς πᾶν τὸ τῶν πολεμίων γένος· σωτήριον δὲ τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστὸς, ὁ αἴτιος τῆς αἰωνίου σωτηρίας· ὃν οἱ ἀγαπῶντες, τὸν Θεὸν δοξάζουσιν, ὅτι τὰ εἰδωλα καταλιπόντες, αὐτὸν ἠγάπησαν· (παρὰ τῇ Νικίτᾳ οὕτως εἴρηται ἡ ἑρμηνεία αὕτη τοῦ Θεοδώριτου· παρὰ δὲ τῷ Θεοδώρῳ οὕτω γράφεται „ Τὸ Κύριος οὐ κεῖται ἐν τῷ Ἐξαπλῷ, θυμῷ διάς ἀπάσης, φησι, τοὺς σοὺς ἐμπλησον ἐρασάς· ἵνα σου τὰς εὐεργεσίας ὑμνοῦντες χορεύωσιν· ὁ δὲ Ἠσυχίος φησι „ Σωτήριον τοῦ Πατρὸς ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται· ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων ἡ σωτηρία πέπρακται· ὅθεν ἔ Συμεὼν ἀπολαβὼν τὸν Χριστὸν ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἔλεγεν· εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου· οἱ τοίνυν τοῦτο ἀγαπῶντες τὸ σωτήριον διὰ παντός τὸν Θεὸν μεγαλύνουσι· τούτοις δοξάζουσιν, ὅτι τὰ εἰδωλα καταλιπόντες τὸν Θεὸν ἠγάπησαν τὸν ὄντως σφύζοντα ἔ λυτρούμενον.

(3) Ὁ δὲ Εὐσεβίος λέγει „ Ὅρα δὲ, ὅτι μεγάλου βασιλεῦσαν Ἐθνους ὁ Δαβὶδ, ἔ πλουσιώτατος ὢν, ἵδεν τὸ φάσκον λόγιον· ὁσω μέγας εἶ, τοσούτω ταπείνου σεαυτὸν, ἔ ἐναντὶ Κυρίου εὐρησεις χάριν· διὸ σμικρύνων ἑαυτὸν, ἔ τὸν πλοῦτον ὁρῶν τῆς χρηστότητος τοῦ Θεοῦ, πτωχὸν ἑαυτὸν ἔ πένντα διὰ τῶν προκειμένων καλεῖ· ὥς δὲ καὶ ἐκ πρωτότου ταῦτα τοῦ λαοῦ τῶν Ἐθνῶν λέγεται, τοῦ πτωχοῦ ἔ πένντος διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀσεβειαν, παρακαλοῦντος ἐπιταχύναι τὴν τοῦ Χριστοῦ βοήθειαν, ἔ κατασχεῖν τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς· ὅταν γὰρ πάσης ἀνθρωπίνης βοήθειας ἐκπέσωμεν, τότε τὸν Θεὸν ἀντιπάντων εὐρήσωμεν.

(4) Ἐφῇ δὲ ὁ Ἠσυχίος „ Βοηθός ὡς ἰσχυρός· ῥύστης, ὡς αὐτὸς ἐνέχυρον ὑπὲρ ἡμῶν τῷ θανάτῳ πρὸς μικρόν· ὥς ἐρυσθῆναι τὴν ἡμετέραν αἰχμαλωσίαν, δίδόμενος· μὴ χρονίσης· ἀπέγνωσαι γὰρ παρὰ πάντων ἰατρῶν ὁ ἄρῳστος.

„ Εἴληφε τέρμα, ὥδε ὁ πρῶτος Τόμος.

„ Θεῷ δὲ εἴη, τέρματος, χωρὶς κράτος.

Πίναξ πλουσιώτατος τῶν ἐν τῷ πορόντι Πρώτῳ Τόμῳ τοῦ Ψαλτηρίου περιεχομένων ἀξιωματημονυμῶν κατὰ Ἀλφαβητον.

Α
 Ἀβραάμ οἱ πρὸς τὸν Πατριάρχην ὑποσχέσεις, ἔλαβον τέλος. 386
 Ἀβασσάλωμ πῶς συνέλαβε πόνον καὶ ἔτακεν ἀνομίαν. 48
 Ἀβιάθαρ εἰς τὸν καιρὸν, διὰ τὴν λέγει ὁ Κύριος, ὅτι ἔφαγεν ὁ Δαβὶδ τοὺς ἄρτους, ἡ δὲ πρώτη τῶν Βασιλευσίων λέγει ὅτι ἐπὶ αβιμέλεχ. 266
 Ἀβιμέλεχ ἔβω ὀνόματα εἶχεν. αὐτόθ. ὁ αὐτὸς εἶναι μὲ τὸν Ἀγχούρ. αὐτόθ.
 Ἀβυσσος ποῖα λέγεται· καὶ ποῖοι εἶναι οἱ θησαυροὶ τῆς ἀβύσσου. 259
 Ἀβυσσος εἶναι τὰ περὶ ἑκάστον κρίματα Κυρίου· αὐτόθ.
 Ἀβυσσος ἀβύσσου ἐπικαλεῖται πῶς ἐρμηνεύεται. 345
 Ἀγαθοὺς ὀνειδίζουν οἱ φαῦλοι, διὰ ὅς ἔχουσι κακοπαθείας. 553
 Ἀγαλλισμά μου λέγειν τῷ Χριστῷ, οὐ πάντων ἐστίν. 252
 Ἀγαλλίασις τί διαφέρει ἀπὸ τῆς εὐφροσύνης. 59
 Ἀδιαφόρως καὶ ἐκ παραλλήλου λαμβάνονται. 60
 Ἀγαλλίασις ἐν Κυρίῳ πῶς γίνεται. 255
 Ἀγάπης φύσις πρᾶγμα θεμιτὸν εἶναι. 342 Ἀγάπην τελείαν ὁ φθάσας τοῦ Θεοῦ τί καίνοι. 500
 Ἀγάπης ἀδελφῶν ὄνομα, πότα πρέπει νὰ ἀγαπᾷ. 552
 Ἀγγελοὶ τὸ Μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐγίνωσκον προτοῦ νὰ γενῇ, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ. 130
 Οἱ διακονοῦντες τῷ Χριστῷ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀνέβαινον μαζὶ ἐν τῇ ἀναλήψει αὐτοῦ. 210 Πῶς αὐτῶν ποῖοι εἶναι. 201 Ἀρχόντες εἶναι τοῦ δευτέρου καὶ πρώτου οὐρανοῦ. 102 Διὰ τί ἤπεσον ἐν τῇ ἀναλήψει· αὐτόθ. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπρόσβαζεν αὐτοὺς νὰ ἄρουν τὰς πυλὰς ἐν τῇ ἀναλήψει. 202 Διὰ τί οἱ εἶπον τὸ ἄρατε· αὐ-

τόθ. Δυσκίνητοι εἶναι πρὸς τὸ κακόν. 259
 Τώρα δὲ μετὰ τὴν ἐσαρκον οἰκονομίαν ἐγίναν ἀκίνητοι αὐτόθ. Δυνάμεις εἶναι τῶν οὐρανῶν· αὐτόθ. Ἀγγελος ὁ φυλάχ τοῦ ἀνθρώπου μεθ' ὁλοκληροῦ, στρατευμα ὀνομαζόμενος. 270 Ἡ ἀμαρτία μακρύνει τὸν φύλακα ἀπολόγου μὴς· αὐτόθ. Ἀγγελοὶ φίλοι εἶναι. 314
 Ἀγγελὸν διὰ τὴν Δυνάμεις ὀνομαζόμενος. 380 Ἀφονεῖ αὐτῶν ἐν τῇ ἀναλήψει, φονεῖ σάλπιγγος ὀνομαζόμενος· αὐτόθ. Ἀγγελοὶ εὐθεὶς ὀνομαζόμενοι. 401 Ἀγγελος κοντὰ εἰς καθεὶ πύλιν εὐρίσκαται· αὐτόθ. Τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην ἡξέουσι. 407 Ἀγγελοὶ τείχη εἶναι τῆς Ἐκκλησίας. 429 Οὐρανοὶ ὀνομαζόμενοι. 154 Καὶ ἡμέρῃ. αὐτόθ. Ἀγγελοὶ δὲν ἡξέουσι ὅλα, ἀλλὰ ὅσα διδύχουσι. 201 Ἀγγελοὶ ὄρη εἰσι τὸν βορρᾶν ἐξολοκοντοῦν. 339 Ἄρμα εἶναι τῶν εὐθηνούντων. 535 Ἀγγελοὶ ἀποστέλλονται εἰς τὸ νὰ παιδεύουν τοὺς κακοὺς. 279
 Ἄγιον ποῖον οἱ Ἰουδαῖοι ὀνομαζοῦν. 161. 163
 Ἄγιον μετὰ σκίσις ἐν εἰρήνῃ γίνεται. 24 Ἄγιος ποῖος εἶναι. 80. 105 Ἄγιους διὰ τὴν ἐθαυμάσωσαν ὁ Θεός· αὐτόθ. ἀσθένειαι αὐτῶν ταχέως ἐπέρυσαν· αὐτόθ. Ἄγιον ὁ νοῦς χάσκει, ὅταν πρόκειται εἰς αὐτοὺς πόσις ὑπὲρ ἀρετῆς διὰ νὰ φανερωθῇ ἡ εὐδοκίαν. 212 Ἄγιοις παρίσκαται ὁ Θεός. 275 Μερικὰ μένου χάρισματά ἔχουν. 367 Ἐκμετελλοῦσιν οἱ ἅγιοι τὸν Θεόν κατηγοροῦντες τὴν τῆς φύσεως αὐτῶν ἀσθένειαν. 422 Ἄγιος περιζώννεται δύναμιν. 141 Ἄγιοι διὰ τὴν φανερόν, σι τὰ κατορθώματα αὐτῶν. 523 Ἄγιοι μόνι ἱκανοὶ εἶναι νὰ θαυμάζουν τὸν Θεόν. 546 Ἄγιοι ἀνθρακες ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀνήφθησαν. 130

Ἀδὰμ μετὰ τὴν παράβασιν ἡ ἁκανθα ἐφύτρωσε. 251	μάρτυρας. 352
Ἐκαταράσθη διὰ τὴν παρακοήν του. 309 Ἀνδρὲς ἀμάρτανε δὲν ἐσμιγὰ μετὴν Εὐδαν. 420 Ἀπαθῶς ἐμελλε νὰ γεννᾷ. 421 Ἀμαρτία αὐτοῦ, διὰ τί λέγεται καὶ μία καὶ πολλάι. 422	Διςχῆτη τοὺς κακῶς τρέχοντας ἴσησι τῆς πονηρίας. 38 Ὅρα καὶ εἰς τὴν λέξιν Ἐντροπή, ἐν τῷ Πίνακι τοῦτοι.
Ἀδελφούς, ὁ συμπονῶν σπάνιος εἶναι. 349 Κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ποῖος εἶναι ὁ καταλαλῶν. 413	Αἰτιατὰ μὲ τὰ ὀνόματα τῶν αἰτίων ὀνομαζόμεν. 41
Ἀδης τί εἶναι. 110 Εὐρυχωρότερος ἔγινε διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων. αὐτοῦ.	Αἰῶν κυρίως ὁ μέλλον εἶναι. 61 Λέγεται καὶ τὸ τοῦ παρόντος αἰῶνος μακρόν διάστημα. 165 Καὶ τὸ ἐββαίον τοῦ πράγματος. αὐτοῦ. Ἐπέρα ἐσιν ὁ παρῶν, πρῶτ' δὲ ὁ μέλλον. 235 Αἰῶν πανταχοῦ ἀόριστος σημαίνει τὸ πάντοτε. 355 Ἐνίοτε δὲ σημαίνει καὶ ὀρισμένον τινα καιρὸν. αὐτοῦ.
Ἀδελῆσαι οἱ συλλογιζόμενοι, πολὺν πόνον δοκιμάζουσι. 47	Ἀκακία διττῶς νοεῖται. 211 Τί εἶναι ἡ ἀκακία. 307
Ἀδικίαν ὁ ἀγαπῶν τὴν ψυχὴν τοῦ μισεῖ. 82 Ἀδικηταὶ τῶν πονήτων πρέπει νὰ φοβηθῶν. 86 Ἐπ' ἀδικίαν δὲν πρέπει νὰ ἐλπίῃ τις καὶ διὰ τί. 497	Ἀκακία τί δηλοῖ. 470
Ἀδικούμενοι θέλουσι ἐξουσιάσασθαι ἐν τῷ μέλλοντι τοὺς αὐτοὺς ἀδικούντας. 402	Ἀκούειν διαφέρει ἀπὸ τὸ ἐνωπίζεσθαι. 26. 394 Ἐπίτασιν δεήσεως σημαίνουσι. 440
Ἀδίκου ἀνθρώπου δοξα εἶναι. 402 Ἀδικος ἀνθρώπος, ποτε εὐχαρισεῖ τὸν Θεόν καὶ ποτε τὸν βλασφημεῖ. 403 Ποτὲ δὲν θέλει εἰδῆ φῶς. αὐτοῦ.	Ἀλλαχμὸς τί εἶναι. 218. 257
Ἀδικία λέγεται ὁ ἀδικος ἀνθρώπος. 444 Τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ὡς ἀν. ἄρτου οἱ ἀδικοὶ τρώγουσι. 95	Ἀληθείας ποῖας ἐκζητᾷ ὁ Κύριος. 248 Ἀληθείας δύο τὰ σημαίνόμενα. 100 Καρδίᾳ πρῶτον πρέπει νὰ ἀληθεύῃ εἴτα τὸ στόμα. 101
Ἀδολεσχία πόσα σημαίνει. 443	Ἀλλαγμὰ τί εἶναι. 356
Ἀδραξᾶν τί δηλοῖ. 481	Ἀλλότριαι ποῖοι εἶναι. 441
Ἀδων διαφέρει ἀπὸ τὸ ψάλλον. 528. 92. 218	Ἀλόπειρες τίες εἶναι. 503 Ποῖα κρέατα γίνονται μερίδες αὐτῶν. αὐτοῦ.
Ἀῆρ οὐρανὸς ὀνομάζεται. 55	Ἀμαρτήματα κρύφια ποῖα εἶναι. 158 Ἀμαρτήματα ξένα, ποῖα εἶναι. αὐτοῦ. Ταῦτα ἐν ἀγνοίᾳ μὲ προσευχὴν μόνην συγχωροῦνται, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ ἐν γνώσει. 205 Ἀμαρτήματα δὲν πρέπει νὰ κρύπτωμεν. 311 Πᾶν ἀμάρτημα κατὰ ἀφροσύνην γίνεταί αὐτοῦ. Ὁ ἀλοὺς ἀμαρτῆματι οὐ θαυμέειν οφείλει. 312 Ἀμαρτήματα τῶν ἄλλων ὁ κρύπτων, κοινῶς εἶναι τῆς τηλικαύτης ἐκείνων. 412
Ἀθεΐα, κορυφὴ πάσης πονηρίας ἐστὶ. 93 Ἀθεΐας χαρακτήρ εἶναι ἡ κακία. 437 Πόσον μεγάλη καὶ φοβερά ἀμαρτία εἶναι. 436	Ἀμαρτήματα ποῖα δεόνται πλύσκειν, καὶ ποῖα καθαρισμοῦ. 418 Ἄλλα μὲν εἶναι δυσίατα, ἄλλα ἐνίατα, καὶ ἄλλα ἰάσιμα. 450 Ἀμαρτήματα μέζονα, μέζονα σάλον προξενούσι, τὰ δὲ μικρὰ μικρόν. 493 Καὶ τὸ λεπτότατον ὡς ἀν τὴν τρέχα ἀμαρτήματα ἐξετάζουν οἱ Δάιμονες. 538 Μεγαλῶτατα ἀμαρτήματα βυθοὶ θαλάσσης ὀνομαζονται. 539 Ἀμελούμενα τῶν ἀμαρτημάτων τὰ τραχύματα μέζονα γίνεταί. 38 Ἀμαρτήματα θανά.
Ἀθληταὶ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ θανάτῳ ἐρευνῶνται ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος τοῦ αἰῶνος. 40	
Ἀθῶος ποῖος εἶναι. 138 Ἀθῶος χερσὶ ποῖος εἶναι. 199	
Ἀγυπτὸς τί σημαίνει. 544	
Ἀθιοπίας χεῖρ ποῖος εἶναι. 544 Τί δηλοῖ αὐτοῦ. 42	
Ἀἴμα ζωὴ νοεῖται. 42	
Ἀἴνεσις εἰς τοὺς εὐθεῖς πρέπει. 257 Δοξολογία καὶ εὐχαριστία εἶναι ἡ αἴνεσις. 411	
Ἀίρετικῶν λάρυγξ τάφος εἶναι ἀνοιχτός 30 Αἰρετικῶν ἐκκλησίαι δὲν εἶναι τετυρωμένοι. 535	
Ἀἰθέρις ὑπόδημα εἶναι τῆς ψυχῆς. 486	
Ἀίσθητήριά μας διὰ τί συνεισίζομεν νὰ φέρωμεν	

θανάσιμα ὡδίνες εἶναι θανάτου καὶ Ἰ. Λ. 126
 Καὶ ἀπὸ τὰ πλέον ἐσχάτα καὶ εὐτελῆ πρέπει
 νὰ φυλαττώμεθα. 158
 Ἀμαρτία σαρκὴ ἀνομιὰ πτέρνης λέγεται καὶ διὰ
 τί. 396 Ἡθε ἀμαρτία ἔχει νὰ παρασθῇ ἐν
 τῇ κρίσει καθὼς ἐπαχθῇ· αὐτὸθ. Θέλει παραστή-
 σει ὁ Θεὸς τὰς ἀμαρτίας ἐκείνου καὶ διὰ τί. 414
 Ταῖς ψυχαῖς ἔπονται αἱ ἀμαρτίαι· αὐτὸθ. Ἀ-
 μαρτία μεγάλη· μεγάλην χρειάζεται καὶ τὴν φιλαν-
 θρωπῶν. 417 Ἀμαρτία κυρίως ποία εἶναι. αὐ-
 τὸθ. Ἀμαρτίας ἐνθύμησι σημεῖον εἶναι μετανοίας
 ἀληθινῆς. 419 Ἀμαρτία μία ἱκανὴ παραπέμ-
 ψαι εἰς γένεον. 423 Ἀμαρτία τῆς τοῦ Θεοῦ ἀρ-
 νήσεως εἶναι ἔλεγχος καὶ ἀπόδειξις. 437 Κα-
 θαρὸς μένει ἀπὸ ἀμαρτίας ὁ φυλάσσων τὰς ἐν-
 τολάς. 137 Ἀμαρτίαι τείχος εἶναι, ἐπεὶ δὲ δὲν
 ἀφίενται τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Θεόν. 140
 Ἀμαρτία εἶναι αἰτία καὶ τοῦ ψυχικοῦ θανάτου
 καὶ τοῦ σωματικοῦ. 459 Ἀμαρτίας φύσις ἁ-
 σαρὴς εἶναι, καὶ ἀνύπαρκτος. 462 Ἀμαρτίας
 ἀρχὴ ἀπὸ καρδίας εἶναι· τὸ τέλος δὲ αὐτῆς ἐν
 τῇ πράξει. 467 Ἀμαρτία ἄκανθα εἶναι. 470
 Ἡ μεγάλη ἀμαρτία ῥάβδος εἶναι· αὐτὸθ. Ἀ-
 μαρτίας τόξον χωρὶς πρόσωπον δὲν ἐνεργεῖ. 482
 Ἀμαρτίας καρπὸς εἶναι ἡ αἰσχύνῃ. 539 Ἀμαρ-
 τία τόπος εἶναι τοῦ Διαβόλου. 307 Ἡ ἐλεη-
 μοσύνη ἱατρύει τὰς ἀμαρτίας. 337 Ἀμαρτίαι
 θανάσιμοι, πύλαι θανάτου λέγονται. 66 Ἀ-
 μαρτία θηρεύει τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ τῆς ἡδονῆς
 πρὸς θάνατον δελεάζει. 474 Ἀμαρτία ἀτιμία
 εἶναι. 495
 Ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ ὁ νοῦς, αἰώσιμος δὲν ἀσθενήσῃ·
 καὶ νικηθῇ ἀπὸ τὰ πάθη. 34 Θάνατος ἡ ἀμαρ-
 τία ὀνομάζεται. 36 Παλαιώνει τὴν ψυχὴν. 37
 Πόθεν ἔχει ἡ ἀμαρτία τὴν σύστασίν τις. 45 Ἀ-
 μαρτίαι κάμνουσι τὸν Θεόν νὰ μακρύνῃ ἀπὸ ἡ-
 μᾶς, καὶ νὰ μὴ μᾶς ἔλεῃ. 70 Ἀναίρεσις ἀ-
 μαρτίας ποία εἶναι. 72 Ἀμαρτία οὐκ ἐστὶ,
 σκότος ὅμως τυποῦται νοητόν. 77 Ἐξ τὴν ψυ-
 χὴν εἶναι πολέμιον. 82 Ἐν ἀμαρτίαις ὦν, λέ-
 γει, ὅτι ἐπιλαβητό μου ὁ Θεός, καὶ ὅχι ἐν συμ-

φοραῖς καὶ θλίψεσιν. 90 Διὰ τί ἀσθενεῖα ἡ ἀ-
 μαρτία λέγεται. 105 Πᾶσα ἀμαρτία ἐξ ἀφρο-
 σύνης γεννᾶται. 205 Ἀμαρτιῶν εὐθύνας ἐκ
 ποίως ηλικίας ἀρχίζουσιν. αὐτὸθ. Ἀμαρτία πολ-
 λὴ διὰ τί λέγεται. 207 Συγχώρησις ἀμαρτιῶν
 ἀποχὴν, καὶ ταπεινώσιν, καὶ κακοπάθειαν χρειά-
 ζεται. 209 Ἐκσεοῖς ἐστὶ φρονῶν. 238 Τίνων
 αἱ ἀμαρτίαι ἀφίενται, τίνων ἐπικαλύπτονται, καὶ
 τίνων οὐ λογίζονται. 249 Ἀμαρτία τί διαφέ-
 ρει ἀπὸ τὴν ἀνομίαν. αὐτὸθ. διὰ τί ἡ ἀμαρ-
 τία λέγεται ἄκανθα. 250 Ἀσέβεια εἶναι τῆς
 καρδίας. 251 Ὁ βουλομένης τὴν ἀμαρτίαν, κρύπ-
 τει αὐτήν, ὁ δὲ μισῶν, ἐξομολογεῖται· αὐτὸθ.
 Ἡ ἀμαρτία μακρύνει ἀπὸ λόγου μας τὸν φύλα-
 κα Ἄγγελον. 270 Ἀμαρτίαν τοῦ· πρέπει νὰ
 εὕρη πινὰς καὶ νὰ μισήσῃ. 283 Ἀμαρτία πῶς
 ἀφίεται· αὐτὸθ. Τὰ λείψανα τῶν ἐκ τῆς ἀ-
 μαρτίας τραυμάτων πρέπει νὰ ἱατροῦνται, ἵνα
 μὴ εἰς ἐλκώσαι μεταποιήσωσι. 311 Ἀμαρτία
 παχύνει τὴν ψυχὴν. 324 Ἀμαρτίας συγχώρη-
 σις, ἀνεσις εἶναι. 325 Ἀμαρτίαι ὅτι ὑπὲρ τὰς
 τρίχας τῆς κεφαλῆς εἶναι, δὲν ἐρρέθη ὑπερβολι-
 κῶς. 332 Ἀμαρτιῶν ἄβυσσος τὴν ἄβυσσον ἐ-
 πικαλεῖται τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ. 346 Ἀ-
 πᾶτη εἶναι. 396 Ἀμαρτία διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀ-
 σέβειαν. 245 Ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν πατέρα
 καὶ ἄνδρα ἔχει τὸν Διάβολον. 529
 Ἀμαρτωλὸς ποῖος εἶναι. 2 Πίπτει εἰς τὸν λάκκον
 καὶ κίνδυνον, ὅπου κατὰ τοῦ ἄλλου κατασκευά-
 ζει. 49 Ἀμαρτωλοὶ οἱ ἀμετανόητοι, μετὰ τὴν
 ἀνάστασιν ἀποσφραῖουσιν εἰς τὸν Ἰ. Λ. 68 Ἀ-
 μαρτωλὸς, ὅταν ἐπαινῶται, ἀνιάτορ μένει. 71
 Ὅταν ἀμαρτάνει, δὲν νομίζει ὅτι τὸν βλάπτει ὁ
 Θεός· αὐτὸθ. Οὐ μέμνηται τῆς κρίσεως. 72
 Μὲ τὸν λέοντα ὁμοιάζει. 74 Ἀρπάζει καὶ τα-
 παίνονσι καὶ κατακυριεύει τοὺς πτωχοὺς· αὐτὸθ.
 Ἡ ἀμαρτία αὐτοῦ οὐχ' εὐρεθήσεται. 77 Ἀ-
 μαρτωλοῦ οὐδὲν ἐστὶν εὐτελέστερον. 80 Πρὸ τῆς
 κολάσεως δίκην δίδωσι. 82 Κύνῳ περιπατεῖ,
 καὶ οὐχὶ εἰς τὸ μέσσοι. 88 Ταῖς ἐργοῖς φωνά-
 ζει, ὅτι οὐκ ἐστὶ Θεός. 93 Ποῖαι ἀμαρτάνουσιν
 διακρί-

διακονῆς. 204 Ἀμαρτάνοντες, διὰ τί λέγομεν
μὴ συνελκυσθῆναι μετὰ ἁμαρτωλῶν, καὶ μετὰ
ἐργαζομένων τὴν ἀδικίαν. 223 Εἰς τοὺς ἁμαρ-
τωλοὺς θέλει δοθῆναι μὴ καυσικὴ δύναμις τοῦ
πυρός. 229 Ἀμαρτωλὸς δίδωσι τόπον εἰς τὸν
Διάβολον. 255 Θάνατος ἁμαρτωλοῦ πονη-
ρός. 276 Ἀμαρτωλὸς οὐχ' ὑποτάσσεται τῷ Κυ-
ρίῳ. 296 Ἀμαρτωλοὶ οἱ διὰ τῆς μετανοίας
σωθέντες, θύρα σωτηρίας τοῖς ἄλλοις ἁμαρτω-
λοῖς γίνονται. 426 Ἀμαρτωλοῦ εἰς τὸ αἷμα
πῶς νίπεται ὁ Δίκαιος. 471 Ὁ κατὰ διάνοι-
αν ἁμαρτωλός, οὐ πάντα ἀτιμώρητος ἔσται. 499
Μὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς πρέπει νὰ συναναστρέφεται
τινας διὰ νὰ τοὺς ὠφελίσῃ, ὁ δὲ συνελκόμενος
εἰς τὰς ἁμαρτίας των, ὥς μὴ τοὺς συνανα-
στρέφεται. 223 Τὴν κορυφὴν τοὺς καταπα-
τοῦν οἱ Δαίμονες. 538 Ἀμαρτωλῶν βραχίον
να συντριβῇ, χρήσιμον, καὶ αἰτήσεις ἀγιο-
πρεπῆς. 77 Ἀμαρτάνων ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ Δια-
βόλου κρατεῖται. 126 Ἀμαρτωλῶν ἡ πτώσις εὐ-
χερὴς ἐστίν. 527
Ἄμωμος ποῖος εἶναι. 100
Ἀναλήψις Χριστοῦ διὰ τίνων λόγων δηλοῦ-
ται. 201 Ἐν τῇ ἀναλήψει τὰ Χερουβὶμ τὸν
Χριστὸν ἐσήκωναν. 131 Ὁ ἀναληφθεὶς Χρι-
στὸς ἐκρυβῆ καὶ δὲν ἐφάνετο· αὐτόθ. Τὸ
σχότος ἐβαλε σκέπασμά του· αὐτόθ. Δὲν
ἀπέβαλε τὴν σκηνὴν· ἦτοι τὴν σαρκὰ ὁ ἀ-
ναληφθεὶς· αὐτόθ. Διὰ τί ὁ Χριστὸς λέγε-
ται ὅτι ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οὐχὶ ἀ-
νεββάσθη. 384 Τί δηλοῖ τὸ ἐν ἀλλαχγμῶ
καὶ ἐν φωνῇ σαλπιγγος ἀναβῆναι· αὐτόθ. Ἀνέ-
βη εἰς τὸν οὐρανόν ὁ Χριστός. 464 Κατὰ ἀ-
νατολὰς ἀναλήφθη. 545
Ἀνάστα Κύριε, τί θέλει νὰ εἴπῃ. 17
Ἀναστάσεως πέρι, ποῖος πρῶτος ἐδίδαξε. 6
Ἀνάστασις Θεοῦ τί δηλοῖ. 527
Ἀνάστασις Χριστοῦ κατὰ τὴν ὁρδὴν ἡμέραν· ἦτοι
τὴν Κυριακὴν ἐγένεν. 83 Ἀντίληψις ἐσθλῆ λέ-
γεται. 170 Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἐδήλουν τὰ τοῦ
Δαβὶδ κεινотάφια, 473 Ἀνάστασις Χριστοῦ ἐ-

ξανάστασις μᾶλλον λέγεται ἢ ἀνάστασις. 538
Τί διαφέρει ἀνάστασις ἀπὸ τὴν ἐξανάστασιν.
αὐτόθ.

Ἀνεπίγραφοι Ψαλμοί, διὰ τί εἶναι. 255
Ἀνθρώποι πρῶτον βουλευόνται, εἶτα ἐκλέγουσιν, εἶ-
τα μένουσιν ἐν τῇ ἀποφάσει των. 2 Ἀνθρώπου
προσηγορία πῶς νοεῖται. 20 Ἀνθρώπος ὀλίγον
τι κατώτερος εἶναι τῶν Ἀγγέλων. 54 Δόξα
καὶ τιμὴ αὐτοῦ ποῖα εἶναι· αὐτόθ. Θεὸς εἶ-
ναι διὰ τὸ κατ' εἰκόνα, ἄνθρωπος δὲ γῆτις κα-
τὰ τὰ πάθη. 69 Κατὰ τὴν ὕψος αὐτοῦ ἐποίη-
σεν αὐτὸν ὁ Θεός. 88 Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὑ-
πὸ ἁμαρτίαν ἦτον. 94 Ποτὲ μὲν ἀπὸ τὴν ψυ-
χὴν ὀνομάζεται, ποτὲ δὲ ἀπὸ τὸ ὅλον. 241
Γῆ ὀνομάζονται. 160 Ἐπ' ἄνθρωπον ὁ ἐλπίζων
ἐπικατάρματος. 270 Ἀνθρώπος ὁ ἔσω λέγεται
περισσότερον, παρὰ ὁ ἔξω. 275 Ὁ ἔσω ἔχει
μέλει ἐμάνυμα τῷ ἔξω· αὐτόθ. Οἱ μετὰ ὀρθοῦ
λόγου ζῶντες, ἄνθρωποι λέγονται. 290 Ἀν-
θρώπος πῶς ἐν εἰκόνι διαπορεύεται. 322 Ἀν-
θρώπος πάροικος εἶναι. 325 Ἀνθρώπος ὀνομά-
ζεται καὶ ὁ Διάβολος. 350 Ἀνθρώποι χεῖρους
καὶ κρείττους διὰ τῆς τροπῆς γνωμέθα. 362
Ἀνθρώπων γένος ἐν τρισὶ συζυγίαις περιέχεται. 394
Οὐ τοῖς κτήνεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς θηρίοις ὁ
ἄνθρωπος παρασυνεβλήθη. 400 Τιμὴ ἀνθρώ-
που ποῖα εἶναι· αὐτόθ. Ἀνθρώποι νύκτες ὀνο-
μάζονται διὰ τὴν παχύτητα καὶ τὸν ζόφον τοῦ
σώματος. 154 Ἀνθρωπαρεσκῶν κόκκαλα δια-
σκορπίζονται. 438
Ἀνθρώπος πῶς γίνεται θηρίον. 464 Ἀνθρώπων
ἀφανισμός δὲν θέλει γένῃ, ἀλλὰ τῆς ἁμαρτίας
αὐτῶν. 477 Ἀνθρωπίνων οὐδὲν εἶναι μόνι-
μον. 496 Προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρ-
δία βαθεῖα καὶ ὑψωθήσεται ὁ Θεός, πῶς ἐρμη-
νεύεται. 506 Ἀνθρώπος ἐνάστες ναὸς Θεοῦ
εἶναι ἅγιος καὶ θαυμαστός. 511 Ἀνθρώπος δὲν
καταλαμβάνει τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἄλλου. 263
Ἀνθρώπος Ἐνὸς ἐπονομάζεται· ἦτοι ἐπι-
λήσιμων. 54 Καὶ Ἀδάμ· ἦτοι σαρκικός·
αὐτόθ.

Ἀνέντος εὐτυχῶν, πάντων εἶναι ἀθλιώτερος. 72
 Ἀνομία τί διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν. 249. 474
 Καὶ ἀδιαφόρως λαμβάνεται αὐτόθ. Ἀνομία πτέρ-
 νης τί εἶναι. 396
 Ἀνομος ποῖος εἶναι. 28
 Ἀνταλλαγμα τί εἶναι. 450
 Ἀνταπέδωκα νοεῖται ἀντὶ τοῦ ἀπέδωκα. 42
 Ἀνταποδοσις ποία εἶναι, καὶ ποία ἡ ἀπόδο-
 σις αὐτοῦ. 42
 Ἀντίπτωσις ποῦ εὐρίσκεται. 81. 253
 Ἀντιχρονισμός ποῦ λαμβάνεται. 20. 218.
 121 Τῶν Προφητῶν εἶναι ἴδιος. 128
 290. 336. 350. 355. 369. 452. 459.
 518.
 Ἀνυδρίας ἐν καιρῷ ποῖος Ψαλμός λέγεται. 508
 Ἀξιώματα λέγειν τῶν κατηγορουμένων, περισσότερα
 εἶναι κατηγορία. 407
 Ἀπαξ ἐλάλησεν ὁ Θεὸς πῶς νοεῖται. 497 Οὐκ ἐπὶ
 ἀριθμοῦ τίθεται, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ βεβαίως καὶ πάν-
 τως ἐπομένου. αὐτόθ.
 Ἀπὸ πρέθεσις, ἀντὶ τῆς ἐν λαμβάνεται. 84
 Ἀποσκορακίσης με τί δηλοῖ. 219
 Ἀπόστολοι κλημάτα εἶναι. 50 Ὅσα ἦτον τοῦ Χρι-
 στοῦ. 185. 281. Καὶ ἀδελφοί του. 188. Πο-
 ταμοὶ εἶναι. 198 Πράξεις ἦτον. 206 Τοὶ
 Θεοῦ ἦτον. 226 Ἐλαφοὶ ἦτον. 230 Τοὶ Μο-
 νοκερώτων. 229 Ἐκλειον μὲν τὸ ἐσπέρας τοῦ
 Σαββάτου, ἡγαλλιάσαντο δὲ τὸ πρωὶ τῆς ἀνα-
 στάσεως. 235 Ἀνθρακες ὀνομάζονται. 130 Χά-
 λαζα ἦτον καὶ ἀνθρακες. 133 Κήρυγμα Ἀπο-
 στόλων ἐγένεν ὡς ἂν μία βροντή. αὐτόθ. Σαῖται
 ὀνομάζονται. αὐτόθ. 366 Ἀσραπαὶ εἶναι. 133
 Καὶ πηγαὶ ὑδάτων. αὐτόθ. Καὶ θεμέλια τῆς οἰ-
 κουμένης. αὐτόθ. Οὐρανοὶ ἦτον. 258 Δύ-
 ναμις αὐτῶν ποία ἦτον. αὐτόθ. Θεσσαυροὶ ἦ-
 τον τῶν ἀβύσσων. ἦτοι τῶν Μυστηρίων. 260
 Φῶς ἦτον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Χριστοῦ. 313 Κα-
 ταρράχται λέγονται. 346 Κελη Χριστοῦ ἦτον 363
 Βασιλεῖς εἶναι. 368. 534 Τὰς ψυχὰς τῶν
 Χριστιανῶν ἀνεγέννησαν. 368 Πάντων ἀρχόν-
 των ἦτον ἀρχοντες καὶ ζῶντες καὶ θανόντες. 374

Ἐκ προσώπου τῶν Ἀποστόλων ἐρρέθη ὁ μὲν. Ψαλ-
 μός. 370 Ὁρμήματα εἶναι τοῦ ποταμοῦ. 378
 Στόματα αὐτῶν φωναὶ σάλπιγγος ἦσαν. 385
 Βάρεῖς εἶναι τῆς Ἐκκλησίας. 389 Πύργοι εἶναι
 τῆς Ἐκκλησίας. 392 Αὐλακία εἶναι τοῦ Ποτα-
 μοῦ τοῦ Θεοῦ. 515
 Ἀπόστολοι χριστοὶ ἦτον τῶν προβάτων ἐνδεδυμένοι. 515
 Ὁ νοῦς αὐτῶν ἠκονήτο πρὸς σύνεσιν, καὶ τὰς
 παραβολὰς τοῦ Κυρίου ἐνόουν. 395 Ἀπόστολοι
 ὁδοποίησαν τῷ Χριστῷ. 528 Οὐρανοὶ εἶναι. 531
 Ζῶα τοῦ Θεοῦ ὀνομάζονται. 532 Δυνάμεις εἶ-
 ναι τοῦ Χριστοῦ καὶ σρατιῶται. αὐτόθ. Εἰς τὴν
 Ἐκκλησίαν διμεοίρασαν τὰ κούρητων. 533 Ἀ-
 πέθανον εἰς τὰ Ἔθνη, ὅπου ἐκληροδοτήθη-
 σαν. αὐτόθ. Ἄρμα τοῦ Θεοῦ εἶναι. 536 Σχύ-
 λοι εἶναι τοῦ Χριστοῦ. 539 Ἡ ἐγλώσσία των
 ἐβάφη ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χρι-
 στοῦ. αὐτόθ. Πόθεν ἐκατάγοντο. 542 Φωνὴ εἶ-
 ναι τοῦ Χριστοῦ. 545 Νεφέλαι εἶναι. 546 Ὅλους
 ἑαυτοὺς ἀνέθηκαν τῷ Θεῷ ὡς ὀλοκαυτώμα-
 τα. 522
 Ἀποφάσει ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ τῇ φοβερικῇ, δύο τι-
 να περιέχονται. 498
 Ἀρεταὶ καρπὸς εἶναι. 4 Πνευματικὴ θύσια εἶναι.
 εἰς τὸν Θεόν. 23 Δύσκολοι μὲν εἰσι καὶ καθ'
 ἑκσταί, μάλιστα δὲ ἐνσπᾶναι τῶν ἀγαθῶν. 84
 Ἀρετὴ πᾶσα εἰς τὸ μέσον εὐρίσκεται. 87 Ἀρε-
 τῶν ὕψος ὅρας λέγεται. 199 Ἀρετῆς ὁ ἐργάτης,
 τί ἐπιθυμεῖ. 204 Πᾶσα ἀρετὴ διὰ δύο κατορ-
 θοῦται. 240 Σκληραὶ καὶ κοπιασικαὶ εἶναι. 115
 Ἀρετὰς τὰς ἐν τοῖς Ψαλμοῖς εὐρισκομένας, ἐκ
 προσώπου τοῦ Δαβὶδ πρέπει νὰ προφέρωμεν. 277
 Ἀρετὴ εἰς τὸ μέσον δημοσιευθήσεται ὡς φῶς ὑ-
 πὸ τοῦ Θεοῦ ἐν καιρῷ τῷ πρέποντι. 296 Κα-
 νένα πρῶγμα τὴν ἀρετὴν νὰ ἐμποδίσῃ δὲν ἡμπο-
 ρεῖ. 305 Ἐμπροσθεν ἡμῶν λέγονται ὅτι εἶναι
 αἱ ἀρεταί. 356 Κροσοὶ λέγονται. 372 Ἀ-ὁ
 τὰς ἐξαθεν νοοῦνται καὶ αἱ ἐσωθεν ἀρεταί. 173
 Τοὺς ἐν ἀρετῇ ζῶντας, πάντες τιμῶσι. 172 Ὁ
 ὑπὲρ ἀρετῆς ἰδιώσας καὶ κοπιᾶσας, μέλλει νὰ
 ζῇ. 397 Ἀρετὴ μνήμην καὶ ἀθάνατον ὀνο-
 μα-

μα προξενεῖ. 399 Ἐνάρτοι κατακυριεύσουσι τοὺς κακοὺς. 401 Δόξα εἶναι τῆς ψυχῆς. 402 Ἐνάρτοι λυτροῦνται ἀπὸ τὸν Ἄδην· αὐτόθ. Ἀρετὴν χρεώσῃ τινος νὰ κόμην, καὶ χωρὶς νὰ ὑποσχεθῇ. 411 Τιμὴ εἶναι τοῦ σοφοῦ ἡ ἀρετὴ. 494 Ἀρετὴ μὲ τὸ ἔλαιον ὁμοιάζει. 434 Ἀρεταὶ ἄρματα ἀόρατα εἶναι. 136 Ἀρετὴ ὁδὸς καὶ σπᾶτα εἶναι τοῦ Θεοῦ. 140 Διὰ τῶν πρακτικῶν ἀρετῶν πολεμοῦνται οἱ Δαίμονες. 142 Δὲν εἶναι ἀρκετὸν τὸ νὰ ἀναβαίῃ τις εἰς τὰ ὕψη τῶν ἀρετῶν, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ μένῃ εἰς αὐτά· αὐτόθ. Ἀνοιχθῇ μετὰ Χριστοῦ καὶ ἐπλάτυνθῇ ἡ σπᾶτα τῆς ἀρετῆς. 143 Διὰ τῆς ἀρετῆς χαρακτηρ ἐγγίνεται τῆς θείας φύσεως. 462 Σκιά εἶναι τῶν θείων πτερυγῶν. αὐτόθ. Πόλις λέγεται ἡ ὑπὸ τῆς ἀρετῆς συνοικισμένη. 475 Ὁ ἔξω τῆς ἀρετῆς ἀναστροφόμενος, κύων εἶναι, καὶ ὄχι ἄνθρωπος. 476 Ἐξω τῆς πόλεως τῆς ἀρετῆς ἡ δυσωδὴς ἀμικρία εἶναι αὐτόθ. Ὁ ἐκπεσὼν ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ τῆς πόλεως τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς ἀνω πόλεως τότε ἐκπесεῖται. 479 Ὁ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν εἰς τὴν κακίαν μεταπίπτων σκαλεύεται. 494 Ἀρεταὶ γεννήματα εἶναι τῆς νοητῆς γῆς. 515 Ἡ τελεία τῆς ἀρετῆς ἐργασία, ἀλοκαῦτωμα νοεῖται. 521 Ἀρετὴν μερικὴν καὶ τελείαν, πῶς δέχεται ὁ Θεός. 429 Ἀρετῶν βασιλεῖς εἶναι ἡ Εὐσεβεία. 437 Πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ ἀκολουθοῦσι τῇ Εὐσεβείᾳ. 438 Ὁ τὴν Εὐσεβείαν ἐκβαλὼν, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν συνεξέβαλεν. 43 Ἀρεταὶ θυσία αἰνέσεως εἶναι. 411 Ἀρεθροὺ χωρὶς, προφέρωνται τὰ πολλὰ γινώσκει πράγματα. 193 Ἀρχιερεῖς πρόσωπον εἶναι τῆς Ἐκκλησίας. 372 Ἀντὺ τοὺς τιμῶσιν οἱ βασιλεῖς· αὐτόθ. Πρέπει νὰ ἐρευνῶν διὰ νὰ εὕρῃσιν τοὺς ὁρατοὺς καὶ ἀόρατους ἐχθρούς τῆς Ἐκκλησίας. 392 Πρέπει νὰ δυναμόνοῦν τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ καλόν τους παράδειγμα· αὐτόθ. Κριοὶ εἶναι τῶν προβάτων. 515 Καὶ μόσχοι. 429 Ἀρνήσεις δύο, μίαν ποιοῦσιν ἄρνησιν. 325 Ἀσέβεια κυρίως πρία εἶναι. 2 Διαφέρει ἀπὸ τὴν

ἀμαρτίαν. 245 Ἀσεβὴς ποῖος εἶναι. 2. 5. 245 Ἀσεβὴς ἐν κρίσει οὐκ ἀναστήσονται, πῶς ἐννοεῖται. 6 Ἡ οὐσία αὐτῶν δὲν ἀφανίζεται, ἀλλ' ἡ κακία καὶ ἀσέβεια. 7 Ἀσεβὴς πῶς περιπατοῦσι κύκλῳ. 88 Καταχρηστικῶς καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ λέγονται. 117 Καὶ ὁ Διάβολος ἀσεβὴς εἶναι. 119 Ἀσεβοὺς πόπος ποῖος εἶναι. 307 Ἀσεβοὺς ὄνομα δὲν ἐγγράφεται εἰς τὴν βίβλον τῶν ζώντων. 399 Ἀσεβοὺς ποῖαν ἀμαρτίαν ἀποσρέφεται ὁ Θεός. 76 Ἀσθενεῖαι ἐκπανάσεις τῶν δυσσεβῶν λέγονται. 532 Ἀσθενεῖς ὅλοι ἐμῆθα χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. 34 Ἄσμα καινὸν ποῖον εἶναι. 327 Ἀσπὶς διὰ τί κλείει τὰ αἰμάτια. 469 Ποιοὶ μὲ αὐτὴν ὁμοιάζουν· αὐτόθ. Ἄσω διαφέρει τοῦ ψαλῶ. 92 218 Ποῖος ἄδει ἄσμα καινόν. 256 Ἀτιμία ποῖα εἶναι. 495 Ἀντικῶν ἰδίωμα ποῖον εἶναι. 512 Αὐτὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀκίνητον εἶναι καὶ ἄκλιτον. 115 ὁ Θεὸς πῶς κλίνει αὐτό. 116 Ἄφρων διὰ τί μὲ τὴν καρδίαν μόνην εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι Θεός. 93

B

Βαβυλωνίος θυγάτηρ ποῖα εἶναι. 371 Βακτηρία ποῖα εἶναι. 194. 195 Βακτηρία καὶ ῥάβδος ὁμοῦ τὸν σκυρόν δηλοῦσι. αὐτόθ. Βόραις ποῖα ὀνομαζονται. 368 Βάπτισμα ὕδωρ ἐστὶν ἀναπαύσεως. 194 Σκιά ἐστὶ θανάτου καὶ μίμημα. αὐτόθ. Κολυμβῆθαι τοῦ βαπτίσματος θλασσαι λέγονται. 198 Κατακλυσμός ὑπὸ Θεοῦ κατοικούμενος λέγεται, καὶ διὰ τί. 231 Ἐν τῷ καιρῷ τοῦ βαπτίσματος ποῖος Ψαλμός λέγεται. 249 Μακάριοι εἶναι οἱ βαπτιζόμενοι· καὶ διὰ τί· αὐτόθ. Διὰ τί κατακλυσμός νοεῖται ἡ ἀμαρτία. 252 Διὰ τί λέγεται ὕδατα πολλὰ· αὐτόθ. Βάπτισμα φωτίζει καὶ καθαρίζει τὰς ψυχὰς. 269 Ὅδός εἶναι εἰς σωτηρίαν. 415 Βαπτίσματος χάρις ἐπιπλεῖον ἐκπλύνει. 418 Ἐν τῷ καιρῷ τοῦ βαπτίσματος ὁ

μολογούνται τὰ τῆς πίσεως δόγματα. 134 Βα-
πτίσματος κολυμβήθρα μήτρα εἶναι. 468 Βα-
πτίσματος σφραγίς σημειώσεις εἶναι τῶν φοβου-
μένων. 488 Παρὰ τὴν κολυμβήθραν τοῦ βαπτί-
σματος εὐφραίνονται οἱ ἐξ Ἑθιῶν. 518 Βαπτί-
σματος ἡ ἐμερὰ μόνῃ δύναται δοῦναι τὴν τῆς
χρονος λευκότητα. 423 Βυθοὶ θαλάσσης ὀνομα-
ζέται. 539
Βασάν τι θέλει νὰ εἰπῇ. 538
Βασιλείαν ὁ θρόνος σημαίνει. 366 Βασιλεῖς ἐ-
τίμησαν τὸν Χριστὸν καὶ θυγατέρες βασιλεί-
ων. 368
Βασιλεῖς οὐρανῶν κληρονομία πῶς δεθήσε-
ται καὶ πῶς ἐδόθη. 491 Τοῖς φοβου-
μένοις δίδεται, καὶ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεόν.
αὐτοῦ.
Βασιλεῖς δύο ποῖοι ἐκινεῦντο κατὰ τοῦ Χριστοῦ. 8
Βασιλεὺς δὲν φυλάττεται διὰ τὴν πολλὴν δύνα-
μίν του. 263
Βασιλεὺς δυνάμεις, τὰ στρατεύματα εἶναι. 355 Ὁ
βασιλεὺς, τῶν ὑπκόων δεῖται αὐτοῦ.
Βασιλεὺς λέγεται, καὶ ὁ ἐκκληγεμένος εἰς βασιλείαν
οὐρανῶν. 491
Βασιλεὺς πρέπει νὰ εὐχεται διὰ τὸν λαόν του. 211
Βασιλεὺς εἶναι ὁ κυριεύων τὰ πάθη. 503. 164
Βασιλεὺς τῶν λογισμῶν τῶν δικαίων εἶναι ὁ Κύ-
ριος. 372 Διὰ τὸν φόβον καὶ δύναμιν τῶν ὁ-
θοδόξων βασιλέων πολλοὶ ἐδέχθησαν τὸν Χριστι-
ανισμόν. 517 Οἱ βασιλεῖς ὑπὲρ ἡμιτοκρότων
δεόμενοι, τὰ ἐκείνων εἰς ἑαυτοὺς ἀναλαμβάνου-
σι σφάλματα. 550
Βασίλισσα ποῖα εἶναι. 369
Β-νιαμὴν νεώτερος ἐν ἐκτάσει ποῖος εἶναι. 541
Βιβλίου κεφαλὴ ποῖα εἶναι. 330
Βλέφαρα Θεοῦ ποῖα εἶναι. 81
Βόδια ποῖοι εἶναι. 56
Βοήθεια ποῖα εἶναι. 487
Βορρᾶς ὁ Διάβολος νοεῖται. 388 ὁ πρὸς βορρᾶν
βλέπων ἀνὴρ, τί ἐδήλου. 389 Πλευρὰ τοῦ
βορρᾶ πῶς ἐνενοῦνται. 389
Βοσὸρ τι θέλει νὰ εἰπῇ. 201

Βουλή ποῖα νοεῖται. 36 Βουλή τοῦ Κυρίου ποῖα
ἦτον. 261
Βροντὴ ἐφάνη εἰς τοὺς πολλοὺς ἡ φωνὴ τοῦ Πα-
τρὸς. 133
Βροχῆς ἐν ἀνυδρίᾳ γενομένης ποῖος Ψαλμὸς λέγε-
ται. 509

Γ

Γαβριὴλ, διὰ τί εἶπε τὴν Θεοτόκον μόνον κεχαρι-
τωμένην. 370
Γαλαὰδ πῶς ἐρμηνεύεται. 484
Γαμος τέμιος εἶναι διὰ τὴν παθοποιίαν, ἐκ τῆς ἀ-
μαρτίας ὅμως ἔχει τὴν ἀρχὴν διὰ τὴν ἐμποθῇ
ἡδονήν. 421 Ἡ παράβασίς τὸν γάμον εἰσήγα-
γεν αὐτόθ.
Γάμου τὴν σωφροσύνην ὡς ἀναφορὰν δέχεται ὁ
Θεός. 429 Γάμον πνευματικὸν τοῦ Χρι-
στοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας ποῖος Ψαλμὸς φανε-
ροῖ. 362
Γὰρ σύνδεσμος περιττός εὐρίσκεται. 339. 531
Γαστὴρ ἀναγωγικῶς ποῖον νοεῖται. 242
Γέννησις πλατυτέρως καὶ ἐπὶ τῆς κτίσεως λαμβά-
νεται. 11
Γενοῦ οὐ πάντοτε οὐσίωσιν δηλοῖ, ἀλλὰ καὶ σχέ-
σιν. 239 Γέννοιτο γέννοιτο, ἀντὶ τοῦ ἀμὴν ἀ-
μὴν νοεῖται. 341
Γερμανοῦ τοῦ νέου Κανὼν ὠραίος ἀνέκδοτος εἰς ὁ-
λας τὰς Συνόδους. 405
Γέουσιν, ὄχλος ὄργανα μουσικὰ καὶ ψαλμοφ-
δαί. 125
Γῆ διαφύρως νοεῖται. 105 Κτῆμα ἔγινε τοῦ Κυ-
ρίου. 197 Πληρωμα αὐτῆς ποῖοι εἶναι αὐτοῦ.
Διὰ τί καὶ τὸ πληρωμα τῆς γῆς εἶπεν ὁ Δαβὶδ
ὅτι εἶναι τοῦ Κυρίου. αὐτοῦ. Θεμελίον αὐτῆς
τὸ πρῶταγμα εἶναι τοῦ Θεοῦ. 198 Νερὸν εἶ-
ναι ὑποκάτω αὐτῆς αὐτοῦ. Ἐπᾶνω εἰς τὰς θα-
λάσσεως ἐξερεώθη αὐτοῦ. Μερικῶς τοῦτο νοεῖ-
ται, καὶ ὅχι καθολικῶς αὐτοῦ. Ἐπ' οὐδενος
κρέμαται. αὐτοῦ. Γῆ ζώντων καὶ γῆ τιθινώ-
των ποῖα εἶναι. 221 Γῆ πλήρης εἶναι ἐλέους. 258

- Γῆ οἱ ἄνθρωποι ὀνομάζονται. 260 Γῆν τῶν πραγ-
 ῶν τίνες κληρονομεῦν. 297 Γῆ ἡ νοητὴ καὶ
 μακαρία νοεῖται. 306 Εἰς τὴν γῆν ποῖος τα-
 πεινοῦται. 360 Γῆς ποῖοι ἐγίναν ἀνώτεροι. 368
 Γῆ διὰ τί παράγεται μάρτυς. 407 Δέν εἶναι
 ἔμφυχος αὐτόθ. Οἱ εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς
 ὄντες, ποῖοι νοοῦνται. 511 Πότε ἐσεί-
 σθη. 531 Γῆ νοητὴ ποῖα εἶναι, καὶ τίς ὁ καρπὸς
 αὐτῆς. 525
- Πῆγας πῶς ἐρμηνεύεται. 154 Μὲ τὸ πλῆθος τῆς
 δυνάμεώς του δὲν σωζεται. 264
- Γνώσκει πῶς ἐκλαμβάνεται. 6. 300 Γνώσκουσιν,
 τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος, παρατείνεται. 292
- Γλῶσσα Ἑβραϊκῇ μεταχειρίζεται τὰ πληθυντικὰ
 ἀντὶ ἐνικῶν. 8. 53. 149 Κοντὰ εἰς αὐτὴν ἡ
 σφάτα δηλοῖ διάφορα πράγματα. 13 Περιττὸν
 λαμβάνει τὸ ὅτι. 15 Καὶ αἰτιολογικὸν καὶ βε-
 βρωτικόν. 71 Τῶν δυνάμεως αὐτῇ ὀνομάζει
 τὸν δυνατὸν, καὶ ἄνθρωπον εἰρήνης τὸν εἰρηνι-
 κόν. 32 339 Συνειθίζει νὰ ἐνδύη τὰ ἄρθρα με-
 τὰς ἀντωνυμίας. 73 Τὸ ἀπεικνίς ἀντὶ τοῦ πολ-
 λάκις λαμβάνει. 87 Συνειθίζει νὰ διπλασιαζῇ
 τὰς αὐτὰς λέξεις. 163 Πτώσιν αἰτιατικὴν με-
 ταχειρίζεται ἀντὶ γενικῆς. 205 Τὸν καὶ σύνδε-
 σμον, μεταχειρίζεται περιττῶς. 207 Γενικὰς
 κτητικὰς ἀντὶ ἐπιθέτων μεταχειρίζεται. 228. Τὰ
 ὀριστικὰ λαμβάνει ἀντὶ εὐκτικῶν. 117 Τὸ εὖς σφό-
 δρα, ἀντὶ τοῦ λίαν λαμβάνει. 312 Τὰ συγκε-
 κριμένα μεταχειρίζεται ἀντὶ τῶν ἀφηρημένων. 322
 Συνειθίζει νὰ διπλασιαζῇ τὰ ὀνόματα μετὰ τὰς με-
 τοχάς. 326 Τὸ προσθήσει, ἀντὶ τοῦ θελήσει με-
 ταχειρίζεται. 339 Ἀδικήρως μεταχειρίζεται
 τὰς συντάξεις τῶν ῥημάτων καὶ τῶν προθέσε-
 ων. 344 Καθε πόλιν θυγατέρα ὀνομάζει. 371
 Αὕτη ἐνα καὶ τὸ αὐτὸ σημαίνει μετὰ τὴν διὰ καὶ
 μετὰ τὴν ὑπέρ. 376 Τοὺς μέλλοντος χρόνους,
 ἀντὶ εὐκτικῶν λαμβάνει. 429
- Γλῶσσα, προχειρότατον εἶναι εἰς κάθε εἶδος κακί-
 ας. 272 Τί ἐστὶ τὸ παῦσαι τὴν γλῶσσαν ἀπὸ
 κηκοῦ αὐτόθ. Γλῶσσα, ἐχθρῶν τεξάρι εἶναι καὶ
 ῥομφαία. 505
- Γνώμη, συνεργεῖς πόνοις χρωμένη νικά, τὴν φύ-
 σιν. 422
- Γνώσις φιλήδον ἐστὶν ἀρκετὴ εἰς σωτηρίαν. 13 Γνώ-
 σις ἡ περὶ Θεοῦ ποτήριον εἶναι. 195 Ἡ ἐν τῷ
 παρόντι γνώσις, γεῦσις εἶναι. ἡ δὲ ἐν τῷ μέλ-
 λοντι χορτασμός. 122 αὐτόθ. 270 Γνώσις διτ-
 τὴ εἶναι. 146 Κατὰ τῆς γνώσεως φύσιν καὶ
 χρόνον ἐπιναεῖ ὁ Διάβολος. 481
- Γονεῖς οἱ ἀφίνοντες τὰ παιδία τῶν νὰ τραγουδοῦν, ἐ-
 λέγχονται. 352 Γονεῖς οἱ παλαιοὶ βιβλία ἔκα-
 μναν τὰ σέματα τῶν εἰς τὰ παιδία τῶν αὐτόθ.
- Γραφὴ νέα περισσότερον πρέπει νὰ μελετᾶται ἀπὸ
 τὴν παλαιάν. 4
- Γραφὴ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων ὀνομάζει
 τὰς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. 26 Τοὺς υἱοὺς ὀνο-
 μάζει περισσότερον ἀπὸ τὰ ἔργα, παρὰ ἀπὸ
 τοὺς πατέρας τῶν. 39 Ῥητὰ Γραφῆς, ἄλλα μὲν
 ἐξηγοῦνται μόνον κατὰ τὸ γράμμα, ἄλλα δὲ
 κατὰ ἀναγωγὴν μόνον, καὶ ἄλλα καὶ κατὰ τὸ
 γράμμα καὶ κατὰ ἀναγωγὴν. 59 αὐτόθ. Συνει-
 θίζει ἡ Γραφὴ νὰ φανερῇ μὲ διπλασιασμὸν τὰ
 τίμια ὀνόματα. 61 Ποῖον σχῆμα εὐρίσκεται εἰς
 πολλὰ μέρη τῆς ἁγίας Γραφῆς. 94 Ἡ θεία
 Γραφὴ ἱερά ἐστὶ τράπεζα. 195. Τὰ λυπη-
 ρὰ βάλλει προτίτερα ἀπὸ τὰ χαροποιά. 334
 Γραφαὶ πηγὰ ὑδάτων εἶναι. 342 Ἀβυσσος εἶ-
 ναι ἡ Γραφὴ. 346 Τὰ εὐκτικὰ σχηματίζει ὡς
 προσεκτικὰ. 365 Συνειθίζει νὰ σχηματίζῃ τὸν
 Θεὸν, πῶς κρίνεται μετὰ τοὺς ἀνθρώπους προσκα-
 λῶν τὰ ἄψυχα. 404 Συνειθισμένον εἶναι εἰς
 αὐτὴν καὶ ἄλλο σχῆμα. 140 Γραφῆς οἱ λόγοι
 κατὰ τί εἶναι κεκαλυμμένοι, καὶ κατὰ τί λαμ-
 προί. 533
- Γρηγόριος ὁ Θεσσαλονίκης ποῖαν προσευχὴν προ-
 σπύχετο. 139
- Γυνὴ εἰς τὸν μακχρισμὸν συμπεριλαμβάνεται. 2
 Δέν διαφέρει ἀπὸ τὸν ἄνδρα κατὰ τὰ καλὰ ἔρ-
 γα καὶ τοὺς μισθοὺς. αὐτόθ.

Διὰ

Δαβὶδ πρῶτος ἐδίδαξε περὶ ἀναστάσεως. 6 Ἡ αἰ-
 σθητὴ βασιλεία του, οὐ κατέσχε τὰ πέρατα. 14

Διὰ

Διὰ τί ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸν του δίκαιον . 20
 Προτίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο του ἔργον παρεκάλει
 τὸν Θεόν . 27 Δὲν ἀποφεύγει τὸν ἐλεγμὸν ,
 ἀλλὰ τὸν μετὰ θυμοῦ γινόμενον . 33 Διὰ τί εἶ-
 πεν , ὅτι ἦτον ἀσθενής . 34 Ποία ἦτον ἡ κλίση
 του καὶ ποία ἡ σρωμνὴ του . 37 Ἐμειτανόησε
 διὰ τί ἤλπισεν εἰς τὴν φρονιμάδα τοῦ φίλου του
 Χουσι , καὶ ὅχι εἰς τὸν Θεόν . 39 Ἐξ ὀνόμα-
 τος δὲν εἶπε τὸν Ἀβεσσαλώμ , ἐντρεπόμενος δι
 αὐτόν . 41 Πῶς εἶπεν , ὅτι δὲν ἀνταπέδιδε κακὰ
 εἰς τοὺς αὐτὸν ἀδικούντας , εἰς καιρὸν ὅπου τοὺς
 ἐπολέμει . 41 Δέξα αὐτοῦ ποία ἦτον . 42 Ἐ-
 ἔβηκε διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀβεσσαλώμ . 42
 Μὲ ἡμᾶς τὰ ἔθνη συναριθμεῖ τὸν ἑαυτὸν
 του . 51 Διὰ τί ἄρχισε τὸν πρῶτον Ψαλμὸν
 μὲ ἐνικὸν ἀριθμὸν Μικχάριος καὶ ὅχι μὲ πλη-
 θυντικόν . 2 Διὰ τῶν Ψαλμῶν ἐξαγγέλλει εἰς
 κάθε Ἐκκλησίαν τὰς αἰνέσεις τοῦ Θεοῦ . 66
 Διὰ τί , ποτὲ μὲν , πληθυντικῶς , προφέρει τοὺς
 καλοὺς καὶ κακοὺς , ποτὲ δὲ ἐνικῶς . 70 Ἐλυ-
 πεῖτο βουλευόμενος , μήπως ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ἀ-
 ποθανεῖται . 90 Ποῖον θάνατον ἐφοβείτο . 91
 Καὶ μὲ τὴν θεωρητικὴν ἀρετὴν καὶ μὲ τὴν Πρα-
 κτικὴν εὐφραίνει τὸν Θεόν . 92 Οὐ μόνον τὰ
 πράγματα , ἀλλὰ καὶ τὰ λόγια τὰ μέλλοντα
 ῥιθύναι , ἡ χάρις εἰς αὐτὸν προσδήλωσε . 160
 Τίνος σέφαινον καὶ λίθον ἔβαλεν εἰς τὴν καταλήν
 του . 165 Καὶ μετὰ θάνατον καθαρώτερον ἐ-
 θεάτατό τὸ ἡς ἐνανθρωπήσεως Μυστήριον . 168
 Πάντοτε ψάλλει αὐτόθ . Μεγάλη ἦτον ἡ δό-
 ξα του , διὰ τί ἐβλάστησεν ἐξ αὐτοῦ ὁ Χρι-
 στός . 169 Διὰ τί με διπλᾶς καὶ τριπλᾶς λέ-
 ξεις φανερώνει ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα . 182
 Καὶ τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν ζητεῖ νὰ μάθῃ
 καὶ τὴν θεωρητικὴν . 204 Ἐσωσεν αὐτὸν ὁ Ἰη-
 σοῦς ἐκ τοῦ Ἄδου . 205 Διὰ τί ἐζήτηε νὰ συ-
 γχωρηθοῦν τὰ ἐν ἀγνοίᾳ ἀμαρτημάτων του . 205
 Διὰ τί Ἰσραὴλ ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸν του . 210
 Τρεῖς φορὰς ἐχρίσθη . 215 Μετὰ τὴν ἀμαρτίαν
 ἔλαβε πάλιν τὸ προφητικὸν χάρισμα , δι ἔγκαι-
 νισμοῦ τῆς ψυχῆς του . 232 Ποῖος λόγος ἐσά-

θη αἰτία νὰ ἀμαρτήσῃ ὁ Δαβὶδ . 235 Πῶς
 διέθρεφεν αὐτὸν ὁ Θεός . 240 Αἱ ταλαιπωρίαι
 τοῦ Δαβὶδ πρέπει νὰ εἶναι παράδειγμα εἰς τοὺς
 μετανοοῦντας . 243 Διὰ τί παρακαλεῖ τὸν Θε-
 ὸν νὰ κινήσῃ τὴν ὀργὴν του κατὰ τῶν πονη-
 ρῶν . 245 Ἐλυτρώθη ἀπὸ τὸν θάνατον , οὐχὶ
 δὲ καὶ ἀπὸ τὰς συμφορὰς . 250 Σαλότητα ὑ-
 ποκριθεὶς ἐγλύτωσε τὴν ζωὴν . 266
 Δαβὶδ διὰ τί λέγει ὅτι ἐβλήθη εἰς αὐτὸν ἡ χεὶρ
 τοῦ Θεοῦ , εἰς καιρὸν ὅπου ἐσυγχωρήθη ἡ ἀ-
 μαρτία του ; 261 Τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ ,
 ὀνόματα κἀκεῖ αὐτοῦ . 125 Διὰ τί ἐκαταρᾶ-
 το τοὺς ἐχθρούς του . 287 Μὲ σχῆμα ἀρᾶς
 προφητεύει τὰ μέλλοντα αὐτόθ . Ὡς καλοθ-
 λητὴς τῶν ψυχῶν τῶν ἐχθρῶν του καταρᾶται αὐ-
 τοὺς . 287 Τὸν Σαουλ λαβὼν εἰς τὰς χεῖρας ,
 δὲν ἐθανάτωσεν αὐτόν . 287 . 460 Ἀξιόπιστος
 εἶναι , εἰ καὶ μόνος μαρτυρεῖ . 303 Πῶς ἐσίγη-
 σεν ἐξ ἀγνοῶν . 319 Ἀπὸ λύπης καὶ μικροψυ-
 χίας ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του . 320
 Ἐφοβείτο τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν κρίσιν τοῦ Θε-
 οῦ . 396 Μετὰ δέκα μῆνας ἢ μετὰ ἕνα χρόνον
 ἐλέγχθη ἀπὸ τὸν Νεθάν . 417 Καὶ διὰ τί . αὐ-
 τόθ . Ἀπὸ διαβολικὴν δύναμιν συνηρπάγη ὁ Δα-
 βὶδ καὶ ἡμαρτε αὐτόθ . Διὰ τί ἐσυγχωρήθη νὰ
 ἀμαρτήσῃ αὐτόθ . Διὰ τί ἐν τῷ παντηκοςῶ
 Ψαλμῷ ἐζήτησε συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶν του
 αὐτόθ . Τὰ δύο του ἀμαρτημάτων ὡς ἕνα φαί-
 νονται . 419 Παντελῶς δὲν ἀπέστη ἀπὸ τὸν Δα-
 βὶδ τὸ προφητικὸν χάρισμα , ὅταν ἡμαρτεν ,
 ἀλλὰ μόνον μερικῶς . 425 Παράδειγμα μετα-
 νοίας τοῖς ἄλλοις ἔγινεν . 426 Ἐξομολογεῖται
 καὶ εὐχαρισεῖ τῷ Θεῷ εἰς τὰ ἔθνη διὰ τῶν
 Ψαλμῶν του . 148 Μὲ διάφορα λόγια προφέρει
 τὸ αὐτὸ νόημα . 125 Διὰ τί εἰς ἄλλο μὲν μέ-
 ρος λέγει ὅτι φοβεῖται , εἰς ἄλλο δὲ , ὅτι δὲν
 φοβεῖται . 444 Ποῖον Ψαλμὸν ἐσύνθεσε μέσα
 εἰς τὸ σπλάχνον , καὶ ποῖον ἔξω τοῦ σπληνί-
 ου . 461 Δόξα τοῦ Δαβὶδ ποία ἦτον . 465
 Ἐπὶ τῆς σρωμνῆς του ἐν ἐκάσῃ φυλακῇ ἐμνημό-
 νευε τοῦ Θεοῦ . 502 Πτωχὸν ἑαυτοῦ ὀνομά-
 ζει

- ζει ταπεινούμενος. 511 Ποῖον Ψαλμὸν γεγρα-
κὼς ἐλάλησε, καὶ οὐχὶ ἔψαλεν. 125
- Δαίμονες τί πρὸ τῆς ἀμαρτίας, καὶ τί μετὰ τὴν
ἀμαρτίαν ἡμῖν υποβάλλουσιν. 15 Πόλεμος τῶν
Δαιμόνων πῶς νοεῖται κυκλικός. 17 Ἀφ' οὗ ἀ-
ποθάνη τις, ἐξετάζουσιν τὰ εὗρου ἀμαρτίας καὶ
πληγὰς τῆς ψυχῆς του. 40 Διώκοντες ὀνομά-
ζονται. 41 Κατηργήθησαν καὶ δύναμιν καμ-
μίαν δὲν ἔχουν κατ' ἐπὶ νῶμας. 60 Πόλεις
αὐτῶν ποῖαι ἦτον. 62 Με ἄρματα εἶναι καὶ
ἵππους. 163 Κέδροι ὀνομαζονται. 228 Χαί-
ρουσιν ὅταν ἡμεῖς ἀποκίωμεν θλῖβειν. 233
Παγίς εἶναι ἡ προσβολή των. 240 Πῶς ἐξελ-
λόντες ἡμεῖς τῆς εὐθείας οδοῦ, περικύχουσι. 118
Οἱ βλαβεῖς αὐτῶν διαλογισμοί, θεμέλια ὀνομά-
ζονται. 129 Ὅρη νοοῦνται καὶ διὰ τί. αὐ-
τόθ. Ὁργίσθη εἰς αὐτοὺς ὁ Θεός. αὐτόθ. Καὶ
τὸ ὄνομα τῶν Δαιμόνων μισεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ
ἅγιον. 133 Δαίμονες ὅταν συντροφίσουν τὰ ὁ-
σα τῆς ψυχῆς, τί ποιοῦσι. 348 Δαίμονος σκο-
πὸς ποῖος ἦτον, εἰς τὸ νὰ βίβῃ τὸν Δαβὶδ νὰ ἀ-
μαρτήσῃ. 420 Δαίμονες αἵματα λέγονται. 426
Δαίμονες ἐχθροὶ δυνατοί. 135 Τεῖχος εἶναι. 140
Δαίμονες οὐκ ἔσωζον, ὅτι οὐκ ἦσαν ὅλως Θε-
οί. 145 Δαιμόνων ἐράταις πλατείαις εἶναι. 454
Τόκος καὶ διαφορὰ αὐτῶν ποῖον εἶναι. αὐτόθ.
Θάνατος αὐτῶν ποῖος. αὐτόθ. Παρουσία ποῖ-
αι. αὐτόθ. Ἀνταλλαγμὰ εἰς αὐτοὺς πῶς δὲν
εἶναι. αὐτόθ. Πῶς ἠπαλύνθησαν οἱ λόγοι των
αὐτόθ. Πότε πηγαίνου σπῖσω, καὶ πότε ἐμ-
πρός. 459 Δαίμονες εἰς ὄνειδος ἔγιναν. 463
Κατάραι ἡμεῖς τέκνα ποιοῦσι. 495 τὴν τιμὴν
μας ἐσίγησαν. 494 Ὅρη νοοῦνται οἷς ἠτόμα-
σαι ἡ ἄευσσος. 511 Ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ
Χριστοῦ διακλύονται. 527 Δαίμονες καὶ τὰ πα-
ραμικρὰ σφάλματα ἐξετάζουσιν. 438. 538 Ὅ-
ταν θηρεύουσιν τὴν ψυχὴν, τότε κραταίει γίνου-
ται. 474
- Δαίμονες καταπατοῦν τὴν κορυφὴν τῶν ἀμαρτανόν-
των. 533 Βίαν οἱ Δαίμονες οὐκ ἐπάγουσιν, ἀλ-
λ' ἀπάτην. 495 Θηρία εἶναι τοῦ καλῆμου καὶ
διὰ τί. 543
- Δάκρυα εὐφροσύνην ἔχουν. 37 Τὸ ἄσβεστον σβύν-
νουν πῦρ. αὐτόθ. Ὁ δακρύων τρέφεται μετὰ
δάκρυά του. 343 Ποία ἡ φυσικὴ τῶν δακρύων
αἰτία. αὐτόθ.
- Δάκρυα Θεοῦ τί εἶναι. 53
- Δέσεις διαφέρει ἀπὸ τὴν προσευχὴν καὶ εὐχαρισί-
αν. 222. 489 Ἐκ μέσης τῆς καρδίας πρέπει
νὰ ἀναπέμπεται. 496
- Δειλία ὅταν αὐξήθῃ φόβος γίνεται. 445
- Διαβολὴς κάμνει τὴν κακίαν ὡς ἂν ξουράφι. 431
διαβολοῦ τὸν ἔφρανον ἐλπίοντες οἱ δίκαιοι,
θέλουσιν φοβηθῶν τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. 433
- Διαβολὴ πόσον ἐξέτα εἶναι. 432 Ῥόμπλον καὶ
ρόμπλα καὶ τόξαμα εἶναι ἀκιδωτόν. 73
- Διάβολος οὐχ' ἐτέρωθεν ἔχει καὶ ἡμῶν τὴν ἰσχύ-
ν, ἀλλ' ἐξ ἡμῶν. 14 Λέων ὀνομάζεται. 40. 74
Ἀμαρτία καὶ ἀπώλεια εἶναι. 41 Αὐτός εἶναι
καὶ ἐχθρὸς καὶ ἐδικητὴς τοῦ Θεοῦ. καὶ πῶς. 52
Ἐγύρισε εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐνίκηθη. 60 Ῥομ-
φαίαι αὐτοῦ ποῖαι εἶναι. 62 Διὰ τί ἐνικῶς ὀ-
νομάζεται ἄσεβης καὶ ἐχθρὸς. 62 Φοβεῖται
τοὺς πλουσίους κατὰ τὴν ἀρετὴν. 74 Ποία εἶ-
ναι ἡ πρώτη παγίς του. αὐτόθ. Τὴν κληρονομίαν
τοῦ Θεοῦ ἀδίκως ἤρπασε καὶ κατεκράτει. 107
Τὴν δουλοπνίαν ἐξέραςεν. 273 Διὰ τί ὁ Διά-
βολος εἶναι πονηρός. 297 Ἀμαρτωλὸς εἶναι. 293
Πανοπλία αὐτοῦ ποῖαι εἶναι. 299 Κάθε ἀμαρ-
τωλὸν περιγεῖται ὁ Διάβολος, πῶς ἔπασεν καὶ ἐ-
νίκηθη. 323 Ὁ Διάβολος ἄνθρωπος ὀνομάζε-
ται. 350. 456 Βαρρῆς ὀνομάζεται. 388 Ἀ-
νομία λέγεται. 396 Θάνατος ὀνομάζεται. 401
Διαβολὸς φοβεῖται τοὺς μετ' εὐλαβείας μεταλαμ-
βάνοντας. 196
- Διάβολος εἰς τὸ τέλος σφοδρότερον πνεῖ. 461 Τὸν
χρόνον καὶ τὴν φύσιν συνεπικινεῖ κατὰ τῆς ἀρε-
τῆς. 481 Διαβολοῦ ποῖον εἶναι σκῆνωμα καὶ ῥί-
ζωμα. 435 Ἀποκείρει ἀνεπαισθῆτως τὴν χάριν
τῆς ψυχῆς. 432 Πατήρ καὶ υἱοφίος γίνεται. 529
Τόπος αὐτοῦ ποῖος εἶναι. 307
- Διαβούλιον εἶναι καλλίτερον νὰ λέγεται, παρὰ Δια-
βου.

Εὐλογία 31
 Διαθήκη παλαιὰ καὶ νέα, λογισμοὶ τῆς τοῦ Θεοῦ
 κηρύξεως εἶναι 262
 Διαθήκη ἡ παλαιὰ ἄβυσσος εἶναι ὁμολίας καὶ ἡ νέα. 346
 Διαθήκη καινὴ, τὴν σελὴν ὁδὸν ἡμῶν δαίκνυσιν. 439
 Πτέρυγες τοῦ Θεοῦ εἶναι. 501 Διαθήκαι δύο
 κληροὶ εἶναι. 534 Πληρεὶς τοῦ Ἰσραὴλ εἶ-
 ναι. 541
 Διάφορον καὶ ὁ παλαιὸς νόμος ἐμπόδιζεν. 447 Με-
 τὰ τὴν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν καὶ τὸν δόλον ἀριθμεῖ-
 ται. αὐτόθ.
 Δικυφορὰ τί εἶναι. 110
 Διδασκαλία ποτήριον καὶ οἶκος ὀνομαζέται. 107
 Διδασκαλοὶ βάρεις εἶναι τῆς Ἐκκλησίας. 389 Πρέ-
 πει νὰ δυναμίσουν τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ τὴν διδα-
 σκαλίαν καὶ τὸ παραδειγματῶν. 393 Ὑπέτιοι
 γίνονται, ἐὰν ὁδηγήσουν καλὴν εἰς τὴν ἀπω-
 λειαν. 403 Πρῶτον πρέπει τινὲς νὰ κάμνῃ, καὶ
 ἔπειτα νὰ διδάσκῃ. 412 Μισοῦσι τὰ λόγια τοῦ
 Θεοῦ, ἐὰν δὲν κάμνουν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. 413
 Πῶς εἶναι ὁ ἀμαρτωλὸς, ὅπου δὲν πρέπει νὰ
 διηγῆται καὶ νὰ διδάσκῃ τὰ τοῦ Θεοῦ δικαιώμα-
 τα. 412 Νεφέλαι εἶναι. 546
 Δίκαιος μετὰ τὸ ἔθλον παρομοιάζει. 4 Δίκαιοι ποιοὶ
 ἐνομαζόνται. 6 Πῶς γινώσκει ὁ Θεὸς τὰς ἐνά-
 τας αὐτῶν αὐτόθ. Ὁ Θεὸς αὐτὸν εὐλογεῖ, καὶ
 οἱ πονηροὶ τὸν κατηγοροῦσι. 32 Ὁ τέλειός ἐστι
 κατ' ἀρετὴν. 84 Καὶ ὁ φυλάττων τὴν δικαιο-
 σύνην εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα· αὐτόθ. Οὐ-
 τε πρέπει νὰ ἐνεδίξῃ, οὔτε νὰ ἐνεδίκεται. 101
 Διάφορον δὲν πρέπει νὰ πῶν. 102 Ἐλεος
 χρειάζεται ἀπὸ τὸν Θεόν. 200 Εἰς τοὺς δικαί-
 ους θέλει δοθῇ μόνῃ ἡ φωτιστικὴ δύναμις τῆς φλο-
 γῆς. 229 Δόξα αὐτοῦ ποῖα εἶναι. 237 Ὁ δέ-
 καιος τόπος, εἰς τὸν Κύριον εἶναι, καὶ ἀντιερό-
 φως ὁ Κύριος εἰς τὸν Δίκαιον. 255 Πᾶσα ἡ
 τοῦ Δικαίου ζωὴ τεθλασμένη εἶναι. 269 Πῶς
 ῥύεται ἐκ θλίψεως· αὐτόθ. Οἱ μισοῦντες τὸν δι-
 καιον πλημμελοῦσι. 276 Δικαίων κληρονομία
 ποῖα εἶναι. 300 Εἰς καιρὸν πείνας οἱ δίκαιοι
 χορταίνουσι· αὐτόθ. Οἰκτεῖται ὁ Δίκαιος καὶ

δίδωσι. 301 Πῶς ὅταν πέσῃ οὐ καταρρήγνυ-
 ται. 302 Πρὸς καιρὸν ἐγκαταλιμπάνεται. 303
 Πᾶς τὸ σπέρμα αὐτοῦ δὲν ζητεῖ ἄρτους καὶ εἰς
 εὐλογίαν ἔσται· αὐτόθ. Δικαίων ἀρετὰς μετὰ ἡ-
 δονὴν ὁ Δαβὶδ διηγῆται. 304 Δίκαιος πῶς λα-
 λαί σοφίαν καὶ κρίσιν. 305 Τὸν νόμον ἔχει πη-
 δαλίον. 305 Δίκαιοι οὐ τὴν παιδείαν παραι-
 τοῦνται, ἀλλὰ τὴν ὁρμήν. 309 Καὶ τὰς μι-
 κρὰς ἀμαρτίας ὁ Δίκαιος φοβεῖται. 312 Ὁ Δί-
 καιος μιμεῖται τὴν ἐλαφον. 342 Δίκαιον ποῖον
 εἶναι τοῦ λυκαῖ. 346 Δίκαιος πῶς χαίρει, ὅ-
 ταν ἑλθῇ ἐνδίκησιν. 471 Πῶς νίπτεται ἐν τῇ
 αἵματι τοῦ ἀμαρτωλοῦ· αὐτόθ. Πῶς ὅλην τὴν
 ἡμέραν ἔλατ, καὶ δακρύει. 303 Εἰς τὸν Δί-
 καιον πῶς διέζεται ἀποκάλυψις καὶ λύθη. 484
 Βασιλεὺς τῶν λογισμῶν τῶν δικαίων ποῖος εἶ-
 ναι. 372
 Δικαιοσύνη ὁ ἔχων εἰσκαύεται ἀπὸ τὸν Θεόν. 19
 Τρεῖς εἶναι δικαιοσύναι. 45 Εἰς οἷας τὰς ἀρε-
 τὰς ἡ δικαιοσύνη θεωρεῖται. 100 Δικαίως πρέ-
 πει νὰ γίνεταί· αὐτόθ. Δικαιοσύνη βροτῶν εἰς
 τὸν Θεόν. 112 Διπλὴ εἶναι ἡ δικαιοσύνη. 290
 Ἡ ἀνταποδοτικὴ δυσθεώρητος εἶναι· αὐτόθ. Τοῖς
 εὐθεσι παρατείνεται ἡ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνη. 292
 Τὰ μετὰ δικαιοσύνης ὀλίγα, εἶναι καλλίτερα τοῦ
 μετὰ ἀδικίας πλούτου. 299
 Δικαιώματα ποῖα προσάχματα τοῦ Θεοῦ εἶναι. 137
 Διὰ τί λέγονται ἔτσι. 155
 Διπλασιασμός τῶν λέξεων διὰ τί γίνεται. 5. 61
 74. 119. 163. 221. 226. 263. 284 Διπλα-
 σιασμός τοῦ ὑπομένων ὑπέμεινα καὶ τῶν τοιού-
 των, δηλωτικὸς εἶναι ἐπιτάξεως. 326. 341.
 348 Καὶ τριπλασιασμός τῶν αὐτῶν εὐρίσκεται
 ἐν τοῖς Ψαλμοῖς. 351 Διπλασιασμός τί σημαί-
 νει. 375. 379. 403. 461
 Διψῶ ἢ λέξις τί φανερώνει. 342. 500
 Δόγματα πίστεως τὰ περὶ τῆς Θεολογίας καὶ ἐνστά-
 χου οἰκονομίας θεμέλια εἶναι τῆς οἰκουμένης. 134
 Ταῦτα φανεροῦνται εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων
 τοῦ Βαπτίσματος· αὐτόθ.
 Δόλιος μετὰ τὸν φονέα ἐνόηται. 28.
 Δόλος

Δόλος τί εἶναι. 272 Κακὲν ἐστὶ χαλεπώτατον. 273
 Δόξα Δικαίου ποία εἶναι. 237 Δόξα τοῦ ἀδίκου
 καὶ πλουσίου ἀνθρώπου ποία εἶναι. 402 Δόξα
 σώματος ποία εἶναι, καὶ δόξα ψυχῆς ποία. 403
 Δόξαν Θεῷ τίς προσφέρει. 227 Δόξης Θεοῦ θεω-
 ρία, χερτασμὸν προσφέρει. 122 Καὶ πόθον ἐνταυ-
 τῷ· αὐτόθ. Δόξαν πρέπει νὰ δίδῃ τινὰς εἰς τὸν
 Θεὸν διὰ λόγων καὶ διὰ ἔργων. 546 Δόξης
 Θεοῦ καταπεφρονημένης, ἀργεῖται τῆς εἰς ὁδε-
 φούς ἀγάπης ὁ νόμος. 552
 Δοξολογεῖν πρῶτον δεῖ, εἴτε εὐχαριστεῖν, εἴτε αἰ-
 τεῖν. 29 Πρέπει νὰ δοξολογῇ τινὰς τὸν Θεόν,
 καὶ πρὸ τοῦ νὰ λυτρωθῇ, καὶ ἀφ' οὗ λυτρωθῇ
 τῶν ἐχθρῶν του. 120
 Δόσις ποία λέγεται. 42
 Δουλεῦν τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ τί ἐστὶ. 12
 Δούλον Θεοῦ οἱ πολεμοῦντες, τὸν Θεὸν πολεμοῦσι,
 καὶ παραπικραίνουσι. 31
 Δυνατοὶ τεῖχος καὶ πόλις ὀνομάζονται. 62 Δυνα-
 τὴς ἐν κακίᾳ καυχᾶται ἐν αὐτῇ. 431
 Δυσμαὶ ποίαι λέγονται. 528
 Δωὴν τί ἦτον, καὶ τί κακὸν ἔλαμε. 430 Ὁ Διά-
 βολος εἶναι ὁ τὴν ἁγίον φύσιν τῶν ἡμιόνων βου-
 κολῶν· ἦτοι τὴν ἁμαρτίαν. 430 Τότε λυπῶ
 τὸν Δωὴν τὸν τύραννον τῆς ἐμῆς σωτηρίας, ὅ-
 ταν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἱερέως γενώμην. 431 Προ-
 δότης καὶ διαβαλὴς ἦτον· αὐτόθ.
 Δωροληψία πᾶσα πονηρὰ εἶναι. 103
 Ε.
 Εἰδῶν τί θέλει νὰ εἰπῇ. 201
 Εἰγκατάλειψις ἡ ἀποστροφή Θεοῦ εἶναι. 555
 Εἰγκατέλιπέ με ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου, πῶς
 νοεῖται. 220
 Εἰγκαινίζεται πῶς ὁ ἀληθινὸς ἡμῶν οἶκος. 233
 Εἰγκράτεια ὑπόδημα ἐστὶ τῆς ψυχῆς. 486
 Εἰς ἐκείας περιφανέστερος ἔγινε διὰ τὸν ἀναποδισμὸν
 τοῦ ἡλίου. 166
 Ἐθνη πῶς εἶναι κληρονομία τοῦ Χριστοῦ. 11 Ὁ
 ἐξ Ἐθνῶν λαὸς πένης ἦτον. 63. 68 Ἐλπίς
 τούτων, ὁ Χριστὸς εἶναι. αὐτόθ. Ὁρφανὸς ἦτον. 76
 Εἰς εὐσέβειαν ἐτάχυναν. 107 Πῶς ὀνομάζοντο

πρότερον, καὶ πῶς τῶρα ὀνομάζει αὐτοὺς ὁ Χρι-
 στός. 107 Φυβοίμενοι τὸν Κύριον ὀνομάζον-
 ται. 188 Ὅλαι αἱ πατριαὶ τῶν Ἐθνῶν ἐπίσει-
 σαν ἐκ μέρους τὸ ὄλον, καὶ καθὰ ἀπὸ καθῆ Ἐ-
 θνὸς ἐπίσεισαν. 191 Οἱ ἐξ Ἐθνῶν διδασκοὶ εἶ-
 ναι Θεοῦ. 193 Προσέμουν τῶν ἐξ Ἐθνῶν πι-
 σευσάντων ποιοὶ ἦτον. 192 Πρόβατα ἦτον πε-
 πλανημένα. 193 Εἰς τὰ Ἐθνη ὅλα πῶς ἐβασί-
 λευσεν ὁ Χριστός. 385 Πλευρὰ ἦτον τοῦ Δια-
 βόλου. 389 Ὅρη καὶ προτειχίσματα ἔγιναν τῆς
 Ἐκκλησίας· αὐτόθ. Ἐθνη λαὸς ταπεινὸς ἦ-
 τον. 138 Ἐθνῶν κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐγένετο. 145
 Ἐθνη κύνες ὄντα, υἱοὶ ἔγιναν. 479 Διὰ τί
 τὰ Ἐθνη σάρκα ὀνομάζονται. 509 Ὅλαστα
 νοοῦνται. 512
 Εἰρήνη εὐλογία εἶναι, καὶ αἰτία εὐλογίας. 18
 Εἰρήνη μετὰ τὰς τοῦ Μωϋσέως εὐλογίας συναριθμεῖ-
 ται. 18 Εἰρήνην πῶς πρέπει νὰ κυνηγοῦμεν. 273
 Εἰρήνην ὁ ζητῶν, Χριστὸν ἐκζητεῖ· αὐτόθ.
 Πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον πρέπει νὰ
 ἔχωμεν εἰρήνην. 274 Εἰρηνικῶς ἀνθρώπῳ ποῖον
 ἐγκατάλειμμα μένει. 307
 Εἶτον εἶναι ἀντὶ τοῦ εἰπεῖ κατὰ παλαιὰν διαλεκ-
 τὴν. 278
 Εἰς τὸ τέλος διὰ τί ἐπιγράφεται εἰς πολλοὺς Ψαλ-
 μους. 19
 Ἐκεῖ τί δηλοῖ. 293
 Ἐκκλητὸς ποῖος εἶναι. 138
 Ἐκκλησία κληρονομοῦσα ὀνομάζεται, καὶ διὰ τί. 26
 Κληρονομία αὐτῆς ποία εἶναι. αὐτόθ. Νύμφη
 ὀνομάζεται καὶ βατίλισσα· αὐτόθ. Εἰς αὐτὴν
 πρέπει νὰ προσκυῇ τινὰς με φόδον. 29 Λη-
 νὸς ὀνομάζεται, καὶ διὰ τί. 50 Σιών ὀνομά-
 ζεται. 64 Ἐκκλησία μεγάλη λέγεται ἡ Καθολ-
 ική. 190 Τόπος χλόης εἶναι. 193 Οἶκος Κυ-
 ρίου εἶναι. 196 Οἰκουμένη εἶναι. 198 Μετὰ τοὺς
 παρσχμοὺς συνέση· αὐτόθ. Ὅρος λέγεται ὅλη
 ὁμοῦ ἡ Ἐκκλησία. 199 Τὸ δὲ ἔθνος τῆς Ἐκ-
 κλησίας τόπος ἅγιος λέγεται· αὐτόθ. Πρὸ τῆς
 εἰσόδου καθὲς μερικῆς Ἐκκλησίας· ἦτοι ναοῦ,
 διὰ τί κατασκευάζονται, σκαλοπάτια. αὐτόθ. Ὅ

ρος λέγεται ὅλη ὁμοῦ ἡ Ἐκκλησία· αὐτόθ. Εὐ-
 πρέπεια αὐτῆς πολλή εἶναι. 214 Εἰς τὴν
 Ἐκκλησίαν πρέπει νὰ προσευχώμεθα, καὶ ὄχι
 εἰς τὴν οὐρανόν. 215 Ὁ ἐν αὐτῇ προσταυχόμενος
 μᾶλλον εἰσακούεται, ἢ ὁ ἐν τῇ οἰκίᾳ· αὐτόθ.
 Ποιοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὄντες, ἔξω τῆς Ἐκκλη-
 σίας εἰσὶ. 227 Αὐτὴ ἀγία εἶναι· αὐτόθ. Οἱ
 ἐν ταύτῃ πεφυτευμένοι, ἐν τῇ ἁγνῇ Ἐκκλησίᾳ
 μέλλουν νὰ ἐξανθήσονται· αὐτόθ. Οἱ ἐν τῇ Ἐκ-
 κλησίᾳ λαλοῦντες, πόσον ἐλέγχονται ἀπὸ τὸν
 Βασίλειον. 231 Ἐγκαινισμὸς τῆς Ἐκκλησίας
 ποῖος εἶναι. 232 Πόλις ἐστὶ περιοχῆς. 247
 Ἐξω αὐτῆς ἔλεος οὐ δίδεται· αὐτόθ. Διὰ τί
 λέγεται Ἐκκλησία μεγάλη. 284 Πλούτος αὐ-
 τῆς ποῖος ἐστὶ. 291 Ἡ ἐξ Ἑθνῶν Ἐκκλησίαι εἶ-
 ναι μεγάλη. 330 Βασίλισσα εἶναι. 359 Πα-
 ρασκεύεται ἐκ δεξιῶν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' οὐχὶ κά-
 θηται· αὐτόθ. Διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐκάθισε, καὶ
 ὄχι δι' ἐαυτῆς· αὐτόθ. Νηπτήν ἐνδυμασίαν φο-
 ρεῖ. 369 Καὶ νύμφη εἶναι καὶ θυγάτηρ. 370
 Ποῖον εἶναι τὸ κάλλος τῆς. 371 Κεφαλῆτης εἶ-
 ναι ὁ Χριστός. 371 Νηπτός εἶναι ὁ σολισμός
 τῆς. 372 Οἱ υἱοὶ τῆς ἔγιναν ἀντὶ τῶν προτέρων
 Πατέρων τῆς. 374 Πάντοτε ἐνθυμεῖται τὸ ὄνο-
 μα τοῦ Χριστοῦ· αὐτόθ. Πόλις εἶναι τοῦ Θεοῦ. 375
 Ὁ Θεὸς εὐρίσκεται ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ δὲν θέλει
 σκληρῶν. 379
 Ἐκκλησία ἀπὸ τὰ ἔθνη ἐσυστήθη. 389 Ἐκκλη-
 σία καὶ μία λέγεται καὶ πολλαί· αὐτόθ. Ἐκκλη-
 σίαν οἱ πολεμοῦντες, ἐθαύμασαν βλέποντες τὴν
 δύναμίν τῆς· αὐτόθ. Ὁ Θεὸς ἐθαμελίωσεν αὐτὴν
 εἰς τὸν αἰῶνα. 390 Ὅρος Σιών λέγεται ἡ μία
 Ἐκκλησία, θυγατέρες δὲ τῆς Ἰουδαίας, αἱ κατὰ
 τόπους Ἐκκλησίαι. 391 Τεῖχη αὐτῆς εἶναι οἱ
 Ἄγγελοι. 429 Ἀπὸ τῶν ἁγίων ἦτον μεμακρυ-
 μένη. 455 Πόλις περιοχῆς ὀνομάζεται. 486
 488 Αὐταὶ αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι εἶ-
 ναι. 510 Ἀγαθὰ Ἐκκλησίας ποῖα εἶναι· αὐ-
 τόθ. Ἅγιος καὶ θυμακὸς ὁ ναὸς τῆς Ἐκκλησί-
 ας εἶναι. 511 Ποία προσευχὴ ἐγένετο ὑπὲρ τῆς
 καθολικῆς Ἐκκλησίας. 389 Ἐκκλησία ἡ τῶν

Ἑθνῶν ἔρημος ἦτον. 531 Ἐκκλησίας ὠραιότης
 ποῖα εἶναι. 533 Ὅρος εἶναι ποῖον καὶ τετυρωμέ-
 νον. 535 Ποδάρι εἶναι τοῦ Χριστοῦ. 539 Ἐ-
 βράφη ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Μαρ-
 τυρῶν· αὐτόθ. Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ νεάνιδες
 εἶναι τυμπανίστριαι. 540 Ἐλαβε τὴν ἀξίαν πα-
 ρὰ Θεοῦ ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐνεργῇ θαύματα. 545
 Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ σῶμα του κατήρτισεν ὁ
 Χριστὸς εἰς τὸ νὰ τὸ μεταλαμβάνῃ αὐτὴ. 329
 Ἐκκλησία κληρονομία εἶναι καὶ ποτήριον τοῦ
 Κυρίου. 107 Ἐν τῷ αἰῶνι τοῦτω κληρονο-
 μίαν οὐκ ἔχει. 109 Σκύλα αὐτῆς ποῖα εἶ-
 ναι. 533
 Ἐκκασίς τί δηλοῖ. 238. 247
 Ἐλαία κατάκρηπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, πῶς
 γλαφυρῶς ἐμνηνεύεται. 434 Τοῦ ἐναρέτου εἶναι
 εἰκὼν· αὐτόθ.
 Ἐλαίον εἶναι ἡ θεωρία τῶν ὄντων. 195 Καὶ τὸ
 χάρισμα τοῦ Π-εύματος. 196 Καὶ τὸ χρίσμα τοῦ
 ἁγίου Ἐλκίου καὶ τὸ μῦρον· αὐτόθ. Εἰς πόσα εἶ-
 ναι χρησίμον τὸ ἐλαίον. 435
 Ἐλάφου ἰδιώμα ποῖον. 230 Διψαλέον ζῶον εἶ-
 ναι. 342
 Ἐλεημοσύνη θυσία εὐώδης ἐστὶ, 161 Ἡ αὐτὴ καὶ
 ἔλεον εἶναι καὶ δάνειον. 303 Τοὺς ἀσθενοῦντας
 κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἱκτρεῖει πλου-
 σίας μεταδιδεμένη. 337
 Ἐλλειψίς εἶναι ἐν τῷ „ Καὶ σὺ Κύριε, ἕως πό-
 τε. 35 Ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἄνευ κακοῦ. 72
 Καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐλλειψίς ποιῶσι τῶν λόγων
 τοὺς οἱ βοηθούμενοι παράτινος ἀπὸ τὴν χράν-
 τους. 334
 Ἐλεος Θεοῦ ὅλοι χρειάζομεθα, ὅλοι ὁμῶς δὲν τὸ
 ἀξιονόμεθα. 34 Ἐλεος τοὺς ἀξίους ζητεῖ· αὐ-
 τόθ. Πῶς θαυμάσονται αὐτὸ ὁ Θεός. 116 Σμιγ-
 μένον εἶναι μὲ χρίσιν. 258 Πότε καὶ εἰς
 ποίους ἀγαπᾷ τὸ ἔλεος ὁ Κύριος· αὐ-
 τόθ.
 Ἐλεος καταδιώκον εἶναι ὁ Χριστός. 195 Ἐλέω σώ-
 ζονται καὶ οἱ πάντα κατορθώσαντες. 200 Ἐλε-
 ος τοῦ Θεοῦ μέτρον ἔχει τὴν ἡμῶν πρὸς Θεοῦ
 ἐλπί-.

- ἐλπίδα . 264 Ἐλεος τοῦ Θεοῦ πολλά ἐπληθύνθη . 290 Εἰς ποίους παρατείνεται . 292 Ἐλεος τοῦ Θεοῦ ἄβυσσος εἶναι . 346 Καὶ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ χρῆζομεν τούτου καὶ ἐν τῷ μέλλοντι . 462
- Ἐλεφάντινος ὕλη τιμία ἦν τοῖς παλαιοῖς . 368
- Ἐλισαβὲτ ἐρρύγεται ὡς ἡμέρα εἰς τὴν Θεοτόκον τὸ ῥῆμα τοῦ ἀσπασμοῦ . 151
- Ἑλλήνων πάντα ψευδῆ ἦν . 84 Ἕλληνες εἰ ζητήσαντες ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν , προσήμιον ἦτον τῶν ἐξ Ἑθνῶν πιστευσάντων . 192 Ἑλλήνων πλάνη ἐγήρασεν . 193 Ἕλληνες ἐμυθολόγουν , ὅτι εἶναι σπαρτοὶ οἱ ἄνθρωποι . 394 Ἕλληνες πολλοὶ διὰ φόβον , τῶν βασιλέων , ἐδέχθησαν τὸν Ἰουδαϊσμόν καὶ Χριστιανισμόν . 517 Ἕλληνες εἰ μὴ πιστεύσαντες , παρακικράνοντες ἔγιναν . 519 Ἑλπίζοντες εἰς τὸν Κύριον , πῶς δὲν πλημμελοῦσι . 277
- Μακάριος εἶναι ὁ εἰς μόνον τὸν Κύριον ἐλπίζων . 327
- Ἑλπίς σωτηρίας , διὰ τί ὀνομάζεται φύλλα . 4 Οἱ εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἐλπίδα ἔχοντες ὅλυν , καλότυχοι εἶναι . 14 Ἑλπίζοντες εἰς τὸν Θεὸν , ποῖοι εἶναι . 64 Μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις τῆς εἰς τὸν Κύριον ἐλπίδος . 79 Ἑλπίδα καὶ ἔλεος Θεοῦ χρειαζόμεθα εἰς τὸ νὰ μὴ σαλευθῶμεν . 166 Ἰησοῦν τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος οὐκ ἔστιν οὐδέν . 216
- Μακάριος ὁ μόνον ἐλπίδα ἔχων τὸν Θεόν . 239 Κατὰ τὴν ἐλπίδα ἡμῶν , οὕτω δίδεται εἰς ἡμᾶς καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος . 264 Ἑλπίς τῶν περάτων τῆς γῆς εἶναι ὁ Χριστός . 511
- Ἐνανθρωπήσας ὁ τρόπος ἀκατανώτερος εἶναι . 130
- Ἐνεργείας Θεοῦ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων φανερώνει ἡ Γραφή . 26 . 34 . 116 Με τὰς εἰκόνας τῶν αἰσθησέων φανερόμεν αὐτάς . 128
- Ἐντολὴ διὰ τί λέγεται ὁ Νόμος . 155 Ἐντολαὶ ὁδοὶ καὶ τρίβοι ὀνομάζονται . 204 . 524 Ἐντολὰς ὁ φυλάσσω , μένει καθαρὸς ἀπὸ ἁμαρτίας . 137 Ἐντολαὶ λέγονται αἱ κατὰ μέρος ἐν τῷ Νόμῳ περιεχόμεναι αὐτόθ .
- Ἐντροπή ἡ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐν τῇ κρίσει , φοβερωτέρα εἶναι τοῦ σκότους καὶ τοῦ πυρός . 269 Ὁ
- ρα καὶ εἰς τὴν λέξιν αἰσχυρὴ , ἐν τῷ πίνακι τούτῳ .
- Εἰωτίσθαι διαφέρει ἀπὸ τοῦ ἀκούειν . 26 . 394
- Ἐπίτασιν δεήσεως σημαίνουσι . 440
- Ἐννοεῖς ἢ καθ' ὑπότασιν ἀρχὴ μισθοῦ ἐστίν , οὐχὶ δὲ ἀποτέλεσμα . 367
- Ἐξοδὸς ὁ θάνατος εἶναι , καὶ εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ ετοιμαζόμεθα . 226
- Ἐξομολογήσεως καιρὸς ὁ τῆς νυκτός ἐστι . 36 Διὰ τί οὐκ ἐξομολογεῖται τις ἐν τῷ Ἀδῇ αὐτόθ .
- Ἐξομολογεῖται ἐν αὐτῷ τινας , ἀλλ' ἀνωφελὲς αὐτόθ . Ἐξομολόγησις πόσα σημαζόμενα ἔχει . 59 Ἐξομολόγησις ἀρχαί ἐν ταῖς ἀγίοις παντός αγαθοῦ . 485
- Ἐπαύδοντες καὶ ἐπαυοῖδοι ποῖοι λέγονται . 468
- Ἐπαινος ἀληθῶς πῶς εἶναι . 403 Ὁ ἐφ' ἁπάσιν ἔπαινος , μὲ τα θανατηφόρα παρομοιάζει φάρμακα . 118
- Ἐπανίστασθαι κυρίως πότα λέγεται . 15
- Ἐπιθυμῶν πάσαν ἐναντίον ἔχειν τοῦ Θεοῦ , πᾶμμεγα εἶναι . 313
- Ἐπισκοπὴ Θεοῦ τί εἶναι . 353
- Ἐπὶ σοὶ Κύριε ἤλπισα μὴ κατασχυνηθεῖν εἰς τὸν αἰῶνα , εἰπέτις ἐν τῷ θανάτῳ . 239
- Ἐπιστημὴ αἰσθητῶν ποία εἶναι . 487
- Ἐπόφορμα πῶς ἐρμηνεύεται . 27
- Ἐπταπλάσιος νοεῖται ἀντὶ τοῦ , πολλαπλάσιος . 87
- Ἔργα καλὰ πρέπει νὰ ᾔνῃ ἐσμυγμένχ με καθαρὸς λογισμός . 199 Ἔργα καλὰ , καθ' ἑκάστη δὲ εἶναι ἄξια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν . 200 Ἔργα λέγονται καὶ οἱ λογισμοί . 263
- Ἔργα Θεοῦ πῶς εἶναι ἐν πίστει . 257
- Ἐρμωνισμὸς , τί ὅρος ἦτον . 345 Καὶ Ἀερμῶν ὀνομάζεται αὐτόθ . Ἄλλο εἶναι ἀπὸ τοῦ Ἀερμῶν αὐτόθ . Ἐρμωνισμὸς πῶς ἐρμηνεύεται . 348
- Ἐσεβὼν τί θέλει νὰ εἴπῃ . 372
- Ἐτοιμαζὼν ὅρη πῶς νοεῖται . 511
- Ἐτοιμασίᾳ καρδίας ποία εἶναι . 78
- Ἐὺα ὡς νύξ ἀνήγγειλε γινῶσιν εἰς τὸν ὄρν . 151
- Ἐὺαγγελισαὶ πύργοι εἶναι τῆς Βαβυλῶν . 392 Καὶ βαρεῖς αὐτόθ . Ζῶα Θεοῦ λέγονται . 532

Εὐαγγέλιον ὁρμῶσιν τὰ ὀνόματα καὶ ἐπίθετα τοῦ παλαιοῦ νόμου . 155 Διὰ τὸ νόμος τὸ Εὐαγγέλιον ὠνομάσθη . αὐτόθ . Ἠλεός ἐστι καὶ ἀληθία . 207 Ὁ Νόμος τοῦ Εὐαγγελίου προσάγει νὰ ἀγαποῦν οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἐχθρούς των . 287 Εὐαγγέλιον , δικαιοσύνη ὀνομάζεται . 330 Ἀγγοὶ αὐτοῦ σαίται εἶναι . 366 Κήρυγμα Εὐαγγελίου , οἷος εἶναι κατανύξεως . 488 Κατὰ προηγούμενον θελημα Θεοῦ ἐδόθη . 531 Βροχή ἐκούσιος λέγεται . αὐτόθ .

Εὐγε , τί ἐπιφώνημα ἦτον 284

Εὐδοκία τί θέλει νὰ εἰπῇ 554

Εὐδοκία ἡ βασιλίσσα , τί ῥητὸν ἐξεφώνησε . 143

Εὐεργασία εἰς τοὺς ἄλλους , εἰς αὐτὸν ἀνατρέχει τὸν εὐεργέτην 403

Εὐημερίας ἐν καιρῷ πρέπει νὰ ἐλπίζῃ τινὰς δυσημερίαν 72

Εὐθυτής τί εἶναι 308

Εὐκαιρία ποῦναι λέγονται 63

Εὐκτικά ῥήματα εἰς μέλλοντα χρόνον σχηματίζει ἡ Γραφή , καὶ διὰ τί . 85 . 254 . 429 . Καὶ ἀντι Εὐκτικῶν λαμβάνει τὰ ὀρεκτικά . 117 Μέλλοντες σημασίαν ἔχουσι . 295 Εὐκτικά εἰς τύπον κατάρτης εἶναι προφητῆται . 432 Καὶ τὰ προσεκτικά σημασίαν εὐκτικῶν ἔχοντι 526

Εὐλογεῖ πῶς ὁ ἄνθρωπος τὸν Θεόν , καὶ πῶς ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον 525

Εὐσεβεῖα βασιλὴς εἶναι τῶν ἀρετῶν . 437 Πάσαι αἱ ἀρεταὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῇ . 438 Ὁ ταύτην ἐκβαλὼν πᾶσαν ἀρετὴν συσχεβάλεν . αὐτόθ .

Εὐφροσύνη , τί διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀγαλλίασιν . 60 Ἀδιαφόρως καὶ ἐκ παραλλήλου λαμβάνονται . αὐτόθ .

Εὐχαριστεῖν ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις πλάκονος μισθοῦ πρόξενον , τοῦ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς εὐχαριστεῖν . 59 Θεληματικῶς καὶ προθύμως πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμεν . 224 Εὐχαριστοῦντες ποῖαν συλήθειαν ἔχουσι 233

Εὐφραΐμ πῶς ἑρμηνεύεται , καὶ τί δηλοῖ 485

Z

Ζαχαρίας τί εἶπε πρὸς τὴν Παρθένον 370

Ζηβάνη τί εἶναι , καὶ τί δηλοῖ 381

Ζηλοῦν διαφέρει ἀπὸ τὸ παραζηλοῦν 294

Ζῆλος τί εἶναι . 294 . 552 Ἐπὶ καλοῦ λαμβάνεται καὶ ἐπὶ κακοῦ 294

Ζητεῖται πῶς ὁ Θεός , ὁ πανταχοῦ παρὼν ; 64 Ζητεῖν ἀπὸ τὸ ἐκζητεῖν διαφέρει . αὐτόθ .

Ζιζαροὶ ποῖοι εἶναι , καὶ πῶς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν τῷ τυράνῳ μνηύουσι 439

Ζοροβάβελ τύπος ἦτον Χριστοῦ 491

Ζυγὸς ποῖος εἶναι ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ ἐκαστοῦ εὐρυσκεμενος . 496 Αὐτὸς διακρίνει τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν . αὐτόθ .

Ζωὴ ἀνθρώπων ζῳάτα εἶναι . 3 Γενεὰ ὀνομάζονται . 72 Ζωὴ τοῦ Χριστοῦ ἀγία καὶ ἀμώμητος ἦτον , ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀκολουθησώμεν τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ . 192 Ζωῆς τῶν σωζομένων εἶναι διάφοραις . 207 Ζωὴ Δικαίου πᾶσα τεθλιμμένη εἶναι . 269 Ἡ παρούσα θάνατος εἶναι περισσώτερον , παρὰ ζωὴ . 272 Ζωῆς χρόνος συνεχόμενος καὶ βραχὺς εἶναι . 298 Καὶ ἄσπτος καὶ οὐχὶ ἀνεύθυνος . 320 Ζωὴ ἀνθρωπίνη εἶναι ψευδής . 322 Ὡς οὐδὲν ἐστὶ ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων , πρὸς τὸ πᾶν συγκρινομένη . 321 Ζωὴ τῶν ἀνθρώπων , πειρατήριον εἶναι . 140 Ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ παροικοῦμεν , οὐ κατοικοῦμεν . 449 Ζωὰς ποῖας ὀνομάζει ὁ Δαβὶδ 501

Ζώνη ποῖα νοεῖται . 372 Ὁ ἀπολέσας τὴν πνευματικὴν ζώνην , μὲ τί ζώννυται 141

Ζώτων γῆ ποῖα εἶναι 221

H

Ἡδονὴ κυρίως ποῖα εἶναι . 60 Ἡδονὴ ἡ τῆς σαρκός , σικὰ ἡδονῆς εἶναι , καὶ ὅχι ἀληθῆς ἡδονή 312

Ἡγούμενοι τῶν λαῶν , μόσχοι εἶναι 429

Ἡγούμενον ἀπὸ τοῦ ἐπομένου δηλοῦται , καὶ ἀντιστροφως 238 . 250

Ἡθοποιία ποῖα εἶναι 345

Ἡλὸς τὸ σκῆνωμα τοῦ ἔχει ἐν τῷ οὐρανῷ . 152 Ἡλὸς εἶναι μία εἰκών , καὶ ἕνα ἱερογλυφικὸν τοῦ Θεοῦ .

Θεοῦ. 153 Ὁρατός εἶναι ὡς νυμφίος, καὶ τρέχει χαίρωντας ὡσάν γίγας. αὐτόθ. Ἐξοδος καὶ κατάντημα αὐτοῦ ποῖα εἶναι. αὐτόθ. Κανένας ἄνθρωπος δὲν εἶναι, ὅπου νὰ μὴν ἀπολαύσῃ τὴν θερμότητά του. 154 Ἥλιος εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ λάμπων ταῖς ἀρεταῖς τῶν ἀρετῶν. αὐτόθ. Τῷ ἑαυτοῦ κινεῖται ὁ ἥλιος, καὶ ὄχι ὑπο Ἀγγέλου. 153

Ἡμέρα ποῖα ἐννοεῖται. 4 Ἡμέρας ἀπαρχὰς πρέπει νὰ δίδωμεν εἰς τὸν Θεόν. 27 Ἡμερῶν μακρότης ποῖα εἶναι. 195 Ὅλην τὴν ἡμέραν, ὅλην τὴν ζωὴν οἱ Ἑβραῖοι ὀνομαζοῦν, καὶ διὰ τί. 205. 250 Ἡμέραι ἀγαθὰ ποῖαι εἶναι, καὶ ἡμέραι πονηραὶ ποῖαι. 272 Ἐν τῇ πονηρᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως θέλει λυτρώσῃ ὁ Κύριος τὸν ἐλεήμονα. 335 Ἡμέρα οὐκ ἔστι φύσει κακὴ. 336 Ἡμέρας ἀντὶ τοῦ ἐν ἡμέρᾳ νοεῖται. 347 Ἡμερᾶν τὴν τῆς κρίσεως ἀγγελλίσσιμον ὄψαν, ἢ ἡμαρτία φοβερὰν ἐποίησε. 396 Ἡ ἡμέρα πῶς ἐρεύγεται ῥῥμα εἰς τὴν ἄλλην ἡμέραν. 150 Ἡμέραι λέγονται αἱ εὐτυχίαι. 457 Πῶς κάμνει τινὸς ἡμερᾶν εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ δὲν φοβεῖται. αὐτόθ. Φαύλης ἡμέρας ἡ δύσις, ἐπίσχισιν ποιεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ νοητοῦ ἡλίου. 328

Ἡμίονος αἰεὶ διαβάλλεται, καὶ εἰς τύπον κακίας λαμβάνεται. 253 Τῶν ἡμιόνων τὴν ἄγονον φύσιν ὁ Διὸς ποιμαίνει: ἦτοι ὁ Διὸς βολος. 430 Ἡ ἡμίονος ἔξω τοῦ καταλόγου τῶν ἐν τῇ κτίσει γεγονότων ἐστίν. 431

Ἡχος ἑορταζόντων ποῖος εἶναι. 344

Ⓢ

Θαλάσσης νερὰ πῶς συναίγει ὁ Θεὸς ὥσει ἄσχόν. 259 Οἱ διάφοροι κόλποι τῆς θαλάσσης θαλάσσαι ὀνομαζοῦνται. 378 Οἱ ὄντες εἰς τὴν μακρὰν θαλάσσαν ποῖοι νοοῦνται. 511 Τὰ ἔθνη θαλάσσαι ὀνομαζοῦνται. 512 Θαῦμα τὸ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ γεγονὸς, αἰεὶ συμβαίνει νοητῶς. 518 Θαλάσσαι ὁ κοσμικὸς βίος ὀνομάζεται. 550

Θανάτου ἐν τῷ καιρῷ ἐξετάζονται οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ γενναῖοι Ἀθληταὶ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν δαι-

μόνων. 40 Ἐχθρὸς εἶναι ὁ θάνατος καὶ ἐσθράφη εἰς τὰ ὀπίσω. 60 Ποῖται αὐτοῦ ποῖα εἶναι. 66 Θανάτου μνήμη σύντομος πορεύει τοῦ βίου ἐστίν. 88 Ποτήριον ὀνομάζεται. 106 Ὁ φυσικὸς θάνατος σκιά ἐστὶ θανάτου. ὁ δὲ προαιρετικὸς, ἀληθὴς ἐστὶ θάνατος. 194 Σκιά θανάτου ὁ πόνος εἶναι τοῦ θανατηφόρου κινδύνου. αὐτόθ. Ἐξοδος ὀνομάζεται. 226 Εἰς αὐτὴν πρέπει νὰ ἐτοιμαζώμεθα. αὐτόθ. Τῆς πηρέτης εἶναι τοῦ Ἀδου. 127 Θάνατος τῶν ἀμαρτωλῶν εἶναι πονηρός. 276 Ποθεῖν πρὶν τὸν φοβερόν θάνατον ἢ ἀθυμία. 320 Πρὸς αὐτὸν πρέπει νὰ ἐτοιμαζώμεθα. αὐτόθ. Πῶς θανατοῦται τινες ὅλην τὴν ἡμέραν. 359 Θάνατος ψυχῆς ἢ τιμωρία εἶναι τῆς ψυχῆς. 401 Θάνατος ὁ Σατανᾶς λέγεται. αὐτόθ. Ὁ Θεὸς θινκτον οὐκ ἐποίησεν, ἀλλ' ὁ τῆς κακίας βσιλεύς. 473 Ἐβσιλέυσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τοῦ Νόμου. αὐτόθ. Θάνατος ὡς λέων ἐργάζεται, καὶ οὐδεὶς ἐπισχεῖν δύναται τὴν σφοδρατάτην αὐτοῦ ὁρμὴν. 415 Εἶναι καὶ φυσικὸς καὶ προαιρετικὸς θάνατος. 537 Ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου ἐξετάζουν οἱ δαίμονες καὶ τὰ παραμικρὰ σφάλματα. 538 Ἀπὸ τὸν θάνατον ἡ ἐλεημοσύνη λυτροῦνται. 336 Ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου ποῖον λόγον χρειαζώμεθα. 461

Θαρσεῖς τί εἶναι. 390

Θαῦμα τῶν παιδῶν τῶν φωνούντων τὸ ὠσσανά, διὰ τί ἐγινε. 52 Ἀνυπόπτευτον τοῦτο ἦτον καὶ ἀναντιρρήτον. αὐτόθ.

Θαυμασία ποῖα ὀνομάζει ὁ Δαβὶδ. 328

Θελημα Θεοῦ προηγούμενον ποῖον εἶναι, καὶ ποῖον ἐπόμενον. 234. 521

Θελημα ἐδικόν μας τεῖχος εἶναι ἀναμέσον τοῦ Θεοῦ καὶ ἡμῶν. 140 Θελημα ἰδίου ὁ καταλιπὼν, βλέπει ἁμωμον τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. αὐτόθ.

Θεμέλια τῆς οἰκουμένης ποῖα εἶναι. 134

Θεὸς κυρίως εἶναι Μακάριος. 1 Ἐδωκε τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ εἰς ἡμᾶς. αὐτόθ. Τῇ τοῦ Θεοῦ οὐσίᾳ, οὐδὲν πάθος συμβέβηκε. 10 Πατὴρ τῶν κτισμάτων πῶς λέγεται. 11 Ἐνεργείας Θεοῦ, ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων ὀνομάζει ἡ Γραφή.

φή . 26 . 34 . 116 Διὰ τί οἱ Προφῆται προ-
σαρμολογοῦσιν εἰς τὸν Θεὸν τὰ ἀνθρώπινα παθῆ . 34
Τὸ νὰ κάθῃται καὶ νὰ σηκῶνται ὁ Θεὸς πῶς νο-
εῖται . 43 Ἄλλως κρίνει τὸν Ἑβραῖον, καὶ ἄλ-
λως τὸν Ἕλληνα . 44 Κριτὴς ἐστὶ δίκαιος καὶ ἰ-
σχυρὸς καὶ μακροθύμος . 45 Ὁργὴ Θεοῦ ἡ τι-
μωρία ἐστὶ . 43 . 46 Σπλῆβοι τὴν μάχαιραν,
ἀλλ' οὐ τέμνει· καὶ ἐντείνει τὸ τόξον, ἀλλ' οὐ κα-
τεχει αὐτό . 46 Μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ ποῖα
εἶναι . 51 Ὁπίσθια αὐτοῦ ποῖα εἶναι . 52 Δά-
κτυλα αὐτοῦ τί εἶναι . 53 Κρίνει δικαιοσύνην
κατὰ δὲ τὴν δικαίαν ὀργὴν του δὲν παιδεύει . 71
Ὁφθαλμοὶ Θεοῦ ποῖοι εἶναι, καὶ ποῖα τὰ βλέφα-
ρα . 81 Δὲν παρατηρεῖ πάντα τὰ ἁμαρτήματα
ὁ Θεός· αὐτόθ . Πῶς πένητα ἐπιβλέπει· αὐ-
τόθ . Πρόσωπον αὐτοῦ ποῖον εἶναι . 83 Κίνη-
σις Θεοῦ εἰς ἐκδίκησιν θεοπρεπῶς νοεῖται . 86
Λησμονησία αὐτοῦ ποῖα εἶναι . 89 Ἡ ἀποσο-
φὴ τοῦ Θεοῦ, κηδεμονίας εἶναι πολλῆς . 90 Παν-
τέφορον αὐτοῦ μετὰ ποῖα λόγια φανεροῦται . 94
Θεοῦ μονοῦ εἶναι τὸ ἀνευθεῖς . 104 Θεοῦ χεῖ-
λη ποῖα εἶναι . 106 Πῶς ἐξεῖλε γραμματα εἰς
τὸν Διόβολον . 107 Πότε φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὁ
τι ἀλησμονεῖ . 205 Πῶς δυναμέθα νὰ εἴμεθα κύ-
κλω εἰς αὐτόν . 213 Θεὸς τῆς δόξης πῶς ὀνο-
μαζεται . 227 Φωνὴ Θεοῦ ποῖαν ἀναλογίαν ἔ-
χει . 228 Οὐ πάντων ἐστὶν ὁ Θεός, ἀλλὰ τῶν
οἰκειωθέντων αὐτῷ διὰ τῆς ἀγάπης . 233 Πῶς
ὑψόνοι τις τὸν Θεόν . 232 Πότε ὁ Θεός ἀπο-
σρέφει τὸ πρόσωπόν του . 236 Τίνος δυνάμεις
εἶναι τὸ Θεὸς ὄνομα, τίνος δὲ το Κύριος . 239
Πῶς κλίνει τὸ αὐτί του . 115 Ὅρασις Θεοῦ ποῖα
εἶναι καὶ ποῖα ἡ ἀκοή . 116 Πτέρυγες αὐτοῦ
ποῖαι εἶναι . 117 Ἀνῃστη ἐπὶ Θεοῦ, τί δη-
λοῖ . 119 . 285 Ὄνόματ' λαμβάνει τῶν εὐεργε-
σιῶν του . 125 Ἀπερίγραπτός ἐστὶ . 130 Ἐπ'
αὐτοῦ αἱ σερήσεις ἀντιπροσπονήσας λέγονται . αὐ-
τόθ . Καὶ τοὺς ἀθέους ἐλεεῖ . 258 Ἄλλον δὲν
πρέπει νὰ φοβούμεθα ἔξω ἀπὸ τὸν Θεόν . 260
Θεοῦ ὀφθαλμὸς πάντας ἐπισκοπεῖ· αὐτόθ . Θεοῦ
μνημονευτέον μᾶλλον, ἢ ἀναπνευστέον . 267 Εἰς

ὅλους εἶναι κοντὰ ὁ Θεός, οἱ δὲ ἄνθρωποι μα-
κρύνουσιν ἀπὸ τὸν Θεόν . 275 Φῶς εἶναι τρι-
λαμπες . 292 Χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ κα-
νένα καλὸν δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ ὁ ἄνθρω-
πος . 302 Ὁ ἀποσραφεὶς ὑπὸ Θεοῦ, μισεῖται
καὶ τοῖς πάλαι φίλοις . 316 Παιδεύει ὁ Θεός συμ-
μέτρως ὡς φιλόποις πατήρ . 323 Ὁ Θεός ὁ Θε-
ός μου, διὰ τί εἶπεν ὁ Δαβὶδ . 331 Πῶς λεγε-
ται ὅτι ὑπνοῖ ὁ Θεός . 360 Μεγας διὰ τί λεγε-
ται ὁ Θεός . 367
Θεὸς σχηματίζεται, ὅτι κρίνεται προσκαλῶν τὰ σοὶ
χεῖρα . 404 Θεὸς ὄνομα ποῖα σημασιόματα ἔ-
χει . 405 Ὅτε πεινᾷ, οὔτε κοπεῖ . 410 Διὰ
τί προσμενεῖ νὰ τὸν ἐπικαλούμεθα εἰς τὰς θλίψε-
μας . 412 Ὁ ἐκβάλλων τῆς ἑαυτοῦ διανοίας τὸ
τοῦ Θεοῦ εἶναι, ἑαυτοῦ τὸ εἶναι διεφθεῖρεν ἔξω
τοῦ ὄντος γενομένου . 437 Πῶς διασρέφει τὸν
σρεβλόν . 138 Τοῖς Θεὸς παρεξ τοῦ Κυρίου,
πρὸς τὰ εἰδῶλα λέγεται καὶ ὄχι πρὸς τὸν υἱ-
όν . 141 Θεοῦ ὄνομα ἐπαναλαμβάνει ὁ Δαβὶδ
ἐρωτικῶς· αὐτόθ . Θεῷ οὔτε τι μελλεῖ, οὔτε
παρώχηκε . 442 Πῶς ὡς αἰὼν ὑμνεῖται . 450
Πῶς ὁ Θεός δίδει σάλον καὶ παρρησίας . 452
Ὁ, τίποτε ἐστὶ τῇ φύσει τὸ θεῖον, ἀνέφικτόν ἐ-
στὶ . 462 Σκια πτερύγων αὐτοῦ ποῖα εἶναι αὐ-
τόθ . πῶς ὑψοῦται . 464 Θεὸν ὁ δοξολογεῖν ἐ-
τοιμαζόμενος μακάριος εἶναι . 465 Θεοῦ ἀγα-
θότης μήτρα εἶναι τῶν ὄντων . 467 Πτέρυγες
αὐτοῦ τί εἶναι . 490 Ἑλεος αὐτοῦ τίς κατανοή-
σεται ; 492 Πῶς ἀποδίδει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
του . 498 Κατὰ τὸν σκοπὸν τῶν πραττομένων,
ἔ-ξι ἀνταποδίδει· αὐτόθ . Δυνατός εἶναι καὶ ἐ-
λεήμων· αὐτόθ . Ποῖοι ἐν τῷ Θεῷ ποιοῦσι δύ-
ναμιν . 487 Αἴτιος λέγεται τῶν συμφορῶν ὡς
παραχωρῶν νὰ ἔρχωνται . 520 Θεός καὶ πολε-
μῶν σώζει . 278 Ὁ Θεός ἀτρεπτός ὢν, δι' ἡ-
μᾶς ποτὲ μὲν κάθεται, ποτὲ δὲ ἵσταται . 526
Ἀμετάβλητος μένων ἐνεργεῖ . 529 Διασελεῖ τὰς
ἀξίας ἐν τῷ μέλλοντι . 535 Θεοῦ καταφρονου-
μένου, ἀργεῖτω τῆς εἰς ἀδελφοὺς ἀγάπης ὁ νό-
μος . 552 Ἀποσροφὴ Θεοῦ τί εἶναι . 555 Θε-

οὗ ὄνομα ἄρρητον εἶναι. 32 Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀγαπῶμεν οὐ τὴν οὐσίαν· αὐτόθ. Θεοσέβεια ἐδύλγμα εἶναι εἰς τὸν ἁμαρτωλόν. 553 Θεοτόκῳ ἀνατίθεται τὸ, ἀκουσον θυγάτερ καὶ τὰ λοιπὰ. 370 Διὰ τί ὁ Γαβριὴλ μὲν αὐτὴν ὀνομάζει κεχαριτωμένην, ὁ δὲ Δαβὶδ, θυγατέρα· αὐτόθ. Θεοτόκος ὀπίσσω εἶχε ἀκολουθούσας τὰς Παρθένας. 374 Πᾶντες οἱ λαοὶ εἰς αὐτὴν ἐξομολογοῦνται. 375 Πόλις τοῦ Θεοῦ εἶναι. 378 Σκήνωμα εἶναι τοῦ Ὑψίστου. 379 Ἐν μέσῳ αὐτῆς ὁ Θεὸς κατεσκήνωσεν. αὐτόθ. Προεφίτευσε τὰ ἐπόμενα συμφώνως μὲ τὸν Δαβὶδ. 139 Ἀπὸ τὸ γένος ἦτον τοῦ Δαβὶδ. 148 Ἐρευνᾶται ἡ Θεοτόκος πρὸς τὴν Ἑλισάβετ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀσπασμοῦ. 151 Ὅρος νοεῖται τοῦ Θεοῦ. 534 Διὰ τί πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου αὐτῆς ψάλλεται ὡς προκείμενον τὸ „ Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου. 375 Θεοφέρον σάρκα τὴν τοῦ Χριστοῦ εἶπεν ὁ Βασιλεὺς ἀντὶ τοῦ θεοῦκρίτου. 379. 488 Θεωρητικὸς ποτὲ δὲν πρέπει νὰ παύῃ ἀπὸ τὴν θεωρίαν. 100 Θεωρητικὴ φιλοσοφία ὑδὼρ ἀναπαύσεως λέγεται. 193 Πῶς παροικεῖ ἐν τῇ ἀρετῇ ὁ θεωρητικὸς. 325 Θεωρητικὸς ἀδύσσω ὁμοιάζει. 346 Θεωρητικοὶ ἄνδρες οὐρανοὶ ὀνομάζονται. 154 Ἐν τῷ θεωρητικῷ γνωρίζονται τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. 546 Θεωρία ἐλαϊὸν ἐστὶ λιπαρὸν. 195 Μεγαλοπρέπεια ὀνομάζεται. 228 Θεωρία ἡ εἰς Θεὸν ἐκπαῖς ἐκ παγίδος τοὺς πόδας. 208 Θεωρία νοητῶν πόλις ἐστὶ περιοχῆς. 486 Θηρίον πῶς γίνεται ὁ ἄνθρωπος. 464 Θλίψεις δὲν προσξανοῦν εὐφροσύνην τοῖς Δαίμοσιν, ἀλλ' ὅταν ἡμεῖς ἀποκάμωμεν. 233 Σκοτίζουσι τὸν νοῦν καὶ ταὶ τὴν καρδίαν. 114 Πυροῦσι καὶ χωνεύουσι τὸν ἄνθρωπον· αὐτόθ. Ἐν καιρῷ θλίψεως πρέπει νὰ φωνάζωμεν. 128 Ὅχι μόνον πρέπει νὰ ὑπομένωμεν τὰς διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου θλίψεις καὶ κακώσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμφραίνεται εἰς αὐτάς ἡ καρδιά μας. 264 Θλίψεις ὅποιος λέγει ὅτι δὲν πρέπει εἰς τὸν δίκαιον· λέ-

γει ὅτι δὲν ἀρμόζει ὁ ἀνταγωνιστὴς εἰς τὸν ἀθλητὴν. 275 Θλίψις μὲ τὸν θάνατον παρομοιάζει. 359 Θλίψις διὰ τί εὐρίσκει τὸν δίκαιον. 377 Δοκιμωτέρους ποιοῦσι τοὺς θλιβομένους· αὐτόθ. Διὰ τί ἐπικαλούμενος ὁ Θεὸς, μὲς λυτρῶναι ἀπὸ τὴν θλίψιν. 412 Οἶκος κατανύξεως ὀνομάζεται. 482 Ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς θλίψεως χαρίζεται ὁ Κύριος τὴν βοήθειαν. 487 Θλίψις ποία εἶναι αὐτόθ. Θλίψις πῦρ καὶ νερὸν εἶναι. 520 Θλίψις καὶ παιδεύει διὰ ἑξ αἰτίας ἔρχονται. 245 Ἀσθενεῖα λέγονται αἱ θλίψεις καὶ ἐπαναστάσεις. 532 Ὑδάτια ὀνομάζονται. 549 Καὶ διαφόρως ἄλλως. 550 Καθαρίζουσι τοὺς θλιβομένους ὡς τὸ ἀργύριον. 520 Οὐκ ἔστι διαφέρει ἀπὸ τὴν ὁργὴν. 10. 234 Τὸ νὰ μὴ ταραχθῇ τελείως τινὰς ἀπὸ τοῦ θυμοῦ, τελείου εἶναι ἄνδρὸς, τὸ δὲ θυμοῦσθαι καὶ μὴ λαλεῖν, προκόπτουτος εἶναι ἰδίου. 319 Οὐσία ἡ διὰ συγχώρησιν ἁμαρτίας γενομένη, ἀναδέχτο εἰς ἑαυτὴν τὴν ἁμαρτίαν τοῦ προσφέροντος. 337 Οὐσίας ὁ Θεὸς δὲν χρειάζεται. 408 Διὰ τί ὁ Θεὸς λέγει πῶς δὲν θέλει οὐσίας, εἰς καιρὸν ὅπου ταύτας ἐνομοθέτησε. 409 Ἄλλο ἐνομοθετήτο διὰ τῶν θυσιῶν ἐν αἰνίγματι· αὐτόθ. Οὐσία αἰνέσεως ἐδόθη εἰς τοὺς Χριστιανούς. 411 Οὐσίας ποίας κατέκαυσεν ὁ Θεὸς μὲ θεῶν πῦρ. 161 Οὐσιαστικὸν ἐστὶ νοητὸν, τοῦ ὁποῦ τυπὸς εἶναι τὸ αἰσθητὸν. 351

I

Γαβριὴλ πῶς ἐρμηνεύεται. 97 Ἰδεῖν πῶς νοεῖται. 221 Ἰδοῦμεν τίς ἦτον, καὶ εἰς πόσους Ψαλμοὺς ἐπιγράφεται. 492 Ἰδοῦ σημαίνει τὸ εὐθύς. 307 Πόσα σημαίνονα ἔχει. 321. 329 Περιττὸν νοεῖται. 421 Ἰδουμικία πῶς ἐρμηνεύεται. 486 Ἀπὸ τίνος ἐκλήθη· αὐτόθ. Τί νοεῖται. αὐτόθ. Ἰεμενὶ τί θέλει νὰ εἴπῃ. 39 Ἰερεῖς οἱ ὄντως πῶς πρέπει νὰ εἶναι. 199 Πρόσωπον εἶναι τῆς Ἐκκλησίας. 372 Αὐτοὺς τιμῶσιν οἱ βασιλεῖς· αὐτόθ. Οὐ μόνον τὰς ἱερεῦσιν ἀπὸ

ἀφαιρείται ἡ τῶν Μασσηίων μεταλήψις, ἀλλὰ πρό-
κειται τοῖς βουλομένοις. 266 Κριοὶ εἶναι τῶν
προβατῶν. 515
Γορემίας δὲν ἐπῆγεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. 508 Πύρ-
γον οἰκοδομήσας ἑαυτὴν ἐκεῖ συνέκλεισε καὶ τοὺς
θῆνους συνέγραψεν· αὐτοῦ. Εἰς Τάφνας τῆς
Δαρύπτοι κατέβη. αὐτοῦ.
Γερουσαλήμ πόλις περιοχῆς ὀνομάζεται. 486 Ἐ-
πάνω εἰς τέσσαρες βουναὶ ἦτον κτισμένη. 388
Ἀναγωγικῶς ἡ Καθολικὴ Ἑκκλησία νοεῖται. 509
Γράμματα τοῦ Χριστοῦ πῶς ἐνοοῦνται. 187
Γορδάνης πῶς ἐοικησμένον. 348 Πῶς ἐν τῷ Γορ-
δάνῃ εὐφρανόμεθα. 518
Γούδας τὴν ἀποστασίαν προφητεύει ὁ Μ^ς Ψαλ-
μός. 335 Ματαίως ἐσυλλογίζετο ἡ καρδίᾳ του
περὶ τῆς προδοσίας. 338 Ἀνομίαν ἐθησαύρισεν
εἰς τὸν ἑαυτόν του· αὐτοῦ. Ἰούδας ἤλπισεν
ἐπὶ ματαίᾳ πλούτῳ καὶ τοῖς τῆς προδοσίας χρή-
μασιν. 433 Περί αὐτοῦ γράφει ὁ νδ^ς Ψαλ-
μός. 447 Ἀδιάντροπα ἐλάλησε καὶ ἐφοβήρι-
σεν. αὐτοῦ. Βολίδες ἦσαν οἱ ἀπαλοὶ λόγοι
του. 451 Ἰούδας ἀνθρώπος βαθύς καὶ πεμπό-
νηρος ἦτον. 507
Ἰουδαίαι δὲν ἤμπορουν νὰ προσκριμέσουν εἰς ἄλλόν
τινὰ τὰ λόγια τοῦ β^ς Ψαλμοῦ. 11 Δὲν ἔχουν
τι νὰ εἰποῦν διὰ τὸ θαυμαστὸν ὄνομα τοῦ Χρι-
στοῦ. 51 Λαὸς αὐτῶν ἁμαρτωλὸς ἦτον καὶ κα-
τὰ τοῦ Χριστοῦ ἐνέδρευε. 75 Ἀπιστία αὐτῶν ἐ-
λέγχεται. 84 Πάθος τῶν υδροφοβούντων ἐπα-
θεν. 95 Ἐσυνείθισον νὰ ἀναγιγνώσκουν τὸν νό-
μον ἀπὸ τὸ ὄρος Σιών. 98 Πῶς ὀνομάζοντο
πρότερον, καὶ πῶς τώρα ὀνομάζει αὐτοὺς ὁ Χρι-
στὸς. 106 Κληρονομία ἦτον τοῦ Θεοῦ πα-
λαιά. 108 Ἐχθροὶ εἶναι τοῦ Θεοῦ οἰςχυρόσαντες
αὐτόν. 189 Μόσχοι ὀνομάζονται. 184 Λέ-
οντες ἦσαν. 187 Κύνες καὶ Μονοκέφαλοι ἦ-
σαν· αὐτοῦ. Ἐλέγχονται προσαρμόζοντες εἰς
τοὺς σκλαβωθέντας Ἰουδαίους τὸν κβ^ς καὶ κγ^ς.
Ψαλμόν. 203 Ἀφ' οὗ ἔπεσον, πλεον δὲν ἐ-
σηκώθησαν. 223 Πλούσιοι ἦτον πρότερον, ὁ-
σέρον δὲ ἐπτώχευσαν. 271 Ἀντὶ ἀγαθῶν ὧν

ἔλαβον σαυρῶν παρέδωκαν τὸν Κύριον, καὶ ἀπο-
κρίαν εἰς αὐτὸν ἐπροξένησαν. 281 Διεσχίσθη-
σαν εἰς σχίσματα, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐκατανύχθη-
σαν. 283 Αἱ συναγωγαὶ αὐτῶν ἐκκλησίαι με-
γάλη ὀνομάζεται διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώ-
πων. 330 Κατὰ τοῦ Χριστοῦ ἐκρυφομυρμού-
ριζον. 339 Ποῦτον παρὰ νόμον λόγον κατέθεντο κατὰ
τοῦ Χριστοῦ· αὐτοῦ. Εἰς αὐτοὺς ἀνταπέδωκεν ὁ
Χριστὸς τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν. 340 Οὐκ εἶ-
δον τοὺς τῆς εὐδοκμησῶς τρόπους. 359 Ὅλην
τὴν ἐβδομάδα σάββατον ὀνομάζουσι. 387 Διὰ
τὴν ὀνομαζόνται ὅσοι. 407 Ὅσον διὰ τὰς θυ-
σίας ἀκατήγόρητοι ἦτον. 408 Ἀς ἐντραποῦν
αὐτοὶ. θυσίας ἀκόμη προσφέροντες. 409 Ἰου-
δαῖοι ὑπεσχέθησαν νὰ κἀμουν, ὅσα εἶπεν εἰς
αὐτοὺς ὁ Θεός. 411 Ἰουδαῖοι ὑπερήφανοι ἦ-
τον. 139 Τίτῃ ἀλλότριαι ἐστάθησαν. 148 Πῶς
ζῶντες οἱ Ἰουδαῖοι κατέβησαν εἰς Ἀδου. 448
Δὲν ἔχουν πλεον ἄλλο ἀντάλλαγμα. 450 Δια-
μοιρασμένοι ὄντες, συνάπτονται κατὰ τὴν κακί-
αν. 451 Ἄνδρες ἦσαν αἱμάτων. 453 Ἰουδαί-
οι ὡς σκύλοι ἐλίμνηζαν. 475 Πάσης ἔγιναν βοή-
θείας γυμνοί. 476 Τίτῃ ὄντες, κύνες ἔγιναν. 479
Μετὰ τὴν ἀπὸ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον ἀδικήματα
ἔμειναν αἱ φυλαὶ τῶν Ἰουδαίων. 484 Ἰουδαίων
τόπους ἐκκληρονόμησαν οἱ Χριστιανοί. 488 Πη-
ραπακρίνοντες ἦτον. 519. 530 Πῶς ἐρμηνεύ-
ουσι τὸν ζζ^ς Ψαλμόν. 547 Κατὰ τοῦ Χρι-
στοῦ ἐτραγώδουν. 553
Ἰούδας πῶς λέγεται βασιλεὺς τοῦ Θεοῦ. 485 Πῶς
ἐρμηνεύεται· αὐτοῦ.
Ἴππους καὶ ἄλογα δὲν ἐμεταχειρίσθη κανένας ἀπὸ
τοὺς ἁγίους. 264
Ἰσραὴλ πῶς ἐρμηνεύεται. 97. 546
Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐγγάστριος ὢν, ἔλαβε γνῶσιν
παρὰ τοῦ ἐγγαστρίου Χριστοῦ. 151 Φωνὴ Θεοῦ
εἶναι. 545
Ἰῶβ καὶ ἐν τῷ σκότει τῶν δυσσοχιῶν εὐρισχόμενος,
ἐπαρπάττει εἰς τὸ φῶς τῶν ἀρετῶν. 114
Ἰώσηπος παρ' ὀλίγον ἐμολογεῖ Θεὸν τὸν Ἰη-
σοῦν. 451

Κ

Κάδης μέ ένα δ : τί δηλοῖ, καί Κάδδης μέ δύο
τί. 230
Καθέδρα λοιμῶν ποία εἶναι. 3
Καί σύνδεσμος περιττός εἶναι. 21. 207. 285. 313
Καιόμενοι ποιοὶ ὀνομάζονται. 47
Καιρὸς πονηρὸς ποῖος εἶναι. 300
Κακία δὲν εἶναι ἔμφυτος. 48 Κακίας ὡδὶς καί
συλληψις ποία εἶναι. αὐτόθ. Διαφθορά ὀνομά-
ζεται, ὡς φείρουσα τὸν πονηρόν. 67 Ποῖον
εἶδος κακίας εἶναι ἀφόρητον. 71 Κακίας ἀπο-
χὴ δὲν εἶναι ἀρκετὴ εἰς σωτηρίαν, ἐὰν δὲν πρά-
ξη τις καὶ τὸ ἀγαθόν. 273 Κακία ὁπσθεν ἡ-
μῶν εἶναι. 356 Κακὸν ἐπαινούμενον μετὰ τὸν λό-
γον, ἀδιόρθωτον μένει. 400 Ἐκ Θεοῦ ἡ κα-
κία τὴν ὑπαρξίν οὐκ ἔχει, οὐτα διακρίνεται τῇ ὑπο-
στάσει πρὸς τὸ αἰδίον. 431 Ὁ δυνατὸς ἐν κα-
κίᾳ τυφοῦται ἐπ' αὐτῇ καὶ ἐγκαυχᾶται, ὁ δὲ ἄ-
τονος ἐν αὐτῇ, ἐγκαλύπτεται ἁμαρτανῶν. αὐτόθ.
Κακία τῆς ἀρνησεως τοῦ Θεοῦ εἶναι σημεῖον καὶ
χαρακτήρ. 438 Κακία ἐχθροῦ ταξίν ἔχει πρὸς
τὴν ἀρετὴν. 442 Κακίας οἱ υποχωρίζοντες καὶ
ἔρστας ὀνομάζοντες, καθεὶ κατάραν προξενού-
σι. 495 Κακία ὁ ἀνδύση, ἀνατελλεῖ καὶ ἐπι-
βαίνει εἰς τὴν ψυχὴν ὁ νοητὸς ἥλιος. 528
Κακίας πάθη πρέπει νὰ ἐκκινώσωμεν διὰ νὰ χωρη-
σώμεν τὴν θεῖαν χάριν. 496 Κακία τελεία εἶ-
ναι ἡ διὰ ἔργου γινόμενη, ἡμῖσι δὲ κακίαις εἶ-
ναι ἡ κατὰ διάνοιαν ἁμαρτία. 499
Κακοὶ διὰ ἑξ αἰτία παιδεύονται. 222 Δὲν ἀκο-
λουθεῖ πάντοτε νὰ μὴ μεσοκαιρίζουν, ἀλλὰ ὡς
ἐπιτοπλεῖσον. 402
Κακὸν ἀντὶ κακοῦ δὲν πρέπει νὰ ἀποδίδωμεν μὴ ἔρ-
γῳ, μὴ λόγῳ, μὴ σχήματι. 42 Κακὸν οὐκ
ἐστὶ οὐδὲ τόπον αὐτοῦ καταλέγει. 307
Κακὸν ὁ συνανατρεφόμενος, κακὸς θέλει γένῃ καὶ
αὐτός. 138
Κάλαμος τί τόπος εἶναι. 543
Κάλλος ἀληθινὸν ποῖον εἶναι. 236 Εἶδον τὸ κάλ-
λος τοῦ Χριστοῦ οἱ υἱοὶ τῆς ἐρονη. 365 Καλ-
λος τὸ τῆς ψυχῆς ὁ Θεὸς τιμᾷ, καὶ ὅχι τὸ τοῦ

σώματος. 372 Κάλλος Θεοῦ καὶ ὡραιότης ποῖ-
ον εἶναι. 406
Καπνὸς τί δηλοῖ. 129 Προοίμιον εἶναι τοῦ πυρὸς
αὐτόθ. Καὶ αὐτὸς ὁ καπνὸς τῶν Δακμόνων ἐ-
ξελίπε. 527 Μετὰ τὸν καπνὸν οἱ ἁμαρτωλοὶ συγ-
κρίνονται. αὐτόθ.
Καρδίας βουλή ἀρχὴ εἶναι τῶν πράξεων. 2 Ἀπὸ
αὐτὴν εὐγένουν οἱ πονηροὶ λογισμοί. αὐτόθ. Φύ-
σει γέγονε κούφη καὶ ἀνωφερὴς. 20 Καρδίας
ἐτοιμασία ποία εἶναι. 78 Πῶς ὁ Θεὸς ἐπλασε
κατὰ μόνας τὰς καρδίας. 263 Καρδίας μελέ-
τη γίνεται πρότερον, εἴτα ἡ τοῦ λόγου γίνεται
διὰ τοῦ σώματος προφορά. 395 Καρδία πόσα
σημαίνει. 423 Καρδία καθαρὰ ποία εἶναι. 424
Συντριμμὸς καρδίας ποῖος εἶναι. 427 Τριμερὴς
ἐγκράτεια τὴν καρδίαν συντρίβει. 428 Ἡ τα-
πεινότης αὐτῆς θυσιᾷ ἐστὶ τῷ Θεῷ. αὐτόθ. Καρ-
δία εἶναι πολλὰ ἐνωμένη μετὰ τὴν ψυχὴν. 427
Τριγυρῶ εἰς τὴν καρδίαν παρκαμονεῖ ὁ Διάβο-
λος. 435 Καρδία πρὸς εὐφροσύνην Θεοῦ πρέπει
νὰ ᾄδει ἐτοιμῇ. 465 Ἀπὸ τὴν καρδίαν εἶναι
ἡ ἀρχὴ τῆς ἁμαρτίας. 467 Ἡ καθαρότης αὐ-
τῆς τέλος εἶναι τῆς μετανοίας. αὐτόθ. Καρδία
βαθεῖα ποῖος εἶναι. 506 Καρδία πρῶτον πρέ-
πει νὰ ἀληθεύῃ, εἴτα τὸ σῶμα. 101 Μετὰ καρ-
δίαν δισσην δὲν πρέπει νὰ προσερχώμεθα εἰς τὸν
Θεόν, ἀλλ' ἐξ ὅλης καρδίας. 496
Καρπὸς τοῦ δικαίου ποῖος εἶναι. 4. 472
Κασσία τί δηλοῖ. 368
Κατανυγῶ πῶς ἐρμηνεύεται. 238
Κατανυγὴς τί εἶναι. 238 Καὶ ἐπὶ καλοῦ. καὶ ἐ-
πὶ κακοῦ λέγεται. αὐτόθ. Προηγείται τῆς τα-
πεινώσεως. 275
Κατάρας σχῆμα δύναμιν δὲ προφητείας, ποία ῥη-
τὰ ἔχουν. 245 Κατάρας τὰς ἐν τοῖς Ψαλμοῖς
εὕρισκομένας, κατὰ τῶν Δακμόνων πρέπει νὰ
μεταχειρίζωμεθα οὐ κατὰ τῶν ἀνθρώπων. 277
Καυχᾶσθαι ἐν τῷ Θεῷ, οὐδὲν ἴσον τοῦτου τοῦ
καυχήματος. 355
Κέδρος πότε ἐπὶ καλοῦ λαμβάνεται καὶ πότε ἐπὶ κα-
κοῦ. 228 Κέδροι ποῖοι ὀνομάζονται. 229

Κεκυρμένα ποῖα εἶναι	121
Λευοτάφια τοῦ Δαβὶδ τί ἐδόλουν	473
Κεφαλὴν τίνες σηκώνουσιν ὑψηλά . 218	Κεφαλὰς ἐπάτουν τῶν νικηθέντων οἱ νικῆσαντες . 520
Κηρὸς διὰ τί ὀνομάζεται . 253	Καὶ τί δηλοῖ αὐτόθ .
Κιβωτὸς ὅταν ἐσηκόνετο, τί ἐλέγετο	526
Κλαίοντες εἰς τὸ ἐσπέρας ἀγαλλιώνται εἰς τὸ πρωί	235
Κληροὶ ζωῆς καὶ θανάτου καὶ τῆς ἀρχῆς ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι . 244	Κληροὶ ποῖοι εἶναι
	534
Κληρονομίαν τοῦ Θεοῦ πῶς ἐκράτει ὁ Διχόβολος . 108	Κρατίζει εἶναι αὐτὴ αὐτόθ .
Κλίνη ποία ἦτον τοῦ Δαβ.δ, καὶ ποία ἡ ἐρωμνή	37
Κοιλὰς τῶν σκευῶν τί δολοῖ	484
Κόγκαλα ἐν τῇ ἀναστάσει θέλουν εὐχαριστήσουν τὸν Θεόν . 281	Ταῦτα ἐν τῇ ἀναστάσει θέλουν ἀγαλλιάσων . 423
Αἱ δυνάμεις εἰσι τῆς ψυχῆς . αὐτόθ .	
Κόλληθῆναι ποῖος δύναται τῷ Κυρίῳ . 502	Καὶ τί ἐστὶ τοῦτο αὐτόθ .
Κόπος διπλοῦς εἶναι καὶ σωματικὸς καὶ ψυχικός . 209	Ὁ κοποιήσας ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, θέλει ζῆσαι εἰς τέλος
	397
Κρίματα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀκατάληπτα . 290	Κρίματα διὰ τί ὁ νόμος λέγεται
	137
Κρίνεσθαι πόσων λογίων λέγεται . 44	Μὲ ἄλλον τρόπον κρίνει τοὺς πιστοὺς ὁ Θεός, καὶ μὲ ἄλλον τοὺς ἀπίστους . 63
Τὸ κρίνω τί σημαίνει μὲ αἰτιατικὴν καὶ τί μὲ δοτικὴν	349- 440
Κριοὶ προβάτων ποῖοι εἶναι	515
Κρίσεως ποῖον εἶναι ἴδιον . 257	Κάθε κρίσιν σμίγει μὲ ἔλεος ὁ Θεός . 258
Εἰς ποῖους καὶ πότα ἀγαπᾷ κρίσιν ὁ Κύριος . 257	Κρίσεως Θεοῦ οἱ λόγοι ἀρρήτοι εἶναι . 259
Ἐν τῇ κρίσει ἄνθρωποι δὲν εἶναι . 414	Κρίσις τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν σκοπὸν τῶν ἔργων ἀφορᾷ
	498
Κρίσις λέγεται καὶ τὸ κριτήριον . 5	Κρίσεως ἡμέρα ἀγαλλιασμοῦ οὐσα, Διὰ τί ἔγινε φοβερά . 396

Κάθε ἁμαρτία ἔχει νὰ παρασθῇ εἰς αὐτὴν καθὼς ἐπράχθη, αὐτόθ . Αὐτὴν ἐφοβεῖτο ὁ Δαβὶδ αὐτόθ . Ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖ νὰ λυτρώσῃ δὲν δύναται . 397	Κρίσεως ἐν τῷ καιρῷ, δὲν θέλει περάσαι ὥρα εἰς τὸ νὰ σοχασθῇ τινες τῆς πράξεως τοῦ καὶ τὸν Κριτὴν . ἀλλ' ἐν ῥοπῇ ἔχει ὁ νοῦς νὰ ἐνθυμηθῇ ὅλα τὰ ἔργα τοῦ
	421
Κρύφις τοῦ υἱοῦ ποῖα εἶναι	58
Κτήνος ποῖον λέγεται . 55	Οἱ ἀσυνέτως ζῶντες ἄνθρωποι κτήνη λέγονται
	230
Κτίσεως οὐκ ἐστὶ νῦν ἀκριβὴς κατανόησις . 53	Πολλοὶ εἶναι . 379
Κτίσις λέγεται καὶ ἡ τοῦ ὄντος ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολή . 424	Κτίσις ὁρωμένη πρὸς τὸν δημιουργὸν ποδηγεῖ . 149
Κτίσις πλατυτέρως λέγεται καὶ ἡ Γέννησις	11
Κτίσον ἀντὶ τοῦ ἀνακλίσσον καὶ ἀποκατάσσουν νοεῖται	424
Κυκλικὸς πόλεμος τῶν Δακτύλων πῶς νοεῖται	17- 118
Κύκλω τοῦ Θεοῦ πῶς δυνάμεθα νὰ παρασέκωμεν	213
Κυριακὴ καὶ πρώτη εἶναι καὶ ὀγδόη . 83	Καὶ μία Σαββάτων
	197
Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ τίς τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με, πρέπει νὰ μελετᾷ ἡ ψυχὴ	371
Κωφὸς καὶ ἄλαλος πρέπει νὰ γίνεταί τις ἐν καιρῷ πειρασμῶν	315

Λ

Λάκκος ποῖος νοεῖται	234
Λέβης ἐπὶ τιμωρίᾳ νοεῖται	485
Λέοντος ἰδίωμα . 74. 184	Τί διαφέρει ἀπὸ τὸν Σκύμον . 118
Ἐνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα δηλοῦσι . 119	Τὰ κυριώτερα μέλη τῶν ζώων τρώγει ὁ Λέων, τὰ δὲ λοιπὰ ἀφίει
	503
Λίβανος τί ἦτον	229
Λόγια θεῖα μὲ τὰ νερά παρομοιάζουν . 4	Λόγια καλὰ φύλλα εἶναι αὐτόθ . Μὲ τὸ χωνευμένον ἀσπῆμ-ὀμοιάζουν . 87
Διὰ τί λόγια ὑποκοριστικῶς λέγονται, καὶ ὅχι λόγοι αὐτόθ . Τεσσαρὰ τινα περιέχουσιν οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ . 115	Διὰ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ πῶς φυλάττει τις ὁδούς

δους σκληρός. αὐτόθ'. Λογίων θεῶν μελέτη, τὸ νοστὸν ἀπογενεῖ πῦρ. 320 Λόγια τινα, οὐ θετικῶς λέγονται, ἀρνητικῶς δέ. 474

Λογισμοὶ τῆς τοῦ Θεοῦ καρδίας ποιοὶ εἶναι. 261

Λογισμὸς ἀρχὴ εἶναι τῶν πράξεων. 2 Πρέπει νὰ ἐξατόχη τιςας τοὺς λογισμοὺς τοῦ καθε βράδυ. 22

Καὶ διὰ τί· αὐτόθ'. Λογισμῶν προσβολαὶ τοξάρι καὶ σαΐται λέγονται. 83 Νεφροὶ, οἱ κεκρυμμένοι λογισμοὶ ὀνομάζονται. 109 Λογιτροὶ πονηροὶ κρύφια ὁμαρτήματα λέγονται. 158 Διόκουσιν ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος. 159 Ὅταν οἱ πονηροὶ λογισμοὶ δὲν κατακυριεύσουσιν τὸν ἄνθρωπον, ἁμωμος αὐτὸς γίνεται· αὐτόθ'. Λογισμοὶ καθарοὶ πρέπει νὰ ᾔναι ἐσμιγμένοι μετὰ τὰ καλὰ ἔργα. 199 Λογισμοὶ σερροὶ κοκκαλα τῆς ψυχῆς εἶναι. 243 276

Λογισμοὶ δὲν θέλουσιν πλησιάσουσιν εἰς τὸν ἑξαμολογηθέντα. 252 Τί εἶναι ὁ λογισμὸς. 261

Καὶ οἱ λογισμοὶ ἔργα λέγονται. 263 Λογισμὸς πονηρὸς ἀδελφὸς ἀλλότριος εἶναι καὶ φίλος ἐχθρός. 314

Εἰς τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς οὐδὲ ἀπόκρισιν πρέπει νὰ δίδουσιν οἱ Χριστιανοί. 317 Ἐν λογισμοῖς πρῶτον ἡ ταραχὴ γίνεται, εἶπει ἐν τῇ πράξει. 494

Λογισμοὺς ὅλους πρέπει νὰ ἀφαιρόμεν εἰς τὸν Θεόν, 496 Ὁ ἐν λογισμοῖς ἀμειρόμενος οὐ πάντῃ εἶναι ἀτιμώρητος. 499

Λογισμῶν τῶν δικαίων ποῖος εἶναι βασιλεὺς. 372 Ὅταν οἱ λογισμοὶ γένουσι τελειοὶ καὶ ὁρθοί, τότε καὶ αἱ πράξεις τοῦ σώματος δὲν παρασκαλεύουσιν. 115

Λογισμοὶ ἐπιθυμίας χαίμαρφοι εἶναι ἀνομίας. 127

Λόγος ὁ τοῦ Θεοῦ αὐθὺς εἶναι. 257 Λόγος εἶναι ὁ λόγος. 258 Ὁ Θεὸς λόγος τόπος εἶναι. 344

Λόγος εὐκολώτερος εἶναι εἰς τὴν ἁμαρτίαν. 273

Αὐτὸς εἶναι πρᾶτα ὅπου φέρει εἰς τὴν πράξιν· αὐτόθ'. 318

Λόγος ὡσάν χρυσὸς περισυεῖ ἀπὸ τὴν πράξιν καὶ τὸ ἔργον. 373

Λόγος πικρὸς, χείρων εἶναι τοῦ τοξέου. 505

Λογισμὸς ποῖος ὀνομάζεται. 2

Λύπη ὕπνον προξενεῖ, καὶ διὰ τί. 91

Καὶ θάνατον· αὐτόθ'. Λύπην πρέπει νὰ ἔχη τιςας διὰ

τὸν συνδιασμέν τῶν ἐμπαθῶν λογισμῶν. 453

Καὶ διὰ τὴν ἀκαίρολογίαν καὶ φλυαρίαν. αὐτόθ'. Αὐτρωσις κινδύνου λέγεται, καὶ ὅταν ἡ ψυχὴ δὲν παθῇ κατ'ἐνα δειλὸν καὶ ἀνόξιον τῆς προαιρέσεώς της. 182

M

Μακάριον τί θέλει νὰ εἴπῃ. 436

Μακάριος τί θέλει νὰ εἴπῃ. 1 Ἡδὲν συντίθεται. 2

Δύο σημαίνοντα ἔχει· αὐτόθ'. Καὶ εἰς τοὺς ζῶντας ἀρμόζει καὶ εἰς τοὺς τελευτήσαντας· αὐτόθ'. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος μένος εἶναι μακάριος· αὐτόθ'. Καὶ ὁ μελετῶν ἐν τῷ νόμῳ. 3

Διὰ τί ὁ Δαβὶδ ἄρχισε μετὰ τοῦ Μακάριος, Ὁ δὲ Χρὶστὸς μετὰ τοῦ Μακαρίου. 2

Μακάριος εἶναι ὁ νοῶν τί ἐστὶ πόνος. 336

Μακάριος εἶναι ὁ ἐτοιμαζὼν ἑαυτὸν εἰς εὐφροσύνην καὶ δόξαν Θεοῦ. 465

Μακάριος ὁ τὸν Θεὸν ἔχων δόξαν. 496

Μακάριος εἶναι ὁ τελειώσας τὴν ζωὴν μετὰ εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν. 510

Μακαρισμὸς συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν γυναῖκα. 2

Μακαρισμοῦ ῥήματα τῆς προσηκούσης ὁδοῦ ἐκβάλλουσι. 418

Μακαριότης τίςος εἶναι τέλος. 2

Μακαριστῶν ἐκ προσώπου λέγεται ὁ μγ. Ψαλμός. 352

Καὶ ὁ ξα. 402

Μαλακία ἰσθμῶν εἶναι ὀλιγοχρόνιος. 338

Μανασσῆς πῶς ἐρμηνεύεται. 484

Μαλὶα σώφρων ποῖα εἶναι, καὶ ποῖα ἡ ψευδής. 328

Μανταῖα μανία ψευδεῖς εἶναι. 228

Μάρτυρες διὰ τί λέγονται πῶς ἐνίκησαν, καὶ μὴ ὅλον ἐπὶ ἐρονόησαν. 182

Δικαιότατοι εἶναι πάντων οἱ τελειωθέντες τῷ μαρτυρίῳ. 275

Πρόβητα ἦτον σφαγῆς καὶ διὰ τί. 359

Ἐκ προσώπου τῶν Μαρτύρων ἐρρήθη ὁ μέ. Ψαλμός. Δι' αὐτοὺς προφητεύει ὁ ξε. Ψαλμός. 516

Ἐκ προσώπου αὐτῶν ποῖα λόγια λέγονται. 520 521

Μετὰ τοὺς Ἀποστόλους κατέστησαν ἄρχοντες οἱ Μάρτυρες. 375

Ὡς ὀλοκαυτάματα ἐδέχθησαν. 429

Μαρτύρων αἷματι ἐβόφη ἡ Ἐκκλησία. 539

Τοὺς Μάρτυρας προσφέρει ἡ Ἐκκλησία.

κλυσία μεμειωμένους .	522	Ἰωάννης ἐκ τοῦ κήτους .	126
Μορτυρία διὰ τί ὁ νόμος λέγεται .	115	Μέτρα τὰ διὰ τῆς χειρὸς μετρούμενα ποία εἶναι .	321
Μορτυριὸν διὰ τί .	137	Μὴ διαφθείρης πῶς ἐξηγεῖται .	460
Ματαιότης ποία λέγονται .	21	Ταύτην τὴν φωνὴν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐγκεκραγμένην τῇ ἡγεμονικῇ τῆς ψυχῆς .	461
Ματαιότατα ἔχει .	199	Εἰς τὸ τέλος μαλίστα χρηζομένον τοῦ μὴ διαφθείρης .	αὐτοῦ .
Ματαιότης , μισητοὺς ποιεῖ καὶ τοὺς φυλάσσοντας αὐτήν .	241	Πολλὸις τὴν μεγάλην ῥῆσιν ταύτην ἐπαναλαμβάνει τὸ Πνεῦμα .	466
Ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης , τί δηλοῖ .	322	Ἐν τῷ καιρῷ τῶν παθημάτων ταύτην πρέπει νὰ ἀναγνώσκωμεν .	αὐτόθ .
Τὰ σωματικά ἀγαθὰ μόνον εἶναι μάταια , καὶ ὄχι τὰ πνευματικά .	αὐτόθ .	Μήτηρ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου ποία εἶναι .	414
Μάχηρα Θεοῦ ποία εἶναι , καὶ ποία ἡ σίλωσις καὶ ἀκούσις αὐτῆς .	47	Μητέρες ποτε ἔραγον τὰ τέκνατων .	122
Μεγάλα πράγματα πολλάκις τῶν μικρῶν χρῆζουσι .	355	Μίαν , ἀντὶ τοῦ ἀπαξ λαμβάνεται .	217
Μεγαλοπρέπεια ποία λέγεται .	51	Μικροψυχοὶ τί λέγουσιν ἐν ταῖς θλίψεσιν .	70
Πῶς οἰκίζεται .	228	Μνημὴν Θεοῦ ποῖον πρᾶγμα ποιεῖ , καὶ λήθην ποῖον .	89
Μέγας διὰ τί λέγεται ὁ Θεός .	367	Ποῖος πάντοτε μνημονεύει τοῦ Θεοῦ .	502
Μεγαλύνει πῶς τινὰς τὸν Θεόν .	268	Μνήμην καὶ ὄνομα ὅποιος θέλει νὰ ἀποκτήσῃ , τί πρέπει νὰ κάμῃ .	400
Μελέη πῶς ἐρμηνεύεται καὶ τί δηλοῖ .	472	Μνημὴν τῶν γενομένων προξενούσι τὰ παιδείων , ἀλλὰ αἱ ἀγαθαὶ πράξεις τῶν .	281
Μερίμνη τινὰς τὰ ἑαυτοῦ , ὅταν ταῦτα ζητῇ ἐν τῷ τοῦ πλησίον συμφέροντι .	412	Μνησθῆσθαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ , διὰ τί φέλλεται ὡς προκείμενον τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Θεοτόκου .	375
Μερίμνην πῶς πρέπει νὰ ἐπιρροπώμεν εἰς τὸν Θεόν .	452	Μοναχῶν πολιτεία ποῦ προφητεύεται .	530
Μερίμνη καὶ φροντίδες γίνονται , μακρύνουσιν ἀπὸ τὸν Θεόν .	489	Πρῶτον τάγμα εἶναι τῶν ἐν Χριστῷ προκοπιόντων .	αὐτόθ .
Μετανοίας καιρὸς ὁ πρὸ τοῦ θανάτου ἐστίν , καὶ ὁ μετὰ θάνατον .	36	Σπαλοὶ εἶναι .	αὐτόθ .
Ἐν τῷ Ἀδῶ ἀνωφελῶς μετανοεῖς .	αὐτόθ .	Μονογενὴ διὰ τί ὀνομάζει ὁ Δαβὶδ τὸν ἑαυτοῦ .	209
Ἡ μετανοία ἀνακαινίζει τὴν ψυχὴν .	37	Μονογενεῖς διὰ τί οἱ μοναχοὶ ὀνομάζονται .	530
Μετάνοις χεὶρ τοῦ Θεοῦ εἶναι .	302	Μονότροπος ποῖος εἶναι .	529
Ἀληθοῦς μετανοίας σημεῖον ποῖον εἶναι .	311	Πῶς ὁ Θεὸς κατὰ κίξει ἐν οἴῳ τοῦ μονοτρόπου .	αὐτόθ .
Ὁ κοπιᾶσας ἐν τῇ μετανοίᾳ , θέλει ζῆσαι εἰς τέλος .	397	Μοιχὸς λέγεται καὶ καθὲς πόρνος καὶ ἀκόλαστος .	413
Μετάνοις οὗτος εἶναι εἰς σωτηρίαν .	415	Μόσχοι ποῖοι εἶναι .	429
Μετάνοις εἶναι τέχνη τῆς διηνεκοῦς τοῦ ἐχθροῦ νίκης .	416	Μυστήρια μου ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς .	208
Ὁ διὰ μετανοίας ἐπιστρέφων , παράδειγμα γίνεται καὶ τοῖς ἄλλοις .	426	Μυστήρια θεῶν εὐφροσύνη εἶναι καρδίας .	24
Μετανοοῦσι παράδειγμα πρέπει νὰ ᾔναι αἱ ταλαιπωρίαι τοῦ Δαβὶδ .	243	Οἱ μεταλαμβάνοντες ταῦτα γράμματα ἀπὸ Πνεύματος ἁγίου .	190
Μικαῖροι εἶναι εἰς μετανοοῦντες .	249	Ἄν καὶ οἱ μεταλαμβάνοντες ταῦτα θέλουν ἀποθνήσκουν , ἀλλ' ὅμως θέλουν ἀνυσθῆναι εἰς ζωὴν αἰώνιον .	αὐτόθ .
Καὶ διὰ τί .	αὐτόθ .	Μισήρια οἱ μεταλαμβάνοντες ἀξίως , αἰσθάνονται τὴν παρατοῦ	
Μετανοούντων καὶ ἐπιστρέφόντων εἰς τὸν Θεόν ποία εἶναι ἀρχή , καὶ ποῖον τὸ τέλος .	467		
Μετανοῶν ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ Διαβόλου ἐξέρχεται , ὡς			

τοῦ Θεοῦ βοηθίαν καὶ χάριν . . 270. Μυστηρίων
θεῶν ὁ ἀνάξιος , πρέπει νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ
αὐτά . . 412 Μυστηρίων κοινωνία ἐδὲς εἶναι , ἣν
ἔδειξεν ὁ Θεός . . 415 Ὁ Σατανᾶς φοβεῖται τοὺς
μεταλαμβάνοντας τῶν Μυστηρίων μετ' εὐλαβεί-
ας . . 196 Μυστηρίων μετ' ἀληθείας οὐ μόνοις τοῖς
ἱερεῦσιν ἀφίερται , ἀλλὰ προκεῖται τοῖς βουλο-
μένοις . . 266 Μυστήρια ὁ μεταλαμβάνων κατα-
τρύφει τοῦ Κυρίου . . 295 Τὸ μυστικόν σῶμα
τοῦ Χριστοῦ κατηρτίσθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν διὰ
νὰ μεταλάβῃ αὐτό . . 329 Μυστηρίων κοινωνία
εὐλογία εἶναι ἀληθής 18.
Μυστηρισμὸς ποῖος εἶναι 9.
Μωᾶβ πῶς ἐρμηνεύεται . . 485 Μωῦσ' λέξης τῆς
ἐλπίδος μου πῶς ἐρμηνεύεται . . αὐτόθ .
Μωῦσ' καθαρῶς δὲν ἐδίδαξε περὶ ἀναστάσεως . . 6

N

Ναὸς ἁγίος ποῖος ὀνομάζεται 128
Νεκρὸς δὲν πρέπει νὰ θρηνούμεν διὰ τὴν ἐλπίδα
τῆς ἀναστάσεως 237
Νεότης ἀναγωγικῶς ποῖα εἶναι 351
Νερά πολλά τι δηλοῦν κοντὰ εἰς τὴν ἁγίαν Γρα-
φήν . . 135 Πλῆθος δηλοῦσι συμφερὼν αὐτόθ .
Νεφέλαι αἱ προφητεῖαι ὀνομάζονται . 132 Νεφέλης
ὀρισμὸς αὐτόθ .
Νεφροὶ ποῖοι νοσούν 109
Νεῦματα ὀφθαλμῶν πανταχοῦ διαβάλλονται , 284
Νησεῖα κωλυτικὰ εἶναι τῆς τῶν παθῶν ἐπαρσε-
ως 553
Νόμος τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ μελετᾶται πάντοτε . . 4
Ὁ τοῦτον μελετῶν μὲ τι ὁμοιάζει . 5 Δικαιοσύ-
νη λέγεται . 29 Ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν ἔρος Σιών ἀ-
νεγινώσκετό ποτε . 98 Διὰ τί λέγεται Νόμος
καὶ μαρτυρία καὶ δικαίωμα καὶ ἐντολὴ καὶ
φῶς καὶ κρίματα . 155 Ἀμωμος εἶναι καὶ ἐ-
πιστρέφων ψυχῆς αὐτόθ . Σοφίζει εὐφραίνει φω-
τίζει καὶ διαμένει . 156 Διαθήκη διὰ τί ὀνο-
μάζεται . 207 Ἀποτομία ἦτον καὶ σκία αὐ-
τόθ . Πατὴρ νοεῖται καὶ μήτηρ ἡ κατὰ νόμον
λατρεία . 220 Νόμου τὸ καλυμμὰ ποθεν διαλύ-

θη . 132 Νόμος παλαιὸς ἐσυγχώρει νὰ μισοῦν
οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἐχθροὺς τῶν . . 287 Ἀντί πη-
δαλίου γίνεται εἰς τοὺς ἄνθρωποις . 305 Με-
γίστη ἀδικία , ὅταν τὸν νόμον τις παρβιάνη . 358
Νόμος εἰς τὰ ἐμπροσθεν ἄγει , ἡ δὲ παρανομία
εἰς τὰ ὀπίσθεν αὐτόθ . Ὁδὸς εἶναι αὐτόθ .
Νόμος ποῖος εἶναι . 137 Νόμος ὁ Μωσαϊκὸς
καὶ φῶς ἦτον καὶ σκότος . 139 Νόμος Μωσέως
οὐ κατὰ προηγουμένην , ἀλλὰ κατὰ επομένην
θέλησιν Θεοῦ ἐδόθη 531
Νοὺς ὀφθαλμὸς λέγεται τῆς ψυχῆς . 37 . 242 Κε-
φαλὴ εἶναι . 196 Ψελτήριον εἶναι . 256 Ὁ νοὺς
εἶναι λυχνος τοῦ ἀνθρώπου . 139 Σκότος νοὺς
εἶναι ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτόθ . Ὁ αὐ-
τὸς νοὺς εἶναι φῶς καὶ σκότος καὶ διὰ τί αὐ-
τόθ . Νοὺς ὁ καθαρὸς , οἶκος Θεοῦ ἐστίν . 29
Νύκτα ποῖα ἐννοεῖται . 4 Νύκτα νοεῖται καὶ ὁ
δεσποτικὸς θάνατος καὶ τὰ Μυστήρια . 108 Νύξ
νυκτὶ πῶς ἀνγγέλλει γινώσκω . 151 Ἡ νύξ τοὺς
ἀνθρώπους ἀναπαύει αὐτόθ .
Νύμφη τελειότερα εἶναι τῆς παρθένου . . 373
Νῦν , ἀντὶ τοῦ διὰ τοῦτο νοεῖται . 12 Καὶ ἀντὶ
τοῦ τοῦτο 86
Νῶτος ποῖοι λέγονται 144
Ξ
Ξύγι τι δηλοῖ 117
Ξύλον διὰ τί ὀνομάσθη καλὸν καὶ πονηρὸν . 431
Ο
Ὁ γόνη εἶναι ὁ μέλλον αἰὼν . 33 Καὶ ἡ ἀναστά-
σιμος τοῦ Κυρίου ἡμέρα αὐτόθ . 83 Τὶ ἐδὲς
ἐστὶν αὐτῆς 35
Ὁδοὶ ποῖαι ὀνομάζονται . 204 . 206 Ὁδοὶ σκλη-
ραὶ ποῖαι εἶναι 115
Ὁδόντια τι σημαίνουν 469
Οἰκουμένη ἡ Ἐκκλησία εἶναι 198
Οἶκος Θεοῦ ἡ ἐνὰ ρετος πολιτεία λέγεται . 29 Καὶ
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ . 195 Οἶκος ἡμῶν πῶς ἐγ-
καλεῖται . 233 Ὁ οἶκος σύμβολον εἶναι τελειό-
τητος . 344 Οἶκος Θεοῦ ὁ καθαρὸς νοὺς ἐστίν . 29
Ὀλίγοι οἱ καλοὶ εἶναι 120
Ὀλιγοψυχίαν πρέπει νὰ ἐξοικίζωμεν τῆς ἡμετέρας
ψυχῆς .

ψυχῆς.	446	Ὅτι εἰρήνη, τί δηλοῖ.	250
Ὁ λοκαυτωμα διὰ τί ὀνομάζεται. 161	Τὰ ὑπὲρ εὐχαριστίας ἐποχύνοντο. αὐτόθ.	Ὀυρανοὶ δακτυλίων καὶ χειρῶν τοῦ Θεοῦ εἰσι ποίημα. 53	Τότε θελομεν τοὺς γνωρίσμεν. αὐτόθ.
Ὁ λον ὀνομάζεται ἀπὸ τὸ μέρος. 15. 79. 85. 117. 121. 138. 190. 191. 196. 215. 241. 254. 292. 328. 520.	Ὁμοιογηταὶ ὡς ἀναφορά ἐδέχθησαν παρὰ Θεοῦ. 428	Ὀυρανὸς ὁ πρῶτος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁνειδισμὸς τί εἶναι. 101	Ἐπὶ κακοῦ λαμβάνεται αὐτόθ.	Ὀυρανὸς ὁ δεύτερος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ αὐτοῦ. Οὐτα ἄλλους πρέπει νὰ ὀνειδίζῃ τινὰς οὐτα ἀπὸ ἄλλους νὰ ὀνειδίζεται. αὐτόθ.	Ὁ οὐαὶ Χριστοῦ πολλὰ θυμωσθὲν εἶναι. 51	Ὀυρανὸς ὁ τρίτος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ Θεοῦ μόνον γνωσόμεν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ. 64	Ὁ οὐαὶ τὴν δόξαν δηλοῖ. 207	Ὀυρανὸς ὁ τέταρτος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Διὰ τὸ ὄνομά του ὁ Θεὸς ὀδηγεῖ. 240	Πολυθαύματα ἐποίησε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενον. 265	Ὀυρανὸς ὁ πέμπτος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ Θεοῦ περιγίνεται τῶν ἐχθρῶν, ὥσπερ τῶν ἐσθλῶν αἱ ἐπιδόαι. 440	Ὁ οὐαὶ Θεοῦ εἰς ποῖους εἶναι τριπλόητον. 435	Ὀυρανὸς ὁ ἕκτος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ εἰς τίνος τόπον ἔδωκεν τῷ Χριστῷ. 557	Ὁ οὐαὶ οὐκ ἔστιν αἰτίας δηλωτικόν, ἀλλ' ἐκβάσεως. 420	Ὀυρανὸς ὁ ἑβδόμος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ τὴν διαφέρει ἀπὸ τὸν θυμόν. 10. 334.	Μέχρι δύσεως ἡλίου δὲν πρέπει τινὰς νὰ φυλάξῃ τὴν ὀργήν. 22	Ὀυρανὸς ὁ ὀκτῶς ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ τοῦ Θεοῦ πῶς σχηματίζεται καὶ ποία εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος αὐτῆς. 129	Πάντας ἀνθρώπους ταράττει. 297	Ὀυρανὸς ὁ ἑννέος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ καὶ μὴ ἀμαρτάνετε, πῶς ἐρμηνεύεται. 22	Ὁ οὐαὶ τί εἶναι καὶ τίς. 169	Ὀυρανὸς ὁ δέκατος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ τὸ ταχέως σημαίνει. 465	Ὁ οὐαὶ ἐμποδισμένος εἶναι τελείως. 102	Ὀυρανὸς ὁ ἑκάστος ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ σχῆμα ὅρκου ποῖοι λόγοι ἔχουν. αὐτόθ.	Ὁ οὐαὶ τοῦς ὅρκους πληρῶν τῆς ὑποσχέσεώς του, ἐπαινετός εἶναι. 503	Ὀυρανὸς ὁ ἑκατόν ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ ποῖον λέγεται. 199	Ὁ οὐαὶ πῶς γίνεται τινὰς. 529	Ὀυρανὸς ὁ ἑκατόν ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Ὁ οὐαὶ ποῖος εἶναι. 84. 138	Ὁ οὐαὶ περὶ τὸν εἶναι. 25. 140. 301	Ὀυρανὸς ὁ ἑκατόν ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150
Καὶ αἰτιολογικὸν λαμβάνεται, καὶ βεβαιωτικόν. 71		Ὀυρανὸς ὁ ἑκατόν ποῖος εἶναι. 149	Πότε μὲν πληθυντικῶς, πατὲρ δὲ ἐνικῶς ὀνομάζονται. 150

Παιδεία ποία εἶναι. 13
 Παιδεία δὲν προξενούσι μνήμην τῶν γονέων, ἀλλὰ αἱ ἀγαθοὶ πράξεις. 281 Παιδιάτων, πότε ἔραγον αἱ μητέρες των. 122
 Παίδων τὸ θαῦμα τῶν φωνούντων τὸ ὡσαννά διὰ τί ἔγινε. 52 Παίδας δὲν πρέπει οἱ γονεῖς νὰ ἀφένουν νὰ τραγωδοῦν. 352
 Παῖς Κυρίου πῶς γίνεται. 124 Δύω συμφαινόμενα ἔχει αὐτόθ. .
 Παλαιοὶ εἶχον ἄδειαν νὰ ἀλλοχέουσι τὰς λέξεις καὶ συντάξεις. 205
 Παλαιότης τί εἶναι. 321
 Παμὲν ὅστις πόσους χρόνους ἐξώδευσεν ἕως οὗ νὰ μάθῃ μὲ τὸ ἔργον τὸ „ Εἶπα φυλάξω τὰς ἐνδοξίας μου τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με ἐν γλώσσῃ μου. 318 Ὅσας φορὰς ἐλάλησε, δὲν ἐμετανόησε. 319 Παραβολὴ τί θέλει νὰ εἰπῇ. 357
 πόσα σημενόμενα ἔχει. 395
 Παράδεισος τόπος χλοῆς εἶναι. 194
 Παρανομία ποῖος εἶναι. 28
 Παρασιωπίας τί θέλει νὰ εἰπῇ. 222. 406
 Παρασυνογαγαὶ σχισματικαὶ πρέπει νὰ ἐμποδίζονται. 227
 Παρέστη πάση ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ πῶς νοεῖται. 289
 Παρθένων τάγμα ἐπροσφέρθη εἰς τὸν Θεόν, ἀφ' οὗ ἐσερεώθη ἡ Ἐκκλησία. 33 Αἱ Παρθένοι γυναῖκες τὴν Παρθένον μιμοῦνται, καὶ μητέρες γίνονται τοῦ Χριστοῦ. αὐτόθ. Τί εἶναι Παρθένας αὐτόθ. Παρθένοι νεάνιδες εἶναι τυμπανίστριαι. 541
 Παρθένοι αἱ ἐν εὐφροσύνῃ παρθενεύουσαι, αἵται ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ. 373 Χαίρουν αὐταὶ καὶ ἀγάλλονται ἐλευθεροὶ οὗται τῶν τοῦ κόσμου φροντίδων. 374 Ἀπὸ τοῦς Ἀγγέλους θέλουν φερθοῦν αὐταὶ εἰς τὸν οὐράνιον ναόν αὐτόθ.
 Παροιμία ποία εἶναι. 99 Παροιμία τί διαφέρει τοῦ κατοίκου. 325
 Παροιμία ἑλληνική τις. 219 Παροιμία πέντα σχυλίτιχη. 475
 Παρουσία ἡ δευτέρα τοῦ Χριστοῦ φανερά θέλει εἶναι. 406

Πατὴρ κοινωνὸς ἦτον κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ ἕξ ὁθῶν πιστεύσαντος λαοῦ. 106 Καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ αὐτόθ. Κριτὴς ἔγινε τοῦ Διαβόλου καὶ ἀπακατέστησε τὴν κληρονομίαν εἰς τὸν υἱόν του. 107 Ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς ἐρουτὴ ἐφάνη. 133 Κύριος εἶναι. 238 Πατὴρ ἄβυσσος ἐνομαζέται. 346 Πατὴρ ἐρεύγεται ῥῆμα εἰς τὸν υἱόν του. 151 Βασιλεὺς εἶναι. 532 Ἅγιος ἐνομαζέται. 540 Πατὴρ καὶ Υἱοῦ ὁμοτιμία πῶς δεικνύται. 109 Καὶ ὁ Πατὴρ εἰς τὰ δεξιὰ ἐστὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτόθ.
 Πατριάρχαι πρόσωπον εἶναι τῆς Ἐκκλησίας. 372 Αὐτοὺς τιμῶσιν οἱ βασιλεῖς αὐτόθ.
 Παῦλος παράδειγμα σωτηρίας καὶ πίστεως ἔγινε. 425 Βενιαμὴν νεώτερος εἶναι. 541 Τῆς Ἐκκλησίας ἐπικρατεῖ αὐτόθ. Λυκος ἦτον αὐτόθ.
 Πειρασμοὶ ἐκ ἁμαρτιῶν δὲν ἐρηθίζονται παρὰ τὸν Θεόν, ἀλλὰ τοῖς ἀπὸ φθόνου τοῦ Διαβόλου. 35
 Πειρασμοὶ διαφόρως ἐνομαζονται. 550 Πειρασμοὺς δὲν ἐμποδίζει ὁ Θεὸς νὰ ἔρχονται, ὅταν ὁμως ἔλθουν, περσάσεται βοηθὸς εἰς τοὺς πειραζομένους, καὶ δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ νικηθοῦν. 377
 Πένης ποῖος ἦτον. 63 Πένης ἐνομαζέται πένης. 86 333 Μεγάλῃ ἡ δῶαμις τῶν πονήτων. 86 Οἱ τούτους ἀδικοῦντες πρέπει νὰ φοβηθῶν αὐτόθ.
 Περιεχόμενα ἐκ τοῦ περιέχοντος ἐνομαζονται. 223
 Περισερὰς πτέρυγες τί δηλοῦσι. 445 Περισερὰ γυφίτη τίος ἦτον σημεῖον. 547
 Πετινὰ οὐρανοῦ ποῖοι νοοῦνται. 56
 Περιτὰ λέξεις εὐρίσκονται εἰς τοὺς Ψαλμοὺς. 238
 Περιφρασίς εἶναι τὸ „ ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου ἦτοι ἐμοῦ τοῦ δικαίου. 19 Συναισθημένη εἶναι εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν καὶ εὐρίσκεται εἰς πολλοὺς Ψαλμοὺς. 20. 54. 113. 227. 240 246. 117. 269. 280. 281. 347. 360. 396 435. 524.
 Πίσις σαφὴς εἶναι. 50 Καὶ χλοῇ. 193 Πάμμεγα πρὸς σωτηρίας ἐρεδίου. 216 Προξενεῖ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα αὐτόθ. Καρπὸς εἶναι τῶν ἀρετῶν. 515 Πίσιν Χριστοῦ πολλοὶ Ἕλληνες καὶ αἵρετικοὶ ἐδέχθησαν διὰ φόβον τῶν βασιλέων. 517

- Πλήν νοεῖται ἀντὶ τοῦ καί. 252 Καὶ ἀντὶ τοῦ ἀ-
 λυθῶς. 496 Νοεῖται καὶ περιττόν. 321. 495
 Νοεῖται καὶ ἀντὶ τοῦ, λοιπόν. 322
 Πληστόν ποῖος εἶναι. 84
 Πλούσιοι εἰς ἄλλους θελοὺν ἀφῆσθαι τὸν πλοῦτόν
 τους. 399 Ἀνέητοι εἶναι· αὐτοῖθ. Θέλουσι
 κατοικήσουσι τοὺς τάφους παντοτινά· αὐτοῖθ.
 Τοὺς τοποὺς ὅπου ἀπέκτισαν, ἐπανώμασαν εἰς
 τὰ ὀνόματά των· αὐτοῖθ. Πλούσιος, γυμνὸς ἀ-
 πό τὰ ὑπάρχοντά του θελεῖ καταβῆ εἰς τὸν Ἄ-
 δην. 402 Δέξαι τοῦ πλουσίου ποῖα εἶναι· αὐ-
 τοῖθ. Ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ μόνῃ μακαρίζεται· αὐ-
 τοῖθ. Μετὰ τὸν θάνατον κατηγορεῖται. 403
 Πλούσιος ποτε τιμᾷ τὸν πτωχόν καὶ ποτε τὸν
 καταφρονεῖ· αὐτοῖθ. Ποτε εὐχαρισεῖ τὸν Θεόν
 καὶ ποτε τὸν βλασφημεῖ· αὐτοῖθ. Ποτε δὲν θέ-
 λει ἐν ᾧ φῶς· αὐτοῖθ. Πλουσίῳ ζωὴν δὲν πρέ-
 πει νὰ μαλαρῇ τινος. 497 Ποῖος πλούσιος εἶ-
 ναι ἐπαύτων ἀξίος. 403
 Πλούτον πρέπει νὰ καταφρονῶμεν διὰ τὸ αὐτοῦ ἀ-
 βέβαιον. 271 Πλούτου τοῦ συναθριζομένου ἐ-
 κκληρονομος εἶναι ἀδελφός. 322 Πλούτος ὁ ἀδι-
 κος τί γίγνεται. 497 Πλούτου φύσις ποῖα εἶ-
 ναι· αὐτοῖθ. Δραπέτης εἶναι αἰεὶ· αὐτοῖθ.
 Πνεῦμα ἅγιον ἐπροσέλαε τοὺς Ἀγγέλους ἐν τῇ ἀ-
 ναλήψει. 202 Τοὺς Ἀγγέλους ἠγάτα. 258
 Μῆκος καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας εἶναι μὲ τὸν Πατέ-
 ρα· αὐτοῖθ. Διὰ τί Πνεῦμα σῶματος τοῦ Πα-
 τρός ὀνομάζεται· αὐτοῖθ. Ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ
 Θεοῦ καὶ Πατρός τὸν τῶν θεασομένων. 292 Φῶς
 ἐστὶ τὸ Πνεῦμα· αὐτοῖθ. 350 Δὲν ἀποτυφλοῖ
 τὸν νοῦν, ἀλλὰ φωτίζει. 352 Χάρις αὐτοῦ
 μετὰ πολλῆς τῆς ταχύτητος πρόεισι. 353 Πά-
 τερς εἶναι. 378 Ὁρμήματα δὲ αὐτοῦ εἶναι
 τὰ διάφορα χαρίσματα. 379 Πνεῦμα εὐθὲς διὰ
 τί ὀνομάζεται. 424 Καὶ διὰ τί ἡγεμονικόν·
 αὐτοῖθ. Τὸ Πνεῦμα ἡ περιστῆρα σκιαγραφεῖ. 445
 Ποταμὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι. 513 Πτέρυγες τοῦ
 Πνεύματος ποῖαι εἶναι καὶ ποῖα μετάρουνα. 534
 Φωνὴ δυνάμει λέγεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. 545
 Τὸ Πνεῦμα ἴσμιζε μὲ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνευ-
 ματικὸν νόημα. 549 Πνεῦμα τρεῖς σημανόμε-
 να ἔχει. 240
 Πόλεμος κυκλικὸς τῶν Δαιμόνων πῶς νοεῖται. 17
 Πόλεις ποῖοι νοοῦνται. 62 Ποῖαι πόλεις ὀνομά-
 ζονται· ἐνικῶς καὶ πληθυντικῶς. 150
 Πόλις πᾶσα, θυγάτηρ ὀνομάζεται. 371 Καὶ διὰ
 τί· αὐτοῖθ. Τί εἶναι Πόλις. 378 Ἡ Ἐκκλησία
 νοεῖται καὶ ἡ ἐπουράνιος πόλις. 379 Πόλις πε-
 ριοχῆς ποῖα εἶναι. 486
 Πολὺν ἀντὶ τοῦ δυνατόν λαμβάνεται. 252
 Πολυωρία τί θέλει νὰ εἰπῇ. 88
 Πονηρία πῶς ὀρίζεται. 297
 Πονοῦντα ὁποῖος ἡξεύρει, πρέπει νὰ τὸν φανερώ-
 νη εἰς τὸν ἱερέα διὰ νὰ μὴ τὸν μεταλαμβά-
 νη. 412
 Πορτας εἰς τὰς τῶν πόλεων ἐσυνειθίζον νὰ καθῶν-
 ται. 553
 Ποταμοὶ οἱ Ἀπέστολοι εἶναι καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ
 Πνεύματος. 198
 Ποτήριον καὶ ὁ θάνατος καὶ ἡ διδασκαλία ὀνομά-
 ζεται. 107 Καὶ ἡ περὶ Θεοῦ γνῶσις. 195
 Πρὸς ἐπὶ Θεοῦ λεγόμενον, πολλὰ λυπεῖ τὸν δι-
 καιον. 348
 Πραεὶς ποῖα εἶναι. 268
 Πρακτικὸς ποτε δὲν πρέπει νὰ παύῃ ἀπὸ τὴν πρᾶ-
 ξιν. 100 Τόπος χλόης ὀνομάζεται ἡ Πρα-
 κτικὴ ἀρετή. 193 Πρακτικὴ, τράπεζα εἶναι. 195
 Ἴσχυς λέγεται. 228 Πρακτικὸς πῶς παροικεῖ
 ἐν σαρκί. 325
 Πράξεων ἀρχὴ ποῖα εἶναι. 2
 Πρόβατα ποῖοι εἶναι. 56
 Πρόβλημα τί θέλει νὰ εἰπῇ. 395
 Πρόγνωσις Θεοῦ δὲν ποιεῖ τοὺς πονηροὺς ἢ τοὺς
 ἀγίους. 467
 Πρόθεσις σὺν, περιττὴ λαμβάνεται. 223 Ἡ ἀπὸ
 ἀντὶ τῆς ἐν λαμβάνεται. 84 Καὶ ἡ ὑπὲρ, ἀν-
 τὶ τῆς ἀπὸ. 252 Ἡ ἀντὶ, περιττὴ εἶναι 72
 Ἡ μὲν πρόθεσις λαμβάνεται ἀντὶ ἄλλης. 330
 Ἡ ἐν περιττῇ ἐστὶ. 355. 153. 536 Ἡ ὑ-
 πὲρ, ἀντὶ τῆς περὶ λαμβάνεται. 361. 436 Ἡ
 ὑπὲρ λαμβάνεται, ἀντὶ τῆς διὰ. 376 Ἡ ἐν
 ἀντὶ

- ἀντὶ τῆς σὺν, καὶ ἡ σὺν ἀντὶ τῆς ἐν λαμβάνονται. 450 Πρόθεσις ἐπὶ, περιττὴ λαμβάνεται. 497 Πρόθεσις ὑπὸ, ἀντὶ τῆς ἐν λαμβάνεται. 522 Ἡ ἐν νοεῖται, ἀντὶ τῆς ἐκ. 539 Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῶν τῆς ζωῆς ἀναγκαίων καὶ ἀγαθῶν δεικνύται. 23 Φῶς ὀνομάζεται αὐτόθ. 24
- Προσευχὴ ἀπὸ δεξολογίας πρέπει νὰ ἀρχίζῃ, καὶ ὄχι ἀπὸ αἵτησιν. 29 Τῇ μετὰ δακρυῶν ἐπιστὰ τὸ εἰσακουέσθαι παρὰ τοῦ Θεοῦ. 38 Ὅχημα αὐτῆς ἡ ταπεινοφροσύνη. 65 Ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ γινομένη μᾶλλον εἰσακούεται τῆς ἐν οἰκίᾳ. 215 Διαφέρει ἀπὸ τὴν δέησιν καὶ εὐχαριστίαν. 222 Προσευχῆς καὶ αἰδέσεως δύναμιν ἔχει, καθὲ πρᾶξις πρὸς δόξαν Θεοῦ γινομένη. 268 Προσευχῆς εἰς κόλπον ἀποστροφή, πότε ἐπὶ τῆς ἀκουσθείσης λαμβάνεται προσευχῆς, πότε δὲ διὰ τὴν μὴ εἰσακουσθείσαν. 282 Τὸ ἐλάχιστον τρις τῆς ἡμέρας πρέπει νὰ προσευχόμεθα. 449 Διαφέρει ἡ προσευχὴ ἀπὸ τὴν δέησιν. 489 Προσευχῆς ῥήματα οὐκ ὠφελεῖ, ἀλλὰ τὸ ἀπὸ σπουδαίας διαθεσεως αὐτὴν ἀναπέμπεσθαι. 523
- Προσακτικά ῥήματα πότε ἀντὶ εὐκτικῶν λαμβάνονται. 365. 427. 526
- Προσφορὰ ὑπὲρ εὐχαριστίας μὲ λόδι ἐπιδέροντο, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ ὑπὲρ ἁμαρτίας. 161 Τὰ τιμωτέρα πρέπει νὰ προσφέρωμεν τῷ Θεῷ. 521 Θυσία καὶ κριοῦς καὶ βόδια καὶ χειμαῖρους πῶς ἀναγωγικῶς προσφέρωμεν εἰς τὸν Θεόν αὐτόθ. Οἱ προσφέροντες τὰ ἅγνια, κητηραμένοι εἶναι. 522
- Πρόσωπον τὸ κάλλος νοεῖται. 345 Καὶ ἡ κεφαλὴ. 372 Πρὸς ὅπου χωρὶς, ἁμαρτίας τόξον δὲν ἐνεργεῖ. 482
- Πρόσωπον Θεοῦ ἀποστροφή, κηδεμονίας εἶναι πολλῆς. 90 Τὸ ταύτης αἰσθάνεσθαι οὐ μικρὸν κέρδος αὐτόθ. Ταταχὴν προξενεῖ ἡ ἀποστροφή αὐτοῦ. 236 Ἀποστροφόμενου, τί γίνεται, καὶ ἐπιλάμποντος, τί. 245 Ἀρχεῖ αὐτὸ καὶ ἀποκρύψαι τοὺς φοβούμενους καὶ πάσης ταραχῆς ἐξέλεσθαι. 247 Πρόσωπον Κυρίου πῶς βλέπει τοὺς δικαίους, καὶ πῶς βλέπει τοὺς ἁμαρτανόλους. 274
- Προσωποποιεῖα. 407
- Προφηταὶ μεταπηδῶσιν ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλο, καὶ διὰ τί. 10 Ἰδιώμα Προφητῶν ποῖον εἶναι. 128 469 Νεφέλαι ὀνομάζονται. 132 Πέθεν αἱ σκοτεινὰ προφητεῖαι τῶν διελευθῆσαν αὐτόθ. Αἱ προφητεῖαι χάλια καὶ ἥ-ον καὶ ἄνθρακες. 133 Ἀν αἱ προφητεῖαι δὲν ἔχουν ἀκολουθίαν, καὶ τάξιν, δὲν πρέπει νὰ θαυμάζωμεν αὐτόθ. Δὲν ἐπροφήτευσαν ἐκεῖνα ὁποῦ ἤθ-λον αὐτόθ. Κατὰ ῥήματα ὀνομάζονται. 347 Ἡξεύρουσιν ἐκεῖνα ὁποῦ λέγουσι. 362 Ὁρῶντες ὀνομάζονται αὐτόθ. Προφητῶν λόγια ἀνιγματοῦς εἶναι. 395 Δὲν ἐδύναντο νὰ μὴς λυτρώσων ἀδελφοὶ ἡμῶν ὅτες. 398 Ψάλλοντες ὀνομάζονται. 540 Αἱ προφητεῖαι αὐτῶν φωνῶν δυνάμεως ἔλαβον. 545
- Προφθάνειν καὶ τὸ ἐπικυβαίνειν σημαίνει. 135
- Πτέρυγος ἀνομία ποῖα λέγεται. 396
- Πτωχὸς πῶς ἐμπυρίζεται. 70 Ποῖος λέγεται πτωχός. 86 Πτωχὸς καὶ πένης ἀδιαφόρως λαμβάνονται αὐτόθ. Πτωχὸν ὁ νοῶν τί ἐστὶ, μακάριος εἶναι. 335 Πτωχὸς ποῖος ὀνομάζεται. 336 Πτωχοῦ μετὰ διακρίσεως πρέπει νὰ ἐλεῇ τινάς αὐτόθ.
- Πῦρ δὲν ξεσάει, ἂν δὲν πλησιάζῃ τινάς εἰς αὐτό. 154 Πῦρ θεῖκόν ποῖας θυσίας κατέκαυσε. 161

P

- Ράβδος σιδηρὰ ποῖα εἶναι. 11 Ράβδος ἡ παιδευτικὴ κρίσις εἶναι τοῦ Θεοῦ. 194. 195 Ράβδος καὶ βακτηρία ὁμοῦ τὸν σκυρὸν δηλοῦσι αὐτόθ. Ράβδος σύμβολον εἶναι βασιλείας. 366 Ράμνες τί φυτὸν εἶναι, καὶ τί σημαίνει. 470 Τὸν σκυρὸν δηλοῖ. 471

Σ

- Σαββάτου ἀνάμνησις ποῖα εἶναι. 309 Ἡ ἐν τῷ Σαββάτῳ θυσία διπλὴ ἔστων αὐτόθ. Ὅλη ἡ ἐβδόμης Σάββατον ὀνομάζεται. 387 Σάκκος τίνος εἶναι σημεῖον. 237. 553

- Σόλου πειρασμῶν ἀμήχανον μὴ γενέσθαι τῇ ψυχῇ. 493 Μικρὸς καὶ μέγας γίνεται· αὐτόθ. Σαρφῶν ἀποκείρεται τὰς ἐπτά σειράς τῶν βουρῶν· ἥτοι τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, ὧν ἀπειρηθέντων ἔκπαιται· ἡ ἀπώλεια τῶν ὀφθαλμῶν. 432
- Σελμῶν τί θέλει νὰ εἰπῇ. 534
- Σεραφὶμ σμίγουν τὴν χαρὰν με φόβον. 13
- Σημαινόμενον φανερώνεται ἀπὸ τὸ σημεῖον. 383
- Σίκιμα τί πόλις ἦτον. 483 Πῶς ἐρμηνεύεται καὶ τί δηλοῖ. 484
- Σινᾶ ἅγιον ὅρος εἶναι. 536
- Σιών ποία εἶναι. 64 Πῶς ἐρμηνεύεται· αὐτόθ. 66 Πράττει αὐτῆς ποία εἶναι· αὐτόθ. Ἀγαλλίαμα εἶναι ὅλης τῆς οἰκουμένης καὶ διὰ τί. 388
- Ἀπὸ τὴν Σιών τὰ μυρία ἐβλάστησαν ἀγαθὰ. 406
- Σκηνὴ θεία ἡ κρύπτουσα τοὺς διωκομένους ποία εἶναι. 217 Σκηνὴ θαυμαστὴ ποία εἶναι. 344
- Σκηνὴ σύμβολον εἶναι προκατῆς· αὐτόθ. Τόπος ὁ τῆς σκηνῆς ποῖος εἶναι. 345
- Σκότος ποῖον νοεῖται. 131 132
- Σκύλος ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῶα πινῶν περισσώτερον. 475
- Σμύρνα τί δηλοῖ. 368
- Σοφίαν λαλεῖν προπαιδεύσαν. 305 Σοφία θεία μήτηρ ἐστὶ τῆς δημιουργίης τοῦ Κόσμου. 414
- Σοφία πόλις περιοχῆς ὀνομάζεται. 487 Σοφία τῶν σοφῶν τοῦ αἰῶνος τούτου, λόγοι ἀνομιῶν εἶναι. 510
- Σοφὸς καὶ ἐπὶ κακοῦ λαμβάνεται. 468 Σοφοὶ οἱ καλούμενοι, ἐν αὐτῇ τιμωρίαν θέλουν λαβούν με τοὺς ἀμαρτάν. 399
- Σπέρμα ἀσεβῶν ποῖον εἶναι. 304
- Σπήλαιον· Εὐγαδδὶ, καὶ σπήλαιον Ὀδολλάμ· τί ἦτον. 462
- Στακτὴ τί δηλοῖ. 368
- Σταυρὸς ῥάβδος σιδηρὰ εἶναι. 12 Σωτήριον ὀνομάζεται. 86 Ἐν αὐτῷ ἐδημοσίευσεν ὁ Χριστὸς τὴν ἐν αὐτῷ κεκρυμμένην θεϊκὴν δύναμιν. αὐτόθ. Διὰ τῆς ῥάβδου καὶ τῆς βακτηρίας δηλοῦται. 195 Δι' αὐτοῦ κατέβαλεν ὁ Χριστὸς τὴν Διάβολον, καὶ ἐλύτρωσεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς τυραννείας τοῦ αὐτοῦ. Σταυροῦ σχῆμα τυποῦται ἐν τῇ ἐπάρσει τῶν χειρῶν τῶν προσευχομένων. 222 Ρομφαία εἶναι τοῦ Χριστοῦ. 304 Ἐν αὐτῷ ὑφῆσθαι ἐμελλεν ὁ Κύριος. 381 Δάρου Σαούλ τὸ κατὰ τοῦ Δαβὶδ ἀρεθὲν τὴν σταυρὸν ἐδήλου. 472 Σημείωσις ἀληθῆς ἡ διὰ σταυροῦ ἐστὶ. 482 Διὰ τοῦ ῥάβδου δηλοῦται. 472
- Στενυχμοῦ μεγάλη εἶναι ἡ ἰσχὺς. 86 Στεναγμὸς εἰς ἄνεσιν τοῦ πόνου ἐδέσθη. 313
- Στεροίσεις ἐπὶ Θεοῦ ἀντιπεποιθότως λέγονται. 131
- Στεφανοῦται τινες ἐξ ὧν ἐπιτηδεύει. 165
- Σιτηλογραφία τί θέλει νὰ εἰπῇ. 455 460
- Στόμα δὲν πρέπει νὰ ᾖναι τάφος, ἀλλὰ θησαυρὸς. 30 Εἶναι καὶ σῶμα νοητὸν, μετὰ τὸ ὁποῖον τινες πάντοτε εὐλογαῖ τὸν Κύριον. 267
- Στράτα ποία εἶναι. 3 Καὶ αἱ πράξεις στράτα λέγονται. 7 Δ' ἄπορα πράγματα δηλοῖ. 13
- Στρεβλὸς ποῖος εἶναι. 138
- Συγκατοικῶν καὶ συναναστροφόμενος τις μετὰ καλὸν ἢ κακόν, τοιοῦτος ἔχει νὰ γένη καὶ ἐκεῖνος. 138
- Συνειδήσεως ἐλεγμοὶ παιδεύουν καὶ ξηραίνουσιν τὸν ἄνθρωπον, καὶ λεπτύνουν αὐτὸν ὡσάν ἀρχὴν. 324
- Συνεκδοχὴ τὸ ὀνομάζειν τὰ αἰτίαιτ' ἀπὸ τὰ αἰτίαι. 323 Καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπὸ τὰ προηγούμενα. 395 145 Καὶ τὸ ὅλον ἀπὸ τοῦ μέρους. 138
- Σύνταξις ῥημάτων ἀδιάφορος ποῦ εὐρίσκεται. 253 254 278 324 344 433 440 551
- Σύνταξις ὁμαλῇ ῥητῶν τινῶν ποία εἶναι. 328 468
- Συνώνυμα λόγια ἀλλεπαλλήλως φερόμενα, τίνος εἶναι ἴδια, καὶ διὰ τί λέγονται. 285 299 304 399 418
- Σχῆμα διὰ μέσου ποῦ εὐρίσκεται. 406
- Σχῆμα ἄλλο συνειθισμένον εἰς τὴν Γραφὴν ποῖον εἶναι. 140 Σχῆμα ἐξ ἀναστροφῆς ποῖον εἶναι. 491
- Σχῆμα ἐκ παραλλήλου. 286 306 324 392 418

Σχήμα πρεβύσερον τοῦ ἐστίν.	367
Σχήμα ἀπὸ κοινοῦ τοῦ εὐρίσκεται.	243 . 247
285 . 286 . 330 . 358 . 408	
Σχήμα ἀσύνδετον ποῦ εἶναι.	431
Σχήμα, ὄνομα ἀντὶ μετοχῆς.	138
Σχήματα ἐναρέτων, φύλλα εἶναι. 4 Σχήμα πλα-	
γίης συντάξεως, ἐτερογενές καὶ ἐτερόπρωτον, ποῦ	
εἶναι.	230
Σχολαί ἐξ εἶναι. 381 Πρέπει νὰ σχολάσῃ ἀπὸ	
ὅλας ἡ ψυχῇ. ἵνα γένηται ἐν αὐτῇ καθαρά ἡ ἑλ-	
λαμφις τοῦ Θεοῦ. αὐτοῦ.	
Σωβὰ τί δηλοῦ.	480
Σῶμα σκῆνος ὀνομάζει ὁ Παῦλος καὶ διὰ τί.	226
Κιθάρᾳ νοεῖται. 256 Σώματι ὁ ἁμαρτήσας,	
σώματι πρέπει καὶ νὰ ἐξομολογῇται. αὐτοῦ.	
Σώματος δέξα ποῖα εἶναι. 402 Τὸ σῶμα	
σκότος εἶναι. 139 Καὶ τῆχος. 140 Φύραξι,	
ἐστὶ τῶν ἁλῶν τὸ σῶμα καὶ ἡ σὰρξ, ἐν ἣ κα-	
τάσσεται φύσις καὶ χρόνος. 481 Διὰ τοῦ σώ-	
ματος κατὰ τὴν πρακτικὴν ἢ καθαρὰς γίνε-	
ται. 485 Καὶ τὸ σῶμα ποτε τὰ τοῦ Θεοῦ δι-	
ψῶν φαίνεται. 500 Ζεῶν ἐστὶ πρὸς τὰς θείας καὶ	
νοητὰς ἐμφάσεις. αὐτοῦ.	
Σωτηρία ἡ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ τὴν αἰπλῶς δηλοῦ	
ζωοποίησιν.	290
Σφροσύνη ζωὴ εἶναι. 372 Ἀπὸ αὐτὴν κρέμαν-	
ται πολλαὶ ἀρεταί. αὐτοῦ.	

Τ

Ταπεινοὶ τῷ πνεύματι ποῖα εἶναι.	275
Ταπεινοφροσύνη φυλλὰ εἶναι σκεπάζοντα τὸν καρ-	
πέν. 4 Ταπείνωσις καὶ κακοπάθεια πάσης ἁ-	
μαρτίας ἐλευθεροῦσι. 209 Ταπείνωσις εἶναι	
καὶ ἡ αἰσθητὴ τοῦ σώματος ἀσθένεια, καὶ ἡ	
νοητὴ τῆς ψυχῆς συντριβή. αὐτοῦ. 241 Εἰς	
τὴν κατανοήν ἐπεταί. 275 Ταπείνωσις ὑπομο-	
νῆς εἶναι αἰτία.	493
Τόπος τί εἶναι.	110
Τελειότης τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ποῖα	
εἶναι.	502
Τέλος μας ἐν τῷ καιρῷ, ποῖον λόγον χρειάζεσθα	
νὰ λέγωμεν.	462

Τιμῆς ἀνεῦ δίδομεν τὰ ἄτμα καὶ εὐτελῆ.	356
Τιμὴν εἰς τὸν Θεὸν τίς προσφέρει. 226 Τιμὴ ἀν-	
θρώπου ποῖα εἶναι.	495
Τιμωρία ποτήριον καὶ κόνδυ ὀνομάζεται. 82 Κ-	
κρυμμένα λέγονται αἱ τιμωρίαι τοῦ Θεοῦ.	121
Τόκος καὶ διάφορον μισητὸν πρᾶγμα εἶναι.	102
Τόξαρι Θεοῦ ποῖον εἶναι καὶ ποῖον τὸ τέτωμα	
καὶ ἡ ἐτοιμασία αὐτοῦ. 46 Τόξον πρόσωπον	
ἡ ἀπατηλὴ τῶν ὁρίων ἐπιφάνεια ἐστίν, τῇ αἰσθη-	
σιν ἐρεθίζουσα.	482
Τόπος ἅγιος ποῖος εἶναι. 199 Τόπος χωρητικὸς	
τῶν δικαίων εἶναι ὁ Κύριος.	255
Τράπεζα τὴν πνευματικὴν τρυφήν δηλοῦ καὶ τὴν ἀ-	
πέλαυσιν τῶν μελλόντων. αὐτοῦ. Καὶ τὴν πρα-	
κτικὴν ἀρετήν.	195
Τριάδος περὶ ὁ Δαβὶδ θεολογεῖ. 18. 258 Εὐθὺς	
εἶναι ὁ Πατὴρ, εὐθὺς ὁ Υἱός, εὐθὺς τὸ Πνεῦμα	
τὸ ἅγιον. 257 Θεολογία τῆς ἁγίας Τριάδος	
ποῦ φανεροῦται. 413 . 141 Τρεῖς τοῦ δηλοῦ-	
ται. 442 . 459 . 491 . 412 . 537 Ἐκκεσι i.	
διότης. (ἡτοι πρόσωπον) αὐτῆς καὶ Θεός	
καὶ ὕψις καὶ ἀγαθὸν ἐστὶ χορηγός.	412
Τρεῖς ποῖα ὀνομάζονται.	55
Τρισάγιος ὕμνος πᾶθεν συνετέθη.	342
Τρόμος τί εἶναι.	445
Τυρός ἡ δυσσεβέστερα πόλις ἦτον. 371 Πῶς ἐρμην-	
ευεσται.	372

Τ

Τδροφοβούντων πάθος ποῖον εἶναι.	95
Τίσι Θεοῦ ποῖα εἶναι, καὶ υἱοὶ καίων. 226 . 227	
Τίσι κρύφια ποῖα εἶναι. 58 Τίς πρόσωπον εἶναι	
τοῦ Πατρὸς. 111 Τίς Θεοῦ πάντα ἐδημιούρ-	
γησε. 258 Θεός εἶναι ἀληθὺς ὁ εἶδος τὰς κα-	
δίας ἡμῶν. 263 Τίς πηγὴ ζωῆς. 292 Φῶς	
ἐστίν. αὐτοῦ. Ἀλήθεια εἶναι. 350 Τίς ἐρμυ-	
γεται ῥῆμα εἰς τὸν Πατέρα. 151 Τίς δύναμις	
εἶναι τοῦ Πατρὸς. 440 Τίσι καὶ Πατὴρ τοῦ	
δείκνυται ἡ ὁμοτιμία. 109 Εἰς τα δεξιὰ τοῦ Τίσι	
εἶναι ὁ Πατὴρ. αὐτοῦ.	
Υπάκοήν μόνον ζητεῖ ὁ Θεός.	329

Υπερβατὸν σχῆμα τοῦ εὐρίσκεται . 13 . 113 . 168 360 . 406 . 491 . 494 . 505 . 522 . 537	ἀγνός • αὐτόθ . Πρῶτον ἀποκτῆ τινος τὸν εἰσα- γωγικὸν καὶ ἔπειτα τὸν τελειωτικόν . 271 Φόβος
Υπερηφανίης ὄνομα καθε κακίαν φανερώνει . 292 Δὲν ἤξεύρει ἡ ὑπερηφανία νὰ σέκεται , καὶ ἂν πέσῃ δὲν σκωώνεται . 293 Διὰ τί ἔχει ἓνα μό- νον ποδάρι 292	ἐχθρός , ποῖος εἶναι • αὐτόθ . 504 Φόβος ὅταν αὐξηθῇ , τρόμος γίνεται . 445 Φόβος Κυρίου δύναται τῆς θείας εὐλογίας τυχεῖν . 525 Φόβος
Υπερήφανος ἀμαρτάνει , σαλεύεται , πίπτει , συν- τρέβεται . 293 Ὑπερήφανοι ποθεν ἐτυμολο- γούνται 138	τῶν ὀρθοδόξων βασιλέων καὶ δυνάμεις ἕκαμε πολ- λοὺς νὰ δεχθοῦν τὸν Χριστιανισμόν 517
Υπνος πρόσκαιρός ἐστὶ θάνατος . 205 Οἱ ὑπνοῦν- τες δὲν νομίζουν ὅτι ζῶσιν • αὐτόθ . Ὑπνος εὐ- φημούμενος ἐπὶ Θεοῦ ποῖος εἶναι 360	Φοβούμενος τὸν Θεὸν σπάνιος εἶναι . 207 Ποῦχι ἀμοιβαὶ ἐπαγγέλλονται εἰς αὐτόν • αὐτόθ . Ὁ- ποῖαν ζωὴν διαλέξῃ τῶν σωζομένων , διδάσκα- λος γίνεται εἰς αὐτόν ὁ Θεός • αὐτόθ . Ἄλλον
Υπόκρισις ψεῦδος ὀνομάζεται 517	δὲν πρέπει νὰ φοβούμεθα εἰμὴ τὸν Θεόν . 260
Υπομένω ἀναμένω καὶ ἐνδέχομαι σημαίνει . 203 221	Φοβούμενοι τὸν Θεὸν ποῖοι εἶναι . 270 Οἱ φο- βούμενοι τὸν Θεὸν δὲν ὑπεροῦνται κανένα ἀγα- θόν . 271 Εἰς τοὺς φοβουμένους τὸν Θεὸν πρέπει
Υπομονὴ χρῆμα εἶναι ἄριστον . 306 Περὶ ὑπομονῆς ποῖοι Ψαλμοὶ διδάσκουσιν . 493 Χωρὶς ταπεινώ- σιν οὐ δύναται τις ἀπομειναι • αὐτόθ .	νὰ διηγουμεθα τὰ θεῖα 522
Υποσκελίσον τί θέλει νὰ εἰπῇ 119	Φονεὺς διὰ τί σὺνὴρ καλεῖται . 28 . 453 Οὐ λέ- γεται φονεὺς ὁ κατὰ νόμον ἀποκτείνων . αὐτόθ .
Υποσχέσεις , ὅπου ἕκαμε τινος εἰς τὸν Θεόν , πρέ- πει νὰ τὰς τελειώσῃ . 411 Δὲν πρέπει νὰ ἄργο- πορῇ εἰς τὸ νὰ τὰς τελειώσῃ • αὐτόθ .	Ἔχει νὰ δώσῃ τὴν πρέπουσαν ἐκδίκησιν . 65
Υποταγὴ καὶ ἱερασία δύο εἰσὶν ἀγιοπρεπῇ κατορθώ- ματα . 296 Ὑποτάσσεσθαι Κυρίῳ ἄριστον εἶναι καὶ ἐπωφελές 493	Εἰς τοὺς φονεῖς διὰ τί λέγεται , ποτε μὲν , ὅτι εὐρεθίσονται πλήρεις αἱ ἡμέραι , πότε δὲ , ὅτι δὲν θέλουν μεσοκακίσουν 453
Υσσωπος τὴν ἐνέργειαν ἐμφαίνει τοῦ Πνεύμα- τος 422	Φθονουμένου ταπεινώσιν , ὀλιγοσεύει τοῦ φθονοῦν- τος τὸν φθόνον , καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἡ ὑπερη- φάνεια τοῦ φθονουμένου , αὐξάνει τὸν φθόνον ἐ- καίνου 282
Υψῶνοι πῶς τινὰς τὸν Θεόν 232	Φθόρα τί εἶναι 110
Υῶν ἐχορτάσθησαν πῶς νοεῖται . 121 Τίσι μμιού- μενοι τὴν πονηρίαν τῶν γονέων χορταίνουσιν ἀπὸ τὰς τιμωρίας ἐκείνων • αὐτόθ .	Φλόγα πυρός πῶς διακόπτει ἡ φωνὴ τοῦ Κυ- ρίου 230
Φ	Φραγγέλιον τὸ ἐκ σχοινίων τοῦ Κυρίου τί ἐ- δύλου 141
Φαντάσματα τῆς νυκτός , τῆς ἡμέρας εἶναι ἀπληρή- ματα 268	Φρόνησις ἀρετὴ οὕσα , τὰ κατ' αὐτὴν πραττόμενα ἐπ' αὐτοῦ ἄξια ἀποφάνει 311
Φασὶν , εἶναι αὐτὶ τοῦ νομίζει 288	Φρύαγμα ποῖον λέγεται 7
Φασι οἱ ἐξ ἐναντίας ἱστάμενοι ποῖοι εἶναι 313	Φυλάττειν πῶς λαμβάνεται κοντὰ εἰς τὴν θεῖαν Γραφὴν 115
Φιλοπτώχειας αἱ ἀμοιβαὶ ποῖαι εἶναι 337	Φύλλα τοῦ δικαίου πῶς εἶναι 4
Φιλοδοξία πεπαιδευμένης , μέγιστον εἰς τελείωσιν . 95	Φύσις θεῖα κραίτων ἐστὶ τροπῆς τε καὶ ἀλλοιώ- σεως 362
Φόβος διὰ τί ὁ Νόμος ὀνομάζεται . 155 Διττός εἶναι εἶναι ὁ φόβος . 156 Ὁ τελειωτικὸς ἀγνός ἐστὶ καὶ διαμένει πάντοτε • αὐτόθ . Ὁ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους , κατηγορεῖται • αὐτόθ . Διὰ τί εἶναι	Φύσις ἀνθρώπων ῥέπει ἐπὶ τὸ πταίνειν ὑπὸ τῶν παθη- μάτων ἐνοχλουμένη 422

Φυσις τῶν ἀνθρώπων ἀκάθαρτος, ὡς ἐκ παραβά-
σεως καὶ ἄρας ὑπομένοντα τὴν φθοράν· αὐτόθ.
Φυσις πενταδικὴ εἶναι. 481 Ἐκλήθη ὑπὸ τῆς
ἀμαρτίας. 494 Φυσις ἀνθρώπων τῷ ὡκυμόρῳ
ἀνθεὶ συγκρίνεται. 362
Φωνάζει ποῖος μεγάλως εἰς τὸν Θεόν. 274
Φωνὴν ποῖαν ἀκούει ὁ Θεός. 38 Ἀνάμνησις εἶ-
ναι τοῖς ἁγίοις αἱ ἐν ταῖς προσευχαῖς φωναί. 222
Ποῖος μεταχειρίζεται φωνὴν μικράν καὶ φωνὴν
μεγάλην ἐν τῇ προσευχῇ· αὐτόθ. Φωνὴ τί εἶ-
ναι. 228 Φωνὴ τοῦ πατρὸς ἢ ἐπὶ τὸν Ἰορ-
δάνην, διὰ τί βροντῇ ἀνομήσθη· αὐτόθ. Φω-
νὴ τοῦ Κυρίου ποῖαν ἀναλογία ἔχει· αὐτόθ.
Φωνὴ Κυρίου εἰς ποῖους γίνεται· αὐτόθ. Φωνὴ
καὶ κραυγὴ ἐπὶ τῶν παρακαλούντων τὸν Θε-
όν ἐκ καρδίας λέγεται. 236 Οὐκ αἰσθητὴ
ἐστὶ. 128
Φῶς ἐν τῷ ἡλίῳ ἔχει τὸ σκῆνωμά του. 152
Φῶς τοῦ Θεοῦ ποῖον λέγεται. 23 Πῶς σημειοῦ-
ται· αὐτόθ. Συντροφισμένον εἶναι μὲ τὴν εὐ-
φροσύνην. 24 Φῶς ὅπερ οἶκε ὁ Θεός, ἀποκρύ-
πτει τὴν φύσιν τῆς Θεότητος, καὶ τὰ ὀμμάτια
καὶ τὸν νοῦν ἀποστέφει. 132 Φῶς ὣν ὁ Θεός,
πῶς καλύπτεται σκότει. 131 Φῶς εἶναι τὸ
Πνεῦμα τὸ ἅγιον. 350 Φωτὸς ἐνέργεια ποῖα
εἶναι· αὐτόθ.
Φῶς τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Δαβὶδ ποῖον ἦτον. 313
Φωστῆρες ὑφ' ἑαυτῶν κινουῦνται, καὶ ὄχι ὑπὸ Ἀγγελι-
κῶν δυνάμεων. 153

Χ

Χαλιναί διὰ τί λέγεται καὶ τί δηλοῖ. 253
Χρῆς ἡ ἐν Κυρίῳ πρέπει νὰ ᾦναι σμιγμένη μὲ
τρόμον. 13
Χάρισμα προφητικὸν δὲν ἔλειψε παντελῶς ἀπὸ τὸν
Δαβὶδ. 416 Μερικῶς μόνον ἔλειψε καὶ πρὸς
καιρὸν. 425
Χάριτος πῶς δυνάμεθα νὰ γένωμεν χωρητικοί. 496
Χάρις θεία εἰάν ἔλθῃ εἰς τινα, τὰ ἐπικρατοῦντα
ἐκεῖνον πάθη ἀφανίζονται. 527 Ὁραιότης εἶναι
τῆς Ἐκκλησίας. 533
Χροποία, τδύτερα εἶναι ἀκολουθοῦντα μετὰ τὰ λυ-

πηρῆ. 235
Χεῖλη δὲν εἶναι ἐδικάμας, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. 85 Χεί-
λει κλείει ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως. 427
Χεῖμαρροι ἀνομίας ποῖοι εἶναι. 12
Χεῖρ Θεοῦ πῶς ὑψοῦται. 75 Χεῖρες Θεοῦ αἱ τι-
μαῖαι νοοῦνται. 76 Καὶ ἡ παιδευτικὴ δύνα-
μις. 250 Καὶ ἡ χειροτονία. 119 Καὶ ὁ Χρι-
στὸς. 120 Χειρὸς θαλάσσης ἐπιστρέφει, ποῖα εἶ-
ναι. 309 Χεῖρας νίπτειν ἐμπροσθεν τοῦ πλή-
θους τί δηλοῖ. 213 Χεῖρας ἐπαίρειν ἐν και-
ρῷ προσευχῆς ἐντρίβει τοῖς ἐν Χριστῷ. 222 Χεῖ-
ρας διὰ τί ἐβλάψεν ἐπάνω εἰς τὰς θυσίας ὁ προ-
σφέρων αὐτάς. 337 Χειρὸν κρῖναι τί δηλοῖ. 383
Χερσὶ βίβλιν ἐσήκωναν τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ἀναλήψει. 131
Πλησιάζουν εἰς τὴν Θεότητα κατὰ τὴν γνώσιν
καὶ σοφίαν· αὐτόθ. Ἄνεμοι ὀνομαζονται διὰ
τὴν ταχύτητα. 131
Χίρα πῶς γίνεται τινάς. 529
Χίμαρροι διὰ τί λέγονται. 409
Χιὼν τίος εἶναι εἰκῶν. 422
Χιτῶν ὀρράφος τοῦ Χριστοῦ τί ἦτον. 187
Χολὴν πικράν εἰς τίος τόπον ἔδωκαν τῷ Χρι-
στῷ. 557
Χορτασμός ἐπὶ Θεοῦ μὲ τὸν πόθον συνάπτεται. 122
Χορτασμὸν προξενεῖ ἡ τοῦ Θεοῦ δόξης θεω-
ρία· αὐτόθ.
Χοῦς θανάτου εἶναι ὁ τάφος. 185
Χουσί υἱὸς ὢν Ἀραχί, διὰ τί λέγεται υἱὸς Ἰεμε-
νεῖ. 39 Ἀρχισταῖρος ἦτον τοῦ Δαβὶδ· αὐτόθ.
Χρηστότης τοῦ Θεοῦ τὸ πλῆθος εἶναι πολὺ. 246
κρύπτεται διὰ νὰ φανερωθῇ ὕψος εἰς τοὺς φο-
βουμένους τὸν Θεόν· αὐτόθ. Τὸ κρύπτεσθαι
αὐτὴν, τὸ ἀναβλέσθαι δηλοῖ· αὐτόθ. Χρη-
στότητα τοῦ Θεοῦ γευσόμεθα μόνον τώρα, καὶ
οὐχὶ ἐμπιπλώμεθα. 270 Διὰ πείρας γινώσκε-
ται οὐ διὰ διδασκαλίας· αὐτόθ.
Χριστιανὸν ποῖον μακχρίζει ὁ Δαβὶδ. 2 Χριστιανοί
πρέπει νὰ μελετοῦν περισσότερον τὴν νέαν Γρα-
φὴν ἀπὸ τὴν παλαιάν. 4 Εἰς μόνον τὸν Χρι-
στὸν κυχῶνται καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομα αὐτοῦ θέλουν
νὰ γινώσκονται. 32 Πτωχοὶ μὲν εἶναι οἱ Χρι-
στianoί

σιανοὶ ἀπὸ ἄσπερα, πλούσιοι δὲ ἀπὸ τῶν πίσι
καὶ ὄρετας. 68 Πρῶτον πρέπει νὰ γίνωνται
Ἰακώβ, καὶ ἔπειτα Ἰσραὴλ. 97 Χριστιανοὶ νέκ
κληρονομία τοῦ Θεοῦ εἶναι. 108 Χριστὸς Θεοῦ
καὶ βασιλεὺς καὶ Χριστιανὸς ὀνομάζεται. 163
Σπέρμα εἶναι τοῦ Χριστοῦ. 189 Ἀκτῆμονες καὶ
πτωχοὶ εἶναι οἱ κατὰ ἀλήθειαν Χριστιανοί. 190
Δι' αὐτοὺς παρακαλεῖ ὁ Χριστὸς καθὼς ἄνθρωπος,
ἵνα λυτρωθῶν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως. 211
Σύνθηες τοῖς Χριστιανοῖς τὸ ἐπαίρειν τὰς χεῖρας
ἐν προσευχῇ. 222 Σχῆμα σαυροῦ διὰ τῆς ἐ-
πίστασις τῶν χειρῶν τυποῦσι· αὐτόθ'. Τίτοι κρι-
τῶν εἶναι. 226. Χριστιανῶν ἡ καλὴ ζωὴ, ἡ ἡ
κακὴ, κάμνει τοὺς ἔθνη τοὺς νὰ δεχθῶν, ἡ νὰ
βιάσφημοῦν τὸν Θεόν. 227 Οἱ ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ συνομιλοῦντες, πόσον ἐλέγχονται ἀπὸ τὸν
Βασιλεῖον. 231 Χριστιανοὶ ἐν πολέμῳ ἐνδυνα-
μοῦνται, καὶ ἐν εἰρήνῃ εὐλογοῦνται· αὐτόθ'.
Μακάριοι εἶναι, ὅσοι μετὰ τὸ Βάπτισμα δὲν
φανοῦν ψεῖσαι τῶν ὑποσχέσεων τοὺς. 250 Ἐ-
θνος μακάριον εἶναι καὶ λαὸς ἐκλεχθεὶς. καὶ διὰ
τί. 262 Χριστιανοὶ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ
νικοῦν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀόρατους ἐχθροὺς. 265
Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ καταρῶνται τοὺς ἐχθροὺς
τῶν. 287 Χριστιανούς ποῖα πραγματὰ ἐμεθυ-
σαν. 291 Χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ δίδουν ἀ-
ποκρισὶν εἰς τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς, ἀλλὰ μό-
νον τὸν Θεόν νὰ ἐπικαλοῦνται. 317 Καὶ Χρι-
στιανὸς πτωχὸς εἶναι καὶ πένης. 334 Χριστιανοὶ
ἀλλοιωθησόμενοι ὀνομάζονται. 361 Ψυχὴ Χρι-
στιανῶν θυγατέρες εἶναι βασιλείων. 368 Χριστι-
ανοὶ ὁμολογοῦσι μὲν μετὰ τὸν λόγον ὅτι εἶναι ὁ
Θεὸς καταφυγὴ, μετὰ τὸ ἔργον δὲ τὴν ἐκ τῶν
ματαιῶν ζητοῦσι βοηθειαν. 377 Τοὺς ζῶντας
κατὰ Θεόν Χριστιανούς, αἱ θλίψεις εὐρίσκουσι·
αὐτόθ'. Κοντὰ εἰς καθὲ Χριστιανὸν εὐρίσκεται
Ἄγγελος. 401 Εἰς τοὺς Χριστιανούς ἐδόθη ἡ
οὐκ αἰνέσεως θυσία. 411 Οἱ Χριστιανοὶ χρεωστοῦν
νὰ φυλάξων τὰς ὑποσχέσεις, ὅπου ὑποσχέθη-
σαν εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα· αὐτόθ'. Ἡ ζωὴ
τῶν Χριστιανῶν πρέπει νὰ ᾖ ταιαύτη, ὥς ὅ-

ποῦ νὰ δοξάζεται ὁ Θεὸς δι' αὐτήν· αὐτόθ'.
Διὰ τί οἱ Χριστιανοὶ πρέπει καὶ νὰ δοξολογοῦν
καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὸν Θεόν· αὐτόθ'. Χριστι-
ανοὶ μόσχοι νοοῦνται. 429 Χριστιανῶν ὁ λαὸς
καὶ χρηστὸς καὶ Δαβὶδ ὀνομάζεται. 148 Χρι-
στιανοὶ ἀλλοιωθησόμενοι ὀνομάζονται. 480 Χρι-
στιανοὶ ὅλους τοὺς τόπους τῶν Ἑβραίων ἐκκλη-
νόμησαν. 488 Χριστιανὸς ὁ μὲν εὐσεβειαν καὶ
ἀρετὴν τελειώσας, μακάριος εἶναι. 510 Χρι-
στιανοὶ καὶ κατὰ τὸν ὄρθρον καὶ κατὰ τὸν ἑσπε-
ρινὸν χαίρουσι, ψάλλοντες τῷ Θεῷ. 512 Χρι-
στιανοὶ ὡς λίθοι τίμιοι διὰ τῆς ἀρετῆς ἐπιτεθίσου-
νται τῇ τοῦ Χριστοῦ κεφαλῇ. 165 Καὶ Χριστι-
ανὸς τὸ πᾶν ἅγιος γίνεται τοῦ Θεοῦ. 529 Χριστι-
ανοὶ καρὸς εἶναι τοῦ Θεοῦ. 536 Τρίτες Χρι-
στοῦ οἱ Χριστιανοὶ ὀνομάζονται. 551 Χριστιανὸς
τὴν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦσι. 563 Χριστιανοὶ ποῖ-
ον Ψαλμὸν λέγουσι ἐκ προσώπου τῶν διὰ τὰς κα-
κοπαθείας, ὅπου δοκιμάζουσι ἀπὸ τοὺς ἔθνη-
κοὺς. 361 Ἐπὶ τοῖς πιστοῖς Χριστιανοῖς, ὁ Χριστὸς
σπιννύεται. 551

Χριστὸς καὶ ἐπὶ γῆς δικτρίων μακάριος ἦτον. 2
Εἰς αὐτὸν ἀπενόησι ὁ Δαβὶδ τὸν πρῶτον Ψαλ-
μὸν· αὐτόθ'. Ζύλον νοεῖται. 4 Φύλλα αὐτοῦ
ποῖα εἶναι· αὐτόθ'. Ποῖα δύο βασιλεῖς κατ'
αὐτοῦ ἐκινούντο. 8 Σύνθετος εἶναι, ἀπὸ δύο
φύσεις· αὐτόθ'. Βασιλεὺς εἶναι ἐπάνω εἰς ὅλους
αὐτόθ'. Πῶς ἔλαβε τὰ ἔθνη κληρονομίαν. 11
Αἰτεῖ οὐχ ὡς Θεός, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος· αὐτόθ'.
Ὁ τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ καιρὸς, πρῶτα λέγε-
ται. 27 Ὄνομα αὐτοῦ πολλὰ θυμασθὸν εἶ-
ναι. 51 Κύριος εἶναι κατὰ δύο τρόπους· αὐ-
τόθ'. Ἡ ἐνανθρώπησις του μαγνητοπρέπεια ὀνομά-
ζεται· αὐτόθ'. Δόξα καὶ τιμὴ αὐτοῦ ποῖα εἶ-
ναι. 56 Τίς ἀνθρώπου διὰ τί λέγεται· αὐτόθ'.
Πάντα αὐτῷ ὑποτασσονται· αὐτόθ'. Περισσότε-
ρον ἀπὸ τοὺς Ἄγγέλους ἐξαφανώθη· αὐτόθ'. Κα-
τώτερος ἦτον τῶν Ἀγγέλων διὰ τὸ πάθημα τοῦ
θανάτου. 57 Κυκλικὸν σχῆμα ἐποίησε· αὐτόθ'.
Ἀναμάρτητος μέγας, ἐνίκησε τὸν Διάβολον. 60
Τὶ δηλοῖ τὸ ἐκάθισεν ἐπὶ θρόνου. 61 Ἐπιτη-

δεύματα

δεύματα αὐτοῦ ποτα ἦτον. 65 Χεῖρ εἶναι ὑψου-
μένη. 75 Ἀμαρτία ἐν αὐτῷ ζητηθεῖσα οὐχ εὗ-
ρεθῆ. 77 Μόνος ὁ Χριστός ἦτον ἀγνοου-
γος. 97 Κύριον ὀνομάζουσα τὸν Πατέρα καθ' ὃ
ἄνθρωπος. 104 Εἰς αὐτὸν ἀφιερῶθη ὁ δέκατος
πέμπτος Ψαλμός, 103 Διὰ τὴν κληρονομίαν
τοῦ ἀπέθανεν. 107 Νεφροὶ αὐτοῦ ποιοὶ νοοῦν-
ται. 108 Ταφή αὐτοῦ διὰ τίνων λόγων δηλοῦ-
ται. 109 Λογικὴν καὶ ἔννοιον εἶχε ψυχὴν. 110
Ἡ ψυχὴ του δὲν ἐγκατελείφθη εἰς Ἀδὴν, οὐ-
δὲ τὸ σῶμα του εἶδε διαφθοράν. αὐτόθ. Πῶς
ὡς γίγας ἐπέπεσε τοῖς δαιμονικαῖς φάλαγγι. 154
Νοητὸς ἥλιος εἶναι. αὐτόθ. Ὁλοκαύτωμα αὐ-
τοῦ ἐπλάκην ὁ Πατήρ. 161 Μεγάλη εἶναι ἡ δό-
ξα τοῦ Χριστοῦ. 165 Εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται ὁ
καὶ. Ψαλμός. 169 Ὁρθρος ὀνομάζεται. 170
Διὰ τί λέγει οἱ τὸν ἐγκατέλειπεν ὁ Πατήρ. αὐ-
τόθ. Διὰ τί δὲν εἰστικούσθη. αὐτόθ. Ἅγιος
λέγεται. 181 Διὰ τί λέγεται σκώληξ. 182 Καὶ
ἡ σύλληψις καὶ ἡ γέννησις του ἦτον ὑπερφυσι-
κή. 183 Ἡ τοῦ Θεοῦ δύναμις ἐτράβιξεν. αὐ-
τὸν ἔξω τῆς γαστρὸς. 183 Δύψα αὐτοῦ ἡ
ἐπὶ τοῦ σκυροῦ φυσικὴ ἦτον. 185 Ἡ ψυχὴ
αὐτοῦ διὰ τί λέγεται μονογενής. 188 Ἀνωθεν
ὑψαντὸς αὐτοῦ τί ἦτον. 187 Ὁμομα τὸ τῆς
Πατρότητος ἐδιηγῆθη. 188 Ἰακώβ καὶ Ἰσραὴλ
ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται. 189 Ἄγία καὶ ἀμώμη-
τος ἦτον ἡ ζωὴ του. 192 Ποιμὴν εἶναι. 193
Ἐλεός ἐστὶ καταδιώκων. 195 βασιλεὺς εἶναι τῆς
δόξης. 201 Ἄμνός ἦτον. 207 Εἰς αὐτὸν ἀ-
ναφέρονται ὅλοι οἱ Ψαλμοὶ οἱ ἐπιγραφόμενοι
,, Ψαλμός τῷ Δαβὶδ. 211 Χριστὸς ἐπὶ τοῖς πι-
στοῖς Χριστιανοῖς σπρνύνεται. 551 Χριστὸς υἱὸς
μονοκερώτων διὰ τί ὀνομάζεται. 229 Διὰ ποί-
ους λέγει, τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματι μου. 236
Θάνατος αὐτοῦ ἔκστασις λέγεται. 238 Ἐν τῇ
ἀναλήψει τὸν Χριστὸν τὰ Χερουβὶμ ἐστήκωναν. 131
Σκότος νοεῖται ἡ σὰρξ αὐτοῦ. αὐτόθ. Πῶς ἐ-
κατέβη. 130 Σκηνὴ ἡ σὰρξ αὐτοῦ ἐστὶ. 131
Ἡ ἐν ταῖς προφητείαις προκήρυξις τοῦ Χριστοῦ
σκοτεινὴ ἦτον. 132 Καὶ ὕδωρ. αὐτόθ. Χρι-

στὸ λέγειν τὸ ἀγαλλομαί μου. οὐ πάντων ἐ-
στὶ. 253 Χριστοῦ ἔργα πῶς ἦτον πιστά. 257 Οἱ
κτοὶ Χριστοῦ ἡ προσληφθεῖσα ἐστὶ σὰρξ, πίστις
δὲ ἡ διδασκαλία. 291 Διδασκαλία αὐτοῦ τρυ-
φῆς χειμάρρους λέγεται. αὐτόθ. Λίμα αὐτοῦ
τὸ ρέυσαν ἐκ τῆς πλευρᾶς, πίστις ἐστὶ τοῦ οἴ-
κου, χειμάρρους δὲ τὸ ἐξ αὐτῆς ρέυσαν ὕδωρ.
αὐτόθ. Δι' ἑαυτοῦ ἐλάλησεν, ὅσα εἶπον οἱ
Προφῆται. 298 Πειρα ἐστὶ. 327 Ἀφ' οὗ ὁ
Χριστὸς ἐταρκῆθη ἡ ἀληθινὴ θυσία, αἱ νεμικαὶ
θυσίαι ἀπεβλήθησαν. 329 Χριστὸς πτωχὸς ἦτον
καὶ πένης. 334 Μακάριος εἶναι ὁ φρονῶν ὅτι
ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός. 335 Τὰς ἀμαρτίας πάν-
των ἀνεδέχθη. 337 Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ὕ-
πνος ἐστὶ. 337 Το ἀνταποδοῦναι τοῖς ἐχθροῖς
γνώρισμα ἦτον τῆς τοῦ Χριστοῦ Θεότητος. 340
Ἡ σὰρξ του ἦτον σκηνὴ θαυμασῆ. 344 Ψυχὴ
τοῦ Χριστοῦ οἶκος ὀνομάζεται. αὐτόθ. Ἀβυσ-
σος ὀνομάζεται. 346 Πατήρ ἡμῶν εἶναι κηδε-
μονικώτατος. 361 Ἀρχηγὸς εἶναι. αὐτόθ.
Δὲν ἦτον ὠραίος ὁ Κύριος κατὰ τὸν σωματικὸν
χαρακτῆρα. 363 Ὁραίος ἦτον. αὐτόθ. Ὁὐκ
ἐν μέτρῳ ἔλαβε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. 364 Εὐ-
λογηθῆ διὰ τὴν ὑπακοὴν του. 341 Ἡ περὶ τὴν
ἐνανθρώπησιν οἰκονομία, μεγίστην δυνάμειος πα-
ρίστην ἀποδείξεν. 364 Ἀφ' ἑαυτοῦ ὠδηγεῖτο
εἰς ὃ ἠθέλει, χωρὶς οὐ ἔχη χρεῖαν ἀλλοῦ τινος. 365
Τὰ αὐτοῦ κατορθώματα παραδόξως καταρῶθη.
αὐτόθ. Χρίσις εἰς τὸν Χριστὸν ὁλικῶς ἔγινεν οὐ
μερικῶς. 367 Κατὰ τί διέφερεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ
τοῦς ἄλλοις ἀνθρώπους. αὐτόθ. Πᾶσαν χάριν
διὰ τῆς ἐνώσεως ἐδέξατο. αὐτόθ. Διὰ τί ὀ-
νομάζεται Χριστός. αὐτόθ. ἐχρίσθη μὲν ἐν τῇ
σύλληψει, ἐδείχθη δὲ ὅτι εἶναι Χριστὸς ἐπὶ τοῦ
Ἰορδάνου. αὐτόθ. Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ χάρι-
τες ἔγεμε. 368 Ἱμάτια αὐτοῦ ἦτον ἡ ψυχὴ
καὶ τὸ σῶμα. αὐτόθ. Κεφαλὴ εἶναι τῆς Ἐκ-
κλησίας. 372 Τὴν αἰσχύνην τῶν ἀμαρτιῶν ἡ-
μῶν ἐβρίσκα. 556
Χριστὸς ποταμὸς εἶναι. 379 Ὅταν ἐγεννήθη ἀν-
ταμάρεσε τοὺς πολέμους. 380 Χριστὸς οὐκ ἀ-
ναβιβάζ.

νεβριβάσθη, ἀλλὰ ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. 384 Πῶς πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἐβασίλευε, καὶ πῶς μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν. 387 Χριστὸς ὁ ἀληθῶς ἄνθρωπος, ἔδωκεν ἐξήλασμα διὰ λόγου μας τὸ τίμιον αἷμά του. 398 Οὐκ εἶδε καταφθόραν· αὐτόθ. Ποιμὴν ἀληθινὸς εἶναι. 401 Σωτήριόν ἐστὶ. 415 Μέγα ἔλεος ὀνομάζεται. 418 Ουσιαστήριον ἡμῶν θεϊκάτου εἶναι. 428 Λύχνος εἶναι ὁ Χριστός. 139 Ἡ σὰρξ αὐτοῦ σκότος ἐστὶ διὰ τὴν παχύτητα· αὐτόθ. Χριστὸς σπέρμα ἦτον τοῦ Δαβὶδ. 148 Ὁ Χριστὸς ἀναγγέλλει γινώσκω εἰς τοὺς ἀνθρώπους. 151 Καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην· αὐτόθ. Σκῆνωμα αὐτοῦ εἶναι ἡ προσληφθεῖσα σὰρξ. 154 Χριστὸς κατοικεῖ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· τῇ λάμπουντι ταῖς ἀρεταῖς· αὐτόθ. Ἀντάλλαγμα ἦτον. 450 Διπλοῦν γάμον ἐποίησε. 450 Δαβὶδ ὀνομάζεται. 148 Ἀνέβη εἰς οὐρανούς. 464 Χριστοῦ αἷμα τὸ ἦπαρ ἐδήλου· τῆς αἰγῆς. 473 Θεότης αὐτοῦ ἐν τῷ σαυρῷ καὶ τοῖς ἡλίοις οὐκ ἐγένετο. 473 Παρουσία αὐτοῦ ἡ πρώτη, ἔαρ ἐστὶ. 352 Ἡ σὰρξ αὐτοῦ ὑπόδημα ἦν τῆς Θεότητος. 486 Νέος Ζοροβάβελ εἶναι. 491 Σωτήριον ὀνομάζεται. 493 Ἐλπίς εἶναι τῶν περάτων τῆς γῆς. 511 Χριστοῦ ἔξοδοι δύο εἶναι. 512 Ποταμὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι. 513 Στέφανος εἶναι τοῦ ἐνικτοῦ. 515 Ἐκεῖ ἐν τῷ Χριστῷ εὐφρανθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ δαυὶδ. 518 Παθὼν αὐτοῦ χαίμαρρος ἦν τρυφῆς καὶ διὰ τί. 291 Χριστοῦ ὄνομα Κύριος πάντων εἶναι. 528 Πατὴρ καὶ υἱός γίνεταί. 529 Περιεραῖ νοεῖται, πτέρυγες δὲ καὶ μετάφρανα εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμά του. 533 Χριστοῦ μόνου εἶναι τὸ νὰ ἐλευθερώη ἀπὸ τὸν θάνατον. 537 Πούς Χριστοῦ ποῖες εἶναι. 539 Ναὸς Θεοῦ τὸ πρόσλημμα τῆς ἀνθρωπότητός του. 543 Τρίχες Χριστοῦ ποῖαι εἶναι. 551 Τὴν ἀφροσύνην καὶ τὸ πλημμελὲς ἡμῶν οἰκειώθη· αὐτόθ. Πολλάκις ἐνήσει. 553 Διὰ τί ἐνομίσθη φάγος καὶ εὐνοπότης· αὐτόθ. Διὰ τί δὲν ἐλυτρώθη ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτὸν, καὶ μὴ ὅλον ὅπου παρεκάλει. 556 Ἐπροτίμησε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ παρὰ τὸ ἀν-

θρώπου· αὐτόθ. Εἰς τόπον γλυκοῦ ἔδωκεν αὐτῇ τὴν χολὴν καὶ εἰς τόπον νεροῦ τὸ ὄξος. 557 Πῶς νοεῖται ἐπ' αὐτοῦ τὸ πατάξαι. 559 Πρὸ τῶν τριάντα ἔτων διὰ τοῦ ἐργοχειρίου τῆς τεκτονικῆς ἐτρέφετο. 561 Ποῖα ἦτον τὰ τεκτονικὰ ἔργα ὅπου ἐδοῦλευν· αὐτόθ. Χριστὸς ὄνομα π. δηλοῦται. 32 Καὶ μετὰ τὴν ἐκφρασίαν ἐστὶ κρυφίος. 58 Χρόνος ἐβδοματικός εἶναι. 481 Τὸ σχῆμα αὐτοῦ κυκλικόν εἶναι. 513 Αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ χρόνου εἰστίπουσιν αὐτὸν ὡς ἄν χορός· αὐτόθ. Χρόνος χρηστότης ποῖος εἶναι. 515

Ψ

Ψάλλετε συνάτῳς τί θέλει νὰ εἰπῇ. 385 Ψάλλω διαφέρει ἀπὸ τοῦ ᾄδω. 92. 218. 528 Πῶς ψάλλει τις μετὰ ἀλλαγμῶν. 256 Ψαλμὸν τὸν πρῶτον καὶ τὸν δευτέρον διὰ τί τινὲς λέγουσιν εἶναι. 14 Ψαλμοὶ διὰ τί ἄλλοι εἶναι σύντομοι, καὶ ἄλλοι ἐκτεταμένοι. 58 Ψαλμὸς ὁ ἑνατος εἰς δύο διακεῖται εἰς τὸ Ἑβραϊκόν. 69 Ψαλμὸς ὁ ιγ' ἐσφαλμένως ἠυξήθη. 94 Ψαλμὸς ὁ ιε' εἰς τὸν Χριστὸν ἀφιεροῦνται. 103 Τὸν Ψαλμὸν μελέτην ὀνομάζει ὁ Δαβὶδ, καὶ διὰ τί. 159 Ψαλμὸς ὁ κα'. εἰς τὸν Χριστὸν ἀναφέρεται. 169 Ὅσοι Ψαλμοὶ ἐπιγράφονται οὕτω., Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ, καὶ εἰς τὸν Χριστὸν ἀναφέρονται τὸν ἐκ σπέρματος τοῦ Δαβὶδ. 211 Ψαλμὸς λα'. ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Βαπτίσματος λέγεται. 249 Καταχρηστικῶς Ψαλμὸν ὀνομάζομεν τὸν ιζ'. ᾠδὴν ὀνομάζομεν. 124 Διὰ τί εἶναι ἀναπύργοι πολλοὶ Ψαλμοὶ. 255 Ψαλμοὶ οἱ εἰς τὸ ὄνομα Ἀσὰρ ἐπιγραφόμενοι πόσοι εἶναι. 404 Ψαλμὸς ἐπιγραφόμενος μετὰ τὸ, ἐν ὕμνοις μόνον, καὶ μετὰ τὸ ἐν ὕμνοις Ψαλμὸς, τί διαφέρουν. 489 Ψαλμὸν ἔξ. πῶς ἐξηγοῦν οἱ Ἰουδαῖοι. 547 Ψαλμοὶ εἰς τοὺς γηράσαντας εἶναι ὀχληροί. 124 Ψαλμὸς ὁ ιγ'. διὰ τί διπλασιάζεται ἐν τῷ νβ'. 456 Ψευδομάρτυρες οἱ κατὰ τοῦ Χριστοῦ, προφητεύονται. 281 Ψευδόμενος ἐκ τῆς προθέσεως κρύβεται, καὶ οὐκ ἐκ μόνης τῆς φωνῆς. 281

Ψεῦδος.

Ψεύδος τρεῖς ἔχει διαφορές . 28
 Ψυχὴ ἁμαρτάνουσα σαρκοῦται καὶ παχύνεται . 324
 Ψυχὴ τοῦ Χριστιανοῦ θυγάτηρ καὶ νύμφη εἶναι τοῦ
 Χριστοῦ . 371 Παραβαίνουσα τὰς ἐντολὰς νυμ-
 φεύεται τὸν Διάβολον· αὐτόθ . Πόσα πρέπει νὰ
 κάμνη ἡ ψυχὴ διὰ νὰ νυμφευθῇ πάλιν τὸν Χρι-
 στόν· αὐτόθ .
 Ψυχὴ θεοφιλὴς κληρονομοῦσα λέγεται . 26 Ποῖος
 εἶναι ὁποῦ μισεῖ τὴν ψυχὴν του . 82 Ψυχῆς εὐ-
 θηνία ποία εἶναι . 235 Ψυχὴ τῶν ἀγίων ρομφαία
 ἐστὶ τοῦ Θεοῦ . 119 Ἐχει σῶμα νοητόν . 267
 Ψυχαὶ αἱ τῶν ἐν πίστει δεδικαιωμένων , εἰς χεῖρας
 Θεοῦ τρέχουσι . 278 Ψυχῆς κοιλία ποία εἶ-
 ναι . 330 Οὐδεὶς θέλει δώσει τιμὴν καὶ ἐξαγορὰν
 τῆς ἐδικῆς του ψυχῆς . 397 Ὁ κόσμος ὅλος δὲν
 εἶναι τῆς ψυχῆς ἀντάξιος· αὐτόθ . Ψυχῆς δοξὰ
 ποία εἶναι . 402 Ψυχὴ ἐμπεφυκεῖα εἶναι εἰς τὴν
 καρδίαν . 427 Ψυχῆς ὑπόδημα ποῖον εἶναι . 486
 Ψυχὴ πρέπει νὰ ὄρχη τῶν παθῶν , καὶ νὰ δου-
 λεύῃ τῷ Θεῷ . 493 Ψυχὴ πρέπει νὰ σχολάσῃ
 ἀπὸ ὅλα , ἵνα γέννηται ἐν αὐτῇ καθαρὰ ἡ ἑλλαμ-
 ψις τοῦ Θεοῦ . 381 Ψυχῶν κοιλάδες πῶς πληθύ-
 νουσι σῖτον . 514 Ψυχὴ ποῖαι εἶναι πεθερεῖς
 ποῖαι ὄρη καὶ ποῖαι λακκώματα . 515 Ψυχὴ πῶς
 αἰχμαλωτίζεται καὶ πῶς ἐπιστρέφει . 97 Ψυχὴ αἱ
 νεκρῶσασαι τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς , νεκρῶδες
 τυμπανίστρια λέγονται . 541 Ψυχὰ διὰ τῆς ἐξο-
 μολογήσεως ἀνεγείρονται . 563

Ω

Ὡδὴ διαφέρει ἀπὸ τὸν Ψαλμόν . 124 Ὡδὴ ἐπιθυ-
 λάμις, ποῖος Ψαλμὸς εἶναι . 362
 Ὡδὶς ποθεν ἐτυμολογεῖται . 48 Ἡ μανικὴ ἐπιθυμία
 λέγεται . αὐτόθ . Ὁ ἀνυπόφορος πόθος διὰ τῆς ὡ-
 δίνος· ἦτοι τοῦ κοιλοπονηματος παρασάινεται . 47
 Ἐπὶ τῶν γυναικῶν ὡδῖνες ζωῆς ὀνομάζονται , ἐπὶ
 δὲ τῶν ἀνδρῶν, ὡδῖνες θανάτου . 127 Ὡδῖνες Ἀ-
 δου διὰ τί λέγονται· αὐτόθ .
 Ὡσμος πράξεώς ἐστι δηλωτικός . 434 Ἡ ἀρχὴ ἐγεννή-
 θη ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ· τί δηλοῖ . 365
 Ὡφάλεια τίς ἐν τῷ αἵματί μου , ποῖος πρέπει νὰ λε-
 γοῦν . 236
 Ὡς ἐπιτατικὸν λαμβάνεται . 51 . 246 Καὶ θυμω-
 σικόν . 290

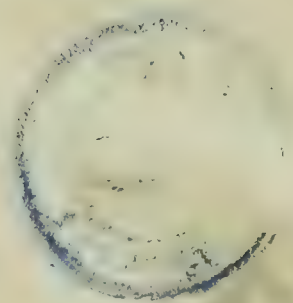
ἢ Εἴληφεν ὧδε τέρμα τῆς εἰς βίου Πίναξ .
 ἢ Τῷ συντελεσῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις .

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΛΟΓΙΚΗΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Εὐσενὸς Λέονη
Πορτὸν Νάουσα
Εὐσενὸς Λέονη

ΕΠΙΣΕΛΥΟΣ ΛΕΟΧΩ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΝ ΠΑΤΡΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΙ
ΠΟΛΙΤΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΔΕΟΛΟΓΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΔΕΟΛΟΓΗ

Εὐξείνως Λέσχη
Ποντίων Νάουσας
Εθνική Βιβλιοθήκη Αργυρούπολης

LIBRARY OF THE
UNITED STATES
DEPARTMENT OF
COMMERCE